JØRGEN-FRANTZ JACOBSEN

BARBARA

Bibliotek 1800

Jørgen-Frantz Jacobsen

Barbara

Roman

eBibliotek 1800

2024

Fortuna

Lysene i Den kongelige Handels bygninger ude i Havn blev nær pustet ud af trækken, hver gang vindkastene kom. Ind imellem kunne det være stille som i graven. Så begyndte det svære bjælkeværk at give sig, og stormen lagde på ny sit kvælertag om de bruntjærede træhuse. Det peb så våndefuldt i hver en vrå, pakhuslugerne rev og sled i deres jernkramper, på græstagene blafrede det som af vilde flammer, og brændingen væltede sig tungt om det stenede Tinganæs og indhyllede hele Thorshavn i en byge af salt og regn.

På Søboden arbejdede Ole Hosetager og Poul hos Rebekka med at sortere trøjer. De sad inden for den lille lyskreds af en lygte. Ellers lå pakhusene mørke. Men i kramboden var flere forsamlede.

Der var spurgt tidender. En båd, som havde været på fiskeri østen for Nolsø, havde set et skib. De mente, at det var *Fortuna*, som var ventende fra København med varer til Handelen. Men hun kunne ikke komme ind i dette vejr. Båden havde i sidste øjeblik vundet til land før stormen brast på.

Mændene stod ørkesløse og drøftede dette skib. De var alle thorshavnere – *havnemænd* – på en gang soldater ved Skansen, lastdragere ved Handelen og fiskere på det vildene hav, når vejret var til det, og kommandanten ville lade dem fare. De hang over disken. Tællelyset skinnede på deres slappe ansigter og glitrede i deres sure, rødkantede øjne. De spyttede og gabede melankolsk. Nyheden blev vendt og vendt som en skrå. Gabriel,

krambodsvenden, stod inden for disken ved sin pult. Undertiden så han op fra sit regnskab og blandede sig lidt i samtalen.

Om skibet havde to master eller tre? Nå, to master. Ja, det monne nok være *Fortuna*.

Katrine i Kælderen kæmpede sig ind i kramboden. Stormen var i hælene på hende som en ond ånd. Så faldt døren i med et brag. Hun bød spagfærdig godaften, forskrækket over al den blæst, hun havde lavet. Mændene spyttede lidt længere og tilkendegav på den måde, at de havde bemærket hende. De var jo ikke særlig fornemme på det – hverken Springus, Niels i Punten, Samuel på Vippen eller Tangloppen. Men de satte ikke pris på kvindelig indblanding under en strengt saglig samtale om søfart. Katrine havde også den fulde forståelse heraf. Hun stod længe spag og var kun Katrine i Kælderen. Eller rettere sagt: foreløbig var hun næsten ikke til. Men hendes øjne var vagtsomme og målbevidste. Hun havde sin lille krig at føre igennem. Så da Gabriel engang, sådan nærmest tilfældigt, fik øje på hende, var hun der straks: "Gud eje dig, Gabriel, lad mig få op i kruset fra dig af sirup i aften!"

Hun skubbede forsigtig kruset hen foran sig på disken.

"Hvad Satan kommer du drivende herud for nu igen? Har du ikke allerede været her en gang før i dag og købt både mel og gryn?"

"Velsignet være du! Bare til at læske børnene med i aften!"

"Å, ryg og rend!" skreg Gabriel opbragt. "Hvorfor Djævelen kan I ikke købe alt på en gang?"

"Vi kunne ikke tage mere på kontrabogen i morges, ved du. Men nu har Markus fisket så godt i dag, så ..."

"Tror du ikke, jeg har andet at bestille end at rende i sirupstønden, hver gang Markus fisker en hundestejle?"

Han gik ærgerlig over til tønden, bøjede sin fede ryg og lod den træge sirup løbe ned i kruset. Katrine så til i ophidselse. Det gik så langsomt. Bare han nu ikke fortrød det på halvvejen! Gabriel stønnede og småbandede. Omsider rettede han sig op og slængte kruset hen ad disken: "Se der!"

Han tog hendes kontrabog og skrev i den. Katrine gik. Mændene spyttede.

Gabriel var af naturen godmodig, men lidt opblæst på embedets vegne. Han havde en stor, fyldig mund, der ligefrem boblede af venlig frækhed. Lediggangen havde gjort ham fed, og under det daglige ophold inden for krambodens disk var drilagtigheden kommet over ham som en syge. Han var en konge over kunderne, og han uddelte med samme gavmildhed korn og kandis, snus og skoser til småmanden hinsides disken.

Og nu begyndte denne snak om skibet at kede ham.

"Nå," sagde han pludselig, henvendt til Tangloppen: "du så vel ingen grind i dag?"

Tangloppen spyttede kort. Han havde forstået signalet. Nu skulle han drilles. Hans hoved drejede sig i hurtige ryk til højre og venstre, hans øjne flakkede vagtsomt. Lo de ad ham?

"Grind? Hvem plejer at se grind i november måned, må jeg spørge?"

"Jeg tænkte, måske *du* gjorde det. Du ser grind, når ingen anden gør det."

Den historie gik da aldrig i glemmebogen! Tangloppen havde engang taget fejl af en flok dykkende edderfugle og troet, det var grind. Han havde i sin iver slået alarm og voldt en del

postyr. Lignende uheld var også hændt andre. Var det noget at tale om så mange år efter? Han blev rasende, hver gang det blev nævnt.

Mændene lo. Tangloppen nidstirrede dem, målte dem, en efter en, med sit sure forurettede blik, mens han ledte efter ord. Han standsede ved Samuel på Vippen: "Du, Samuel, ja *du* skulle holde din kæft! Jeg ligger i hvert fald ikke ovre på Skansen og sover på min post, mens grinden svømmer lige for næsen af mig, som du!"

"Jeg?"

Samuel var helt valen om munden af krænket forbløffelse: "Jeg?"

Det klukkede i hele forsamlingen. Den historie var lige så velkendt. Kun Samuel kendtes absolut ikke ved den. En underverden af harme stod på spring i hans øjne. Han mønstrede den elendige Tangloppe. Hvad vovede han ikke at beskylde ham for?

Det blev en duel på blikke. Så blev det en duel på ord. Begge havde de fået brændevin. De var opfyldt af krænket selvrespekt. De kunne deres ting, ville de fortælle hinanden! De passede deres gerning. Om nogen turde påstå noget andet, måske?

De slog så småt i disken. Gabriel var i sit es. Nu havde han spillet gående. Undertiden kom han med en gravalvorlig, yderst saglig bemærkning, der vældigt stimulerede kamphumøret. Et vendepunkt i striden indtrådte, da Tangloppen pludselig – som ved en hemmelig indgivelse – fik fat i ordet *filurendrejer* og slyngede det ud. Han vidste ikke, hvad det egentlig betød. Der blev tavshed. Samuel på Vippen rettede sig op og stirrede på Tangloppen.

"Jeg? En filurendrejer?"

Han vidste heller ikke, hvad en filurendrejer var. Men det gjorde ikke sigtelsen mindre ærerørig. Her måtte gøres noget.

"Nej!" udbrød han med fatning og megen værdighed. Og så begav han sig på vandring. Alle så forbløffet til. Han gik inden for disken! Ind mellem tønder og sække, helt hen til Gabriels pult. Der stillede han sig op.

"Nej, *du* er en filurendrejer!" brølede han og slog et drønende slag i regnskabsbøgerne. Han sendte Tangloppen et lammende blik. Så vendte han tilbage til sin plads, den lange vej, som en mand der har gjort sine sager godt.

Tangloppens øjne flakkede vildt. Han var ramt.

"Jeg? Jeg? En filurendrejer?"

Mon det virkelig skulle være sandt? Han måbede.

"Nej," sagde han omsider fast, fuld af genvunden overbevisning: "Du, du, ja *du*!"

Han smed tøflerne, trådte inden for disken, gik helt hen til pulten og dunkede i den med grædende stemme: "*Du* er en filurendrejer!"

Så gik han omhyggeligt tilbage til sin plads igen og tog tøflerne på.

Var Samuel på Vippen blevet forbavset, første gang beskyldningen udslyngedes, blev han det ikke mindre anden gang. Han havde i det hele taget en sjælden evne til at føle forbavselse over verdens ondskab – og til at møde den med sjælestyrke. Men her *måtte* protesteres!

Så gik han roligt ind igen til pulten, stillede sig op, sigtede og fyrede, som den soldat han var. Det knagede i pulten: "Nej! *Du* er en filurendrejer!"

Tangloppen dukkede sig lidt. Igen dette generende flankeangreb. Hans hoved drejede sig i vagtsomme ryk, til højre og venstre, hans sure øjne spejdede skelende. Nej, dette var mere, end man kunne finde sig i. Tøflerne af. Afsted til pulten. Også han var soldat og forstod at sende en fuldtræffer. Det skulle han vise dem. Han lagde hele sin pjuskede og hundsede sjælskraft i det krænkede blik og hele sin legemsstyrke i den vrede næve: "Nej! *Du* – er – en – filurendrejer!"

Det sidste ord skreg han ud og ledsagede det med tre små ekstraskud, en salve i pulten. Så vendte han tilbage igen. Sejrrig iførte han sig sine tøfler. Nu havde Samuel fået det.

Samuel var ilde berørt over dette brutale overfald. Men lidt efter lidt rettede han sig så nogenlunde. Han satte sig i gang, stadig lidt bøjet, men i fornyet tragisk storhed. Og således blev de ved. De andre mænd skuttede sig i velbehagelig neutralitet. De holdt hænderne for munden, men øjnene levede, opmærksomme og forlystede. Gudskelov det ikke var dem, der var i skudlinjen.

Gabriel kunne i begyndelsen slet ikke lide de naturkræfter, der var sluppet løs på hans pult. Men efterhånden ofrede han værdigheden på morskabens alter. Nu havde han Fanden gale mig i hvert fald fået dem godt i gang. Det kriblede i ham, hans mave gik stille ud og ind. Og havnemændene fortsatte trolig komedien til hans højheds velbehag. Til sidst stillede han sig op ved skranken og regulerede dem lidt på embeds vegne. Den ene fik ikke lov til at gå ind og banke, før den anden var kommet udenfor.

Således var Gabriel. En virtuos til at spille på godtfolks svagheder, hidse dem op mod hverandre, få dem til at krænge

deres hjerters lønligste og tåbeligste ærgerrighed ud. Hvad ville de ude i hans krambod, staklerne? Nej, livet hjemme hos kællingerne i tørverøgen og ungernes skrål var nok ikke morsommere. Herude var der dog en duft af kardemomme og andet krydderi, ja udsigt til en brændevinsdunk. Og så var der nyhederne. En afglans af verden.

Og noget kunne jo hænde.

Døren var på ny blevet trukket op med storm og gny. Ingen havde ænset det under skændsmålet – det var vel et eller andet kvindemenneske! Nu så de alle, at det var Barbara, sorenskriverdatteren, der var kommet.

Alt var pludselig anderledes. Selv Gabriel var anderledes. Tangloppen var standset midt i ordet filurendrejer, hans næve faldt som et idiotisk vådeskud i den kongelige pult. Der stod han – på hosesokker – å Jesus, – og skabede sig!

Det var ikke, fordi der stod nogen særlig respekt om Barbara. Hun talte venligt til den gemene mand og var aldrig hoffærdig. Men når solen på en uvejrsaften pludselig skinner i mændenes kreds ...

"Har I silkebånd at sælge?" klang hendes stemme.

"Silkebånd!" Gabriel fik samlet sig: "silkebånd, javel!"

Barbara, solen, fik pludselig en saglig rynke mellem øjnene, skød læberne frem og begyndte at vrage. Tangloppen luskede meget forsigtig ud til sin plads, men – Barbaras skørt skjulte hans tøfler.

"Men vi får nok flere silkebånd i morgen," sagde Gabriel. Et glimt vågnede i hans øjne.

"I morgen?"

Der lå forbavselse i hendes stemme.

"Ja, eller i overmorgen."

"Hvad mener du?" Barbaras stemme var endnu mere forbavset, men lå samtidig på grænsen af latteren.

"Hør, hold nu op, Barbara," sagde Gabriel hengivent: "du skal ikke bilde mig ind, at du er den eneste i hele Havnen, der ikke ved, at *Fortuna* ligger udenfor Nolsø."

"Ved Gud ..."

Barbara blev påståelig, indignationen begyndte at brydes med den lille latter, der hev i hendes strube.

"Ja," tog nu Tangloppen til orde med skrævende ben og forklarende håndbevægelser: "vi så hende, Tommassa Ole og Markus i Kælderen og Samuel på Vippen og jeg, da vi var ude at fiske i morges."

Barbara lod pludselig solen skinne på Tangloppen.

"Gjorde I? Men hvorfor kommer hun så ikke ind?"

Tangloppen var overstrålet og rystede beæret og ivrigt på hovedet: "Nej, det er ikke liggende her i Havnen i dette vejr!"

"Å nej, selvfølgelig."

"Og den nye Vågø-præst, som er med, – har du heller ikke hørt om ham, Barbara?" spurgte Gabriel.

"Naturligvis ved jeg, at der skal komme en ny præst til Vågø."

Hun lod lidt irriteret og opgav silkebåndene.

"Ja, som sagt," vedblev Gabriel, "når skibet er kommet i morgen eller i overmorgen, så kan du få de silkebånd, du ønsker. Men så er det vel for sent?"

"Hvad mener du?" Barbara var igen midt imellem krænkelse og smil.

"Ingenting. Jeg mener bare, at så er det for sent at pynte sig for præsten. For så *er* han kommet i land."

Mændene så bestyrtede på Gabriel. Ganske vist var han en fætter til Barbara. Men at skose hende akkurat som en anden én ...! De skottede i smug til hende. Hun stod i det gule kærtelys med et smil om munden. Slet ikke vred. Det var næsten, som følte hun et underfundigt behag over afsløringen.

Så vendte hun sig mod Niels i Punten med stemmen fuld af glæde: "Har din lille datter det bedre, Niels? Jeg skal i morgen komme med noget til hende."

Hun gik hen mod døren og begyndte at presse den op. Tangloppen, som imidlertid havde fået tøflerne på, sprang hen for at hjælpe. Der var meget af et smil i hans græmmede ansigt, da hun var gået. Der var nok et smil over dem alle. Noget af hendes latter, der hev i struben, hang endnu som en tone i kardemommeduften. Et syn var kommet og gået. De lurvede mænd var blevet andagtsfulde.

Men så brød Gabriel tavsheden: "Det *er* Fanden han hente mig et stift stykke! Nu tør jeg sværge på, at hun i morgen skal ned og besnære den nye præst, når han kommer i land, akkurat som hun gjorde med hr. Niels og hr. Anders dengang *de* kom!"

Der var forargelse i Gabriels stemme.

Nå ja. Den historie kendte de alle. Barbara var allerede enke efter to præster, hr. Thomas på Norder-øerne og hr. Niels på Vågø, den sidste var død for kun et år siden. En tredje, hr. Anders på Næs, som hun indimellem havde været trolovet med, havde besindet sig i tide. *Ham* var det ikke gået ilde. Men folk sagde, at Barbara havde voldt begge de to mænds død, som hun havde været gift med. Der var blevet sladret meget om dette rundtomkring på øerne, og nogle kaldte hende *onde Barbara*. Men det var nok mest i de afsides bygder. De, der kendte

Barbara, sagde, at *ond* var hun ikke. Og hvad havnemændene, hendes bysbørn, angik, så havde hun aldrig haft noget udestående med dem, tværtimod. Men Gabriel skulle nu altid komme med skoser.

Ole Hosetager og Poul hos Rebekka kom ind fra Søboden med lygten. De var færdige. Det var nu også tid til at gå hjem til aftensmaden. Alle mændene brød op og vandrede tungt ud i stormen mellem pakhusene, op over Reyn, forbi kirken og hjem til deres hytter.

Gabriel var pludselig ensom i sin krambod. Han var stor, han var kundernes konge, og alle havde hørt, at selv Barbara kunne han skose. Men et sted gjorde det lidt ondt inde i Gabriel. Han var kun et menneske. Også i hans handelssjæl boede der et lønligt stykke idioti. Det var ingenting. Måske var det bare en lille hund, der hylede ad månen, når ingen hørte det. Han havde det jo godt, havde sin løn og tjente ekstra. Han blev også nok handelsforvalter engang. Eller foged, for han havde gode forbindelser. Og hvad ensomhed nu angik, så havde han også Angelika, der kom til ham i hans logemente, når han ønskede det. Alt var vel tilrettelagt, han klarede det. Men der var nu hans kusine Barbara, der havde været gift med to præster. Hun havde holdt bryllup med mange flere mænd, han vidste det, han var et lyst hoved, intet gik ham forbi. Det var en skam for familien og en forargelse i det hele taget. Men når galt skulle være, hvorfor havde hun så aldrig holdt et lille bryllup med *ham*? Det lå jo dog så snublende nær. Og det ville være inden for familien. Det måtte dog let kunne ordnes.

Men nu kom denne nye præst.

Den lille hund inde i Gabriel satte sig til at hyle rigtig hjerteskærende med snuden lige i vejret. Så fik han pludselig en idé. Han udstødte et lille fløjt. Selvfølgelig!

Da han lidt efter var inde hos handelsforvalteren med nøglerne, havde han sin plan i orden.

"Hvor har du nu været henne, Barbara Christina?" spurgte Magdalene, sorenskriverenken, lidt koldt og vrippent. Hun havde siddet ved chatollet i sin storstue og ordnet gamle sager.

Barbara frøs og var halvt gennemblødt af en byge. "Altid sidder du ved det chatol, mor. Hvorfor holder du dig ikke herude i røgstuen, hvor der er varmt?"

"Å Jesus, jeg har jo lagt i bilæggerovnen."

"Ja den varmer ikke, det ved du."

De spiste deres aftensmad i tavshed. Så gik moderen igen ind i sin højtidelige stue med chatollet og de to slette miniaturer på de hvidskurede vægge. "Tror du ikke, din far kan have gemt nogle penge i et hemmeligt rum i chatollet?" spurgte hun i døren.

"Det spørger du om hver dag. Den historie tror jeg ikke længere på. Så havde vi fundet det rum for længe siden ..."

Da Gabriel en time senere bankede på og trådte ind, fandt han Barbara i uldklokke ved ildstedet. Et par strømper lå skødesløst henslængt, som hun havde krænget dem af sig. Hun var søvnig og træt, og fætterens komme vakte ingen kvindelighed i hende.

Magdalene kom ud fra stuen og spurgte nevøen om tidender. "Sid dog ikke sådan!" henvendte hun sig til datteren. "Du kunne tage noget over dig!"

"Å, Gabriel er ikke så fremmed," sagde Barbara tvært.

Nej, Gabriel var ikke så fremmed. Her kunne han sidde og se hendes hvide arme og hals – som en selvfølgelighed, en alt for stor selvfølgelighed. Det var det forbandede ved det. Hun var så enestående skær i huden. Mon det var, fordi hun havde været i tønden?

Magdalene gik en stund efter ind igen. Men Barbara gabede.

"Du Barbara, – ville du have nogle silkebånd og tøj og sådan noget?" spurgte Gabriel pludselig fortrolig.

Det gav et sæt i Barbara, hendes øjne blev pludselig spillevende, hendes stemme fik en varm klang. "Har du noget?"

"Jeg kunne måske skaffe dig noget."

"Hvor? Hvor?" Hele hendes krop var pludselig i bevægelse, hendes ansigt lyste i strålende, næsten komisk forventning.

"Du må ikke mæle et ord om det," sagde Gabriel.

"Selvfølgelig ikke," råbte hun utålmodig, hun skuttede sig i spillende hemmelighedsfuldhed. Den lille latter hev i hendes strube.

"Jeg har en hel bunke ude hos mig selv," hviskede Gabriel.

"Er det sandt? Ude i lejeboden? Skal vi gå derud straks?"

Det var kun et øjebliks sag, en kiste åbnet, en skuffe trukket ud, så var Barbara igen i skørter og sko med tørklæde om halsen og inderligt medsammensvoren. Gabriel var lidt fortumlet, hans store mund slappedes.

I det samme kom Suzanne Harme, landfogedens datter.

"Hvor er det morsomt," pludrede Barbara: "nu skal du bare høre, jeg skal ud i lejeboden med Gabriel og se på noget silke og klæde, han har, – er det ikke spændende? Det var godt, du kom!"

Det syntes Gabriel nu ikke. Et stort håb sank. Satan i Helvede!

"Ud i lejeboden?" sagde Suzanne. Hun gøs vist lidt. Hun var mørk og fin. Hun rynkede panden.

"Er det ikke rasende spændende?" gentog Barbara.

"Jeg ved ikke. Nu i aften? Vækker det ikke opmærksomhed? Og far er jo landfoged."

"Det plejer du nu ellers ikke at bryde dig så meget om!" brast det ud af Gabriel: "men vi kan også godt gå uden dig."

"Nej, nej," mente Barbara.

"Jo men far har jo kontor i lejeboden," sagde Suzanne. "Og hvis du bliver opdaget, Gabriel?"

"Nå. Mon aldrig landfogeden skulle have solgt en alen klæde? Hvordan var det med den hollandske ostindiefarer? Men i øvrigt er der ikke landfogedkontor oppe i mit værelse – i hvert fald ikke i aften."

"Mor, jeg går et øjeblik ind til Suzanne!" råbte Barbara, da de gik ud. De vadede gennem *Gongen* i kulsort mørke. Regnen kom i ondsindede kast, både oppefra og nedefra. De famlede sig frem og måtte træde forsigtigt.

"Dette er altså smughandel," fastslog Suzanne.

Barbara lo dybt nede fra. Spændende. Spændende. Hun måtte tage Gabriels arm. Gongen var det eneste sammenhængende stræde i Havnen. Ellers var det bare tilfældige smøger mellem de spredte huse og hytter, *skot,* som de kaldte det i byen, ofte så smalle, at to mennesker knap kunne passere hinanden. De kom op på højden, Reyn, hvor skolen, præstegården Reynegård og kirken lå. De gik over kirkegården. Bag kirken, i kirke-skotet, var indgangen til lejeboden, den

nordligste af Den kongelige Handels bygninger. Gabriel stak en vældig nøgle i låsen. Det begsorte mørke, den pludselige tysthed og den tunge luft stemte de to unge kvinder for brystet, da de trådte ind i det natlige pakhus. Gabriel fumlede sig frem, fandt omsider en lygte, slog ild og tændte. De gik op ad en stejl trappe og hen over et langt loft. Deres skygger flakkede hen over de knagende gulvplanker. Tagets visne græsrødder hang hist og her ned mellem spærrene. Suzanne klamrede sig gysende til Barbara.

De trådte ind i Gabriels logemente henne i den ene gavl. Det var et lille rum med alkove, vægskabe og kister.

"Møder du aldrig mester Nåber her?" spurgte Suzanne med en tone af lattermild ængstelse i stemmen.

"Mester Nåber – hvem er egentlig det?" spurgte Gabriel.

"Ved du ikke det? Nej, du er jo heller ikke barnefødt her. Alle havnefolk er bange for ham. Han skal gå rundt på lofterne herude i Havn om natten."

"Jeg har aldrig set ham."

"Han går med en sort, spids hætte og taler med sig selv. Og når han ser på en, har han gule øjne."

Hun skuttede sig af uhygge: "Nej, aldrig i livet havde jeg turdet bo her!"

Gabriel kunne ikke lide at høre dette. Han begyndte lidt støjende at tænde lys.

"Har du heller aldrig set *rådet*?" vedblev Suzanne.

"Rådet, hvad siger du?"

"Rådet, ja." Suzannes øjne udvidede sig: "De syv mænd! De sidder i et af husene, jeg ved ikke hvor, ved et stort bord."

Det begyndte at isne i Gabriel. Suzanne var revet med af sine egne ord. Hendes ansigt var en lille kende fordrejet. Hendes stemme var lav og anspændt: "Flere har set dem. De sidder helt tavse og skriver og skriver og forsegler breve."

"Hold op!" råbte Barbara heftigt. En skælven gik igennem hende, så smilede hun ganske svagt.

"I er ikke rigtig kloge," sagde Gabriel.

Der blev tavshed. Det svage lysskær fra stagen nåede ikke nær at trænge ud i alle det lille rums kroge. Nøgent træværk, mørkt af ælde, skimtedes gennem tusmørkets spind. Suzannes øjne lyste endnu besynderligt. Men så begyndte Gabriel at pakke ud, og farver blomstrede frem af mystiske gemmer. Det lille rum var pludselig forvandlet, den uhyggelige stemning var brudt. Begærlige kvindehænder greb efter stofferne, bredte dem ud, hvide fingre løb gennem knitrende silke, det lyste og skinnede over det fattige bohave. Det var i begyndelsen kun tyst forundring og strålende øjne. En stille vår var tændt under mester Nåbers græstag – det rejste sig som en høj på fire pæle, de to kvinder sad tryllebundne.

Gabriel, kræmmer og elsker, spillede sine kort med kvik eftertanke, ødte ikke sine trumfer, men gik saglig til værks og lod skuespillet udfolde sig som en ildfest. Stunden var hans. Han brød ikke stilheden, han lod bare under efter under ske.

"Jamen Gabriel," spurgte Suzanne pludselig fornuftigt: "hvor har du fået fat på alt dette?"

"Behøver jeg at sige det? Jeg har ikke stjålet det."

"Du har nok haft maskepi med en eller anden hollandsk eller engelsk lurendrejer!"

Gabriel ville ikke benægte det. Det lød ganske godt. Sandheden var i øvrigt den, at det var en af den Kgl. Handels egne skippere, han arbejdede sammen med.

"Og silkestrømper har du også!" udbrød Barbara i forbavset jubel.

Kram er magt, tænkte Gabriel. Han så pludselig for sig Barbaras våde uldstrømper, der havde ligget ved arnen, så glansløse og hverdags. Han syntes, han hentede et vældigt stik hjem og spillede ud på ny. "Se her!"

Han tog et par brokadesko frem og anbragte dem ved siden af Barbaras fødder, der var tilsølet af gadesnavs.

Begge kvinderne måbede. Barbara trak fødderne til sig, lidt flov ved sammenligningen, men straks efter ville hun prøve skoene. Gabriel var ikke uvillig, ja han ville endda hjælpe hende, knælede ned og trak hendes sko af. Barbaras fod stak kun i en grov uldsok, men pokker stå i det – lille og væver som den var passede den akkurat i den fine sko, ja skoen var nærmest lidt for stor. Å den Satans Suzanne! Hvorfor var hun kommet? Gabriel så pludselig i svimlende perspektiv, hvad stunden indeholdt af spildte muligheder. Han havde mange ting, som Barbara måske ellers ikke havde været uvillig til at prøve!

Hans hjerte bankede. Og så skete det, at hans kvikke hoved et sekund slog klik. Han trak et fint strømpebånd frem. Om Barbara også ville prøve det?

Det hev lidt i hendes strube, hun skottede til Suzanne, så lo hun og sagde meget venligt: "Et strømpebånd er da ikke noget at prøve, Gabriel."

Suzanne så op, lidt distraheret, med en flygtig rynke i panden, og sagde så med pludselig iver: "Lad mig prøve de sko!"

Barbara rejste sig. "Hvordan ville en kjole af dette her stof tage sig ud?" spurgte hun og begyndte at drapere sig med noget blomstret.

"Se, hvis jeg nu havde et sådant skørt og så disse sko," sagde Suzanne og vippede med foden under noget silketøj.

"Nej *nu* skal du se," råbte Barbara begejstret. Hun halede noget ud af bunken og holdt det op mod lyset.

Gabriel prøvede at blande sig i det, men de hørte ikke på ham. Og på en gang stod det ham klart, at hans varer helt og aldeles havde slået ham selv ud. Begge kvinderne havde styrtet sig ud i en rus af tøjsnak, de valgte og vragede, følte og prøvede. Barbaras øjne lyste, hendes stemme jublede frisk, hun blev smukkere og smukkere i sin skønhedsiver.

"Jeg tror hellere, jeg vil have min kjole af," sagde Suzanne.

"Ja, det tror jeg også, jeg vil," sagde Barbara.

Deres mørke dragter var våde og uformelige af regnen og gjorde de skære tøjer fugtige, når de prøvede dem på sig. Suzanne var allerede begyndt at åbne sit kjoleliv, da hendes øjne faldt på Gabriel: "Å, Gabriel, gå udenfor så længe, hvad!"

"Det er nu næsten synd," sagde Barbara.

Suzanne så på Gabriel, eftertænksomt, prøvende. Så afsluttede hun sin betragtning: "Nej, vi kan ikke have dig herinde og glo."

Og Gabriel gik.

Tilfældigt opdaget i sit eget værelse og hældt udenfor som en ubelejlig hund! Det kogte i ham. Dette var hans fine, store plan. Her stod han på det øde loft. De havde sikkert allerede glemt ham derinde. Han gik frem og tilbage med lygten, ærgerlig, men samtidig også rigtig uhyggelig til mode. Mester Nåber!

Stormen havde taget til, den lå som et uafladeligt, overmægtigt pres over huset – en uudtømmelig sang af tusindstemmig vånde. Han nåede til loftets anden ende ved *Munkestuen*, og kiggede ud gennem en lille rude. Vestrevåg lå i en fråde, skummet lyste gennem mørket. *Rådet* – sad de nu ved rådsbordet et eller andet sted i handelsbygningerne? Måske kun nogle alen herfra. Den Satans Suzanne – at komme med den historie netop i aften. *Hun* skulle ikke sove alene i dette hus i nat.

Han gik igen hen til sin egen dør. Kvinder og kvidder indenfor. Barbaras latter, påfund og småudbrud. Suzannes lidt dybere og klogere stemme. Nej, derinde var de døve for storm og brænding. De vendte ikke timeglasset, talte ikke nattens skridende timer. De ænsede sidst af alt Gabriels hamrende hjerte og sviende begær. Han var en skygge på et loft. Men derinde var det sommer. De frådede i tøj og pynt og farver. Han anede, hvor det raslede og knitrede af stoffer. Ja, han turde sværge på, at de havde afført sig hver trævl af det hjemlige uldtøj. De var to sommerfugle, der solede sig i eventyret, de hyllede sig i rødt og gyldent og blåt, i luftig kattun og tung silke – *hans* varer! De pyntede sig mætte i forfængeligheds behag.

Det varede meget længe, før kvinderne kom i tanker om at lukke Gabriel ind igen. Da havde de valgt, hvad de ville have. Det var egentlig Barbara, der var kommet for at købe, skønt den anden jo også skulle have lidt. Og hvad kostede det?

Gabriel, elsker og kræmmer – han *havde* jo tænkt, under visse lykkelige forudsætninger at svare Barbara, at det kostede næsten ingenting. Men nu var han gram i hu og nævnte grove, nærmest ublu priser.

Det uventede skete, at Barbara betalte uden at blinke, kontant op af en pung – hensynsløst, i sølv. Offer på skønheds alter.

Gabriel rødmede.

Suzanne havde ikke været belavet på købet, hun måtte have kredit. Og fik det meget gerne – byens fineste dame.

Så måtte Gabriel følge dem ud. Nej tak, vin skulle de ikke have, det var vist sent nu, mente Suzanne. Og Gabriel forstod, at denne trumf skulle han ikke have gemt så længe.

Mens de gik gennem det lange loftsrum, sagde Barbara stille og venligt til Gabriel: "Jeg prøvede alligevel dine strømpebånd."

Skulle det være en trøst? En mærkelig trøst, måtte man sige! Og dog, således som det blev sagt lød det nærmest som en tak. Var det sandt, som det blev sagt, at ingen hyldede Barbara helt ulønnet?

Men Gabriel hyldede hende ikke. Den mær og præstetøjte! Han vidste nok besked.

På kirkegården tog kvinderne afsked med ham. Han gik tilbage mellem gravene, forbi kirken. Barbaras specier lå endnu i hans svedige hånd. Nu kunne han snart begynde at købe jord. Men den lille hund inde i Gabriel hylede. Så trådte han ind i det mørke uddøde hus til mester Nåber og et ensomt leje.

Og mens stormen lå som en mare over byen, smuttede to kvinder, listige og fordægtige, fulde af oplevelse og med rigt bytte, gennem regnpiskede smøger til deres hjem.

Enken på kaldet

"Ja, De ved jo, at der er en enke på kaldet?"

Det var landfogeden, der talte.

Den nye Vågø-præst, hr. Poul Aggersøe, vidste det. Det optog ham kun meget lidt. De fleste præster tog sådan noget praktisk og giftede sig med enken. Men han var ikke gjort af et så mageligt stof. Han gik ikke i giftetanker i det hele taget, og det ærgrede ham, når andre gjorde det på hans vegne.

Han sad i sin kollega havnepræstens stue, omgivet af mennesker, som ville høre tidender ude fra den store verden. Han havde måttet fortælle om slag og generaler, om kong Frederik af Preussen, som ingen kunne overvinde, og om kong Ludvig af Frankrig, som ingen kunne forstyrre i hans udsvævelser. Alle var i en slags ophidselse over nyhederne, både sorenskriveren, landfogeden, handelsforvalteren og kommandanten. De gik frem og tilbage og trådte over den høje tærskel mellem storstuen og studerekammeret. Kvinderne sagde ingenting – undtagen gamle Armgard, lagmandsenken, og hendes søster Ellen Katrine med krykkerne og det glade ansigt. Hun mente nu, at ingen kunne måle sig med Malebrok, der havde levet i hendes ungdom.

Hr. Poul sad og iagttog alle disse vildfremmede mennesker, han var kommet iblandt. Det gyngede endnu for ham. Fire uger havde han sejlet. De sidste døgn havde skibet ligget i en brandstorm under en sort, skarp ø, der hed Nolsø. Endelig i morges havde vejret bedaget sig, og de var sejlet ind.

Rester af nattemørket hang endnu i luften, da *Fortuna* lod sine ankre falde. Det var råkoldt, snebyger slæbte hen over fjeldenes lurvede grønsvær. Et sort og vejrbidt kirketårn af træ ragede op over nogle klynger af huse. Det var Thorshavn. Det var så jordslået alt. Menneskene, der dukkede frem under husgavlene, var forkomne og blege i den gustne morgenstund. Hr. Poul havde næsten følt det, som var han landet i en stad i underverdenen, da han trådte i land på klipperne på Tinganæs. Men da han gik op mod handelshusene, så han midt i en skare nysgerrige, der stod inde i porten, to smukt klædte kvinder. Han lagde særlig mærke til den ene. Hun var lys og rank, hun stod så smukt på fødderne og ænsede ham vist slet ikke.

Hele den mørke, regnfulde dag havde han færdedes mellem fremmede mennesker. De stod ikke skarpt for ham endnu, de var store skygger, der talte et halvt uforståeligt tungemål. Her i præstens skumrende stuer gik de frem og tilbage, en rok snurrede et eller andet sted i huset, tagets visne græs hang ned foran vinduerne, der var en grå udsigt over Østrevåg til Skansen på den anden side, hvor flaget blafrede. Men gennem det alt sammen fulgte erindringen ham om kvinden, han havde set. Han kunne glemme hende lange stunder, men hun var der dog hele tiden alligevel – som noget sødt, som et lyspunkt, som en trøst.

Men landfogeden ville nu åbenbart helst tale om denne enke på kaldet.

Landfoged Augustus Harme var dansk, han var stor, rød og ganske let svedende. Hans stemme var suffisant, ganske elskværdig, men altid belærende, altid bedrevidende. Han rømmede sig evindelig og gav sig god tid dertil. Han tog sig en

pris og lod sine tilhørere vente, til han igen var klar til at udtale sig.

"Ja," sagde han, "måske ved De også, at denne enke er datter af afdøde sorenskriver Peter Willumsen Salling. Hun er ikke gammel, kun otteogtyve år, tror jeg."

"Gå nu ikke der og lovpris Barbara Christina!" lød det strikst fra et strikketøj: "hun er et skarns stykke, det ved alle."

Det var lagmandsenken, der faldt ind. Hun havde en stor næse, hendes øjne var skarpe og kolde som en søfugls.

"Jeg rekommanderer ikke Barbara," sagde landfogeden. "Men jeg misrekommanderer hende heller ikke. Jeg synes blot, at vor unge præst må sættes ind i forholdene."

"Så skulle De hellere fortælle om hendes gerninger end om hendes alder," replicerede Armgard og satte den knyttede hånd mod bordet: "hvad *hun* har udrettet i sine otteogtyve år ..."

"Jeg ved ikke, jeg ved ikke," sagde nu sorenskriveren. "Et skarns stykke synes jeg ikke, man kan kalde Barbara. Hun har sine fejl, som er lette at se. Men kan hun gøre for det? Egentlig er der ikke en ond blodsdråbe i hende."

"Ja du, Johan Hendrik! Du har gået der i huset hos den gamle sorenskriver som pot og pande. Du er vist den rette til at tale med om de ting!"

"Det er rigtigt, Armgard. Jeg har kendt Barbara fra barnsben af. Men De ved ikke andet om hende, end hvad De har hørt folk sladre."

"Jeg ved, hvad sandt er. Jeg ved både, hvordan hr. Thomas og hr. Niels døde."

Sorenskriveren, Johan Hendrik Heyde, sagde ikke mere. Han strøg sig tænksomt om hagen. Der var ved hans lange, lidt

ludende skikkelse noget nervøst, noget tvivlende. Sådan var han altid. En hædersmand, klogere end de andre, alt for klog til at være stærk. Men han kunne være spydig på en tør og ætsende måde. Derfor var han også respekteret, ja frygtet.

Ligesom broderen, havnepræsten Wenzel Heyde, regnedes han blandt de bedste færinger. De hørte til en gammel slægt med rigeligt fremmed blod i, men rodgroet i landet. Ellers var de to brødre meget forskellige. Sorenskriveren var lang og tynd, præsten lille og tæt. Sorenskriveren skeptisk, præsten salvelsesfuld. Og mens der hos Johan Hendrik altid småkogte en hemmelig galde mod de danskfødte embedskolleger – landfogeden og handelsforvalteren – bar Wenzel på en lige så hemmelig og lige så fortærende trang til at tækkes dem og være i deres selskab. Derfor var hr. Wenzel også tilfreds nu, han havde dem i sin stue. Den store landfoged, den vittige handelsforvalter med de mange morsomme historier og den fine kone, fru Mathilde, der ikke sagde meget og vistnok havde blodmangel, men som kunne fnise og dåne på en meget fornem måde.

Samtalen havde en tid gået småt mellem de mange mennesker. Efter at nyhederne udefra var fortalt, var der ikke længere noget, der rigtig forenede dem alle. Men inde i studerekammeret var der dog et lønligt samlingspunkt, der gang på gang fik mændene til at veksle underfundige blikke. Der var ingen ro over dem. De vandrede og vandrede og skridtede over dørtærsklen. Det var nok ikke udelukkende på grund af Barbara, at Armgard strikkede så ondt og temperamentsfuldt. Hun havde lugtet lunten, og hun ærgrede

sig. De andre kvinder gjorde ligeså. Sådan var det altid, når der var kommet skib.

Også lagmanden, Samuel Mikkelsen, rejste sig og gjorde en tur ind i studerekammeret. Det var for den svære, ubevægelige mand næsten som en hel rejse. Og den varede længe. Armgard gav et ondt grynt fra sig, da hun så sin nevø, hendes mands efterfølger, fylde hele døråbningen med sin vældige ryg. Men hendes søster Ellen Katrine havde et medvidende glimt i øjnene. Hun lå henslængt på en bænk og tegnede et lystigt tegn i luften med sin krykke: "Å verden, verden!"

Den nye præst huskede senere alt dette så tydeligt. Men i øjeblikket forstod han det ikke rigtigt. Først en diskret indbydelse fra embedsbroderen hr. Wenzel åbnede hans øjne for, at der var fransk brændevin at få i studerekammeret.

Han opfattede heller ikke dette med enken Barbara: at der var kommet som et frisk pust i samtalens slappe sejl, da landfogeden nævnte hendes navn.

Lagmanden vendte tilbage fra studerekammeret, stor og spag, men med et eller andet ubestemmeligt drag af fornyelse over sig. Han havde et stort bølgende fuldskæg. Han lignede guden Jupiter. Men øjnene var rolige og milde. Oftest lyste et fint, næsten kærligt smil i dem.

Han satte sig ned og sagde ikke noget lige straks. Så oplod han sin sagtmodige røst. – hvordan Barbara var i sit første ægteskab, skal jeg lade være usagt, skønt jeg har hørt mærkelige ting om det. I sit andet ægteskab var hun ikke nogen god hustru, det tror jeg, jeg tør sige. Men at påstå at hun tog livet af hr. Niels – det er nu uret, for det var vådeværk.

Armgard fnøs. "Vådeværk! Ja så er der sket meget vådeværk for Barbara. Og altid er det kommet hende mærkelig vel tilpas."

Ellen Katrine strakte sig på sin bænk og hævede krykken som til et signal: "Ti du nu stille, Armgard, og lad Samuel fortælle. Han ved dog bedre besked end du!"

Samuel Lagmand sad og kiggede på sine små hænder. Han plejede sjældent at tale over sig. Alle iagttog ham spændt. Han havde aldrig før sagt noget om Barbara. Men han måtte jo vide besked. Hans embedsgård, Stegård, lå i Sandevåg, kun en god fjerdingvej fra præstegården Jansegærde i Midvåg, hvor hr. Niels og Barbara havde boet.

"Jeg forstår mig ikke på Barbara. Da hun kom vester til Vågø med hr. Niels, kunne ingen se andet end, at hun forgudede ham. Alle talte godt om hende, og jeg kan for min egen part ikke sige andet end, at i al sin gerning og alt sit væsen var hun som en engel at se til."

"En *engel*!" Søfuglen, gamle Armgard, så hvast på sin nevø: "Nej, min Gud, Samuel!" Næven nærmede sig igen bordpladen: "Om ikke de andre var så kloge, så burde i alt fald *du* vide, at en engel udenpå er ikke det samme som en engel indeni."

Lagmanden smilede. Han tøvede lidt. Men ingen brød ind, ordet var hans. Så kom det besindigt, med et uendelig lille stænk af overbærende ironi: "Ja, Armgard faster, De er nu så hastig. Men det var nu ellers netop det, jeg var i færd med at sige. Hun *var* ikke nogen engel indeni. Men det behøver ikke at betyde at hun var en djævel, for sådan var hendes natur ikke. Jeg tror, at hun gerne ville være god imod alle. Hun gik ned til folkene, når de kom fra fiskeri, hun gik i tørv, hvad præstekoner

ellers ikke plejer, og hun gik i dans. Det huede nok ikke rigtig hr. Niels."

"Herregud," mente Ellen Katrine: "gå i dans, det skulle vel ikke være nogen synd – heller ikke for en præstekone."

"Nej," faldt sorenskriveren ind: "var De præstekone, Ellen Katrine moster, og gik i dans, så tror jeg heller ikke, der ville komme nogen synd ud af det."

"Å du, Johan Hendrik! Hold dog *en* gang mund med dine næsvisheder!" Hun tjattede efter ham med krykken. Hendes mine var på en gang pompøs og kåd.

Men i lagmandens milde øjne blinkede det bare en brøkdel af et sekund. Så fortsatte han: "Sagtens kunne hr. Niels have følt sig mere tryg med en anden kone. Jeg siger ikke, at det var Barbaras skyld. Men det var nu sådan, at når Barbara var i dansen, så var *alle* i dansen, mænd og kvinder."

"Det er der ingen, der vil forstå," sagde præstekonen, Anna Sophie, husets værtinde: "det er ikke altid så let at være Barbara i en dans."

"Hvis Barbara selv havde forstået det, så havde hun holdt sig borte fra dansen," sagde Armgard. Og denne gang lod hun næven dundre i bordet.

"Mon det altid har været så oplivende, aften efter aften at sidde hjemme i Jansegærde hos hr. Niels med samt hans beskidte bøger?" sagde Anna Sophie med pludselig iver.

"Å verden, verden!" udbrød Ellen Katrine og tegnede meget tankefuldt i luften med sin krykke.

Men præsten Wenzel Heyde, den lille og salvelsesfulde, så meget misbilligende på sin hustru. Hun var munter og trivelig og havde dybe smilehuller.

"Men sig mig en ting," spurgte Ellen Katrine, "holdt Barbara ikke af sin mand?"

"Jeg kan forsikre Dem for," sagde lagmanden, "at jeg mindes ikke at have set en kone være så kærlig mod sin husbond, den første tid jeg kendte dem. Hun ville altid have ham hos sig og ville hjælpe ham med alting. Og når han var borte, længtes hun altid efter ham. Og han længtes nok også efter hende. Han ville aldrig ligge nat hos os på Stegård. Selv i det dårligste vejr red han altid hjem til hende om aftenen – i regn og slud eller i frost. Og gennem hele deres ægteskab blev det for resten ved med at være sådan, at hun tålte ikke, han forsømte hende. Herover kom nok deres første trætter – ved Gud, jeg tror det var alt det, at hun ville give ham lov til at skrive sine prædikener."

"Ja, Barbara!" sagde sorenskriveren: "når hun er i det lune, er hun i stand til at blive jaloux på selveste Gud i Himmelen!"

Lagmanden smilede. "Ja. Men hvad hun ikke ville tillade sin mand, det tillod hun jo gerne sig selv. For ofte og tit forsømte *hun* ham. Det var svært at blive klog på. Hun *ville* være god mod ham, det tror jeg bestemt. Men styre sig, det kan Barbara ikke. Hun gør akkurat hvad hun i øjeblikket har lyst til – var der en dans, som hun ville med i, så gik hun. Jeg tror, at det ofte kunne skære hende i hjertet af medlidenhed med manden, det ved Gud! Men hun gik alligevel. Og så glemte hun ham hurtigt. Og ligeså: var der en god fart her til Havnen, så *skulle* Barbara jo med. Ofte lå hun her i uger og måneder, som I jo alle ved, der bor her."

"Unægtelig!" sagde handelsforvalteren.

Lagmanden så på ham og granskede et sekund: "Hvordan hun skikkede sig her – det ved I jo bedre end jeg."

"Vi har jo ikke kunnet undgå – hm – ikke kunnet undgå at formærke et og andet," sagde landfogeden.

"Ja, det skal guderne vide," sagde handelsforvalteren.

Sorenskriveren så sarkastisk på ham: "Hm, ja – De har jo også vist sagen interesse."

"Nå, jeg sørgede for at Melzer på *Jubelfesten* kom i en anden fart. Det har De vel ikke noget at indvende imod?"

Johan Hendrik Heyde havde intet at indvende. Han så bare endnu mere sarkastisk ud.

"Nu ja," fortsatte lagmanden, "heller ikke hjemme på Vågø skikkede Barbara sig, som hun burde. Det kom jo snart for en dag, skønt hun forstod at fare varligt frem. Jeg vil ikke sidde og regne op alt, hvad jeg har hørt, meget er nok også sladder. Men der er forskellige mænd, som hun har vist venskab."

Armgard havde længe forholdt sig tavs. Nu brød det ud af hende: "Efter alt hvad jeg hører, Samuel, er det en *tøjte*, du sidder og taler om!"

Handelsforvalteren fløjtede lidt: "Nej, en præstefrue."

"Jesus forlade mig," sagde Samuel Mikkelsen: "hun er i sin adfærd så sømmelig og fin som en dronning. Og så venlig og god mod alle. Som Anna Sophie sagde før: det er ikke så let at være Barbara. Alle flokkes om hende. Hun er sådan, at hun frister alle – og selv fristes. Det kommer mig ofte for, at hun er som et barn ..."

"Et godt barn ja, otteogtyve år, præstekone og landets største hore!" sagde Armgard.

"Ja, ja," sagde sorenskriveren. "Og Samuel har dog ret. Et barn – et farligt barn, ganske vist."

"Å verden! Ja, enhver siger sin historie. Men sig mig, hvordan var præsten, Samuel?"

"Det skal jeg sige Dem, Ellen Katrine faster: hr. Niels var en særdeles skikkelig og ordentlig mand. Fredelig af naturen. Han gav efter, og prøvede på at lukke sine øjne. Som jeg har sagt, holdt hun af ham, men efterhånden begyndte hans føjelighed vist at irritere hende. Så prøvede han nok at tage skeen i den anden hånd og sætte hårdt mod hårdt. Men det vakte bare hendes trods. De sloges. Man fortæller, at hun engang kastede en lysestage efter ham. Så begyndte efterhånden alle at synes, at det var synd for præsten. Særlig tog tjenestefolkene hans parti. Og forholdene i Jansegærde blev efterhånden mere og mere forvirrede."

Lagmandens stemme var dyb og landlig. Den kunne minde om køer, der sagte brøler i deres båse, eller om stalddøres knirken på træhængslerne. Ordene faldt enkelt og næsten enfoldigt. Men der var over hans jupiteransigt et fint behersket spil af godmodighed, satire og kløgt.

"Så var det en dag," vedblev han, "at Barbara var særlig urimelig mod hr. Niels – i alles påhør. Hun var efter ham med hånsord og den slags. Den skikkelige mand vidste ikke, hvad han skulle stille op. Han prøvede at berolige hende, men det hidsede hende bare mere op. Til sidst slog hun ham. De havde en huskarl, der hed Kristoffer, en kæmpekarl. Ham blev dette for meget. Pludselig går han hen og tager Barbara og bærer hende ud af huset."

"Tog karlen præstefruen?" spurgte fru Mathilde.

"Ja."

"Gud! Hvad sagde hun?"

"Hvad skulle hun sige? Han bar hende som et lille barn. Hun skal have set temmelig forbavset ud. Først da han var kommet bagom husene med hende, begyndte hun at blive urolig. Men hun var jo ikke stor mellem hans hænder. Så tog han og satte hende på hovedet ned i en ajletønde. Og der stod hun."

"Er det virkelig sandt, at han har gjort det?" spurgte flere.

"Kristoffer har selv fortalt mig det," sagde lagmanden.

Fru Mathilde fik et lille tilfælde og måtte have sit hovedvandsæg frem. "Ved Gud, hvis det var mig! Jeg havde aldrig vist mig for mennesker igen!"

"Det skal heller ikke have taget sig videre sømmeligt ud," sagde Samuel og bar med et værdigt smil over med tilværelsen, der undertiden kan forme sig beklagelig drastisk; "alle husfolkene var fulgt efter – de var nok lidt forstenede."

Han smilede igen ganske let: "Det er jo heller ikke helt almindeligt at se en præstekone på den måde."

"Hvem hjalp hende op?"

"Kristoffer væltede tønden, så kravlede hun selv ud."

"Da var hun vist ikke myg at stryge?" spurgte sorenskriveren.

"Hun var rasende. Hun sendte alle folkene ud af huset for resten af dagen. Hr. Niels, den stakkel, han fik kærligheden at føle, han måtte hjælpe hende med at blive ren igen. Atten bøtter vand, siger de, måtte han bære til hende fra elven. Det var ved sommertid, en lørdageftermiddag. Hans prædiken den næste dag i Midvåg kirke blev derefter. Men Barbara ... da folkene om aftenen kom hjem, var hun lige så net og væn som altid og lod som om ingenting var hændt. Kristoffer kom til mig og gav sig selv an. Jeg gik ud fra, at hverken hr. Niels eller Barbara ønskede en retstrætte om denne sag. Det gjorde de heller ikke.

Så beholdt jeg Kristoffer hos mig, og fra ham ved jeg meget om forholdene i Jansegærde."

Der var forbløffet tavshed. Man hørte kun strikkepindene.

"Nå, det var altså dronningen, du talte om," sagde omsider Armgard.

"Dronning var hun alligevel," sagde lagmanden. "Tre dage efter skulle jeg til Havnen med båd. Da kom Barbara og spurgte, om hun kunne komme med. Men da sagde jeg for resten, at jeg ikke kunne have hende med. Jeg kan ellers ikke lide at være utjenstvillig. Men det lod i øvrigt til at forbavse hende højlig! Ja, sådan er Barbara."

"Det er i grunden mærkeligt, at den historie ikke har latterliggjort Barbara mere end den har," mente hr. Wenzel. "Man skulle tro, at selv den smukkeste kvinde efter dette måtte være umuliggjort i bund og grund."

"Nå, hvorfor ikke tværtimod?" sagde sorenskriveren.

"Nej uf!" udbrød fru Mathilde.

"Det viser, hvor dygtig hun er," mente Anna Sophie.

"Nå hvad Fanden," forklarede handelsforvalteren: "hun sørgede ganske simpelt for, at folk fik andet at tale om, for kort tid efter var det jo, at hun slog manden ihjel."

"Det var næsten et halvt år efter, at alt dette skete," rettede lagmanden sagtmodig. "Det var i november. Præsten havde en søndag været hos os og prædiket i Sandevåg kirke. Det havde været tøvejr og regn, men i dagens løb blev det hård frost, og alle veje og stier blev overisede. Præsten ville som sædvanlig ride hjem om aftenen. Vi forsøgte på alle måder at få ham fra det. Men der var intet at stille op med ham. Han blev ved sit. Så

ked af ham, som Barbara sikkert var, så tålte hun dog stadig ikke, at han lod hende sidde alene hjemme."

"Så red præsten," vedblev lagmanden, "og alle ved jo, hvordan det gik. Ved Midvågs Sand snublede hesten på en glat helle, og hr. Niels faldt og brækkede benet. De siger, at Barbara var meget øm over ham den første tid og plejede ham så omsorgsfuldt, at det så ud, som om de var bedre venner end nogensinde. Men så begyndte det vist at blive hende for ensformigt. Præsten kom sig godt og var nået så vidt, at han kunne sidde oppe med det dårlige ben strakt hen over en stol. En dag kommer en af huskarlene ind og siger, at en fremmed båd er ved at lægge til nede ved landingspladsen. – Det er nok nogle herrer fra Havnen, tilføjer han. Barbara, som havde siddet hos hr. Niels, fløj op og løb hen til vinduet – sådan er hun jo – og i uagtsomhed kom hun til at vælte stolen, således at præstens syge ben faldt til jorden og brækkedes anden gang. Så førte de præsten til badskæren her i Havnen, men han kludrede vel bare med det, der stødte koldbrand til, og hr. Niels kom jo ikke over det."

"Ja, Samuel," sagde Armgard. "Og enken sørgede dybt!"

"Jeg ved ikke, hvor dybt hun sørgede, men hun sørgede, det kunne da enhver se."

"Vist sørgede hun," sagde sorenskriveren. "Hun er jo ikke noget uhyre, Barbara. Men hun glemmer forbandet hurtigt, det skal jeg villigt indrømme."

"Det er nok, som jeg siger," sagde lagmanden: "hun *er* som et barn."

"Å, ti dog med den snak. Voksne mænd, som land og folk er betroet til! At I kan lade jer forblænde på den måde. Et barn! Et

skarn, siger jeg, sådan som hun bærer sig ad, leflende med alle."

Armgard var oprørt.

"Sig mig," spurgte Anna Sophie, "har De nogensinde været sammen med Barbara?"

Søfuglen snerrede.

"Hun er så yndig," sagde Anna Sophie.

"Hun er en farlig kvinde," sagde landfoged Harme med megen værdighed.

"Ja," mente hr. Wenzel: "som der står i salmen, 'skønneste blomster har tærende gift.' Lad Barbara være så yndig, hun være vil, kristelige mennesker må dog tage afstand fra hendes gerninger."

"Hun burde sættes fast," sagde Armgard med foragt. "Hun er farlig at have gående, der er kun ulykker at finde i hendes spor. Hun måtte jo kunne dømmes for hor."

"Nå," sagde Johan Hendrik og trak på skulderen, "så var der måske en del andre, der også skulle dømmes. Så vidt *jeg* da har forstået verden."

"Å ja, å ja, Gud nåde os!" sagde Ellen Katrine, lam og forlystet på sin bænk.

"Nej, lad Vorherre dømme Barbara," ræsonnerede Johan Hendrik. "Hun er nu sådan indrettet, at nær sagt hver mand, ja hvert levende væsen, der ser hende, synes godt om hende. Og hun mærker det i hvert eneste lille tilfælde, ja om det så bare er en hund, der beundrer hende fra en krog."

"Nu ja," spurgte Anna Sophie, "kan hun gøre for det? Sådan er kvindens natur."

"Ja, ikke sandt?" vedblev Johan Hendrik ivrig. "Og så meget kvinde er hun blevet, at det er en nødvendighed for hende, at

alle, selv den mindste og uværdigste, skal beundre hende. Alt i hende vil sejre – og har gjort det til denne dag. Alle skal elske hende. Og hun vil elske alle. Men det er dér, det glipper for hende, hun overkommer det ikke."

"Sådan tale forstår jeg slet ikke," sagde Armgard.

"Det er vist meget rigtigt og klogt sagt alt sammen," sagde handelsforvalteren, "men det hele kan dog udtrykkes på en langt kortere og mere letforståelig måde. Barbara er så bundliderlig. Det er min ganske enkle mening."

I det samme hørtes kvindestemmer ude i røgstuen, og to unge kvinder kom til syne i døren. Det gav et lille sæt i hr. Poul – det var de to smukke kvinder, han om morgenen havde set i Handelens portrum.

"Donnerwetter!" udbrød kommandanten. Han var så forøllet og forbløffet, at han blev stående i døren til studerekammeret med flasken åbenlyst i hånden.

Dette blev hans eneste bidrag til samtalen, og det bemærkedes ikke af nogen, for alles øjne var pludselig rettet mod de nyankomne, der lyste op i deres smukke klæder, duftede af pudder og fyldte luften med kvidder og smil.

"Ja, når man taler om solen –!" sagde landfoged Harme.

"Talte De om os?"

"Om dig, Barbara, ja," sagde sorenskriveren med alvorlig stemme og et lille dulgt smil.

Det glædede og smigrede hende vist, hun slog øjnene ned og lo, blufærdigt og frisk.

Men hr. Poul var som forstenet.

De to unge kvinder gik rundt og tog alle i hånden. Barbara Salling var temmelig høj og lys, hendes mund var stor og rød,

hendes tænder smukke. Hun førte sig med en medfødt naturlighed og med lige så stor artighed. Suzanne Harme var finere af skikkelse og havde et langt kønnere ansigt. Men hendes kloge øjne overstråledes af det livfulde og hastigt vekslende i Barbaras blikke, og hendes sonore røst blev ensformig ved siden af alle de besynderlige brydninger i venindens stemme. Det var som en regnbue af kildrende støj, der pludselig havde rejst sig midt i den tørre samtale.

Den nye Vågø-præst rejste sig og hilste lidt fortumlet enken på kaldet. Han var overrasket og blændet. Barbara vekslede håndtryk med ham uden at ænse ham alt for meget, men hendes naturlighed var så fuldkommen, at det virkede beroligende på ham. Ja, alle var beroligede. Lagmanden smilede op af sin godmodigheds stille dyb, hr. Wenzel var venlig, omend med reservation på Himmelens vegne, Anna Sophie var oprømt og handelsforvalteren galant indtil det geskæftige. Men hans blodløse kone, fru Mathilde, sad med øjnene på stilke og slugte Barbara og al hendes gøren og laden med nysgerrighedens vildeste dæmoner i blikket. Dog, det var der ingen der ænsede, for alle ænsede kun Barbara.

Men Barbara ænsede Armgards strikketøj og var meget interesseret.

"Det er ikke en trøje ... åh, et tørklæde, et sjal?"

Og mønstret var meget interessant! Armgard måtte forklare, hvordan det ville blive og pegede med strikkepinden.

"Det bliver pænt!" Barbaras øjne fik et udtryk af levende forventning om, hvordan gamle Armgards tørklæde ville se ud, når det engang blev færdigt.

Armgard blev så hyggelig i ansigtet, et smil begyndte at sprede hendes sammenkrympede læber, de gamle tandstumper kom til syne af lutter venlighed, og til sidst så hun på Barbara med så megen ømhed i blikket, som man på nogen måde kan vente af en måge. De konverserede, de to, om ret og vrangt.

Gamle Ellen Katrine på bænken ønskede at se Barbara rigtigt. Hun havde aldrig talt med hende før, hun boede på den store gård inde på Østerøen og var så sjældent i Havnen. Hun holdt længe den unge kvindes hånd: "Nå, dette er altså Barbara, således ser De altså ud!" Hendes gamle øjne var fulde af opmærksomhed.

Barbara var ikke så lidt genert over mønstringen, hun så ned og hun så op, næsten komisk usikker i blikket. Hun rødmede.

"Ja, ja," sluttede omsider den gamle, "pæn er De, som jeg havde ventet. Jesus velsigne Dem! Verden, verden ..."

Barbaras ærinde var kun at spørge landfogeden, om der var kommet breve til moderen med *Fortuna*. Hun havde forgæves søgt ham i fogedstuen. Der sagde de, at han var ude i Havn. Hun fik Suzanne med sig. Nu, gudskelov, fandt de endelig landfogeden på Reyn. Men, æh, nej, der var ingen breve til mme. Salling, sagde fogeden. Ja, så var der ikke andet, og de to kvinder gik igen.

Sorenskriveren hilste Barbara farvel i en vis spydig tone, som de begge efterhånden var blevet enige om at betragte som en form for kæleri. Hun svarede med et blik, der kunne tydes således: Ja, du er den eneste, der forstår mig til bunds, og du gouterer mig! Han nød det en smule. Men hvem kunne vide? Måske takkede hun også handelsforvalteren for hans galanteri

med en eller anden mine, der udnævnte *ham* til den eneste eller den egentlige.

Jo, Barbara – hun havde nok søde hemmeligheder med alle – større eller mindre hemmeligheder.

"Hvor er hun yndig," sagde Ellen Katrine. "Det kan jo godt være, at I har ret i, hvad I siger, men er I nu også så sikre på, at hr. Niels har været en mand for hende?"

"Nej," sagde sorenskriveren med et lille smil: "men – hvem er det?"

Han strøg sig tænksomt over hagen, som han havde for skik. Der var blevet et sandt rend ind i studereværelset. Lagmanden havde været der igen og gik sindig rundt i stor og stille selvfornyelse. Det skumrede og regnede udenfor. Mændene blev enige om, at de ville gå ned i Handelen og se på varer. Det tegnede til en fugtig, en meget fugtig aften. Armgards pinde strikkede igen vredt på mønstret, der havde vakt Barbaras spændte forventning en flygtig stund.

Det var hr. Pouls første dag i Thorshavn.

Glæde på borg

Regnvejret vedblev.

Hr. Poul Aggersøe gik sig iblandt en lille tur i gaderne, men fandt intet, der kunne drage hans hjerte op af det tungsind, hvori det var nedsunket straks ved synet af denne mørke og forkomne stad.

Han havde ikke ventet dette af sig selv, for han var ellers ikke genegen at hænge med hovedet. Han plejede at være en glad mand, og i hans hidtidige levned var mange punkter, som hans hjerte kunne styrke sig ved også i ensomme stunder. Han havde som studiosus og efter sin attestats som alumne på Borchs Kollegium høstet adskillig ære for sin teologiske dygtighed, hvilket ikke havde været ham ukært. Han var sig bevidst, at man i den gejstlige verden ventede sig noget af ham, og i selve sin sendelse til Færø havde han grund til at se en betydningsfuld mission. Nej, han var ikke en af disse hungrige fyre med et lille *haud illaud* [Note 1)], der kun ansås tjenlige til et lidet kald i Finmarken eller på Grønland. Biskoppen havde selv kaldt ham for sig og *bedt* ham søge Vågø kald. Det skulle ikke være ham til nogen præjudice, nej, han skulle få andre kald efter dette! Men biskoppen havde bragt i erfaring, at det stod ilde til med præstestanden i Færø og havde derover modtaget besværinger fra landprovsten deroppe, hr. Anders Morsing. Nu håbede han ved at afsende en eller to af de bedste blandt de unge at tilføre Færø præstestand nye kræfter, som kunne være til støtte for de hæderlige og et eksempel til efterfølgelse for de dårlige.

Da Poul Aggersøe efter samtalen med bispen var kommet ud på gaden igen, havde den sene eftermiddagssol netop skinnet på Vor Frue Kirkes himmelhøje forgyldte spir. Det hævede sig op i mangfoldige etager og afsatser, nederst firkantet og sluttet, længere oppe ottekantet, stadig blomstrende og spændende sig opad, det ene led ud af det andet, i ufortrødent og svimlende himmelstræb, indtil det omsider, som den højeste tone i en aria, endte i en lang spids og en stang med tre luende kroner 350 fod oppe i luften. Det var et vældigt skue, en pragt, som han daglig frydede sig over, og det stod ham pludselig klart, hvor svært det ville blive for ham at forlade København. For skønt selv landbo hang han mere og mere ved denne stad, hvor han fandt alle de ting, der glædede hans hjerte.

Han havde et sind for fest og glans såvelsom for ære. Han hørte med jubel på orgelspil og kirkesang, men han gik også gerne i teater og til opera. Og i maskarader havde han også deltaget, ihvorvel det havde forekommet ham tvivlsomt, om dette nu også anstod sig en mand, der beredte sig til at tjene Herren. For Herren ville han tjene, omend han i sin bravhed ofte følte, at hans ildfulde og svulmende natur, ak! alt for meget var af denne verden.

Men han var ung og var hidtil let kommet overens med Gud. Ja, Gud hjalp ham, han havde givet ham rige gaver, nådigt styrket ham i flid og duelighed og ført ham vidt i lærdom. Og dette kald udi Færø kunne kun kaldes en yderligere udmærkelse, for det var jo ikke et almindeligt kald, men snarere at regne for et stejlt trin på nådens stige, som – omend det i øjeblikket var besværligt – senere ville befordre ham des længere.

Netop at det var besværligt, måtte jo opmuntre ham des mere. Var han måske en blødagtig, en svag og magelig person? Ingenlunde. Han havde kræfter, som han gerne ville prøve. Ganske vist, forkyndelsen havde han ikke hidtil anset for sin sag. Han var stærkest i lærdommen. Men endelig var det ikke så meget for at prædike som for at genoprejse ro og orden og gode sæder, at han blev udsendt, og sandelig, han agtede ikke at spare sig. Det skulle spørges lige ned til bispegården i København, hvad han udrettede.

Og samtidig ville han ikke glemme, at hans egen ære kun var Guds ære! Således ildnede han sin sjæl, og da han dagen efter hørte gudstjenesten i Vor Frue Kirke, og hele den strålende menighed sang Kingos store salme *Far verden, farvel,* – da svulmede hans hjerte som aldrig før, og med glødende sind tog han afsked med stadens herlighed og glans for som en Herrens soldat at begive sig til det fjerne Færø. Ja det brændte i hans bryst, da han under orgelpibernes jublende leg gik ud af kirken. Solens stråler brødes i ulige lange stubbe mellem de vældige piller i det tredelte kirkeskib. Herligt opbygget trådte han ud i stimlen ved tårnets fod. Da stod hans vilje lige så rank som spiret, der højt over hans hoved spændte og strakte sig mod himlen.

Men en lille snigtanke i sit hjerte havde han i denne stund ikke ænset. Nemlig, at det ikke var *alt* i staden, der lige stærkt havde holdt ham tilbage. At der ovenikøbet var noget, der stødte ham lidt bort. Det var Lucie Gemynther, en honnet og holden købmands datter.

Hun havde en tid gefallet ham særdeles, og han havde tænkt, at dette måske kunne føre vidt. Men så var Lucie selv så alt for

meget kommet på den samme tanke, ja, hun havde vist sig så dødsens forlibt, at Poul Aggersøe var begyndt at vende sig bort fra hende. For hun plagede ham med sin bestandighed og med sine sentiments, der hurtigt blev ham en melodi, han kendte alt for godt. Han gjorde sig selvbebrejdelser derover, men det stod ham kun alt for klart, at han ikke havde hende kær. For hun var som en efeu, der ville sno sig opad ham, som omkring en stamme, og ganske dække ham med sin hengivenhed. Men han ønskede det ikke. Han ville kun være sig selv, Poul Aggersøe, og følte andres affektion som en byrde og som en hæmning.

Lucie græd den dag, han rejste, og han var glad og lettet, da skibet stod bomløbet ud, og han ikke så hende mere. Overfarten forløb vel og var kun stormfuld på sidstningen, da de nærmede sig deres mål. Hr. Poul havde endnu glansen af Københavns spir og tårne i øjnene den dag, de fik land i sigte. Men hin lurvede morgen, da han første gang så Thorshavn – ja, det var ikke længere siden end i går, skønt det forekom ham en evighed siden – da var det, som om både mod og glæde var blevet suget ud af hans hjerte.

Her gik han i regnen mellem frønnede og dårligt tjærede træhuse. Han kunne ikke holde ud hele tiden at sidde inde i præstegården. Hans vært og kollega, Wenzel Heyde, var magister og en lærd mand, men da hr. Poul var begyndt at komme ind på teologiske materier og lægge for dagen, at også han var bevandret i lærdommen, havde det været som om mag. Wenzel blev forstemt derover. Han var ellers ikke uvenlig, men sagde dog ikke meget, og i hans vandblå øjne kom altid skygger, som om han uafladelig blev fortrædiget og forurettet af både synlige og usynlige ting.

Hr. Poul ville gerne træffe sin foresatte, provsten Anders Morsing, men han var inde på Næs på Østerøen. Hr. Poul talte om at rejse ind til ham, men alle forsikrede, at det var spildt møje, for provsten ville sikkert komme til Havnen om få dage.

Hvad i Himlens navn kunne hr. Poul da gøre? Fogeden og sorenskriveren havde han alt gjort sin opvartning, fogeden var en kalkunsk forhenværende toldskriver, sorenskriveren en knark, en særling og en ateist, hvem han i alle måder var uenig med, lagmanden, der gæstererede i Havnen, var en blid men tørstig okse, der gik sine egne stille veje, handelsforvalteren en gavflab, gamle Armgard og gamle Ellen Katrine med krykken – ak Herre Jemini! Og ellers? Å, Gud, å Gud – i Thorshavn! Eller i Havnen, som alle sagde.

Og dog, hver gang hr. Poul tog sin sorte vandtunge hat og trådte ud i den evige regn, skete det med et lille håb om, at der dog omsider skulle times ham et eller andet lyst og leende, en glæde i mørket. For han vidste, at også her, et eller andet sted i denne labyrint af snævre gyder, gårdspladser og møddinger, måtte der være en vrå, hvor skønhed og øjenlyst havde til huse. Han kunne ikke nægte for sig selv, at han gerne gad set hende igen – enken på hans eget kald. Ikke at han havde særlige intentioner. Gud bevare ham derfor! Han så allerede, hvilken farlig konstellation skæbnen havde bragt til veje mellem ham og hende. Men samtidig med, at det gjorde ham urolig, var det også en lille glæde for ham i denne kummerlighed. Hans tanker legede med Barbara. Måske var hun endda ikke så strålende. Men – når solen er gået ned, får stjernerne glans.

Det blev hr. Wenzels kone, Anna Sophie, der uventet kom ham til hjælp. Da han ud på dagen igen belavede sig på at gå, spurgte hun ham, om han havde gjort visit hos mme. Salling, hans forgængers enke. For det troede hun dog alligevel ...

Dette var en af de mange ting, som hr. Wenzel i dagens løb stødte sig på. Hans kinder begyndte at blusse, øjnene lyste hjælpeløse og krænkede.

"Hr. Poul," sagde han, "må vel selv afgøre, hvad han finder passende. Hvad Barbara ... mme. Salling angår, er intet blevet skjult."

"For Magdalenes skyld!" sagde Anna Sophie ganske uanfægtet. Hun tilføjede: "Ja, Magdalene er hendes moder – mme. Stenderup. For hendes skyld, synes jeg i hvert fald! Hun ville føle sig ilde derved, om de overså dem. Herregud, *hun* kan jo ikke gøre for ..."

"Nå ja," sagde mag. Wenzel eftergivende og så endnu mere krænket ud: "Mme. Stenderup er sandeligen ... sandeligen at beklage!"

Hr. Poul lod mme. Anna Sophie forklare sig, hvad vej han skulle gå. Det var ganske ligetil, ved Gongen, i Nystue, som det kaldtes, ligeoverfor fogedstuen, *der* var det.

Hun sagde det med et ganske lille smil. Der var noget fortroligt og ligesom underfundigt ved hele hendes måde. Det var, som om hun kendte hans tanker bedre, end han selv gjorde. Men hr. Wenzel vedblev at se fornærmet ud. Måske kendte *han* igen sin hustrus letfærdige sind, bedre end hun selv gjorde. Han kendte hende måske alt for vel.

Hr. Poul blev i Nystue modtaget af mme. Magdalene Stenderup, men fik ikke indtryk af, at hans besøg fra hendes

side var imødeset med nogen særdeles forventning. Hun hilste ham snarere med en slags halvbitter hengivelse i skæbnen. Hvorledes ordene faldt, huskede han ikke senere, men de fremførtes med en træt tilvanthed, som om hun ville sige, at det for hende var et alt for velkendt salmevers at se en ny præst i sit hus.

Men dette glemte han straks over den uskrømtede glæde, der lyste op i Barbaras ansigt, da han trådte ind i stuen. Ja hun forstillede sig ikke i mindste måde. I hendes stemmes varme, glitrende falset brød en barnlig triumf ud, som om hun endelig, endelig! havde vundet et langt og spændende spil, som måske andre havde tvivlet på, om hun kunne vinde, – for eksempel Gabriel, der også var i stuen, mons. Gabriel Hansen. Men måske allermest hr. Poul selv.

Og han følte det. Var det ikke ligefrem, som om hun sagde til ham: Nå, nu *kunne* du altså ikke længere! Men han fandt sig ikke i mindste måde incommoderet derved. For samtidig var det, som om hun sagde: Det var jo godt at du kom! Kan du ikke forstå det? Hun var så naturlig og anstændig, at han straks følte sig rolig og vel til mode og ligesom smittet af hendes væsen. Alt var så aldeles morsomt og ligetil.

Men Gabriel, der med årvågne øjne havde iagttaget dette møde, morede sig ikke, og kunne sidst af alt finde Barbara naturlig og anstændig, sådan som hun kastede sig selv mod denne fremmede. Ikke fordi det i mindste måde var overraskende. Han havde alt i går morges taget sit bestik af denne nye Vågø-præst og set, at han var en mand med sit eget ansigt, en noget mørk og tæt fyr, meget ulig salig hr. Niels. Så det var i alle henseender at forudse, hvordan Barbara ville te

sig … det var hende vist for resten snart ligegyldigt, hvordan mændene så ud, bare de var … ja pokker måtte vide, hvad hun havde set i adskillige! Bare de var af hankøn altså!

De satte sig omkring et hvidskuret bord, alle undtagen Magdalene, der med en lidt besværet mine gjorde sig et ærinde ud af stuen. Barbara syede. Men hendes livfulde øjne var ikke så meget ved sytøjet, de var med deres hastigt skiftende, grønlige glans overalt, og foreløbig mest hos Gabriel. Hun vidste måske ikke, hvad han tænkte, men hun vidste, hvad han følte. Hun var så lydhør. Når hun således sad mellem to mænd, hørte hun takten af begges hjerteslag. Hun kunne spille tostemmigt på dem som på to instrumenter. Og nu skulle Gabriel trøstes og oprejses lidt. Hun talte med ham, udspurgte ham om noget og hørte meget opmærksomt på hans svar. Under dette så hun kun tre gange på hr. Poul og slog hver gang meget hastigt øjnene ned.

Hr. Poul, der hele dagen havde følt det, som logerede han alt i det yderste mørke, syntes på en gang, at han befandt sig i et stærkt lys. Det skyldtes ikke blot den hvide bordplade, Barbaras hvide sytøj og hendes meget hvide og varme hænder. Det var særlig disse øjne, der skinnede så stærkt, at hun måtte tage dem til sig, hver gang de havde set. Det var, som om de havde været alt for fortrolige og bagefter var skamfulde derover.

I begyndelsen fandt hr. Poul stort behag i disse blikke, indtil han bemærkede, at de langt mere spillede på Gabriel end på ham selv. Han så også, hvorledes hun flere gange smilede behaget: mundvigene krummede sig lange og røde og lavede gruber op i hendes kinder. Hr. Poul forstod ikke rigtig, hvad der taltes om – det måtte være fordækte hentydninger, Gabriel kom

med, finter, som det ikke var Barbara helt ukært at høre. Men selv begyndte han nu så småt at føle sig tilovers.

Dog, hans time kom straks derpå, da Barbara alvorligt og meget opmærksomt begyndte at spørge ham ud om hans rejse, om hans studeringer, hans demis-prædiken og mange andre ting vedrørende hans præstegerning. Det viste sig, at hun kendte flere af professorernes navne. Ja, der var ingen ende på hendes frækhed, tænkte Gabriel. For hvad forstand kunne vel Barbara have på disse dele? Dog vedblev hun at tale, som om hun alle sine dage kun havde haft en præstekones tanker i sit hoved, og til sidst spurgte hun hr. Poul, om han nogentid havde truffet hendes salig husbond hr. Niels.

Satan til skamløshed! tænkte Gabriel. Det ærgrede ham, at her ikke var andre tilstede, som med ham kunne vidne om hendes hykleri.

Men for hr. Poul var det, som om han for første gang i dette land havde truffet en person, der med interesse gad påhøre ham, og han udtalte sig frit og ærligt og var i sit hjerte smigret. For skønt han vel vidste, at en materie som denne næppe i sig selv kunne være passende kost for en kvinde som Barbara, så så han dog på hendes ansigt og øjne, hvor levende optaget hun var, og hvorledes hun gav agt på hans mindste mine, og han faldt i dette øjeblik på den tanke, som forekom ham rigtig, at i en samtale med fruentimmer emnet kun var et påskud, mens det egentlige var glæden over at stå ansigt til ansigt, at kunne lade øjnene mødes, stemmerne blande sig med hinanden og sjælene røre ved hinanden. Og Barbaras sjæl, der talte gennem hendes grøngyldne øjne, rørte meget ved ham, og bluedes undertiden og trak sig bort, men vendte straks tilbage og legede for ham og

solede sig i hans stærke, ivrige blik. Hendes mundvige krummede sig nu atter behaget opad, hun lyttede som til et sjældent spil, og det han fortalte drejede sig nu kun tilsyneladende om præster og sogne, men var i virkeligheden en lang solo-aria op af hans manddoms dyb. En aria, der blev hørt.

Da var det, at Barbaras øjne pludselig begyndte at flakke hen i retning af Gabriel. Hun slog dem ned, kiggede en gang til lynsnart hen på ham og småfniste ganske svagt. Ordene blev træge i hr. Pouls hals: hvad var der sket? Havde Gabriel gjort noget, sagt noget? Blandede han sig i koncerten? Barbara så stift på sit sytøj og syede hastigt.

"Det er et pudevår," sagde hun stille.

Men det var synligt, at hun var fuld af indre latter. Gabriel stirrede på hende med et ætsende blik.

"Det *er* et pudevår," gentog hun påståeligt. Stemmen gik op i falsetten og endte i denne hivende lyd, som var midt imellem et suk og en latter.

Hr. Poul var blevet aldeles ilde til mode. Han forstod ikke et ord af det hele. I begyndelsen troede han, at det var ham selv, der blev lét ad, det, så han nu, var ikke tilfældet. Alligevel led han slet ikke dette nye skælmske spil mellem Barbara og Gabriel, der ganske havde afbrudt og overflødiggjort hans egen beretning.

Pludselig trak Gabriel i sytøjet. Barbara værgede sig lidt og slog ham over fingrene, men fik ikke hindret ham i at trække alt det hvide tøj op på bordpladen. Så opgav hun pludselig, og sagde med en stemme, som hun prøvede på at gøre vred: "Å, dit fjols, Gabriel! Ja, det *er* en særk! Man skulle tro, du aldrig havde set en særk før!"

Gabriels fede ansigt var til det yderste forlystet og frækt.

"Jo nok," svarede han, "men aldrig *så* fin en særk. Hvem skal ...?"

Men Barbara var pludselig blevet blodrød til langt ned på halsen. Hun var kommet til at se på hr. Poul, kun et sekund, og aldrig havde hun været så hurtig til at tage øjnene til sig. Gabriel bemærkede, at noget var sket, og forstod pludselig, hvor de var henne. For pokker! Igen havde han været ubehændig. Hr. Poul og Barbara var begge målløse, han selv var den eneste der talte, alligevel forstod han, at han i dette øjeblik var mindre end ingenting. Øjeblikket var ham uudholdeligt. Han sagde at han nu var nødt til at gå.

"Vil du gå?" spurgte Barbara hen i vejret.

"Ja, ja. Det var handelen," sagde Gabriel. Han var meget optaget netop i disse dage.

Også hr. Poul var begyndt at lette på sig. Han mumlede noget om, at det måske også var på tide for ham at trække sig tilbage. Men da fik Barbara pludselig mælet igen og begyndte med høj stemme at snakke sig ud af sin forvirring: Nej, nej! Han måtte endelig ikke gå! Hendes moder var netop i færd med at koge café til ham! Hun havde jo slet ikke fået talt med ham endnu, som hun sikkert, *sikkert* ønskede. Hun havde blot så travlt i huset. Han måtte endelig ikke gå endnu!

Gabriel var ude i forstuen, han stak hovedet ind og sagde, med en håndbevægelse i retning af sytøjet: "Ja, farvel, – og held og lykke med brudesærken!"

Barbara lo. En lille latter, der samtidig var et suk, der hev i hendes strube: "Å, dit vrøvl, Gabriel!"

Hun fulgte ham ud og stod lidt ude i regnen og var fuld af glæde. Så gik hun ind igen til hr. Poul, den nye hr. Poul. Og da det var ved den tid, da det begyndte at skumre, fik hun tændt lys.

Hr. Pouls melankoli var efter dette besøg blevet forvandlet til en stille munterhed. Da han kom fra besøget hos Barbara, vandrede han som befriet gennem den mørke stad og ønskede kun at være lidt alene med sin glæde. Der var netop et ophold i regnen. Han drejede af ad en blæstfyldt smøge, som førte ned mod vandet. Der stillede han sig op i læ af et bådehus for at samle sit sind og prøve på at klare sig, hvori hans nye lykke bestod. Men det varede ikke længe, før han fornam, at også andre i denne aftenstund havde søgt til havets bred med deres tanker. En enlig skikkelse dukkede frem af mørket, de hilste på hinanden, det var Gabriel.

Det var ham ikke ukært, at det netop var Gabriel. Skønt han havde incommoderet ham betragteligt under samtalen med mme. Barbara, så var han dog en af deltagerne i den behageligste scene, han havde oplevet, siden han var kommet her til landet, og kunne han end måske se ud til at være et stykke af en skælm, så var han dog sikkert en lystig Scapin, som det kunne være værd at snakke med.

Gabriel viste sig da også venlig, fortrolig og ganske vel skåret for tungebåndet. De talte om alt muligt, som angik Havnen og landet her, og Gabriel fortalte ganske løjerlige ting om mange, som fik hr. Poul til at le. Men at de så længe undlod at omtale en bestemt person, tydeliggjorde det mere og mere for dem begge, at det var hende, deres tanker i fællesskab drejede sig om, og da

de omsider kom til emnet, blev Gabriels stemme helt blød og bevæget.

"Et elskværdigt fruentimmer, siger De! Ja, og så skulle De endda have kendt hende, da hun var atten og ganske uskyldig. Da var Barbara sød!"

"Jeg kan forestille mig det," sagde hr. Poul.

"Joho," sagde Gabriel. "Desværre – at hun skulle blive så ganske spoleret! Det er harmeligt, det ved Gud det er!"

"Jeg har hørt en del snak derom allerede," sagde hr. Poul. "Så det må vel have sin rigtighed, skønt jeg kun dårligt får det til at rime med hendes væsen, som forekommer mig artigt og anstændigt nok, og ikke som man skulle vente det af en sådan kvinde."

"Å, hun er fuld af ... Hvis De kendte hende ret, ville De finde det væmmeligt ... Hun er fuld af ... kunster, så snart hun ser en fremmed."

"Kunster?" spurgte hr. Poul tvivlrådig. Han huskede på Barbaras blikke, der var så strålende, at hun hele tiden måtte slå dem ned. – "Tværtimod," vedblev han, "forekommer hun mig så ganske naturlig."

Gabriel fnøs lidt. "De øjne! Ja, hun er god! Jeg skal sige Dem en ting, ja, det ved Gud, det er sandt: man skammer sig ofte over at være i familie med hende. For til tider lever hun jo som en ren ... en ren ... ja, skøge!"

"Ja, jeg kan jo ikke dømme derom," mumlede præsten. "Jeg hører, man siger det. Men jeg troede, det mest var de ældre, der brød staven over hende ..."

"Så er det sågu de unge, der har erfaringerne med hende."

"Ja, jeg for min part," sagde præsten, "har fra hendes side ikke fornummet andet, end hvad der har været sømmeligt og skønt."

"Bevares! Heller ikke mig er hun i stand til at anfægte," sagde Gabriel vægtigt: "dertil kender jeg hende kun alt for godt ... alle kender hendes kneb og kunster. Det er egentlig til at grine ad ... hvis det ikke havde været ens familie! Men en ting vil jeg sige Dem," sluttede han: "liderlig, det er hun."

Ha, ha, tænkte hr. Poul, da de var skiltes. Denne Gabriel er nok ikke så uanfægtet, som han lader. Selv måtte hr. Poul indrømme, at han selv aldeles ikke var uanfægtet efter denne samtale. Og hans nye glæde over Havnen og hele dette trøstesløse land var ikke blevet mindre. Det undrede ham meget, for Gabriel havde ikke sagt andet, end hvad der var egnet til at nedbryde hans velbehag over besøget i Nystue. Dog syntes det ham, at dette velbehag nu kun var blevet stærkere.

I den følgende tid gik der næppe en dag, uden at han så Barbara, og hvert nyt møde bidrog kun til at øge hans lykke. Han vidste ikke selv, hvad han skulle tænke om det. At hun var en ildeberygtet kvinde, det kunne han ikke være i tvivl om. Han behøvede ikke Gabriels undervisning heri, han kunne selv tage sit bestik. Det var så øjensynligt, hvordan hun virkede på alle mænd. Hun hverken sagde eller gjorde noget dadelværdigt. Alligevel! Det kunne ikke være anderledes. Måske kunne hun slet ikke gøre for det. Hun var alle til behag, og ingen kendte hendes veje.

Hvad i Himlens navn kunne da han, en præst, en mand, der skulle tjene andre som et eksempel til efterfølgelse, – hvad kunne han have med en sådan kvinde at skaffe? Han så allerede klart den snare, som skæbnen var ved at lægge for ham. Men

han frygtede den ikke. Han vidste allerede at han *burde* sky hende, men i stedet snarere søgte han hende. Hans hjerte var smigret i bund og grund. Hans sanser var blændet af hendes grønne øjenkast, kildret af hendes glitrende stemme. Og denne sorte og våde landsby med dens pakhuse og rønner og dens usle befæstning, dette sted, der i begyndelsen kun havde været ham en kilde til melankoli, så han nu som gennem et strålende spektrum.

Så fik det da være, at denne glæde kun blev taget på borg, og at hver dag, der gik på denne måde, kun fordyrede den. Han skulle vide at betale, når afregningens time kom. Han tvivlede ikke om, at han ville være solvent, blev det end nok så dyrt. Han havde hidtil aldrig tvivlet på sig selv, han var vant til at gå for fulde sejl.

Den femte dag kom landprovsten, hr. Anders Morsing, med båd fra Næs. Hr. Poul havde hørt, at denne mand engang havde været trolovet med Barbara, men at han havde brudt med hende inden brylluppet. Det sidste forekom troligt nok, når man så ham. Han var en mand af myndighed, høj af vækst og med et hvast ansigt. Hvad øjenleg mon han vel nogensinde kunne have haft med Barbara? Hans blikke var som stål, så overvættes blå og faste, at enhver, han talte med, måtte føle det, som blev han beskuet langt ind i sin samvittighed. Men omkring hans mund spillede et lille smil, som på en gang var barsk og sødt.

Hr. Poul følte sig kaldt til orden, straks da han så ham. Han var med ét tilbage i fortidens element. Provsten sad med biskoppens brev åbent i den ene hånd og mønstrede ham.

"Hm," sagde han. "Som De ved *ventes* der noget af Dem. Her i landet er det ikke som andre steder. Det *burde* jo være således, at det var præsterne, der tjente sognebørnene som et forbillede på fromhed og kristeligt levned, men det *er* ofte tværtom! Jeg skal ikke nævne navne, men vi har et par brødre, – De og jeg altså! – om hvem man kunne ønske, at de blot var halvt så fromme som deres menighed. Derfor håber man af de yngre præster, at de må være gjort af et andet stof."

Han rettede sine øjne lige ind i hr. Pouls ansigt: "Se, det gælder næppe om at have slugt så og så mange store bøger, eller at være bevandret i så og så mange af de kristelige rørelser, der grasserer i vore dage – alle disse flæbede finesser og subtile sjælerier! Jeg vil sige Dem en gang for alle, hvad jeg for øvrigt allerede har sagt: at i klippefast gudstro og sand hengivenhed i Herren har vi mere at lære af dette folk end folket kan lære af os. Ja, jeg mener fortrinsvis bygdefolket. Havnefolk ... dem kan De ikke sådan regne. Hvad det kommer an på for os præster lige nu, er ikke, at vi i vor forkyndelse galer den ene højere end den anden, men ganske simpelt, at vi i vort liv og levned er vort kald værdige, og at vi i ydmyghed og trofasthed betjener, underviser og vejleder vore sognebørn i lovens bud og gode sæder, således at vi kan gøre os en smule fortjent til den ubegribelige tillid, de nærer til os."

Provsten havde et par gange slået let i bordet, hans mund var fuld af fynd og af smil, men øjnene var grumme.

"Og så for øvrigt," vedblev han, "har De jo selv øjne at se med. De vil sikkert hurtigt vide, hvad De har at gøre."

Hr. Poul havde til alt dette ikke andet at sige end ja og amen. Han forsøgte nogle ord, men syntes at de faldt tynde og

ligegyldige ud.

"Og nu kan De så begive Dem ud i Deres kald med det allerførste," sluttede hr. Anders.

Hr. Poul svarede, at han havde tilbud om at måtte følges med lagmanden, som var i færd med at skulle hjem til sin gård igen.

"Hm," sagde provsten og smilede: "så kommer De i godt kompagni til Deres kald. Ja, ja. Alt godt om Samuel Mikkelsen! Men han rider sjældent den dag, han sadler – når han gæstererer her i Havnen. Nuvel, det må *De* tage vare på. Jeg lider på, at De i *alle* måder tager vare på Dem selv!"

Hr. Anders så endnu en gang nærgående fast på ham – og rejste.

Hr. Poul var overvældet. Han følte det næsten, som var han blevet både døbt og konfirmeret på ny. Denne provst var som en stor, både kras og krydret dram. Nuvel, timen var inde! Han tænkte med en slags opløftelse, at nu skulle han med det allerførste rive sig løs, sige Havnen farvel og begynde på arbejdet. Det blev vel ikke så tungt endda. Han gik til lagmanden for at træffe aftale om rejsen. Det var den dag en lørdag.

Hele resten af dagen mindedes han provst Anders' skarpe, ransagende blikke, der havde lyst ham langt ind i samvittigheden og kaldt ham til orden. Men iblandt så han også for sig Barbaras grøngyldent strålende øjne, som hun bestandig måtte slå ned, fordi de vidste alt for meget om en hemmelighed, der ikke kunne tales om, ja næppe tænkes på, men som dog fik hendes mund til at krumme sig i et sødt, behaget smil, der lavede gruber op i hendes kinder. Den

underfundige og evige hemmelighed, som Barbara havde med alle mænd.

Note 1:

Haud illaud: Forkortelse for haud illaudabilis, "ikke urosværdigt", en middel præstation efter den dengang gældende karakterskala. *Red. anm.*

Far, verden, farvel

Kirkeklokkerne ude på Reyn kaldte til gudstjeneste. De havde en mild tone, der flagrede over hustagene. Men tårnet, som de hang i, var dystert og brøstfældigt af ælde. Det dirrede under bevægelsen. Klokkerne hev og peb i træværket, og denne jammerlige bilyd blandede sig med den fuglelette klang og hørtes overalt i byen.

Stormen og regnen var stivnet til stille kulde. Gadernes snavs var blevet hårdt og skarpt, og vandpytterne var frosset til klingrende is. Solen skinnede mat over denne seksogtyvende søndag efter Trinitatis.

Kirken var lille. Der var tretten stole på hver side og et lille pulpitur over indgangen. Det var isnende koldt mellem de nøgne tømmervægge. Der var intet loft, man så lige op i tagets svære rafter og spær.

Thorshavns fattige indvånere begyndte at indfinde sig. Konerne var i sorte sjaler og tørklæder. De kom ind med sammenkneben mund og Kingos salmebog mellem hænderne. Mændene fulgte efter, lidt tøvende, med en skummel trang til at holde sig i baggrunden. Enkelte løsgængere blandt dem fandt vejen op på pulpituret. De var kun hverdagens helte, både Samuel på Vippen og Niels i Punten. Her i helligdommen måtte kællingerne hellere føre an.

Også de bedre folk og de *fine* kom i kirke. De havde deres faste pladser, det var deres ret, som ingen af de gemene turde krænke. Landfoged Harme kom og bredte sig ud sammen med

sin datter Suzanne. De sad på forreste række. Der var også sorenskriverstolen, som endnu benyttedes af sorenskriverenken mme. Stenderup, og præstestolen, hvor de to søstre Armgard og Ellen Katrine havde plads som hr. Wenzels slægtninge og gæster. Også hr. Poul Aggersøe fik plads på denne bænk.

Der var også mange andre, der havde deres faste stole, skønt de ikke var konditionerte, både mme. Dreyer, sieur Arentzen og gamle jomfru Kleyn. De var solide folk, der betalte deres pladser. Det var deres stolthed og adelsmærke overfor hoben, og det sporedes ganske svagt på deres ansigter, idet de satte sig ned.

Men fælles for alle kirkegængerne var, at deres ånde kunne ses i den bitterlig kolde luft, som grå skyer.

Hr. Poul sad og tænkte på alle de gange, han havde gået i kirke i Vor Frue i København, på hele den galante tumult uden for portene af karosser, chaiser og lakajer, som smækkede med vogndørene, på den pyntede stimmel af fornemme og af borgere, som fornøjet og værdigt skridtede mellem pillerne gennem de tre lige høje skibe, mens orgelet højtidsfuldt præluderede og knurrede under hvælvingerne. Ak, her i Havnen var kun en arm og krumbøjet degn, som hæst fremhakkede indgangsbønnen. Og imens var der dødsstille under tagbjælkerne og ingen hosten og harken som ellers.

Men umiddelbart derpå kom Barbara hastig og stille og satte sig ind i sorenskriverstolen til sin moder – som et sidste levende glimt af verden, før den alvorstunge salme begyndte.

Sorenskriver Johan Hendrik Heyde var den dag kommet til kirke samtidig med landfogeden og hans datter. Han havde

hilst på dem, vekslet nogle bemærkninger og smilet, men da de var trådt ind i våbenhuset var han ikke fulgt med dem op ad kirkegulvet til sin stol. I stedet var han trasket op på pulpituret.

Hvorfor gjorde han det? Han havde intet imod dem, men alligevel var der i dette øjeblik noget, der skilte. De talte dansk. Nuvel, det var deres sprog. Og Johan Hendrik følte intet nag til det danske, han havde selv opholdt sig meget i Danmark, hans egen slægt var dansk. Ja, han ville have fundet det urimeligt, om folk som fogeden eller handelsforvalteren havde talt færøsk. Og dog, her på hjemlig grund mellem færøsk almue var dette letløbende sprog et brud på tonefaldet. Det irriterede ham lidt, ligesom når han hørte nogen spille ved siden af på et instrument. Han var selv afstemt efter folket. Derfor var det ham imod at gå frem i første række. Han forblev hellere i baggrunden på pulpituret. Her kunne han i ro sidde og fundere over jordforbedringer, nye fiskeriforsøg og andre nyttige ting til landets bedste.

Noget efter at sorenskriveren havde taget plads, knagede det tungt i trappen, og op kom hans fætter Samuel Mikkelsen, øernes lagmand. Han var så stor og ubekvem, men også han foretrak pulpituret. Ikke af nogen subtil uvilje mod andre gode folk, men af ren diskretion. Han fo'r så varsomt frem, han sagde ingen spøg uden med finhed, og når han tog sig en dram under gudstjenesten, gjorde han det med stor delikatesse – ikke fordækt som en skalk eller som en skolepog, men med uforstyrrelig værdighed. Johan Hendrik følte sig kvæget ved hans vældige nærværelse, men landfoged Harme mente, måske ikke uden grund, at Hans Majestæts færøskfødte embedsmænd

misforstod deres stilling ved at forstikke sig blandt skumlerne på pulpiturets seks gratisbænke.

Anderledes var det med kommandanten, løjtnant Otto Hjørring. Han stillede ikke sit lys under en skæppe, men tren ind i kirken i rød kjol, med kårde, knebelsbart, hårpisk og alt, hvad forlanges kunne af en militær person. Men ganske vist tog han fejl og ravede ind i en af de gemene stole. Tangloppen var både beæret og foruroliget og kastede mange ængstelige sideblikke til det overvældende naboskab af farvepragt og liflig dunst.

Sådan var de mødt op, alle sognets folk, høje og lave. Gabriel i søndagspuds, from og ukendelig. Handelens betjente og Skansens konstabler, Husegårdsbonden med sit tyende, og Sundsbonden, der på sin fod var kommet langvejs fra. Menigheden arbejdede sig frem gennem den første omstændelige salme. Der var intet orgel. De forfrosne, skælvende stemmer holdt kun dårligt trit med hverandre. Nogle sang fint og kunstfærdigt, for eksempel sieur Arentzen, på hvem det tydeligt var at se, at han opfattede sig selv som forsangeren. Andre sang uden en tone i livet, og konerne bare jamrede op af deres sorte tørklæder. Der var en overvættes hosten og snøften, da det sidste, uendelige, trangbrystede vers var sunget til ende. Modellen af ostindiefareren "Norske Løve", der hang under loftet, drejede sig langsomt i sin snor. Dens bovspryd begyndte at pege mod syd.

Præsten, der havde stået vendt mod alteret, vendte sig mod menigheden: *"Herren være med Eder!"*

En dampsky stod ud af hans mund. Hundrede dampskyer fra menigheden svarede: *"Og med din ånd!"*

Hr. Wenzel var lidt for lille til den røde messehagel, og det så ud, som om han hvert øjeblik kunne snuble og falde i messeskjortens folder. Han kastede et blik udover menigheden. Handelsforvalteren var ikke mødt. Beklageligt. Nej, den mand var desværre en mådelig kirkegænger. I dag var det særlig harmeligt. Præsten følte en pludselig skuffelse. Dagens prædiken havde vel bud til en og hver, men dog mest til de store og verdslige, der lettest glemte kirken og overså dens tjenere. Landfogeden var der. Men i det øjeblik hr. Wenzel igen vendte sig mod alteret, bemærkede han, at hans egen kone var fraværende. Anna Sophie var ikke kommet endnu!

"Lader os alle bede!"

En vag uro begyndte at fylde ham. Han faldt i staver midt i ritualet. Så gjorde han en synkebevægelse og messede kollekten igennem med en svag skælven i stemmen. Ingen fandt det påfaldende. Hr. Wenzel talte ofte, som om han var fornærmet over et eller andet. Hele hans lille rødskæggede skikkelse var altid ligesom let forurettet.

Gudstjenesten gik sin gang. Man kom til epistelen. Hr. Wenzel, der havde følt sig så underlig fraværende, mandede sig op. Han vendte sig mod menigheden og messede med stærk røst: *"Epistelen på den sjette og tyvende søndag efter Trefoldighed skriver Sankt Paulus i sit første brev til thessalonikerne."*

Anna Sophie var ikke kommet.

"Men vi bede eder, brødre, at I kende dem, som arbejde iblandt Eder, og er Eders forstandere i Herren, og påminde Eder. Og holde dem for de, som skulle overmåde elskes for deres gerningers skyld; værer fredsommelige iblandt Eder selv. Men vi formane Eder, brødre, påminder de uskikkelige ..."

En god tid efter at han var færdig med epistelen, hørte hr. Wenzel endnu for sit indre øre genklangen af sin stemme. Han havde ikke forbundet nogen mening med ét ord af, hvad han havde sagt. Hans hjerte var foruroliget, hans hjerne var tom. Heller ikke hr. Poul, som sad i præstestolen, havde hørt efter. Også hans hu vandrede uroligt på andre veje. Ja, i hele kirken var der vel næppe mange, der havde lagt mærke til apostlens ord. Nogle var for bekymrede, andre for søvnige. Og således gik gudstjenesten som et spil, der en gang var sat i gang. "Norske Løve" havde atter umærkeligt drejet sig og stævnede nu mod sydvest.

Straks da præsten havde besteget prædikestolen og var begyndt at tale, kunne Johan Hendrik oppe på pulpituret høre, at der var et eller andet, der måtte have krænket hans broder. Der var noget vist i tonefaldet, han kendte så godt. Han havde kendt det, lige siden de begge var drenge.

Hr. Wenzel begyndte tøvende, men fandt snart den sikre tråd, han havde lagt, og fulgte den rask. Det var denne prædiken, han så flittigt havde forberedt, og som helst også handelsforvalteren skulle have hørt, omend den lige så meget havde bud til fogeden, ja i grunden til en og hver i menigheden lige ned til den laveste.

"Men vi bede Eder, brødre, at I kende dem, som arbejde iblandt Eder og er Eders forstandere i Herren ..."

Det var ikke hvert år, der var en seksogtyvende søndag efter Trinitatis, og det var ikke enhver sognepræst, som det var tilladt ved højmesse at prædike over epistelen i stedet for over evangeliet. Men hr. Wenzel, som var magister, havde lov til det,

og endelig, på denne sjældent forekommende søndag, fik han lejlighed til at sige det, der så længe havde ligget ham på hjerte.

Anna Sophie var endnu ikke kommet.

Også hun kunne have godt af at høre hans ord. Skønt – det var vel som at slå vand på en gås. Nej, det var måske ikke derfor, han savnede hende. Han tillod ikke sig selv at tænke dybere derover. Men hans hjerte vidste bedre, det bankede heftigt.

Han begyndte med at give kejseren, hvad kejserens var. Kongens embedsmænd og betjentere og al den verdslige øvrighed – dem burde alle agte og adlyde. For øvrigheden var indsat af Gud! Men – hvorledes var det med Guds ords tjenere? Burde ikke de æres og agtes i samme måde? For hvad var deres embede? Apostlen Paulus forklarede det i sit brev til epheserne. Giver nu agt på Eder selv, skriver han til menighedens forstandere, og på den ganske hjord, iblandt hvilken den Hellig Ånd satte eder til bisper at føde Guds menighed, hvilken han forhvervede formedelst sit eget blod.

Han så sig for første gang om og hævede stemmen: "Men når bisper og præster give Eder Eders åndelige føde, vogte Eders sjæle, retfærdiggøre Eder hos Gud, bør de da ikke anses lige med dem – ja mindst lige med dem, som føde Eder legemligt, tage vare på landets forsyning (dette skulle handelsforvalteren have hørt!), vogte på Eders timelige vel og holde ret og retfærdighed iblandt Eder?"

Hr. Wenzel havde talt sig op: "Åndeligt og timeligt er to ting, men iblandt disse er det åndelige ikke ringere end det timelige. Når I holde de jordiske love, som øvrigheden håndhæver, bør I da ikke også adlyde Guds evige bud, som jeg forkynder?"

Han så appellerende på fogeden, og landfoged Harme nikkede.

"Og når I betale landskyld og skat til kongens lejebod, bør I da ikke også betale Eders skyldighed til Guds kirke?"

Fogeden nikkede igen indrømmende. Hr. Wenzel svang sig videre op: "Og når I yde tjeneste og betale matrikulskat til militæret og dets befalingsmænd, er Eders forstandere i Herren da ikke så meget værd, at I yde dem tiende?"

Hans øjne strejfede løjtnanten, som snorksov i al sin højrøde pragt. Så vendte hans blik tilbage til fogeden, ja, det var næsten som om denne prædiken var ved at udarte til en samtale med fogeden. Og fogeden nikkede atter nådigt.

"Thi præsten," vedblev hr. Wenzel, "*præsten* er Eders åndelige foresatte, indsat af den Hellig Ånd – og for resten også af Hans kgl. Majestæt – på samme måde som landfoged og lagmand, handelsforvalter og sorenskriver ..."

Han sendte sin broder et blik, i hvis inderste grund lå en slags mild bebrejdelse. Men så så han hurtigt igen på landfogeden og fortsatte: "... æh, på samme måde som disse er Eders høje verdslige foresatte, som I bør agte og elske. Fortørnes ikke på præsten, fordi han siger Eder sandheden. Selv de højeste bør ikke sidde hans formaninger overhørige, om ikke for hans ringe persons skyld, så for hans embedes skyld."

Nu var det sagt. Hr. Wenzel gjorde en pause, hans vandblå øjne flakkede lidt uvist om, som søgte han at udgranske virkningen af sine ord. Så fortsatte han: "Fremdeles taler apostlen til os i dag: men vi formane Eder, brødre, påminder de uskikkelige ..."

Pludselig var det, som om han faldt i staver. Anna Sophie – nu så han hende! Og handelsforvalteren så han også. Gennem et af kirkens vinduer kunne han se over på præstegården, og dér, inde i kammeret, så han både sin kone og handelsforvalteren …

Han stod og svajede, fattede ingenting, følte ingenting. Det var nærmest, som om han drømte. Anna Sophie og handelsforvalteren! Hvorledes var det nu … han huskede det ikke straks … der havde hele tiden været noget om dette, dette havde han hele tiden vidst!

Han ville fortsætte, hvor han havde sluppet, men han havde et sting i hjertet. Det voksede. En lammende smerte brød løs inde i ham. Hans hjerte gik langsomt i en jernhård knude, det klemte og sved op gennem struben, det strålede af pine i hele hans bryst.

Anna Sophie!

Han hørte sin egen stemme, der endnu stammede: "Påminder de uskikkelige, påminder de uskikkelige …"

Hele menigheden så ham, hvorledes han stod og rokkede, hjælpeløs, kridhvid i ansigtet, med en lille ildrød plet på hver kind. Enkelte troede, han var blevet syg, ingen forstod den sande grund til hans store nød. En god stund forløb, løjtnantens trygge snorken begyndte at blive urolig, han talte enkelte ord i søvne.

Da var det, som om præsten selv studsede ved den store stilhed. Han mærkede, at han stod på prædikestolen – og prædikede ikke. Menigheden sad i kirken – og lyttede ikke. Et solstrejf faldt ind ad vinduerne, han så alle ansigterne ganske tydeligt. Øverst oppe i baggrunden sad hans broder med

forundret mine. "Norske Løve" svajede langsomt i sin snor, uden mål eller med. Og hele kirken var som et skib, der herreløst drev for havets bølger, fuldt af mennesker, men uden styresmand.

Hr. Wenzel mandede sig op. De uskikkelige – nu havde han det! Han lod sin stemme lyde, den dirrede af forurettelse. Havde han haft noget på hjerte før, så havde han det ikke mindre nu. De uskikkelige, det var de store! Han så for sig handelsforvalterens mætte og glatte mine. Som et lyn tydeliggjorde den alt for ham. Han havde beundret denne mine, hæget om den som en plante, når handelsforvalteren sad ved hans bord over en god steg. Nu så han sin egen lykke fortæret, sig selv nedtrampet med det samme selvfølgelige, veltilfredse udtryk. Han gispede, hans sjæl og sind vendte sig mod de store, snappede efter dem som en ufortjent sparket hund. Han så dem pludselig for sig som en evig skare af mægtige og mætte. Fogeden, og bag ham en række af fogeder, der havde foragtet landets bønder. Løjtnanten, og bag ham et geled af løjtnanter, der havde tampet eksercits ind i skikkelige karle. Handelsforvalteren, og bag ham en flok af handelsforvaltere, der havde snydt hans værdige og troskyldige fædre. Kendte han ikke de store? Kong David, der stjal Urias' hustru. Herodes, der lod Johannes Døberen halshugge. Og bag dem alle Pontius Pilatus, der toede sine hænder. De store toede til syvende og sidst altid deres hvide, velbehagelige hænder. Kendte han dem ikke? De havde været hans livs orm. Endnu for få minutter siden havde han stået her og ansøgt om at måtte være én iblandt dem. Og nu var han blevet hugget i hjertet!

Skælvende af bitterhed havde hr. Wenzel begyndt sit opgør med denne verdens uskikkelige, men efterhånden som han

grov i sin egen sjæl og blev bjælken i sit eget øje va'r, voksede han selv med sin forkyndelse. Ingen lønlig krog i menneskehjertet, ingen selvisk snigtanke, intet jorderigs begær, ingen dåragtig forfængelighed lod han forblive skjult. Han gjorde det klart, at verden, og kun verden, var menneskesindets mål og med. For alle mennesker var født dårlige og syndige og vidste ikke selv, *hvor* store syndere de var. Ingen kunne blive retfærdig ved egen kraft eller fortjeneste, og alle fattedes ære for Gud. Hver gang et menneske havde gjort en god gerning, da kom bagefter selvgodheden, den store smigrer, og rakte ham hånden og gjorde dermed det gode til ondt. Intet godt blev sagt eller gjort, uden at verden som en skiden bagtanke lå under. Så uendelig var menneskets *evneløshed* til den sande godhed. Alt var på bunden begær, falskhed, selvretfærdighed, egenkærlighed, dårskab, forfængelighed! Forfængelighed!

"Hm," sagde sorenskriveren til lagmanden: "så han drejer over i *det* hjørne i dag. Ja, så *er* altså et eller andet gået ham kontrært."

Men menigheden nede i kirken hørte med undren og forfærdelse på hr. Wenzels tale og tænkte, at han dog alligevel var en stor prædiker og revser. For det var for dem alle, som om han viste dem deres eget billede i et spejl, og så dybt ind i deres hjerter. De tænkte ikke på, at det kun var sit eget hjerte, han så i.

Også den nye Vågø-præst, hr. Poul, måtte som så mange andre bøje hovedet. For han følte, at han selv vandrede på den samme forfængelighedens sti og aldrig var helt glad, uden at hans hjerte var smigret, hans ærgerrighed var ægget og hans

begær var tændt. Verden var det, og kun verden, der legede for hans øje, og han havde ikke selv evnen til at løfte blikket højere.

Men hr. Wenzel, der så, at han havde menigheden med sig, gik dybere og dybere ned i menneskehjertets kældere og irgange, og da han ikke kunne nå længere og ganske havde afsløret menneskets fuldkomne evneløshed til det gode og uværdighed til at se Gud, lod han pludselig miraklet ske. Og dette mirakel var nåden ved Jesus Kristus, der tog alle synder fra os! Ja, ved nåden og kun ved nåden var det muligt at rejse sig, slippe verdens byrde og foragte den som det skarn, den er, og endelig af et sandt hjerte at vende sine tanker mod Himlen.

"*Amen!*" sluttede han med høj røst, og inden han begyndte på bønnen, flakkede hans blege øjne hastigt kirken rundt uden dog at komme et bestemt vindue for nær. Det var en nådens stund i Havnens menighed.

Da de kom til salmen, sagde hr. Wenzel, at de ikke skulle synge den i salmebogen foreskrevne – han var magister og kunne dispensere herfra – men en anden, som var velbekendt fra "Åndeligt Sjungekor" eller fra bogen "Tusindtal", og som hed *Ked af Verden og kær ad Himmelen*. Den kunne de fleste så at sige udenad. Sieur Arentzen sang kunstfærdigt for, højligen støttet af hr. Wenzel selv:

Far, verden, far vel!
Jeg kedes nu længer at være din træl.
De byrder, som du mig har byltet oppå,
dem hvister jeg fra mig og vil dem forsmå,
jeg river mig løs, og jeg kedes nu ved
forfængelighed,
forfængelighed.

Salmen rev alle med, og hele menigheden istemte med fuldt bryst det næste vers:

Hvad er det dog alt,
som verden opsminker med fauer gestalt?

Tangloppen skævede til kommandanten, der stadig snorksov med et ubeskrivelig umilitærisk ansigtsudtryk.

Det er jo kun skygger og skinnende glar,
det er jo kun bobler og skrattende kar,
det er jo kun ise-skrog, skarn og fortræd,
forfængelighed,
forfængelighed.

Å ja, sådan var det vel! Samuel Mikkelsen havde en kende hovedpine efter den sidste aftens stille svir. Den var den femte i rækken, og han begyndte så småt at føle lede ved de kar og glar, som ved midnatstide kunne stå på et gildesbord. Nej, ingen jordisk glæde var vel uden bismag.

Hvad er mine år,
som smugende svinder og snigende går?
Hvad er min bekymring? Mit tankefuld sind?
Min sorrig? Min glæde? Mit hovedes spind?
Hvad er mit arbejde? Min møje? Min sved?
Forfængelighed,
forfængelighed.

De unge troede ikke på det. Men der var intet furet ansigt i kirken, som ikke blev tænksomt ved disse ord. Lige fra landfoged Harme med det store ansvar og til Samuel på Vippen med de otte børn. Den ene måtte erkende, at hans

fyrretyveårige embedsgerning kun stod som en skrift i sand, den anden ventede bare tre skovlfulde muld som den jordiske afslutning på en lastdragers liv. Men sorenskriveren, den altid tvivlende og tvære, kom på den sure tanke, at et stykke nyttigt arbejde på jorden var mere glæderigt end ti jubelråb i Himlen. Han læste nymodens bøger og havde lagt sig efter den tro, at flid og patriotisme var saligere end palmegrene.

O rigdom og guld,
du jorderigs afgud i skinnende muld,
du est dog af verdens bedragelig ting,
som vokser, aftager og veksles omkring,
du est dog i højeste mærke og med
forfængelighed,
forfængelighed.

Dette var en trøst for mange, der havde mistet gods. Men Gabriel havde ikke mere hold på sine tanker, end at han fra dette øjeblik kom i dybe spekulationer over det spørgsmål, om forskellige summer, som i den senere tid var blevet omvekslet fra andres til hans egne lommer, ikke burde anbringes i fire gylden jord, som var til salg i Mygledal.

Ak, ære, hvad er?
Hvad er dine kroner og kranse, du bær?
Misundelse sidder dig altid på ryg,
du hemmelig stødes og sjælden est tryg!
Du ofte der snubler, hvor andre de gled.
Forfængelighed,
forfængelighed.

Hvem kunne vel sige sig fri? Hvem havde ikke sin ærgerrigheds orm – stor eller lille? Fra de bedre folks lejede stolestader til de fattiges bænke var der ingen sjæl, som ikke i smug skelede til en medbejler eller til en overmand. Misundelsen sad dem alle på ryg. Hvem var uden hovmod, hvem var uden skjulte sår?

I hr. Wenzels sind løb sorg og mærkelig trøst sammen i store hvirvler. Sangen husvalede ham. Se! Thomas Kingo havde følt og oplevet alt på samme måde som han selv.

Ak yndest og gunst,
du hastigt opførte og faldende dunst,
du kunstig opblæsere, hvegende vind,
som tusind har øjen og dog løber blind –
hvad est du, når man dig ved solen har set?
Forfængelighed,
forfængelighed.

Hvad *går* der dog af Wenzel i dag, tænkte sorenskriveren igen. Et eller andet måtte have forurettet den lille mand og pint ham ind i hans inderste præstesjæl. Havde mon landfogeden ikke gidet høre på hans prædiken? Noget var sket, det var klart, og nu stod han der, Wenzel, Gud hjælpe ham, vadende i al jorderigs passion, men med åsynet vendt mod nådens lys – selvfølgelig, pøj! Denne salme blev snart en uting, en slags brændevin at trøste sig på, når godtfolk brændte sig på livsens vælling. Blot en mand tabte tre mark i kortspil, så far, verden, farvel! Ja, det skulle fedt hjælpe.

Men da de kom til det næste vers brast det et øjeblik ganske for hr. Wenzel, han glemte nåden og græd og sang sin kvide ud:

Ak, venskab og tro,
som alt efter lykken vedst fløjet at sno!
Du smukke bedragere, heldige skalk,
som skuffer så ofte i drøvelsens kalk.
Du est, som og jeg af forfarenhed ved,
forfængelighed,
forfængelighed.

Og han vedblev flammende af retfærdig harme og nidkærhed:

Ak, kødelig lyst,
som mangen med dødelig læber har kyst.
Dit fængende tønder, din flyvende gnist
har mangen i evige luer henhvist …

Den usynlige glorie omkring Barbaras hoved begyndte at gløde. For hende var det, de fleste i dette øjeblik rettede deres tanker imod, i misundelse, i begær, i fordømmelse. Gabriel attråede hende med smerte, selv sorenskriveren på pulpituret sad og betragtede hende. Men selv sad hun så tankeløs som fuglen på et gærde, intetanende om at Helvede luede omkring hende. Den nye Vågøpræst, hr. Poul Aggersøe, elskede hende med rædsel.

… Din skål synes honning, men drikken er led
forfængelighed,
forfængelighed.

Armgard var så lille og så gammel i sit sorte tøj. Hun nikkede bekræftende. Hun savnede i denne salme kun et vers om brændevinen. For den var Fandens urt og havde draget mange i

fordærv. Men hendes søster Ellen Katrine stirrede lystigt hen for sig i sine erindringers vælde: "Verden!"

Så far da, far vel,
du skalt nu ej længer bedrage min sjæl.
Bedragelig verden, jeg takker dig af,
og synker dig ned i forglemmelsens grav.
Jeg længes at bøde min sorrig og nød
i Abrahams skød,
i Abrahams skød.

Og alle rystede jorderigs åg af sig og sang ud om himlenes salighed. De havde gjort op med deres hjerter. Mens menigheden rejste sig og klokkerne begyndte at larme i tårnets træværk, hang salmens jammerklang endnu i alles øren.

Forfængelighed, forfængelighed!

Hr. Poul gik langsomt ned ad gulvet. Han mindedes den søndag, da han i Frue Kirke i København mente at have sagt farvel til verden. Men verden var fulgt med ham. Her var ingen piller og arkader, intet orgel og ingen hvælv, kun et nedrigt kirkerum af træ. Og dog var verden lige stærk og lige svær at sige farvel til.

Hr. Wenzel kom og tog ham ved armen, rød og blussende og ligesom ikke helt sig selv. Han kom som med en fuldmagt fra meget høje steder, ydmyg og dog rystende af triumf.

"Nu, Johan Hendrik," spurgte han ude i forkirken: "Hvad syntes du om *den* prædiken?"

"Tjah," sagde sorenskriveren og gav sig god tid til at sætte sin hat på hovedet: "Enden var jo ikke begyndelsen lig! *Ellers* lignede den dig selv godt nok i begge ender."

Men Samuel Lagmand, der nu havde tømt dagens første flaske, hilste venligt og klarøjet på de gamle fastre Armgard og Ellen Katrine.

Det sneede lidt. Udenfor lød klokkeklangen friere, den flagrede mellem de hvide fnug. Alle følte en sær opløftelse. De havde set sig selv og hverandre i verdens forlokkende spejl og var betagne og rystede over alt på denne jord. Men gudskelov! Verden havde ingen magt over dem, de havde revet sig løs. Lettede og befriede ilede de hjem. De vidste ikke, at det var forventningen om middagsmaden, der gav dem vinger.

Men inde i den tomme kirke hang stadig ostindiefareren "Norske Løve" i sin snor, med kanoner, vimpler og flag, og svajede langsomt alle kompassets streger rundt, snart i den ene, snart i den anden retning.

Verden

Det trak i alle smuger og smøg og lugtede råt af tang. Vejret var grånet igen. Søndenvinden luftede ind fra havet og løste frostens bidende greb.

En døs var faldet over byen. I husene og hytterne sad folk i deres bedste klæder. De var mætte af mad og sabbat og begyndte så småt at kede sig. Ude på Reynegård sad Samuel Lagmand og spillede skak med sin fætter sorenskriveren. Der var langt mellem trækkene og endnu længere mellem ordene. Armgard og Ellen Katrine sad og talte om gamle dage og blev hvert øjeblik uenige om deres slægt. Det var et stort savn for Armgard, at hun ikke turde strikke – det gav hende ellers udløsning, når vreden greb hende, men søndagsfreden måtte ikke krænkes med verdsligt arbejde.

Præsten og hans kone viste sig kun lidt den eftermiddag, de havde nok haft en samtale i kammeret. De gamle mente ikke, det havde været rigtigt af Anna Sophie at forsømme gudstjenesten. Men de sagde naturligvis ingenting.

Hr. Poul var gået ud. Han så ikke et menneske i de øde gyder. Da han nærmede sig Nystue, sagtnede han sine skridt. Midt i tristheden var det ham en dyb glæde at vide, at i dette hus boede Barbara. Var hun mon derinde? Måske var hun snarere i fogedstuen hos Suzanne.

På Sandet, hvor elven løb ud i Østrevåg, lå ænderne og gemte næbbet under deres vinger. De småskræppede foruroliget, da han gik forbi, men de var alt for dvaske til at røre på sig. Det var

Springus', Vupsens og Katrine i Kælderens ænder. Hver familie havde sin and, men de var uden kunstige kendemærker – byens folk kendte byens ænder, lige så godt som de kendte hverandre. Ja, landfoged Harme kendte måske ikke ænderne så nøje, skønt han boede lige ved, men han havde jo større ting at tage vare på. Hvad hr. Poul angik, så han slet ikke de ænder, han vandrede iblandt. Han var udelukkende optaget af den tanke, at han måske i dette øjeblik blev iagttaget fra et vindue. Det blev han også, han blev betragtet fra mange vinduer. Alle kællingerne i Gongen var meget optaget – det var i den følgende time eftermiddagens store begivenhed, at de havde set den nye præst hoppe over elvens sten og begive sig op i haugen.

Søndenvinden vedblev med at blæse gråhed ind over byen. Ænderne lå og krøb sammen i vinden. Men da, pludselig, skete der noget!

Ingen vidste, hvem der først gjorde anskrig – vagten på Skansen var det ikke, skønt han var nærmest til det.

En eller anden, som var gået et ærinde, havde først set synet ... tre minutter efter havde hele Thorshavn set det: der stod tæt af spejdende mennesker bag hvert hushjørne ud mod stranden.

"Å Jesus nåde os!"

Store sejl dukkede op bag horisonten. De stod der som et ondt, et alt for tydeligt tegn. De gamle koner førte an i jammeren. Dette måtte være ufredsskibe! De klynkede og smågræd, klaprede med tænderne og søgte at varme deres forfrosne hænder under søndagsforklæderne.

Ja, det var ikke andet at vente. Årets sidste handelsskib havde jo været her. Desuden så store sejl, det var intet almindeligt

skib, det kunne enhver se.

Et øjeblik efter dukkede endnu et skib op bag synsranden.

Rædslen krummede allerede ryggen. Den var først som en lille rygende lunte, så var den pludselig som en lue, der stod spejlet i alles øjne, og endelig brød den ud i en vild larm af råb, gråd og forbandelser.

Der var egentlig ingen rådvildhed. Her var kun et at gøre. Redde, hvad reddes kunne – husgeråd, sengetøj, lidt sammensparet uld, hvadsomhelst! – og så til fjelds. Det var et instinkt, der virkede. Skrækken for sørøvere lå alle i blodet. Gennem århundreder havde øerne været hjemsøgt. Trampende englændere og fulde skotter havde ofte gjort landgang, brækket kister og skabe op, slået kreaturerne for panden og slæbt folk med sig på islandsfiskeri. Det var noget, alle havde hørt om. Og det var endda ikke det værste. Engang havde store horder af hedninge – tyrker eller blåmænd var det vist – hærget og brændt på Suderø, dræbt for fode og slæbt over tredive kvinder og børn bort fra den enfoldige hjemstavn til et ukendt og djævelsk slaveri. Det var det frygteligste, nogen vidste om at sige. Heller ikke Thorshavn var altid gået fri. For år tilbage havde franskmænd ødelagt skanserne og plyndret byen.

Færingerne, der selv var efterkommere af sørøvere, var i århundredernes løb blevet tæmmet af fattigdom og ensomhed. De var blevet et sky og forsagt folk. Stod de overfor fremmede, kendte de kun ét værn – flugten op i de utilgængelige fjelde. Nu stod hele Thorshavn på spring for tre sorte sejl i horisonten.

En tromme var begyndt at knurre rundt omkring i gyderne. Her var en eller anden, der ikke havde tabt modet. Otto Hjørring, den helvedeshund, måske havde han det ikke bare i

kæften. Men han var så fuld! Med den ene hånd holdt han den mere end halvdøde trommeslager i kraven, med den anden svang han sin dragne klinge. Han huggede i Tangloppens brøstfældige gavl, så skorstenen var nær ved at trimle. Men Tangloppen var ikke hjemme, konen havde sendt ham ned på Sandet for at hente anden. Og hvad *hende* angik, da havde hun alle dage frygtet kommandanten, men i dag frygtede hun kun sørøverne. Og således var det med alle kællingerne. Med favnen fuld af rokkehjul, småbørn og tørfisk stimlede de i rædsel gennem Gongen, græd, faldt omkuld, rejste sig op igen og påkaldte Herren evindelig. Hytterne blev efterladt med åben dør, og arnens ild fik lov til at gå ud.

Mændene flygtede lidt langsommere, ja nogle overvejede endda, *om* de skulle flygte straks. Men derfra og til at trække i rød trøje, hvide gamacher og høj grenaderhue, gøre front mod fjenden og defendere sig som Hans Majestæts soldater – det var nok mere end Otto Hjørring, det fulde svin, kunne formå dem til.

Gabriel havde den eftermiddag siddet inde hos sorenskriverenken Magdalene og hjulpet hende med at undersøge det gamle chatol. Hans fede hænder gled ivrigt prøvende frem og tilbage over træværket, han bankede hist og her let med knoerne for at finde hulheder og var aldeles ukuelig. Der var ikke den del og ting, ikke den pakkenellike, ikke det gulnede pantebrev, der ikke kom for dagens lys. Men skatten i det hemmelige rum viste sig stadig ikke. Dog, der var ingen tvivl om den sag – *var* den der, skulle den nok komme frem. Dette var en ganske anderledes ransagning, end

Magdalene med sine visne fingre nogensinde havde kunnet præstere, og hun var sin nevø meget taknemmelig for den kraft og ildhu, han lagde for dagen. Chatollet ligefrem våndede sig under hans greb. Han var begyndt at holde på det. Det så yderst derangeret ud og krænket i sin værdighed, med alle de tomme skuffehuller og indholdet flydende på borde og stole.

Gabriel prøvede og prøvede og tænkte og tænkte. Men det, han tænkte på, var lige så meget Barbara, som det var chatollet. Ak, om han havde kendt *hendes* inderste rum. I de sidste dage havde det været næsten som en besættelse. Denne nye Vågø-præst – var det nu hans tur? Var der mon allerede noget imellem dem? Han passede på, så godt som han kunne, men kramboden tog hans dag. Hver aften var han i Nystue. Han spottede, han insinuerede, han frittede, men Barbara bare smilede hemmelighedsfuldt og protesterede, når han gik alt for uanstændig vidt.

Barbara nød ham. Hun var så musikalsk. Der var ikke den nuance, ikke den betoning i hans stemme, der gik hende forbi. Hun hørte hans hjertes slag. Hun hørte den ynkelige hund dybt inde i Gabriel, der hylede og bad: "Sig, det er løgn!" Og hvor hun legede med denne hund! Men ofte løb hendes gode hjerte af med hende, og så sagde hun, det var løgn. Men hver gang hun sagde det, tænkte hun hemmeligt: "Sæt det var sandt." Og så smilede hun, og Gabriels hund hylede igen.

Til sidst kunne hun næsten ikke undvære hans snak, og da Gabriel gav sig til at undersøge chatollet, var det ikke langt fra, at hun surmulede. Hun gik ud og vendte lidt efter tilbage med Suzanne.

Da råbene og larmen hørtes udenfor, blev Magdalene meget bange. Men Gabriel havde omløb i hovedet. Han greb gamle sorenskriver Stenderups kikkert og gik ad en stige op på det øverste loft. Barbara og Suzanne fulgte hastigt efter. Men Magdalene blev ved med at stå og stønne: "Å Jesus, å Jesus, det er sørøverskibe!"

"Gu er det ej!" råbte Gabriel og stirrede med sagkyndig mine ud over havet. Men der var i hans stemme en tone af angst.

De tre unge stod i en klynge omkring det lille vindue i gavlen og skiftedes med at se i kikkerten. Barbara blussede af iver og næsten hoppede på det skrøbelige gulv. Suzanne var tavs.

"Det er orlogsskibe," mente Gabriel.

"Er det? Er det?" Barbara begyndte at danse: "Lad *mig* se!"

"Selv om det er orlogsskibe, er det måske for tidligt at glæde sig," sagde Suzanne. "Orlogsmænd kan jo også plyndre og brænde en by. Det har man set før."

Gabriel var alt andet end glad. Det så ud til, at jorden begyndte at brænde under ham. Han gik langsomt ned ad stigen. Men Barbara og Suzanne kunne ikke rive sig løs fra vinduet. De stirrede og stirrede, talte åndeløst i munden på hinanden og afbrød hinanden, småsloges om kikkerten og råbte stadig: "Lad *mig* se! Lad *mig* se!"

Barbara var alt for uforsigtig med sine skørter. Hun tænkte slet ikke på stigen nedenunder. Gabriel kunne se hendes ben.

"Å Jesus nåde os!" blev Magdalene ved med at klynke. Hun stirrede rådløst på alle sine ting, der flød rundtomkring i stuen.

"Ja, få heller alt det af vejen," sagde Gabriel tonløst.

Magdalene begyndte idiotisk at samle papirer sammen.

"Gud!" hørtes Suzannes stemme ovenpå: "Sæt, det nu *er* sørøvere, og at de kommer og voldtager os begge!"

Barbara lo pludselig i varm diskant, hendes øjne strålede: "Ja, du! Og tænk, hvor alle vil have ondt af os bagefter. Det bliver næsten det morsomste!"

Gabriel kunne stadig se hendes ben.

"Stå nu ikke deroppe og bliv liderlige!" råbte han. Det skulle lyde rask og spøgefuldt, men det var et smertensbrøl. Så rev han sig løs og styrtede ud.

Han havde genvundet sin kraft. Som en såret hval arbejdede han sig frem gennem Gongen – imod folkestimlen. Da han var kommet ud på Reyn mødte han de sidste flygtninge. Han styrtede ind i den tomme lejebod, op for at bringe sine sager i sikkerhed.

Men Barbara og Suzanne havde næppe ænset hans forsvinden. De blev mere og mere tryllebundne af skibene.

"Nu kan jeg se det ene ganske tydeligt," råbte Barbara: "det har tre rækker af kanoner og forgyldt gallion!" Hun klappede i hænderne.

Lagmanden kom gående gennem Gongen. Det var synd at sige, at han skyndte sig, men opmærksomme iagttagere ville dog have bemærket, at han løftede hælene noget hurtigere fra jorden end sædvanlig. Hans ansigt var også mærkelig spændt.

Landfoged Harme var ganske ude af sig selv. Hans paryk sad skævt, han fægtede i luften med en lang hollandsk kridtpibe. Han var begyndt at råbe på Suzanne og så temmelig apoplektisk ud. Da han fik øje på lagmanden, faldt han et øjeblik til ro. Denne vældige skikkelse var som en klippe i

malstrømmen. Hvis Samuel Mikkelsen var forsagt, så var det ialtfald ikke til at se på ham. Han så lige så inderlig god og stilfærdig ud som sædvanlig. Men noget råd var han ikke i stand til at give den skræmte landfoged.

"Jeg ved ikke, jeg ved ikke," sagde han. "Jeg er nu så ubekvem, jeg tror, jeg bliver, hvor jeg er. Men I andre kan jo komme jer af vejen, hvis I synes. Det er ikke godt at vide. For naturligvis – det *kan* jo være ufredsskibe."

Flere mennesker havde gjort holdt udenfor fogedstuen. De ville ikke være bekendt at vise sig alt for bange. Det var nu værd at se, hvad de store besluttede sig til.

Men landfogeden kunne aldeles ikke beslutte sig til noget. Han vimsede omkring. Nu havde han fået tre protokoller under armen. Lagmanden bare stod der. Stod.

Sorenskriveren kom til. Han tog sig som sædvanlig til hagen. – "Det bliver en skam for os alle," mente han, "hvis det nu viser sig at være venligsindede krigsskibe, og folkene ombord ikke finder et menneske, hverken i byen eller på Skansen."

"Det synes jeg også," sagde Samuel Mikkelsen stille.

Og der stod de så begge.

Hr. Wenzel kom asende gennem Gongen med en vældig byrde på ryggen. Han næsten segnede under sølvtøj, kisteklæder og dyner.

Det trak lidt omkring sorenskriverens mund. Han kunne ikke dy sig: "O rigdom og guld, – du jorderigs afgud i skinnende muld!"

Præsten tilkastede ham et blik under dynerne, men tav forbitret.

Men folket var bare forfærdet. Den Guds mand! Sådan havde de aldrig set ham. Anna Sophie kom med de to gamle. De var så små og visne at se her i stimlen. Vinden tog i Ellen Katrines sølvhvide hår. Det var en jammer.

Rædslen fik atter overtaget. Mængden begyndte at sætte sig i bevægelse, mens landfogeden med protokollerne uafladelig kaldte: "Suzanne! Suzanne!"

Da glimtede det et sted oppe i højden. Barbara lukkede gavlvinduet i Nystue op og lænede sig ud: "Det er jo ikke sørøvere! Kan I ikke se det?"

Hendes stemme var midt imellem irritation og latter. Det lød, som om hun var blevet afbrudt i noget meget morsomt og ærgrede sig over, at folk ikke kunne forstå, det hele kun var spøg.

Alle studsede. Barbaras arme hvilede i vindueskarmen, runde og rolige. Hun var i blåt kjoleliv, hvid og rød og med varme i stemmen. Det var som en åbenbaring af hygge og skælmeri midt i den kolde rædsel.

"Kan I ikke forstå det?" vedblev hun. "Så store skibe kan ikke være sørøverskibe. Det må være orlogsskibe!"

Der var almindelig tøven. Lagmanden stod stadig plantet på samme sted. Han skyggede med hånden over øjnene og stirrede ud over havet. Så vendte han sig om og sagde med et lille smil: "Jeg tror virkelig Barbara har ret."

Barbara strålede: "Ja, ikke sandt? De har hvidt flag!"

"Hvidt flag med gule liljer?" spurgte sorenskriveren.

"Ja, det tror jeg." Hun tog kikkerten: "Jo, hvidt flag med noget gult i!"

"Nå, det er en anden sag! Det er en anden sag!" Landfogeden begyndte igen at blive officiel: "Så er det franskmænd, dem er vi ikke i krig med."

"Så vidt jeg ved, er Danmark ikke i krig med nogen," sagde sorenskriveren spydigt.

Der blev en almindelig parlamenteren og snakken. Folk gik igen ned til vandet for at kigge. Nysgerrigheden begyndte at afløse rædslen.

"Velsignede folk," sagde lagmanden til et par af soldaterne, "gå over på Skansen! Der må jo saluteres! Lad os dog ikke blive helt til spot for de fremmede."

De gik. Ordenen var i færd med at vende tilbage. Folk bar deres stakkels ting hjem igen. Der var glæde, befrielse og forventning i luften. Kun nogle koner var endnu vantro og jamrede om ufredsskibe. Men de unge ville ud på Tinganæs og se de fremmede komme.

Da Barbara og Suzanne kom ned på gaden, mødte de Gabriel. Han syntes ikke at forstå et ord af det hele.

"Hvor er du tyk!" sagde Barbara.

"Ja, hvorfor er du så tyk?"

De følte på ham. Så brast de i latter. Suzanne begyndte at hale rødt silketøj ud af hans vest. Men Gabriel slog efter hende og gik bort, besværet og uglad. Han havde ti alen klæde i bukserne.

En halv time efter klirrede alle ruder i Thorshavn under kanonernes torden. Der stod tykt med mennesker på Tinganæs og Skinderskær. Ankerkæder raslede, fremmede stemmer kommanderede og råbte, og ud af krudtrøgen dukkede master og sejl, bovspryd og vanter, udskårne gallerier og lange rækker

af kanonporte. Matroserne vrimlede i rigningen, travlt optaget af at beslå de tunge sejl. Også Skansen saluterede med bravour.

Det var et liv og en fest. Aldrig havde man i Thorshavn set noget lignende. Tre vældige orlogsmænd! Når man stod på Sandet kunne man se mastestængerne på det ene højt oppe over alle hustagene på Reyn.

De tre franske orlogsskibe, *Neréide*, *Amphitrite* og *Fleurs de Lys*, var kommet fra krigen i Amerika. Storme og uvejr havde drevet dem for langt mod nord. Nu søgte de havn på Færøerne for at udbedre forskellige havarier og indtage frisk vand, før de fortsatte hjemturen.

Men Thorshavn var ikke nogen tryg havn. Så længe vinden var sydvestlig, lå skibene ganske vist i læ af Kirkebø-fjeldet, men drejede den mere mod syd eller øst, ville søen stå lige ind på den åbne red. Lagmanden, landfogeden og sorenskriveren havde været ombord og forklaret admiralen dette. De havde rådet ham til at gå til Kongshavn eller Vestmanhavn, hvor han kunne ligge trygt for alle vinde. Dog mente lagmanden, at han burde vente til næste dag. For nu faldt mørket på. Det var ikke så let at navigere mellem øerne ved nattetide, og det skulle jo være et sært uheld, om det skulle blive sydøstlig storm netop i nat.

Samuel Mikkelsen hørte ingenlunde til de letsindige, men hastværk havde nu aldrig været hans sag, og navnlig ikke, når vinen kom på bordet. Han sad i en gylden kahyt, som han aldrig havde set magen til, og var han end en vadmelsklædt mand at se til udenpå, så blev han snart indvendig så hyggeligt prydet, at han aldeles følte sig hjemme.

Underligt at tænke sig, at disse franskmænd var kommet efter vand! Det var en tynd drik at vise gæstfrihed med. Men når det kom an på det, skulle det ikke manqvere. Vand var der nok af på Færø, og når franskmændene ovenikøbet gav vin i stedet!

Sorenskriveren oversatte hans tanker, og de franske befalingsmænd var overraskede over, at denne klanfører eller finne, eller hvad han kunne være, forstod at belægge sine ord så smukt. De havde hele tiden været artige mod de tre færinger, nu blev de udsøgte.

Selv var de ikke meget tilbøjelige til at lette samme aften. De havde været halvtredje måned i søen. Kongshavn og Vestmanhavn var halvøde steder, efter hvad de forstod, men her i Thorshavn måtte der dog være nogen mennesker – var der ikke piger, kunne man ikke få en dans? Sorenskriveren havde mest lyst til at svare ak nej. Men Samuel Mikkelsen ville ikke forsømme nogen lejlighed til at gengælde et så strålende gæstevenskab, så hvis officererne kunne finde en ringe glæde i en dans, var det det mindste, man kunne gøre for dem.

Og således blev det aftalt, at der samme aften skulle holdes et bal og et gilde i Den kgl. Handels pakhuse, og både blev sendt i land med lanterner og flag og vinankre og andre ting, som kunne tjene til at festliggøre stenkælderen under det yderste af husene på Tinganæs.

Da tiden nærmede sig, samledes de fleste af Havnens indvånere ude på Tinganæs for at se de fremmede herrer komme i land. Der gik frasagn om pragten ombord. Admiralen, grev de Casteljaloux, havde ganske vist ikke aktører og aktricer med sig, som man havde hørt, at enkelte franske marskalker

havde, når de skulle i krig. Men han havde dog et orkester og et bibliotek, en bibliotekar, en mundskænk og mange kammertjenere. Så stor en herre havde aldrig før været på Færøerne.

Skibene vendte deres høje, udskårne spejl mod land. Der var tændt lys ombord, gennem galleriernes glasruder kunne man se ind i kahytterne. Søen bruste tungt om næsset. Folk stod i den stride aftenvind og stirrede ud. De talte om store skibe, der fordum havde været ved øerne, om Norske Løve, der en nytårsnat forliste ved Lamhauge, og om Westerbech, den hollandske ostindiefarer, der lagde sine ben under Suderøens bjerge. Nogle ville forkorte tiden med at synge visen om Norske Løve. Men det var alt for sørgeligt og alt for tåbeligt på denne store aften. Hvad ville også de fremmede tænke!

Da chaluppen med de franske gæster kom roende ind mod land, havde de brændende fakler med, og hvert hus og hver ussel hytte i Havnen lyste pludselig så ildrødt ud af mørket. Da blev alle sind fordrejet, og ingen kendte sig selv eller verden igen. Enken Oluvas elendige bod ovre på Kåg, som aldrig et menneske havde ænset, stod skarpt belyst og grinede ud på vågen. Det var som i drømme. Det var, som om enken selv havde afkastet sin trettenårige sorg, slået sig løs og drukket sig fuld. Ja, om det så var det gamle kirketårn, så stod også det mørkerødt på himlen som et tegn. Sådan havde aldrig nogen set kirketårnet før.

Men ingen øjne dvælede længe på himmelen den aften. Franskmændene råbte allerede i brændingen. De kastede fangelinerne med vældige sving og stimlede i land, hurtige, leende med hvide smil. Havnens kvinder vidste ikke mere af sig

selv. Deres kolde hverdagsøjne inddrak begærligt den barske sol i de fremmedes blikke, sommeren i deres mørke teint. Det var som en ild, der fyldte dem. Deres øren bruste af støvletramp og kårdeklirren, en levende rytme af mænd rev dem med sig.

Da oboens dyrestemme lidt efter begyndte at skingre inde i stenkælderen, fyldte dårskaben alles hjerter.

Undtagen Gabriels. Det kunne ikke juble. Hans øjne veg ikke fra Barbara. Hun var klædt i de stoffer, han selv havde solgt hende. Ak, hun huskede ikke mere, hvem der havde skaffet hende hendes glans, der var ikke et støvgran af erkendtlighed i hendes sind. Hun kendte ikke, hun så ikke Gabriel. Hendes øjne udvidede sig og strålede, ukendelige, hun vidste ikke, hvor hun stod og gik, hun blev skønnere og skønnere! At hun ikke skammede sig, den tøjte, den fødte skøge!

En af de franske befalingsmænd kom forbi. Jo naturligvis, det måtte jo ske, det var så sikkert som fyrtøj og gnist. Gabriel vendte sig bort, tvi! han gad ikke se.

Det var kaptajn Montgaillard, der bød Barbara op til en gavotte, og dermed var ballet åbnet.

Lidt efter var der ikke en pige, ja ikke en yngre kone, som ikke var på gulvet. Men Havnens mænd hengav sig begærligt til det, som de den hele eftermiddag havde drømt om. Vinankrene var henne i den ene krog, og her flokkedes de, mens admiralens folk skænkede ud i gyldne baner. Lagmand Samuel Mikkelsen havde taget plads ved en tønde, og der sad han stille og olympisk og tog til sig.

Men Gabriel gik rundt og tænkte. Han regnede og regnede, men hvordan Fanden han så regnede, fik han kun ét og samme

facit på dette stykke. Det var sikkert og vist. Han så Barbaras øjne beundre Montgaillards bryn. Tvi og tvi. Hans hjerte sved.

Der var også en anden, som ikke var glad. Det var hr. Poul. Alt dette var kommet så aldeles bag på ham. Han havde vænnet sig til at tro, at han selv var et lys på Færøs sorte himmel, i interessant konstellation til Venus, ja endnu for et øjeblik siden havde han tænkt sig sammen med Barbara i en dans. Ak, forfængelighed, som fik sin straf. Nu så han Barbaras gyldne hoved dreje langsomt rundt mellem hvide parykker og hårpunge, der lige så sindigt drejede, mens han selv som en teologisk student stod lænet op ad væggen og så til.

"Hej, broder! Hvad er det dog for et ansigt at stille op på sådan en aften?"

Han fik et bravt slag på skulderen. Det var ingen anden end hr. Wenzel, der var dukket op, rød og lystig. "Nej, nu vil vi more os, det kan vi så Gud! trænge til," vedblev han og trak hr. Poul hen i hjørnet, hvor skænken var.

Der stod alle de bedre folk og drak skåler. Landfogeden var så rød som en bagbords lanterne, men han var ikke rigtig vel fornøjet. Han havde tænkt sig det anderledes. Ærlig talt! Her stod honoratiores, men gæsterne brød sig ikke en døjt om dem. Se nu den løjtnant der – han holdt sig ikke for god til at kurtisere, ja endda caressere Stenbiderens Sara!

Handelsforvalteren udtalte sig ikke om, hvordan han havde tænkt sig det. Han var gråbleg, sveden sad i tusind små perler på hans ansigt, hans fortinnede øjne skinnede skummelt ud over de dansende. Havde man fulgt hans blik, ville man have set fru Mathilde. Hun var så mærkelig oplivet i armene på en af de franske officerer.

Sorenskriveren stod lænet op ad en bjælke, kroget og forlystet. Men hr. Wenzel var ganske lystig og sagde til lagmanden: "Nu ja, hvis handelsforvalteren kan blive hanrej i aften, så skal jeg ikke sørge over at være en hanrejs hanrej, ha ha ha!"

Lagmanden svarede ikke stort til dette. Han sad som en Gud ved sin tønde og var sig selv nok, mens ballet hvirvlede omkring ham. Hr. Poul var ikke meget til sinds at drikke. Musikken larmede meningsløst i hans hoved, vinen smagte af ingenting. Han hørte en stemme lige ved sit øre: "Se nu Barbara! Nu danser hun med en anden. Det kan blive spændende at se, hvem der endelig knalder hende i aften!"

Han vendte sig om. Det var Gabriel, der talte, hans stemme var fuld af hån og forargelse, men på en gang slog den over i en blød og højtidelige tone: "Ja, studér hende bare grundigt i aften – det vil De lære meget af!"

Han gik bort, han næsten græd. Han havde drukket adskillige bægre. Det var ellers ikke hans vane. Det plejede han at lade de mindre regnekyndige om. Men i aften var verden af lave og alle handelstanker ugyldige.

Barbara dansede med løftet hoved, hun gjorde trin og figurer, drejede sig, gjorde igen trin og figurer – det var en helt anden aritmetik. Ballets dårskab greb pludselig Gabriel. Hans hjerte sved, men på en lystig måde. Han hørte oboen, der uafladelig fortalte det samme lille eventyr, mens fagotten på en pjanket måde kluklo og snakkede med. Han følte sig himmelsk tosset, det svimlede for ham, han måtte selv kluklé.

Rundt om ham svingede og drejede ansigterne, kendte og ukendte. Stenvæggene skreg og glammede af musik. Derhenne

stod hans pige Angelika og blev kysset af en greve, var det ikke latterligt? Derhenne i døråbningen stod Vupsen og flere af hendes slags, hverdagens mundrappe nymfer fra kramboden – å Gud forbarme sig! Deres øjne stod på stilke, de var fulde af gebærder, men de havde kun hverandre at fjante med, de var alt for afrakkede. Og bag dem, helt ude i mørket, stod mændene som ulve, lyset glimtede i deres øjne, de stirrede hungrigt ind i Kanaans land. I en luge helt oppe under loftet sås Tangloppens sørgmodige træk. Hans sure øjne var som naglet til vinen. Og derhenne sad lagmanden urørlig ved sin tønde. Men både lagmanden og tønden, han sad ved, og fustagen, han sad på, og Tangloppen i lugen og kvinderne i døren og Angelika og greven drejede rundt i en vældig cirkel. Og musikanternes violinbuer gik langsomt op og ned.

Gabriel havde tårer i øjnene. Hans hjerte sved, men lystigt, lystigt! Han fattede på en gang alt, ja selveste livets mening. Også skønheden fattede han, den havde han aldrig fornummet før, men nu klang hans hjerne og hulkede hans bryst.

Helt anderledes var det med hr. Poul. Han kunne ikke drikke, han hørte intet, han så intet, en større og større kummer fyldte ham.

Pludselig blev der stille i salen. Musikken døde hen, dansen holdt op. Noget skete udenfor. Et ord gik fra mund til mund.

"Admiralen!"

På få sekunder var der dannet spalier, kårderne fløj af skederne, og admiral, grev de Casteljaloux trådte ind. Han hilste og smilede rundt, og alle de fremmede befalingsmænd stod ranke som lys.

Byens folk så til i stor højtidelighed. De havde aldrig tænkt sig, at en så stor mand kunne være så grim. Lyset faldt på hans vældige koparrede ansigt. Næsen var stor og krum, øjnene udhvælvede; og hans brede læber bevægede sig uafladelig, som om han hele tiden mindedes en fin sauce, han havde smagt. Men han førte sig med så megen munter værdighed, at det var en stor behagelighed at iagttage ham, og bagefter måtte alle indrømme, at finere mand havde de aldrig set.

Nogle af officererne flokkedes om ham, de talte og lo. Kaptajn Montgaillard foreslog noget, men admiralen så skeptisk ud. Så begyndte admiralen at forsikre og blev helt alvorlig.

Gabriel var gået hen til Barbara, som pludselig stod ledig, og sagde et eller andet dumt til hende. Hun smilede og syntes kun glad for at høre det. I det samme kom Montgaillard og førte hende hen til admiralen, og Barbara nejede så smukt, som hun på nogen måde kunne.

Der blev givet en ordre til orkestret, musikerne bøjede sig over deres hæfter og bladede. Der brændte et vokslys på hver nodepult, de gule skær lyste på hvide parykker, blå fløjlsfrakker og store kniplingsmanchetter. Så slog kapelmesteren an. Der var dødsstille i kælderen. Udenfor bruste søen tungt.

En fløjtetone begyndte at skælve i rummet, en anden svarede, det var som to ensomme fugle, der talte sammen; så pludselig faldt violinernes dejlige røster ind med en blomstrende melodi. Det var admiralens menuet, han dansede den med Barbara.

Et øjeblik efter var det forbi, det gentog sig ikke. Men Versailles' værdige sol havde skinnet i saltkælderen ude på

Tinganæs, hvor brændingen i vinternætterne plejede at piske mod ruderne.

Hr. Poul gik udenfor, han var så aldeles tilovers. At han dog nogensinde havde kunnet smigre sit hjerte med den tanke, at der skulle være nogen sammenhæng mellem ham og denne kvinde. Han så nu afgrunden imellem dem. Gud havde revet sløret fra hans ansigt og vist ham hans egen tåbelighed.

Men han følte ikke nogen taknemmelighed mod Gud. Hans krop brændte.

Han gik og gik. Natten var ikke helt mørk. Men alt hvad han så, huse og gavle og vinduesfag, mindede ham kun om den glæde, han havde båret på, da han sidst kom der forbi.

Til sidst var han kommet tilbage til festen. De fleste var nede på næsset for at se admiralen gå ombord igen.

Da kom Barbara hen til ham, varm og strålende, og hviskede ham ind i øret: "Skal vi to ikke gå lidt ud sammen?"

Hun sagde det fortroligt og barnligt.

De gik. Men tilbage stod Gabriel. Han blev bleg og ganske ædru. Dette overgik enhver regnekunst. Den mær!

Husene, gavlene og vinduesfagene i byen mindede hr. Poul om en glæde, der havde været tabt, men som var genfunden. De talte ikke meget. Pludselig sagde Barbara: "De fornøjer Dem jo slet ikke i aften!"

Det lød næsten lidt ydmygt.

Hr. Poul følte hendes hånd, han greb den heftigt, men hun legede med hans fingre. Hun så på ham, et sekund, med usikre øjne, så sænkede hun langsomt blikket.

"Nej, men franskmændene fornøjer sig godt nok," svarede han endelig. Han havde ikke herredømme over sin stemme.

Et lille smil bredte sig om Barbaras mund. Hun stod endnu og så ned: "Ja ... men ..."

Pludselig kom der klang i hendes stemme: "I morgen er de jo borte! Ikke sandt?"

Hun så på ham. Igen var der en næsten komisk usikkerhed blikket. Hun trykkede hans hånd ganske let og gentog: "Ikke sandt?"

Hr. Poul var svimmel. Da Barbara sagde, at hun ville hjem, fulgte han hende. Så gik han selv hjem. Instinktivt holdt han sig borte fra festen. Han måtte gemme sin glæde, han følte, at den var af det skøreste glas.

Men Barbara gik lige tilbage til ballet.

Hele kælderen var en skummel tumult af berusede mennesker. Oboerne talte endnu deres sære, forlokkende sprog, men her behøvedes ingen forlokkelse længere, alt var i opløsning. Kun lagmanden sad urørlig på sin faste plads. Han tog sig en gang til panden, som om han ville stryge noget bort. Den skalmeje! Den gjorde sådan en ulyd, det svirrede i hans hoved.

Johan Hendrik, sorenskriveren, kom ravende hen imod Barbara. Aldrig havde hun set ham så fornedret. Hun undgik ham og stilede henimod Montgaillard, der stod lænet op ad væggen med korslagte arme. Hans stærke læber spidsede sig i et smil, han tog hende om armen og talte. Barbara forstod ikke ordene, men hun forstod melodien. Hun så hans ansigt ganske nær ved, hans leende øjne var gyldne og ligesom fulde af lys, hun følte hans læber, han kyssede hende stærkt og hedt.

Gabriel så det. Han gik udenfor og betroede uden omsvøb Tangloppen, at nu havde han for bestandig opgivet at få et

menneske ud af Barbara. Han ville overhovedet ikke bekymre sig om hende mere, for hun var det ikke værd.

Så gik han ind igen. Han så Barbara i armene på Montgaillard. De satte sig ned sammen ved en tønde og begyndte at drikke.

Alt var en kedel af hyl og tramp. Det luftede ind ad døren. Lanternerne dinglede langsomt i loftet, skyggerne af deres rudeindfatninger krydsedes på væggen i en dans. Gabriel gik ned i varekælderen ved siden af. Der var næsten mørkt, men hele kælderen levede. Rundtomkring mellem huder, talgtønder og smørdritler sad parrene. Han følte embedsmanden komme op i sig – denne kælder stod under hans opsigt – han vaklede en inspektionsrunde. Men hvem brød sig om Gabriel i aften? Omkring sig hørte han gispen og fnisen, kurren på fransk og hyl på færøsk. Han så sin pige, Angelika, høneful og syndig afklædt mellem et kor af franskmænd. Men hvad brød han sig om Angelika? Hun var jo kun Angelika! Han genkendte et skørt. Han havde selv solgt det til Suzanne Harme. Det var utroligt, hvad den stolte Suzanne lod en ung fransk officer gøre ved sig. Men hvad brød han sig om Suzanne? Hun var jo kun Suzanne. Han var fuld, han var mat, han var fortvivlet, hans øjne var udslukte, hans hænder var valne.

Han vendte sig om, han kom igen forbi Montgaillard og Barbara. Han tog sig sammen. Han kunne jo sige noget til hende! Selvfølgelig – hvad var mere naturligt? Men han fandt bare ikke sin egen stemme, og da han endelig fik fat på den, kendte han den ikke igen. Det blev til ingen verdens ting. Men så kom sorenskriveren til – og han var bedre skåren for tungebåndet.

"Nå, Barbara!" sagde han: "sidder du ved en tønde? Jeg troede, du havde fået nok af *tønder*!"

"Det kommer an på hvad der er i dem," lallede Gabriel plumpt.

Barbara stirrede på dem, fuld og hånsk. Montgaillard forstod ikke, hvad drukkenboltene sagde.

Gabriel og Johan Hendrik gik ud på næsset. De var perlevenner, det opdagede de pludselig. Ellers havde de ikke kunnet fordrage hinanden.

Nej. Satan skulle bekymre sig om Barbara. Det var de begge enige om. De bekræftede det med mange omfavnelser og så hinanden dybt i øjnene. Og den nye Vågø-præst. Hvis han bildte sig noget ind, ha, ha, ha! Gabriel måtte le. Han stod midt på Tinganæs og lo himmelhøjt ad den nye Vågø-præst, den Helvedes idiot!

Og gudskelov, at de ikke var ægtemænd – Johan Hendrik og Gabriel! Gud i Himlen være evig lovet! De var vel snart de eneste her i Havnen, som ikke var hanrejer i aften. Så gudskelov for det.

Men så sagde Johan Hendrik, at det kunne være godt nok, men for Vorherre var han dog en ussel hanrej. Og Gabriel indrømmede, at når han skulle være ærlig, så var også han selv i sit hjerte, som Vorherre kunne se ind i, en ussel, ussel hanrej – selv om han var Gabriel udenpå.

De var begge meget nedbrudte, og natten var lang.

Da de kom tilbage til kælderen, var festen slut. Lysene var brændt ned, den ene af lanternerne i loftet var begyndt at blafre. Der var ingen musikanter og ingen dans. Kun enkelte vandrede som skygger på det øde gulv. Der kom nogen op fra

varekælderen. Det var kaptajn Montgaillard og Barbara. Hun vaklede ved hans arm, skændig derangeret og opknappet. De røde silkesløjfer ned ad hendes kjole hang krøllede og døde som knuste roser. Det skvulpede af vin i hendes sko.

Pludselig standsede hun, kastede hovedet tilbage og lo. Hun trak sin ene sko af og øste dens røde indhold ud over gulvet. I det samme fik hun øje på Johan Hendrik. Hastig gemte hun sit hede ansigt mod Montgaillards skulder og udstødte et langt, leende suk. Hendes våde og blanke strømpefod ledte efter skoen, der var faldet på gulvet.

Gabriel og Johan Hendrik stod og så til. Men så blev Montgaillard utålmodig, han svøbte sin kappe om Barbara og bar hende ud. Hendes ene strømpe var gledet ned til anklen, det bare ben hang og dinglede. Der dryppede vin fra hendes fødder.

Johan Hendrik var sunket sammen på et vinanker med ansigtet gemt i sine hænder. Pludselig så han op. I frygtelig falset istemte han:

"Hvad er det dog alt,
som verden opsminker med fauer gestalt?"

Gabriel stod lænet op mod væggen i den strideste brændevinsgråd. Undertiden sang han med. I hånden holdt han et strømpebånd. Han havde fundet det på gulvet. Det var det ene af det par, han i sin tid havde solgt til Barbara.

Sangen bølgede ujævnt frem. Undertiden var den ved at gå i stå, undertiden tog den uventet fart. Det var som en vanskelig sejlads i høj sø. Men de hjalp hinanden, de to, ofte så de hinanden dybt i øjnene – de forstod hinanden så godt, deres sjæle græd sammen, mens de sang og bekendte:

"Misundelse sidder dig altid på ryg,
du hemmelig stødes og sjælden est tryg,
du ofte der snubler, hvor andre de gled –
forfængelighed,
forfængelighed."

Men Gabriel holdt fast ved strømpebåndet. Ofte var det *det*, han sang til. Han skændte på det og revsede det:

"Dit fængende tønder, din flyvende gnist
har mangen i evige luer henhvist ..."

De jamrende toner døde langsomt hen i stenkælderen. Gabriel og sorenskriveren begav sig hjem. Der var nu øde, den sidste lanterne var ved at brænde ud. Da puslede det sagte i en krog. Det var lagmand Samuel Mikkelsen, der rejste sig fra sin tønde. Han var så ubekvem – endda lidt mere end sædvanlig. Men over hans ansigt lå der et fint smil. Oppe i byen hørtes endnu sangen:

"Så far da, far vel,
du skalt nu ej længer bedrage min sjæl ..."

Regnvejr

Den store skansebåd var blevet sat i vandet og lå nede ved vippen og ventede på lagmanden og hr. Poul, de skulle have skyds til Vågø.

Det var en lang og besværlig rejse, der forestod dem. Den første dag skulle de i båd til Kollefjord og derfra til fods gennem dalen til Kvivig. Den næste dag skulle de over sundet til Futaklett på Vågø og derfra over fjeldene til Sandevåg. Lagmanden valgte ikke gerne denne rute, han var ingen ivrig fodgænger og sejlede helst hele vejen. Men det var vinterdage og søturen syd om Kirkebønæs ikke tilrådelig.

De ti soldater i skansebåden ventede længe. Det var noget, de var vant til, ikke mindst, når de skulle skydse lagmanden. De sad og talte om ikke at forpasse den gunstige strøm. Det plejede de altid at tale om. For strømmen ventede ikke på lagmandens sendrægtighed, selv om alle andre gjorde det. Det havde et par gange vist sig.

Det var to dage efter de franske skibes besøg, og alt var ualmindelig hverdagsagtigt. Byen havde sovet det meste af mandagen. Om aftenen havde snakken gået og gået, og meget mærkeligt var kommet frem. Men i dag var det tirsdag og gråt vejr.

Præsten kom gående. Lidt efter dukkede lagmanden frem – foruden hast.

"Hør, det er rigtigt!" henkastede han, som om det drejede sig om en meget ringe og næsten medlidenhedsvækkende ting:

"Barbara spurgte mig, om hun kunne komme med. Hun må snart være her."

Han vendte ryggen til, det så ud, som om han slet intet havde sagt.

En skygge af surmuleri gik over mændenes ansigter. "Østfaldet er snart udrundet," bemærkede Niels i Punten mut og hidsigt.

Samuel Mikkelsen svarede ikke. Mandskabet mumlede misfornøjet. Vente på lagmanden kunne nu være, hvad det ville. Men vente på kvindfolk! Det kendte de. Det tog ingen ende. I det hele taget – kvindfolk og både! Kvindfolk skulle ikke have lov til at komme i båd, kvindfolk var en uting i båd, bare til fortræd med alle deres tørklæder og sjaler og skræppen op. Værre end høns.

Gabriel kom ud af kramboden, blegfed og rund. Intet at bestille i dag. Han slog en mat sludder af med lagmanden og præsten. Der var et og andet, som han burde have fortalt hr. Poul, men lagmanden stod der. For resten var Gabriel ligeglad – hvis hr. Poul ville være til grin, så værsågod! Han *var* advaret.

Det varede en halv time, før Barbara kom. Østfaldet var nok for længst udrundet, der var blevet spyttet mange gange i Østrevåg på den ting, både dybt og filosofisk og stridt og ærgerligt. De ville få vestfaldet at ro op imod, ingen tvivl om det. Men Barbara kom gående så let. Hun rakte sin hånd ud til Niels i Punten og bad ham hjælpe hende ned i båden. Hendes stemme var frisk og skæmtsom.

Skansebåden tog en god overhaling da lagmanden trådte indenbords, den gyngede livligt efter chokket, men lagmandens ansigt var uanfægtet. Han satte sig i agterstavnen. Så lagde de

fra land. Gabriel stod alene tilbage på bryggen, han blev mindre og mindre at se.

Årerne knirkede og peb mod toldene. Båden fløj frem med raske ryk. Elven, Fogedstuen og Nystue forsvandt bag Skansetangen, Gongen gled hastig efter, gavl for gavl, så fulgte Reyn med det sorte kirketårn, så handelshusene ude i Havn, til sidst det yderste, hvor festen havde stået, og endelig Tinganæs' lave odde. Byen var borte. De roede langs en øde kyst.

Da hr. Poul første gang så Thorshavn, havde han syntes, at det var en stad i skyggernes rige, han var kommet til. Men nu følte han det, som var det selve verden, han tog afsked med. Han sad agter i båden sammen med lagmanden og Barbara. De blev uafladelig løftet op og ned. Lagmanden styrede. Det ene øjeblik sås hans skikkelse højt oppe mod den grå himmel, det næste øjeblik sad han dybt nede mellem mure af vand med en skummende bølgetop over sit milde hoved.

Hr. Poul havde sejlet den lange vej fra København herop, men aldrig havde han oplevet havet som i dag. Han var det så nær, han følte dets styrke dirre i bådens fjæle, ja op gennem sin egen ryg. Han behøvede kun at strække sin hånd ud, så var den i bølgerne; han så ind i dem, hvor lyset brødes grønligt.

Men ikke en dråbe vand kom indenbords. Mændene sad tørt og hyggeligt og småsnakkede. Sejlet var blevet sat. Det hang udspilet som en fugl over deres hoveder.

"Ikke bliver du søsyg, Barbara?" sagde lagmanden.

"Nej ... Barbara?" råbte Ole Atten med sin hæse stemme: "aldrig har jeg set et kvindfolk så rask på søen. Ikke tale om at nogen har set hende søsyg, ikke tale om!"

"Nej, hun er nu også snart vant til søen," mente lagmanden. Han så venligt på Barbara. Men i hans gode øjne flakkede skyggen af et smil.

"Og bange er hun heller aldrig," fortsatte Ole Atten sin palaver.

"Jo, det ved Gud jeg er bange!" brød det pludselig ud af Barbara: "Jeg hader Holmesund!"

Hun havde grebet hr. Poul om armen. Han følte, at hun virkelig var angst. Foran dem lå en sort klippeholm. Havet brødes tungt omkring den, øste rundeligt op af sin overflod og gav aldrig stenene tid til at løbe tørre igen. Imellem denne holm og land var der et smalt sund, fuldt af skær, som søen kogte henover. Også hr. Poul følte et lille gys, da han så båden dreje ind i dette stride farvand. Han så på lagmanden, men Samuel Mikkelsen nikkede tilbage: "Vejret er godt." Lidt efter tilføjede han godmodigt henvendt til mandskabet: "Jeres østfald ligger længe i dag. Det er ikke udrundet endnu!"

Det havde måske været lidt af en overdrivelse med dette østfald. Niels i Punten indrømmede, at der var en lille rest tilbage af det endnu. De nåede det lige!

I virkeligheden vaskede strømmen endnu som en elv nordpå gennem Holmesund. Båden dansede som en prop. Den var så nær ved klipperne om bagbord, at årebladene næsten rørte ved land. Hr. Poul følte stadig Barbaras ængstelige greb om sin arm. Men lagmanden sad ved roret så stille, som om han spillede skak.

På en gang blev vandet smult. De var ude af sundet. Nordpå stod Østerøens tinder sorte og skarpe. Men mændene ventede regn. Skyerne hang lavt over Nolsø.

Det var over middag, da de nåede frem til Kollefjord.

"I ror os sagtens helt ind til Ørenge, ved jeg," sagde Samuel Mikkelsen uskyldigt til mandskabet. "Det er så langsommeligt at gå langs fjorden."

"Vi har lang vej hjem!" mumlede Niels i Punten. "Og modvind … og vestfaldet ligger ikke og venter på os."

"Vestfaldet – Herregud Niels," sagde lagmanden: "vestfaldet ligger vel sin tid ud. Det er dårligt nok begyndt."

Ingen svarede på dette. Åreslagene blev måske lidt arrige. Lagmanden sad gravalvorlig, men måske smilede han lidt indvendig. De lagde til land inderst i fjorden. Mændene tog bagagen op af båden. Lagmanden var den, der bragte mindst med sig, han havde kun et skrin. Men det bad han dem være meget varsomme med. Der var stentøj i til hans kone. Så begav han sig vældig på vandring. Hr. Poul og Barbara fulgte efter.

Gården Ørenge lå et stykke derfra midt på en lille slette. Men ovenover hang de vældige bjerghamre. De tårnede sig ind i skyerne og blev borte. Elven suste, og ellers var der ikke en lyd at høre undtagen det blege græs, der hvislede om deres fødder. Bonden kom dem i møde. Om mandskabet ikke også ville ind med?

"Det siger de nok ikke nej til," mente Samuel Mikkelsen.

Der blev trængsel i røgstuen, da alle mændene kom anstigende. De var så beskedne og sky af sig på landjorden, de stod på rad og stak en efter en snapsen ud, som bonden skænkede til dem. Yderst stod Niels i Punten med varme i blikket. "Ja, ja, han sagde så mange tak. Men vestfaldet …"

"Vestfaldet ligger til klokken seks," sagde bonden: "I skal vel have en bid mad, inden I tager afsted?"

Hr. Poul følte trang til at smutte udenfor et øjeblik. Han fandt et indelukke mellem nogle udhuse. Her var så uendelig stille og hyggeligt. Lagmanden stod der allerede.

"Nå, det var da et fortræffeligt sted!" sagde hr. Poul.

"Ja," svarede lagmanden og smilede lidt usikkert: "vel at mærke, når det bruges på den rigtige måde."

Han rakte en flaske til hr. Poul. Men præsten undrede sig over, at der i et land, hvor der var så megen lejlighed til at drikke, kun var så liden lejlighed til at tage drikkens konsekvenser. Han drak en lille slurk og gik rastløst videre langs husvæggene, der var bygget af løse sten og græstørv. Men lagmanden syntes ikke at have sorger af sådan jordisk art. Han fortsatte samværet med sin flaske.

Regnen var begyndt at falde. Gården Ørenge lå og hvilte sig på sin slette. Græsset dækkede den som et tæppe lige op til tagryggene, og op gennem lyren snoede tørverøgen sig i blå ringe. Køerne brølede i staldene. Men i røgstuen hang gryderne over ilden. Havnemændene så til med lysende øjne – det var ikke hver dag, de havde udsigt til bondekost.

Da lagmanden kom tilbage igen, begyndte han at tale med bonden om en hest. Kunne han ikke låne en hest? Han var så ubekvem og langsom til bens. Det ville være kedeligt for Barbara og hr. Poul at have ham på slæb gennem dalen i regnvejret. Men hvis han havde en hest at sidde på, kunne de bedre følges ad.

Jo, en hest skulle han med glæde få. Bonden spurgte, om ikke også Barbara og hr. Poul ville have heste, men Barbara skulle ingen hest have, hun ville ikke sidde og fryse. Og hr. Poul mente som Barbara.

Det var et bedrøveligt regnvejr, da de omsider skulle drage af.

Var *det* en hest? Hr. Poul havde aldrig set mage til hest. Den så heller ikke videre munter ud. Den stod med lukkede øjne. Dens hale hang lige ned, dens manke hang lige ned, og dens ører hang lige ned. Regnen faldt også lige ned.

Lagmanden bad skydsmændene om at være forsigtige med skrinet. Der var lidt stentøj i, sagde han. Til hans kone. Så steg han i sadlen, mens hesten var lige ved at kapsejse. Et lønligt smil stjal sig fra ansigt til ansigt. Måske var der også et strejf af det i lagmandens egne øjne. Han kunne vel næsten tænke sig til synet. Men hans stemme var from og stille som altid, da han bød farvel, og gårdens folk hilste ham med stor ærbødighed.

Dværghesten satte det ene ben foran det andet, lagmandens kæmpekrop duvede langsomt på dens ryg, og således forsvandt han sagtmodig i regntågen.

Hr. Poul og Barbara fulgte efter, græsset hvislede sagte om deres ben, de fik straks våde fødder. Barbara kiltede det tunge yderskørt op over knæene og gik i sit stribede underskørt. Hun var så rask. Hendes ansigt var vådt, men øjnene strålede.

De to skydsmænd kom noget bagefter med deres oppakning. De var ikke glade for turen i dette vejr.

Regnen silede ned. I den tætte dis sås kun de våde omrids af lynghøje og tørvegrave. For ikke at komme ud af kurs måtte de hele tiden holde sig til elven. Dens vande steg og steg og blev efterhånden mere og mere grumsede af jord og mudder. Hvert øjeblik kom de til bække, der fra dalens sider løb ned til elven. Lagmandens hest travede gennem tykt og tyndt, men Barbara sprang over bækkene. Hr. Poul stod ofte og tøvede, før han turde følge hende.

"Hop!" råbte hun til ham og lo.

Han var ikke vant til en sådan jordbund, fuld af sten og tuer, moser og tørveskær. Han måtte beundre Barbaras fødder, hvorledes de uden tøven altid fandt det rette sted at træde på, hendes ben, hvor smukt de bar hende. Hun gik som en støtte over alle ujævnheder, hendes barm var hævet, hun så lige ud i luften. Men omkring hendes mund lå der et stadigt smil, som om hun higede mod et lykkeligt mål.

Hr. Poul følte pludselig, hvordan vandet begyndte at løbe ned ad hans ryg. Han var dyngvåd.

Lagmanden sad i den drivende regn og vuggede og nikkede, men ansigtet var uforstyrreligt. "Nu er du særkevåd, Barbara, kan jeg tænke," sagde han fra sin højde.

Barbara lo saligt gennem vand, det hev i hendes strube: "Ja, lige til skindet ... se engang!"

Hun trak sit skørt ud til siderne, det klæbede om hendes knæ.

"Du skulle gå klædt som et mandfolk ..."

"Jeg ved ikke. Jeg tror det er morsommere at være kvindfolk!" Hun lo igen og tog hr. Pouls arm – men slap straks.

De havde vandret en time og kunne nu ikke blive mere våde, end de var. Det var så småt begyndt at blive mørkt. De var kommet over et vandskel. Elven, som de nu fulgte, løb den anden vej gennem dalen. Foran dem glimtede overfladen af to småsøer. Skydsmændene fortalte, at nu var de halvvejs.

Lagmanden var ingen fnysende rytter, han lod sagtmodig hesten vandre, som den selv ville, men den begyndte alligevel at blive træt – den var jo mindre end han selv.

De havde arbejdet sig frem til en større sø, det var Leynum Vand. Bjerghamrene hang ud over vandet, men nedenunder snoede stien sig langs bredden. Her måtte man ikke råbe eller tale højt, forklarede skydsmændene, stene kunne rive sig løs og falde ned. Men det var overflødigt at advare, ingen havde længe mælet et ord.

Hr. Poul og Barbara, der hele tiden havde gået i nærheden af hinanden, snart foran, snart ved siden af lagmanden, var nu rykket helt tæt sammen i skumringen. Undertiden, når de kom til en lille forhindring, rakte de hinanden hånden. De vadede i pløre, deres sko var indvendig fulde af mudder, der gled og smuttede under svangen. Regnen stod dem nu lige i ansigtet, det var håbløst at snakke sammen, undertiden kunne de næsten ikke få pusten i dette vældige vejr. Men hr. Poul følte sig vel til mode og forfrisket. Det var, som om han ledtes ind i et nyt, storladent liv, der på sin bund gemte noget sødt og kosteligt.

Et stykke nede i det tætte mørke glimtede et par svage lys. Barbara råbte til ham, at det var husene i Leynum. De standsede et øjeblik for at vente på de andre. Samuel Mikkelsen dukkede frem som en tam og vældig kentaur.

"Vi må heller gå ind til Ole Jacob i Leynum," sagde han. "Han giver os sagtens husly. Elvene er så store i aften. Det bliver umuligt at komme over dem til Kvivig."

Skydsmændene kom til. De var af samme mening, og Barbara mente også, det var en glimrende idé. Det var altid så kedeligt at overnatte hos præstefolkene i Kvivig ... så kunne man ellers sige, hvad man ville. Men hr. Poul opdagede med et, at

han var ked af, at denne vandring snart var forbi. Han ville gerne have gået gennem store elve med Barbara.

Et kvarter efter stod de i tunet til Ole Jacob i Leynums gård. Lagmanden lettede sagte på klinken og gled vældig og nænsom ind gennem den lave dør. De andre fulgte efter i gåsegang og blev stående lige inden for døren. De så alle ud, som om de var trukket op fra havets dyb. Ilden brændte klart på arnen, røgstuen var fuld af mennesker, der alle i tavshed stirrede på de indtrædende.

"God aften," sagde Samuel Mikkelsen omsider, spagt og sindigt.

Madmoderen gik ham et par skridt i møde: "Min herre og Gud, er det lagmanden, der er ude at rejse i dette vejr?"

"Ja, selv femte," sagde lagmanden og smilede nu ganske svagt.

"Men velsignede ... kom indenfor!"

Ole Jacob, bonden, havde rejst sig og kom og trykkede de fremmedes hænder. "Havde vi vidst, at vi kunne vente så store fremmede i aften, skulle vi have lagt i i glasstuen," sagde madmoderen. Men Barbara lo: "Vi sidder meget bedre i røgstuen."

Nadvergryden hang over ilden. Pigerne gik fra og til og havde fået travlt. Men karlene sad for det meste på bænkene langs væggen. Nogle af dem kartede eller spandt, et par ældre mænd strikkede.

De fremmede blev bragt til sæde. Varmen slog dem i møde, det begyndte snart at dampe af deres klæder.

"I trænger til tørt tøj, kan jeg tænke," sagde madmoderen. Lagmanden trak lidt på smilebåndet. Der kunne ikke være tvivl

om, at han trængte stærkt til at skifte, men det var en temmelig kendt sag, at der i hele landet kun var en eneste mand, som han passede tøj med. Og denne mand boede et sted langt oppe på Norderøerne.

"Jeg er nu ikke særlig våd," sagde han. "Jeg kan godt blive siddende i mit tøj. Måske får jeg snart lov til at gå i seng."

Madmoderen kom med favnen fuld af uldtøj. Hun begyndte venligt at klæde Barbara af.

"Å, det var dejligt," sagde Barbara. Hun smilede veltilpas og gjorde sig slap og træt i alle lemmer.

Men hr. Poul kom pludselig i det heftigste oprør. Det var som et skud. Han fo'r op og slog et slag hen ad gulvet, han vidste ikke selv af, at han gjorde det.

Barbara begyndte at blive nøgen, hun var så hvid, at hun skinnede i røgstuen. Hun var ikke det mindste sky af sig over den overvættes naturlighed her i Leynum, hun var selv ganske naturlig og fri. Men som i tankeløshed sørgede hun hele tiden for, at ingen så noget uhøvisk eller hemmeligt eller alt for blændende meget af hendes bare skind. En gang var hun lidt uheldig. Hun dækkede lynsnart sit bryst til igen. Men hr. Poul havde set det. Hun rødmede pludselig dybt. De, der bemærkede det, blev lidt forbavsede – efter alt, hvad de havde hørt, troede de ikke, at Barbara var af dem, der rødmede.

Hr. Poul havde taget plads igen. Hans hjerte slog så stærkt, at det næsten smertede, og han dirrede svagt over hele kroppen. To kvinder af tyendet begyndte at hjælpe ham af de våde klæder. Han vidste knap nok, hvordan han fik skiftet.

Da var Barbara allerede for længst påklædt – i tykt og svært bondekonetøj. Men hendes ansigt var lille og lyst og muntert.

Lagmanden mente, at han hellere ville gå og lægge sig – hvis de ikke tog ham det ilde op. Han havde et skrin, det var bedst, han fik det med sig, der var nogle brystdråber i, som var gode at tage om natten. De spurgte ham, om han var syg. Nej, syg var han ikke. Han blev vist ind i glasstuen, et lys blev tændt i en stage.

Snakken, der en tid var døet hen på grund af de fremmedes komme, var begyndt at live op igen. De havde alle med forbavselse hørt om de franske skibe, der havde været inde på Havnen, men i virkeligheden forekom det dem en langt større begivenhed, at de selv i aften havde fået så høje gæster. Lagmanden var øernes første mand. Hans vældige bukser blev i dette øjeblik hængt til tørre oppe under taget. De gyngede majestætisk frem og tilbage. Men en splinterny præst var vel også værd at se. Og allermest samlede nysgerrigheden sig om Barbara.

Hun følte det, og hun strålede. Hun forstod så godt at tale med alle og havde en særlig evne til at finde de små iblandt dem og ophøje dem med et par ord. Hun solede sig i deres taknemmelighed og beundring. Det varede ikke længe, før hun havde fundet ud af, at gamle Tormod var blevet afbrudt i en historie, dengang gæsterne kom. Hun satte sig ned på en skammel foran ham og bad ham fortsætte.

Gamle Tormod sad ved ildstedet. Der hang tørvesmuld og aske i hans klæder, og hans hvide oldingehoved rystede hele tiden svagt. Han undskyldte sig først. Det var bare en gammel løgnehistorie, sagde han, som ingen gad høre på, og allermindst en præst og lærd mand, der sikkert vidste meget bedre besked. Men han var let at lokke, og lidt efter var han i

gang med at fortælle om huldrefolkene, som mænd og kvinder kunne træffe ude i haugen, når de allermindst ventede det.

Madmoderen havde travlt. Hun råbte til Tormod, at han skulle lade være med at vrøvle. Han gik jo i barndom, måtte han huske på. Hvad troede han, de fremmede brød sig om at høre på sådan snak.

Men Tormod hørte hende ikke. Han sad med fjerne, halvlukkede øjne og fortalte om præsten Rasmus Ganting, der en sommerdag kom gående langs Sørvågsvand. Der var der en grøn høj, og højen stod åben. En kvinde stod i døren og bød ham indenfor. En anden kvinde kom med øl i et sølvbæger og gav ham at drikke. Men før han drak, blæste hr. Rasmus alt skummet af øllet og lige i ansigtet på huldrekvinden. "Det var klogt gjort af dig," sagde hun. "Var jeg ikke klogere end du, var jeg ikke kommet ind i denne høj," svarede præsten.

Ilden blussede under gryden. Skyggerne dansede sorte langs væggene. Oppe i taget flakkede den vældige skygge af lagmandens bukser. Tormod fortalte og fortalte. Strikkepindene gik, og rokkehjulene sang. Han fortalte om manden i Gåsedal, der havde en huldrekvinde til veninde. Hun kom til ham om natten. Ægtehustruen anede intet om dette, men en nat, da hun lå inderst i sengen hos sin mand, mærkede hun pludselig en kold hånd. Da var det huldrekvinden, der havde lagt sig på sengestokken ved mandens anden side.

Alle sad tavse og lyttede. Enkelte havde vel selv erfaret et og andet, som de ikke mente hang rigtig sammen. Tankerne vandrede ud i de vældige fjelde til mørke heder og kæmpestore sten, hvor de hedne levede deres tyste liv ... Men madmoderen

kaldte dem alle tilbage til virkeligheden, for nu var nadveren færdig.

Hr. Poul var underlig til mode. Han følte det næsten, som om han selv var kommet ind i en høj. Hans hjerte var fuldt af stor uro og sær hygge. Så snart han havde spist, bad han om at måtte gå til ro. Han ville prøve på at samle sig.

Han blev vist ind i glasstuen og bedt om at dele seng med lagmanden. Lyset i stagen blev tændt på ny. Det blev anbragt på et hvidskuret bord imellem to vinduer. Væggene, loftet, alt var af hvidskuret træ. På den ene sidevæg var der et skab og en alkove. På den anden sidevæg var der to alkover i flugt med hinanden. Lagmanden snorkede i den ene af dem.

Mens hr. Poul klædte sig af læste han indskriften på bilæggerovnen:

Da jeg greb overmand ved fod
tog han mig bort med sig,
thi råder jeg min ven så god,
han spejle sig i mig.

Relieffet forestillede en ørn, der fløj bort med en mand mellem kløerne. Det, man skulle spejle sig i, var mandens bagdel. Ole Jacob forklarede, at de gamle havde sagt, det var Griffenfeld, som det gik så ilde.

Hr. Poul kravlede op i alkoven. Lagmanden fyldte svært op, men der var dog en passende, lun plads tilbage til præsten. Han stødte på noget hårdt og glat ... Det viste sig, at det var to trepægleflasker. Og de var tomme. Det tog nok sin tid for en lagmand at afvikle et besøg i Havnen.

Lyset fra røgstuen faldt ind gennem dørsprækken. Derude var der endnu liv og stemmer. Undertiden hørtes Barbaras

latter, glad og behaget. Hr. Poul lå i det lune mørke og forsøgte forgæves at kalde sin sjæl til andagt. Herregud, hvordan var det, han kom rejsende til sit nye kald? Hans blod brændte af begær til Barbara.

Dagens oplevelser begyndte at gå igen for hans sanser. Han mærkede bådens rytme og så holmen, som brændingen vaskede op omkring. Han sprang over alle bækkene i Kollefjordsdalen, mens regnen silede. Barbara tog ham ved hånden, hun var så våd, at tøjet klæbede og slubrede omkring hende. Hun sagde "hop", "hop", "hop", med forskellig stemme hver gang. Hun bød ham ind og gav ham øl, og han glemte at puste skummet af.

Han vågnede ved at noget puslede i hans nærhed. En eller anden var i færd med at gå i seng ved siden af. Han så en kæmpestor forvirret skygge på væggen. Pludselig faldt det ham ind, at det var Barbara. Han hørte hende lægge sig og lukke skydedøren for, men stadig puslede det ganske nær. Hans hjerte hamrede.

Andre mennesker kom ind. Han hørte bonden og madmoderen småsnakke ganske sagte. De sov nok i sengen ligeoverfor. Der var blevet stille i huset. Overalt puslede man og gik til ro. Kun en enkelt pige gik endnu i røgstuen og bagte brød i arnens varme aske.

Hr. Poul følte noget kradse ganske svagt på hovedpuden. Han troede, det var en mus, og greb efter det. Han fik fat på en hånd. Han vendte sig mod hovedgærdet og så lige ind i Barbaras øjne. Der manglede et par fjæle i panelet mellem de to køjer, hendes hoved var kun en alen fra hans. Den sidste lysrest fra dørsprækken faldt på hendes ansigt, hun var dødsens

alvorlig og tavs, han mærkede, at hun var lige så ophidset og betaget som han selv.

De kærtegnede stumt hinandens hænder og arme og stirrede på hinanden som i skræk. Lyset fra dørsprækken blev svagere og svagere, de lå til sidst i gravmørke. Og der var ingen hindring imellem dem. Men lagmanden bare snorkede.

Kulørte stene

Ved ebbetid lå hele det store Midvågssand hvidt og tørt. Da plejede Barbara at komme over til hr. Poul i Jansegærde fra sit enkesæde i Kalvelien på den anden side af bugten. For da kunne hun så dejligt skyde genvej, sagde hun. Ofte kunne det lyde, som om det bare var for genvejens skyld, hun kom. Sandet var så fladt og så hvidt! Og når vejen var så kort – ikke sandt? Hun strålede altid, når hun fortalte det.

Barbara havde mange strålende forklaringer på sit livs krogveje og genveje, ja hun havde ligesom en pose fuld af udflugter, der skinnede som kulørte stene og blinkede som hendes egne grøngule øjne. Men skønt hr. Poul meget godt vidste, at det udelukkende var for hans skyld, at hun hver dag kom over Sandet, smertede det ham altid lidt, når hun talte sådan. For hans hjerte var fuldt af stor uro.

Hans liv var ikke dage og nætter, hans liv var flod og ebbe. Han sad de lange sommerdøgn ved sit bord og læste i *Paradisets Urtegård*, i *Sjæleskatten* eller i *Troens rare Klenodie*. Men hans hjerne var tom og genlød kun af bølgernes konkyliesus, når de langsomt kom skridende og segnede mod havstokken. Hans hjerte var på det hvide sand dernede, som aftog og tiltog i størrelse, og når vandene veg, ebbede også den sidste rest af andagt ud af hans sind. Da kunne han bare vente og vente.

Foran sig på bordet havde han to messinglysestager stående. I foden på den ene var der et stort skår. Han vidste godt, at det var fremkommet, dengang Barbara i arrigskab havde kastet

stagen efter hans forgænger, hr. Niels. Men han tænkte aldrig på dette. Han længtes kun efter, at Barbara ligesom i går og i forgårs skulle komme og lege med blækhornet og *Sjæle-Skatten*, nedlade sine lette hænder mellem hans usselige lærde sager og beskinne alle ting med sine levende gule og grønne øjekast. I en af disse kvalfulde ventestunder var han begyndt at skrive nogle vers om hende.

Min smukke,
min dukke,
min lyst og min del,
min jordiske engel
og sødeste sjæl,
du haver betaget
mit hjerte og alt
med dine gebærder
og yndig gestalt …

Men selv disse vers om Barbara kunne han ikke rigtig samle sin flid om. Hans øjne var uafladelig nede på Sandet, hvor han ventede at se hende.

Når hun kom, var hun også en rank og yndig gestalt mellem alle ungerne, der løb og legede dernede. Hun gik altid så rank. Men en gang havde han set hende bøje sig ned og binde sin skotvinge, der var gået op. Hun gik oftest, ligesom de andre kvinder i bygden, med sko af lyst, blødt skind med røde bånd, der var bundet omkring anklen. Hendes skridt var så lette, at hun ikke satte spor; sandet var fast og riflet i bølgernes lignelse, således som tidevandet havde efterladt det. Hr. Poul tænkte ofte på, hvor det måtte gøre ondt i hendes fodsåler at gå på denne knudrede grund, og hvor gruset og småstenene måtte skære i

hendes hæle og fodbalde. Han elskede hendes fødder, der hver dag gjorde alle disse skridt for at komme til ham, og som hoppede så rask over elven. Når hun nåede frem, kunne han altid se hendes ansigt i det øjeblik, hun kom forbi vinduet. Hendes mine var dødsens alvorlig, hendes øjne flammede, hun skyndte sig.

Og dog var han hver dag bange for, at hun ikke skulle komme, at ebben skulle rinde ud som et timeglas, og floden igen oversvømme hele Sandet. Men havde han den mindste grund til en sådan frygt? Det var endnu aldrig hændt, at hun ikke var kommet. Derimod var det sket, at hun var kommet i utide, var gået den lange vej udenom bugten og havde overrumplet ham med heftig kærlighed. Og engang, da hun ikke havde truffet ham hjemme, havde hun på hans bord efterladt et lille brev, hvori der stod: "*Min kjærrest Ven, jeg kunne ikke vente so længe so kom flux hid, for jeg vil helst være vor du er, men du var ikke her din hjærte Barbara Christine Salling.*"

Det var frygtelig dårlig og rastløst skrevet. Men hr. Poul blev svimmel og næsten forfærdet, da han læste det, for han følte, at dette var en bævende sandhed af kød og blod og ikke en glitrende sten fra Barbaras eventyrpose.

Men det var også sket, at han selv, midt på formiddagen, var gået op i Kalvelien til hende og havde sagt: "Jeg længes sådan efter dig." Og hun med ukendelig stemme havde svaret: "Det er *godt!*"

Da han igen forlod hende var hun højbarmet og rosenkindet som en gudinde, og øjnene lyste som stærke luer.

Folk i bygden mente, at hr. Poul og Barbara var forlovede, og rygtet herom var for længst nået til Thorshavn. Alle rystede på

hovedet og sagde, at det jo var, hvad man kunne have ventet. Men i virkeligheden havde hverken forlovelse eller giftermål nogensinde været nævnt mellem de to. Det havde de aldrig haft tid til, for de var altid meget mere end forlovede og gifte, når blot de så hinanden.

Men i enlige stunder hændte det, at præsten fik anfægtelser, der forfærdede ham. Når han af *Sjæle-Skatten*s tunge bind søgte at øse kristelige ord og tanker til sine prædikener, fandt han oftest kun fordømmelse af sit eget levned. Der stod, at de troendes kyskhed var en nødvendighed, at den ikke kunne skilles fra Kristi samfund, at den var troens frugt. Og midlerne til at opnå den var 1) et helligt, oprigtigt forsæt, 2) straks at kvæle den onde lyst, 3) at sky al lejlighed dertil, 4) at sky ladhed og ørkesløshed og 5) at tømme kødet ved at faste. Ak! Som om han ikke fastede! Ofte tillod hans kød ham næppe at spise, så syg og længselsfuldt opsat var han på Barbaras komme. Og når han havde spist kunne det hænde, at han kastede maden op igen.

Nej, han var en ussel præst, og det var ham kun en mager trøst, at der om *kyskhed* også stod: *kan få rose sig af*. For han var en skikkelig mand og vidste ikke, *hvor* få det var.

Han læste ofte, så sveden sprang ud af hans pande, om der dog ikke skulle være et eller andet lille stykke, hvori Gud kunne finde et ringe behag i ham og Barbara. For de elskede jo hinanden så inderlig og oprigtig. Men han kunne ikke forlige Barbara og Gud. Hvorledes skulle han blot kunne tale til Gud om Barbara? Og hvorledes skulle han tale til Barbara om Gud?

Han fandt intet forsvar for sin handlemåde, og dog kunne han umulig handle anderledes, end han gjorde. Han havde ikke

magten over sig selv.

Men han kunne jo indtræde i ægteskab med Barbara. Da ville alt være anderledes. For kvinden var jo også en højnyttig skabning mod hor, utugt og løsagtighed. Dette læste han i en lille gammel bog, som han fandt mellem hr. Niels' efterladenskaber. Den hed *Fromme Kvinders Spejl* og var i mangt og meget en liflig bog ved alt det skønne den skrev om ægtekvinden. *"Det er vist,"* stod der, *"at der aldrig kan være og findes så hjerte gode Venner, hvilke mene det så hjertelige og trolige med hverandre, som fromme Ægtefolk, hvilke ere et Kød, et Legem, et Hjerte og have en Vilje, som bære Fryd og Sorg, godt og ondt, med hverandre, og særdeles er Kvinden med hendes Skønhed, Yndelighed, Kærlighed og Livsalighed, søde og liflige Tale og Ord, for Manden den ypperste Vederkvægelse udi hans Besværinger – næst Guds ord."*

Når hr. Poul læste dette, fyldtes hans hjerte af sødme, men samtidig af svimlende gru. Han kendte jo Barbaras historie, og han kendte hende selv langt bedre, end hans hjerte ville være ved.

Kvinden lignes ved en hind, der har en såre skarp og let hørelse, særdeles når den oplader sine øren. Men, når den lader sine øren synke, skal den være nær døv. Som en hind bør kvinden også oplade sine øren, når hun hører Guds ord, eller når hendes husbond formaner hende, og høre godt efter, hvad folk taler om hendes rygte. Derimod bør hun være døv for allehånde de epicurers Guds bespottelse, for gækkens skamfulde ord og gerninger, hvilke opirre til ukyskhed og letfærdighed ...

Men ak, Barbara, Barbara! Var der noget Epicurs ord, som ikke straks fangedes af hendes øren og fik hendes sanser til at sitre? Var der nogen underfundighed, som ikke straks vakte liv i hendes øjne? Var der nogen leg, hun ikke straks ville lege?

Hr. Poul var som fuglefængeren, der hænger i sin line, og hverken tør se op eller ned. For stirrer han op mod himlen, taber linen sig i det fjerne, og det ser ud som om han hænger i en afhugget tråd. Men ser han ned bliver han afgrundens rædsel va'r.

Han turde næppe tænke. Han turde bare leve. Hans lykke trak ham skånselsløst gennem sommerens døgn, hans lykke var en sitrende og flygtig hind, hvis øren altid var oprejste og årvågne.

Undtagen i kirken. Men hr. Pouls prædikener var ikke gode.

Barbara, der mærkede alt, mærkede også, at hendes elskede ikke var helt glad, og det var for hende en dyb krænkelse. En dag, da de talte om deres kærlighed, sagde hun: "Hver gang jeg rækker dig hele min hånd, rækker du mig kun din lille finger."

Hr. Poul blev så forbavset over dette, at han længe var stum. Således havde han ikke forstået det, nej, langt snarere omvendt.

"Du rækker mig ikke hele din hånd," sagde han, "det gør du ikke, for det kan du ikke."

Nu var det Barbara, der blev forbavset, hun rødmede lidt og sagde hurtigt: "Jeg giver dig alt, hvad jeg har at give dig."

Hun så lidt forpint ud. Hr. Poul gik op og ned ad gulvet. Så udbrød han pludselig: "Barbara! Du ved jo, jeg har min gerning."

"Ja, men kan jeg ikke hjælpe dig lidt?"

Hun løb hen til ham, lagde armene om hans hals og bad så mindeligt: "Kan jeg ikke hjælpe dig lidt?"

Hr. Poul mindedes det lille brev fra Barbara, hvor frygtelig dårligt det var skrevet. Det var så hjælpeløst som en bøn, det var

det mest rørende, han vidste om hende – han gemte det som et stykke af hendes egen sjæl.

Barbara så på ham med barnlig iver. Hendes øjne var pudsige: "Jeg kan godt skrive, når nogen dikterer mig …"

Præsten følte som en rus. Mag. Chr. Scrivers *Sjæle-Skat* lå på bordet så liflig forsødet. Barbara klappede i hænderne. Hun foreslog, at de skulle lave en prædiken straks – nu med det samme. Men det ville hr. Poul ikke. Han ville først tænke. I morgen skulle de begynde på arbejdet.

Barbara sagde, at hun ville komme tidligt den næste dag. Hun var så sjæleglad, hun kyssede ham mange, mange gange da hun gik.

"Nu tror jeg, vi får det dejligt sammen! For ser du," tilføjede hun fortroligt: "alt hvad du laver, må jeg jo være med i, forstår du ikke det?"

Hr. Poul gik længe omkring og vidste hverken, hvad han gjorde eller sagde. Han greb sig selv midt i en salme:

Halleluja, vor Gud er stor,
og Himlen svare: Amen!

Den næste dag kom Barbara for at skrive. Hun havde så mange fjer med, at præsten måtte le. Han spurgte, om gæssene oppe i Kalvelien nu gik aldeles nøgne, fordi Barbara skulle skrive en prædiken. Men hun forklarede, at hun var så slem til at ødelægge pennene, fordi hun skrev så hastigt.

Hun satte sig utålmodigt ved bordet, lagde papiret skråt foran sig, lagde også hovedet på skrå, og så snart hr. Poul begyndte at diktere, gav hun sig ivrigt til at skrive løs, med tungen lidt ude af munden. Hendes hår faldt lidt ned over

panden, hun blussede mere og mere i ansigtet, mens pennen kradsede og spruttede.

Aldrig havde hr. Poul tænkt sig noget lignende – at denne dejlige kvinde skulle blive hans lydige og ivrige redskab. Hans lykke udvidede sig som en boble og blev så let og tom. Pludselig savnede han alle sine følelser, han tænkte på andre ting og fik indfald. Barbaras boglige færdigheder, Gud bedre det! de var nok ikke fremragende. Men som hun sad der, gjorde hun vel nytte. Ja, selv de enfoldige gæs var åndens og lærdommens redskaber, for de var fulde af fjerpenne. Overmodet gennemstrømmede ham et sekund. Så blev han mismodig. Aldrig havde han før følt overmod overfor Barbara, kun tilbedelse. Han følte et dybt savn og stillede sig ved vinduet. Der lavede han sig et kighul i duggen. Udenfor var alt grønt og frodigt, tågen drev i græsset.

Barbara satte et punktum, standsede sin pen og så op: "Hvad så mere?"

Hun strøg håret fra panden og var rød og glad af iver.

"Lad mig se, hvad du har skrevet."

Hun rakte ham arket. Det var overmalet med store bogstaver, de dansede ivrige og sjuskede afsted og havde alle retning op mod papirets højre hjørne. Bogstaveringen var så som så, men læselig. Da opdagede han noget, og udbrød med smerte i stemmen: "Jesus!"

Barbara forstod ikke straks hvad han mente. Hun rødmede på en gang dybt.

"Barbara! Å, kan du ikke engang stave Jesus?"

"Nå!" Hun snappede hastigt arket fra ham, satte sig ned igen, og med tungespidsen mellem læberne og spruttende pen

stregede hun hastigt og voldsomt sit *Hjeses* ud og skrev det rigtige ord ovenover. Så rakte hun ham glad og næsten sejrstolt papiret.

Men hr. Poul tog ikke imod det. Han sad bleg i sin stol og stirrede på hende. Barbara blev forvirret. Det så i begyndelsen ud, som om hun i sin pose ledte efter en strålende sten, der kunne få hans ansigt til at lyse op igen. Men hendes hjerte var for klogt. Hun forstod pludselig, hvem Jesus var, og begyndte at blive ulykkelig.

Hun gik hen til hr. Poul, men han skjulte sit ansigt i hænderne. Hun pillede forlegent ved hans skulder, så rørte hun ganske let ved hans hår og hans kind, og til sidst hviskede hun ganske sagte ind i hans øre: "Du må ikke være vred på mig."

Han gjorde en heftig bevægelse.

"Gå væk, din ... din ... det er ikke *mig*, du skal bede om forladelse!"

Barbara gik hen til vinduet og tegnede hjælpeløse tegn og streger i duggen. Hun var ussel af fortvivlelse og skam. Også præsten fyldtes mere og mere af kummer. Han sad sammensunket i sin stol. Dette var første gang, der var et ondt ord mellem ham og Barbara. Han glemte ganske sin vrede. Men dog kunne han ikke få sig til at gå hen til hende.

"Selvfølgelig," mumlede Barbara omsider med brudt stemme: "selvfølgelig var det forfærdelig dumt af mig, dette her. For jeg er ikke værdig til det ... jeg er jo en synderinde."

Og hun tegnede en mængde lange streger i duggen. Det så ud, som om det var et meget vigtigt arbejde, hun udførte.

Hr. Poul sad lidt i tavshed. Så spurgte han: "Er du ... er du en meget stor synderinde?"

Barbara vendte sig om imod ham. Hun så på ham med brændende bange øjne.

"Ja."

Så løb hun hen og knælede foran præsten og omfavnede hans knæ og skjulte sit ansigt. Og således lå hun længe, uden at nogen af dem sagde et ord. Men denne gang var det ham, der pillede en ganske lille smule ved hendes hår.

Han var i hjertens grund forlegen. Hvad havde han gjort? Han vidste ikke, hvad det var, dette mindede ham om. Måske var det en eller anden drøm. Men det var i hvert fald noget meget beskæmmende. Han begyndte at se sig selv som en lille, lille mand med en skriftklog pegefinger. Men her var en stor synderinde, som græd!

Pludselig kom han til at tænke på Simon den Spedalskes hus, og hans hjerte forløstes. Han havde fundet det! Han rejste sig og bladede i Biblen på Lukas det syvende kapitel.

"Barbara, vil du høre noget?" spurgte han.

Hun nikkede, mut og stum.

"Og se, der var en kvinde, som var en synderinde i byen; da hun fik at vide, at han sad til bords i farisæerens hus, kom hun med en alabasterkrukke med salve, og hun stillede sig bag ham ved hans fødder ..."

Barbara sad dødsstille under oplæsningen. Undertiden så hun op på hr. Poul med et hastigt, forskrækket blik. Men han læste videre for hende om kvindens ydmyghed og om farisæernes selvretfærdighed, og han nåede frem til Jesu lignelse om manden, der havde to skyldnere. "*Den ene var fem hundrede denarer skyldig, men den anden halvtredsindstyve. Da de*

ikke havde noget at betale med, eftergav han dem begge deres skyld. Hvem af dem vil nu elske ham mest?"

Det gav et sæt i Barbara – det var, som om noget pludselig gik op for hende, hun var lige ved at komme med et udbrud.

Men præsten læste videre af Jesu ord: *"Og han vendte sig imod kvinden og sagde til Simon: 'Ser du denne kvinde?'"*

Da bævede Barbara og blev meget flov. For hun var jo kvinden, og hendes hjerte var blevet en alabasterkrukke. Aldrig havde hun givet, og aldrig havde hun fået som nu.

"Jeg kom ind i dit hus; du gav mig ikke vand til mine fødder, men hun vædede mine fødder med sine tårer og aftørrede dem med sit hår. Du gav mig intet kys, men hun ophørte ikke at kysse mine fødder fra jeg kom herind. Du salvede ikke mit hoved med olie, men hun salvede mine fødder med salve. Derfor siger jeg dig: hendes mange synder er hende forladte, eftersom hun elskede meget, men den, hvem lidet forlades, elsker lidet."

Under de sidste ord begyndte Barbara at leve op. Hendes gule øjekast skinnede skræmt og lykkeligt. Men hr. Poul sad stille og tavs. Han var gennemrystet. Han havde lært noget helt nyt om Guds uendelige nåde.

"Tak, Poul!" sagde Barbara. Hun var frygtelig skamfuld. "Jeg troede, Gud for længst havde forkastet mig," hviskede hun og omfavnede ham så blindt og heftigt som aldrig før.

Men hr. Poul måtte sige til hende: "Min allerkæreste! Det er jo slet ikke *mig*, du skal takke. Nu går jeg udenfor så længe, så kan du være her ene som i et lønkammer og takke Gud for hans ord."

Hvorledes Barbara bar sig ad med at takke Herren, vidste hun vel knap nok selv. Men var det sødt – og det var det

utvivlsomt – så var det også kort. For en-to-tre var hun udenfor i det grønne hos hr. Poul og kvidrede som en fugl.

Tågen var i færd med at fordampe og gennemlystes af solens stråler. En lun varme vævede sig ind i støvregnen, den brændte svagt på deres hud. Og Midvågs grønne indmark lo gennem dampenes formummelser! Smørblomster og kodriver skinnede gule i græsset. Men endnu tyngedes hvert strå af en dugdråbe.

Det var ebbe nu, men det var ganske uden betydning.

Barbara var så glad, hun tog hr. Poul under armen og sagde, at nu skulle de gå op til søen, til Sørvågsvandet.

Da de kom ud på den brune hede, skinnede solen i al sin glans, og lyngen og jorden blev tør og god at gå på. Hr. Poul gik og grublede over det, som var sket. Det var ham så ufattelig en glæde, at han næppe turde tro derpå. Nu var perlen fundet, for Gud og Barbara var forligte.

Men Barbara tænkte ikke så meget. Hun gik rask til og sprang. Hun var en stor synderinde, og Jesus var hendes ven. Hun syntes blot ikke, at hr. Poul var glad nok. Hun gik tæt hen til ham, holdt fast om hans arm og flettede sine fingre ind i hans. Så smilede hun trøstende til ham og sagde som til et barn: "Du er jo også en synder, Poul, ikke sandt? Jo, det *er* du! Vi er begge meget store syndere!"

Hr. Poul vidste ikke, om han skulle græde eller le. Han sagde ak! og var betynget og frydefuld. Og Barbara smilede og trøstede ham endnu mere og var lige ved at gøre et greb i løgneposen og sige, at om han ikke skyldte 500 denarer, så nærmede beløbet sig stærkt de 450! Men så tog hun sig i det og så lidt medlidende på ham. For i sit hjerte vidste hun, at han

ikke engang skyldte 50. Stakkels gode hr. Poul – hun elskede ham!

Hr. Poul anede så småt, at hendes kristendom ikke kunne stå for en teologisk prøvelse. Men han smilede bare ad det og tænkte på skriftens ord: *Uden I blive som børn* ... Den knastørre *Sjæle-Skat* hjemme på hans bord havde kun forvirret hans sind og skjult Guds sande kærlighed for ham.

De kom til vandet. Det lå sort og blankt, og de grønne og brune åse rundtomkring spejlede sig deri. Hr. Poul havde ofte været på disse steder. Når han skulle til sine annekssogne i Sørvåg og Bø eller ude på den ensomme ø Myggenæs, gik vejen her forbi. Også i ensomme, anfægtede stunder havde han vandret her. Men sammen med Barbara havde han aldrig været ved Sørvågsvand, og han syntes, det var en ny, en alvorsfuld verden, han førte hende ind i. Han havde gjort sig mange smukke forestillinger om denne egn, og han længtes efter at fortælle om dem.

Der lå en klynge af små huse ved søens bred. Det var ikke menneskeboliger, kun tørvehuse og bådskure. Men alligevel var det som en ganske lille by. Netop ved denne tid var også mange mennesker på færde. Midvågsfolk skar om sommeren deres tørv i Sørvågshaugen på den anden side af søen, og i disse dage var de første tørv tørre og skulle føres over vandet.

Hr. Poul og Barbara satte sig ned i lyngen. En enkelt tungtlastet båd nærmede sig land.

"Når jeg kommer her," sagde præsten, "må jeg altid tænke på Genezareth sø. Jeg ved ikke, hvordan det kan være. Første gang jeg så dette vand, var det som en gammel drøm, der kom

tilbage i mig. Men så forstod jeg, at det kun var tanken om Genezareth sø."

Barbara svarede intet videre på dette og forstod det måske ikke helt. Men hendes levende øjne viste, hvorledes hun beundrede hr. Poul, og hvorledes hendes hjerte hang ved hans ord.

"Disse huse her," vedblev han, "forekommer mig næsten grangivelig som Kapernaum."

"Kapernaum!" råbte Barbara glad. Hun var ligesom bedre med og syntes pludselig, hun kunne deltage i samtalen. "Kapernaum! Var det ikke i Kapernaum, at … at …"

Men så gav hun sig ivrigt til at rykke lyng op og se ned i jorden: "Var det ikke der, det skete, du ved nok …?" Og hun var igen flov.

Præsten tænkte sig om og svarede, at hos Lukas stod der intet om stedet, hvor det skete, men det kunne godt være, at det var i Kapernaum, for der kom Jesus så tit.

Barbara sagde, at det var *sikkert* Kapernaum. Hun strålede over hele ansigtet og blev ivrig, for nu var *hun* jo med i eventyret, som hr. Poul fortalte. Dette var en stor og pragtfuld sten, som hun forærede sig selv, og hendes øjne skinnede gyldne i solen.

"I det hele taget," sagde hr. Poul, "gik Jesus rundt i alle de små byer ved Genezareth sø, og undertiden var han ovre på den anden side, i ørkenen, og prædikede. Det sted tænker jeg mig altid derovre, hvor du kan se de folk gå og arbejde."

Barbara sad lidt og bed i et græsstrå. Så sagde hun pludselig:

"Du minder mig om Jonas – min første mand."

Hr. Poul vidste ikke, hvad han skulle tænke om dette, og svarede ikke.

"Du minder mig *altid* om Jonas," vedblev Barbara. "Det tænkte jeg straks! – den allerførste gang, jeg så dig!"

"Nå dengang nede i Handelens port?"

"Ja, jeg var udelukkende gået derned for at se, hvordan du så ud."

"Holdt du meget af hr. Jonas?" spurgte præsten.

"Der er ingen, jeg nogensinde har holdt sådan af som af Jonas. Vi talte altid sammen, som du og jeg har gjort i dag, om alle mulige ting, og vi blev aldrig trætte af at være sammen. Det var på Viderejde ... det var vidunderligt. Men så døde han, og jeg savnede ham frygteligt. Altid, altid har jeg ønsket, at det kunne blive sådan igen, som da jeg var gift med Jonas – men det er det aldrig blevet."

Hun kastede en tot lyng fra sig.

"Hvad talte I da om, du og hr. Jonas? Om Gud?"

"Også om Gud. Om alt. Jeg husker det ikke så nøje, jeg var så ung dengang, men når Jonas talte om Gud, glædede det mig altid. Det var ikke som når ..."

Hun standsede pludselig.

"Som når?" spurgte hr. Poul ophidset.

"Som når Anders begyndte med sine evindelige formaninger og prædikener og ..."

"Hr. Anders? Provsten på Næs?"

"Uf ja, nu er han provst. Folk har nok været så velvillige at fortælle dig, at jeg engang har været forlovet med ham. Men jeg kunne ikke holde ham ud. Altid fuld af ... af straf og dom ... og altid ville han forbedre mig."

"Trængte du så meget til at forbedres?"

Barbara så ned: "Jeg trængte til en mand som Jonas, det var det eneste, jeg længtes efter, og det eneste, som kunne holde mig borte fra ... fra synden."

Det sidste ord fik hun kun frem ved en slags overvindelse. Det lød aldeles fremmed i hendes mund. Men så klarede hun pludselig skærene og tilføjede: "Han gav mig stene for brød."

"Blev du så træt af Guds ord?" spurgte præsten.

"Ja," sagde Barbara. "Led og ked. Men jeg glemte ikke Jonas, og jeg tænkte stadig, at der måske kunne komme en anden ... en, der var som Jonas og kunne gøre alt godt igen."

"Og så kom hr. Niels?"

"Hr. Niels!" Det var, som om Barbara havde glemt, at hun nogensinde havde været gift med en, der hed hr. Niels. Men så udbrød hun pludselig: "Stakkels Niels! Ja, det var forfærdeligt. Og det var mester Balzer, der havde hele skylden. Han kludrede sådan med det ben. Jeg hader den abekat!"

Præsten faldt i dybe tanker. Så spurgte han til sidst: "Jamen kunne hr. Niels ikke føre dig tilbage til Guds ord?"

Barbara gjorde først ligesom en grimasse, men så blev hun blød i trækkene og sagde stille: "Jeg holdt forfærdelig meget af hr. Niels, det må du tro, selv om jeg ofte var et bæst imod ham. Vi var forfærdelig gode venner. Men ... men ... forstår du: han havde sådan en forfærdelig kedelig og pibende stemme."

Præsten vendte sig om og så forstemt ned i jorden. Der så han en lille edderkop, der arbejdede mellem lyng og græsstrå.

Men Barbara rejste sig op, børstede lidt af sit tøj og råbte:

"Kom, lad os gå ned til vandet. Måske kan vi sejle over til den anden side med den båd dér!"

Hr. Poul fulgte efter hende. Hun tog igen og flettede sine fingre ind i hans, så op på ham og sagde: "Nu er vi ved Genezareth sø og går ind i Kapernaum, ikke?"

Og da de kom ind i Kapernaum, omfavnede hun ham og sagde:

"Du må ikke dø, hører du. Jeg kan ikke undvære dig!"

Hun var meget alvorlig og sitrede.

Da de kom ned til vandet, var båden udlosset og klar til igen at lægge ud. Hr. Poul og Barbara fik lov til at følge med. De satte sig ned på den agterste smalle tofte og rørte hele tiden lidt ved hinanden. Båden var fuld af tørvesmuld, og årerne knirkede og skreg mod de knastørre tolde. Rundt omkring dem lå søen som en vældig, blank flade, og eftermiddagssolens spejlbillede glitrede og skar dem i øjnene. Men ovre under land var fjeldets dunkle skygge, og i de bølger, båden skar, var også sorte, svale pletter. Barbara holdt sin hånd ned i vandet og lod det skumme mellem fingrene.

Tørvehederne var et mørkt land med sorte grave. De så ud som sår i jorden. Men luften var lys og tindrede af stemmer fra voksne og børn, som arbejdede rundt omkring. Spover og hjejler stod på lyngtuer og sang, og hist og her, hvor folk lavede mad, steg røg til vejrs. Det var en røg, der kradsede og sved i øjnene, men den var sød og stærk som en slags brændevin. Der var timian i den.

Barbara sagde, at dette var noget af det bedste, hun vidste: at gå i tørv. Hun trak hr. Poul rundt fra den ene familie til den anden og spurgte overalt interesseret, hvor vidt de var nået, og hvornår de mente, de sidste tørv var tørre og kunne føres over. Hos en af familierne fik de et lille måltid. Det var fattige folk,

men Barbara priste traktementet og fik præsten til også at gøre det.

Der var en gammel morlil, som hjalp til med at bære tørvene ned til vandet. Hun gjorde det som alle de andre på landets vis i en *løb*. Det var en stor tremmekasse, beregnet til at bære på ryggen, ophængt i et uldbånd rundt omkring panden. Den gamle kone var lige ved at segne under byrden. Hendes hals var stærk og sej nok, og ansigtet var sammenbidt af vilje. Men benene kunne næsten ikke bære hende.

"Lad mig prøve at bære den løb!" sagde Barbara.

"Nej, nej, nej," sagde den gamle, "det manglede da bare."

Men Barbara fik så listeligt narret løben fra hende, og ingen anede noget, før hun havde lagt det grove uldbånd over panden og bøjet sin fine ryg ind under den svære byrde. Hun gik uden vaklen ned til vandet, læssede af og kom slentrende tilbage med løben hængende over den ene skulder. Nu ville også hr. Poul bære. De læssede løben til ham og lagde båndet over hans pande. Men ikke så snart havde han hele vægten over sig, før hans knæ begyndte at dirre. Hans nakke var for veg, og pludselig segnede han baglæns og satte sig på enden.

"Jeg vidste det!" råbte Barbara og jublede.

Men folkene var høflige og forklarede, at ingen fremmed kunne bære en løb, fordi deres nakke ikke var opøvet dertil.

Så tog Barbara fat igen. Hun var ikke til at standse, hun lo højt og alle beundrede hende. Men hver gang hun satte den tomme løb fra sig, var hun lige så oprejst og højbarmet som nogensinde.

Hendes øjne brændte, hun var som et tændt lys iblandt dem. Hun var ligesom fuld af kraft og velgerninger, for Gud havde i

dag givet hendes hjerte medhold.

Først da arbejdet var forbi, børstede hun tørvesmuldet af sin hals. Hun fortalte, at hun også havde fået tørvesmuld ned ad ryggen og lo og skuttede sig. Så gik hun med hr. Poul og var stadig fuld af varme og strålekraft.

De gik mod syd og kom til søens ende. Men her var ingen Jordans flod. Det stille, blanke vand kastede sig i en vældig fos ud i verdenshavet. Det blånede og skummede dybt under dem. Således endte denne Genezarethsø – ikke i en trang dal, men i en brusende evighed.

De sprang fra sten til sten og nåede over på den anden bred af det korte stykke elv, som fra vandet førte ud til fossen. Det var aften nu, og alle hedens fugle tav. Da de nåede Midvåg, var det ud mod midnat. Men det var flod, og Barbara fandt derfor påskud til endnu at blive lidt hos hr. Poul. De gik i det duggede græs, og alle tings nordsider, husene, stenene og trækorsene på kirkegården, var belyst af himlens store bål over fjeldtoppene. Der var så dødsstille, at de kun turde hviske. De satte sig ned og talte og talte og var enige om alting, og imens flyttede himlens lys sig mere og mere mod øst.

Da hr. Poul lagde sig til at sove, var naturens vælde endnu over ham. Hans sanser slap kun langsomt den dunkle jord, den tindrende himmel og de lyse stemmer, som havde lydt over hederne. Men det bratte vandfald mod havet var alle tings ende. Dog, Guds nåde og Guds godhed var så stor og så besynderlig, at det godt kunne tænkes, at englene i deres himmelske sangbøger *stavede* ordene lidt forkert. Ja, det skulle være mærkeligt andet.

Men også Barbara gik i seng, fornyet af denne store dag. Hun huskede ikke så nøje alle ting, men hendes hjerte gemte endnu på disse ord: *"Hendes mange synder er hende forladte, eftersom hun elskede meget."*

Og hun elskede meget.

Brændevin

Græsset på alle hustagene i Thorshavn stod grønt og frodigt i tågen. Det var en tør og blid tåge, som ikke engang formåede at fugte gydernes sten, men den var så tæt, at den lukkede alt og alle ude som i et skab fuldt af hvidt mørke. Drengenes støjende leg ude på Tinganæs og ternernes skrig over deres hoveder dæmpedes ned og kvaltes i den usigtbare atmosfære. Men andre lyde, som kom langt borte fra, hørtes mærkelig tydeligt. Man havde i dagens løb gentagne gange hørt taktfaste åreslag ude fra fjorden, og hver gang det var sket, havde drengene standset deres leg og lyttet og spejdet, indtil en fuldt bemandet båd gled frem af tågen og lagde til ved Vippen eller en af de andre landingspladser ved Østrevåg.

Det var dagen før Olaj. I alle byens gader var der et tyst folkeliv af bygdemænd. De var kommet til Havnen for at træffe bekendte og se lagtinget blive sat. De spadserede op og ned i deres tunge spændesko, mødtes på gadehjørnerne og stod i klynger og spurgte nyt. En begyndende lystighed var at spore i manges øjne. Men de førte ingen støjende tale og gjorde intet spektakel. De var fulde af højtid og værdighed.

Byens koner gjorde sig en lille morskab ud af at linde på vinduerne og belure bygdemændene, når de i en eller anden vinkel eller smøge hemmeligt samledes om en flaske. Men ansigt til ansigt var de mindre opsat på at møde Olajgæsterne. Bygdefolk havde en underlig enfoldig måde at *spørge* på. De kunne sidde så uskyldige og se ud, som om de ikke kunne tælle

til tre. Men lur dem! De kunne både tælle til tre og til ni, og hvad sladder de i dag var ude efter, behøvede ingen at tvivle om. Byens store skandale var allerede over det hele land, nu tørstede man kun i hver eneste bygd efter at lære de nærmere omstændigheder at kende.

Ja, det var Fanden til skandale – så aldeles uden sidestykke. Den ramte ikke blot enkeltpersoner, den gik ud over den hele by. Gabriel var den, der først havde givet historien ben at gå på. Allerede for flere måneder siden havde han til de bønder, der søgte kramboden, fortalt om alle de mange *fransebørn*, der snart ville komme i Thorshavn. De kunne bare vente til august, havde han sagt, så skulle de få at se, hvor travlt jordemoderen pludselig ville få. Han havde grinet godt, og bygdemændene var vendt hjem, helt opspilet af denne sodomitiske nyhed.

Det forlød også, at Barbara nu snart skulle giftes med den nye Vågø-præst. Ja, det var ualmindeligt med hende. Aldrig syntes hun at mættes af præster, mente bønderne. Men Gabriel var ikke helt sikker på, at appetitten var så stor denne gang. Der kunne jo også være andre årsager end hunger. Lad os nu se, havde han sagt. Han vidste, hvad han vidste. Og efterhånden mente alle at vide, at hr. Poul var i begreb med at gifte sig et fransebarn på halsen.

"Ja, er det ikke Satans," plejede Gabriel at sige til kunderne. Han blev aldrig træt af at tale om Barbaras uudtømmelige elskovs træskhed. Med et vægtlod eller et kornmål i hånden kunne han ofte stå og ligefrem falde i staver over hendes adfærd, og han rystede på hovedet og fniste: "Satans, hvad!"

Hele sommeren igennem havde det været sjældent hyggeligt at komme til Handelen, og denne otteogtyvende juli var

kramboden også det første sted, Olajgæsterne stilede imod, så snart de var kommet i land. Den første, der kom, var Niels Peter på Myren i Lervig. Han var en stor spasmager, men de fleste lo lidt ad hans nysgerrighed og åbenmundethed. Han busede lige på, ordet fransebarn var ude af hans mund, næsten før han selv var inde ad døren. Men Gabriel bad ham kort og godt om at holde kæft og rejse ad Helvede til. Niels Peter blev så flad, at han luskede af. Han forstod ikke et ord af det hele, og vidste intet bedre end at takke sin Gud for, at ingen havde bivånet, at han så uheldigt havde forspurgt sig hos en øvrighedsperson. Dette var en oplevelse, han nok kunne holde for sig selv.

Senere kom andre bygdemænd ind i kramboden. De forstod bedre folkeskik. De var langsomme og omstændelige og trak tiden ud med alskens snak om vind og vejr og jordens grøde. Men ikke et ord fandt Gabriel for godt at sige om den store menneskegrøde i Havnen. Det var besynderligt, ja, det var en forstemmende Olajskuffelse. Enkelte gik så vidt som til at spørge, om der var noget nyt. Men videre gik de ikke. De var anstændige bønder, der stak fingeren i jorden og lugtede, hvor de var. Og de havde en stærk følelse af, at den kgl. handelsluft ikke var gunstig for alt for mange spørgsmål i dag.

Da de kom ud igen, var de lige kloge. De var revnefærdige af nysgerrighed. De gik bakke op og bakke ned i byen, skottende til alle sider og nidstirrende hver ussel vinduesrude. De prajede formløst andre Olajgæster og spurgte dem rent ud, om *de* ikke vidste noget om disse velsignede franseunger. Men nej, ingen vidste noget, selv Niels Peter vidste kun løs snak om den og den og den, som de alle kendte i forvejen. Og det var dog alt for lidt at vide, nu da man befandt sig på selve åstedet. Vupsen kom

forbi, og hun var ganske rigtig tyk, det var hun. Men det havde Vupsen været så mange gange før i sit liv.

Brændevinen ville ikke smage. Nej, dette tegnede til en død Olaj. Heller ingen bad dem komme indenfor, og ikke en hånd så man for sig i denne tåge. De vidste intet bedre end at gå frem og tilbage gennem Gongen – ud mod Tinganæs og tilbage igen.

"Kan du ikke tale med Gabriel," var der en, der foreslog Niels Peter.

Han rystede på hovedet: "Nej, det kan jeg ikke."

"Å jo! Det er da en smal sag for en mand som dig!"

"Jeg kunne godt have spurgt," sagde Niels Peter, "men jeg tror ikke, at han siger noget til mig. Han siger nok intet uden i vennevold. Du, Hans Lavus, du kunne spørge, du er jo hans fætter."

Hans Lavus drejede langsomt hovedet, stirrede tankefuldt frem for sig og lukkede øjnene et par gange. Han havde hvide øjenvipper.

"Jo, jo," nikkede han omsider, men det lød snarere, som om han talte med sig selv end med en af de andre.

"Ja, for du er jo hans fætter, ikke?" vedblev Niels Peter. Hans Lavus var slet ikke Gabriels fætter, han var en sindssvag omstrejfer, kendt over hele landet og tolereret for sin skikkeligheds skyld. Han troede, at han var noget stort – som oftest kaldte han sig lagmand. Men han var en mild og vemodig øvrighed, som kun havde den fejl, at den var tilgængelig for smiger. Og da nu alle påstod, at han var den eneste iblandt dem, som Gabriel ville værdige et ord, var han ikke den, der sagde nej. Der begyndte at komme liv i hans øjne, han så

fornøjet hen for sig: "Hm, ja, gode mænd. Hm, ja. Hvad er det så, I vil have mig til at spørge om?"

Niels Peter lagde ham ordene så godt i munden. Han skulle sige: "Hm, Gabriel, hm, gode mand, hvad godt ved du at fortælle om fransebørnene i dag?" Og så skulle han byde ham en pris. Således. Niels Peter rettede sig op og viste, hvordan en stor mand bød en mindre mand en pris. Bønderne smilede hemmeligt til hverandre. Fanden til abekat, denne Niels Peter. Men lige meget, nu begyndte det at blive Olaj. De gik alle ind i en krog, Hans Lavus fik også en snaps, og så vandrede de ud mod Tinganæs.

Gabriel så ikke nøjere på det optog, som med Hans Lavus i spidsen begyndte at fylde kramboden. Han stod og vejede korn til Vupsen og var tavs og officiel. Først da han var færdig, værdigede han at kaste et blik på de indtrædende.

"Hm, Gabriel, hm, gode mand," lød pludselig Hans Lavus' blide tåberøst: "hvad godt ved du at fortælle om fransebørnene i dag?"

Han smilede fjoget og rodede en latterlig tobaksdåse frem af et rødt og uhumsk lommetørklæde.

Gabriel var lige ved at eksplodere, men tog sig i det. Hans raske hoved havde på et sekund læst komplottet i bygdemændenes alt for talrige og alt for gravalvorlige ansigter. Særlig Niels Peters ansigt bagest i flokken var ikke til at tage fejl af. Det store grin lå på lur og vogtede på hvert ord. I flere sekunder hørtes ingen anden lyd end Vupsens astma. Så sagde Gabriel omsider med træt og rolig stemme: "Gå ud med dig, Hans Lavus. Jeg har ikke tid til at stå og fjante med dig i dag. Se her!"

Han smed et stykke topsukker hen ad disken. Hans Lavus greb med begærlighed den hvide klump og betragtede den med klæbrige, forelskede øjne. Bygdemændene stod hjælpeløse og så til. Hele deres foretagende var strandet. De følte sig som narre og anede ikke, hvordan de skulle slippe ud med værdigheden i behold.

Men da var det, at Vupsen tog ordet. Det begyndte med et pib i hendes trange bryst, men så klaredes mælet:

"Ja, gå du hellere ud med dig, Hans Lavus, og gå I hellere ud alle sammen! I ved vist ikke, at piben har fået en anden lyd her i kramboden. Men det kan jeg fortælle jer, at nu er Gabriel færdig med at tale om fransebørnene. Han har været som en Herrens forbandelse hele sommeren til at håne og lyve om os småfolk og dutte os løsunger på. Men spotteren kommer i spotterens hus og brænder spotteren inde! Det kan I rejse hjem og fortælle i bygden. For nu har Gabriel selv fået et fransebarn på halsen, det kan I hilse og sige fra Vupsen. Han skal giftes med fogedfrøkenen på søndag! Og barsel allerede i næste måned! Og det kan I forbande jer på, at fogedfrøkenen er ikke den dame, at hun nogensinde har lagt sig med Gabriel. Nej, det var en fornemmere karl, og fransk, det var han, selvom så Gabriel tusinde gange bliver skrevet i kirkebogen som ægtemand og fader!"

Gabriel havde under alt dette stået bleg og stum. Da Vupsen var færdig, sagde han med blød og afmægtig stemme: "Jeg skal gå ind og hente handelsforvalteren, skal jeg."

"Ja, gå du bare ind til ham," tog Vupsen fat på en frisk: "han er vist ikke alt for forlegen efter at komme ud og tale om fransebørn, han heller. De fine folk er blevet så spage i den

sidste tid. Det er ikke bare Vupsen, det er både fruer og frøkener, der skal barsle i august."

"Du er en skarnskæft," sagde Gabriel. Tanken om, at det ikke blot var ham selv, men den hele øvrighed, der blev forhånet, gav ham nye kræfter. "Du skal vare din mund," sagde han med vægt, "ellers skal jeg sørge for, at du kommer til at barsle i mørkestuen, forstår du."

Vupsen havde efterhånden nærmet sig døren.

"Ja, du kan nu tusind gange sætte mig i mørkestuen eller på spidse sten," skreg hun, "men lave en franseunge om til en gabrielsunge, det kan du ikke. Farvel!"

Bygdemændenes øjne var efterhånden blevet større og større. De var nærmest forfærdede, og da talen faldt på mørkestuen, blev de helt uvel. Langsomt tumlede de ud af kramboden, svage i knæene af sensation. På trappen stod Niels Peter krumbøjet, hans skuldre gik langsomt, det så ud, som om han hulkede. Også de forreste af bygdemændene begyndte nu at krympe sig sammen. Men ikke en lyd kom fra dem. De fik bare travlt, hele flokken fik travlt, de ligefrem ilede afsted, og først da de nåede en velbeskyttet krog, gjorde de holdt og begyndte at fnise. De var så bevægede, at de næsten ikke kunne drikke, det varede længe, før de genvandt mælet. Men så begyndte en mægtig hygge at brede sig iblandt dem, nyheden og brændevinen fyldte deres bryst som en varme, en enkelt istemte et kvad. Og i dagens løb blev det hyppigere og hyppigere, at løsrevne kvadstubbe steg til vejrs mellem de tjærede trævægge. Den mælkehvide tåge lukkede for alle gyder, man så ikke en hånd for sig, men byen var fuld af usynlig lystighed.

Gabriel var alene tilbage i sin krambod. Med en gammel sæk gik han omkring og slog efter alle de rester af korn og sukker og tobak, som var spildt omkring på diskene. Denne tørn havde været værre end ventet, og han så, der forestod et par fordømte døgn. Men det fik ikke hjælpe. Han havde gjort regnskabet op, og det skulle nok holde. Det gjaldt bare om at beherske sig. Det var det forbandede ved det, han var så uvant med at beherske sig overfor disse abekatte. Men jo mere, han beherskede sig, jo mindre blev grinet, og jo mindre blev omkostningerne.

Selve gevinsten var sikker nok. Han havde nøje overvejet det hele, debet og kredit. Suzanne Harme var et godt parti, det bedste parti i landet. Det var på forhånd givet, at der med hende fulgte avancement, og han havde straks betinget sig, at landfogeden gjorde ham til sin fuldmægtig. Heraf fulgte med nogenlunde sikkerhed, at han også ville blive hans efterfølger. Ganske vist havde fogeden ikke forpligtet sig til snart at dø, men han havde dog allerede haft et apoplektisk anfald.

Dette var den største post, men hertil kom, at Suzanne var en både smuk og fornuftig kvinde. Dette blev Gabriel ikke træt af at gentage for sig selv. Hun var ingen Barbara – Gud være lovet, hun var ingen Barbara! Ganske vist var hun jo ikke ubeskadiget. Men når man overtager et beskadiget vareparti, netop i anledning af at det er beskadiget, så kan man ikke samtidig forlange, at det skal være ubeskadiget. Suzanne var endda kun *lidt* beskadiget, og det var en evig fordel, at ingen *her* i landet kunne prale af at være fader til hendes barn. Føj for Fanden, det ville ikke have været rart.

Endelig var der den post, at Suzanne, selv om hun ikke ligefrem var Barbara, så alligevel næsten var Barbara. Hun

smagte dog betydeligt af fugl, ja, hun var i grunden en slags Barbara, der blot ikke havde Barbaras fejl. Kunne det være bedre?

Heroverfor stod dog på debetsiden, at når han giftede sig med Suzanne, så kunne han ikke gifte sig med Barbara. Han forstod ikke rigtig denne post. For havde han nogensinde ønsket at gifte sig med Barbara? Afgjort nej. Var det ikke favorabelt ikke at være gift med Barbara? Afgjort jo. Det var noget kludder, dette her. Hvorfor skulle det stå under debet, at han ikke giftede sig med Barbara, når denne samme omstændighed indeholdtes i flere poster på kreditsiden? Han grundede mere og mere over dette og var slet ikke klar over sig selv eller sit regnskab. Til sidst trøstede han sig med, at det hele jo kun var et posteringsspørgsmål. Ja akkurat. Det var noget lignende som med overskuddet. Eller kassebeholdningen. Den satte man også på debetsiden. Mærkeligt nok.

Den anden post på debetsiden var grinet. Det var i virkeligheden kun en lille post, som slet ikke kunne måle sig med de andre. Men der var det fordømte ved den, at den skulle erlægges kontant, med det samme. Men så var det ganske vist overstået. Hvad der senere ville løbe på, var sikkert ikke store sager. Så det gjaldt bare om at få en ende på det. Udlæg var naturligvis altid pinlige, men når man vidste, hvad man fik for pengene …

Dette blev Gabriel heller ikke træt af at gentage for sig selv, det trøstede han sig med, og derfor holdt han sig tappert på sin skanse. Det var ikke altid så let at se fjenden i øjnene, folk var berusede og obsternasige i dag … den Satans Vupse havde tændt oprørsfaklen, så at sige, og gjort almuen aldeles respektløs.

Kom ikke skikkelige bygdemænd ind i kramboden og sagde frække underfundigheder? Ja, han havde fornemmelsen af, at der var en slags hemmeligt opløb bag hjørnet, hvor grinet boblede, og hvorfra der fra tid til anden blev sendt spioner ind i kramboden for at udforske stemningen.

Så lystig en Olajfest havde der ikke været i mange år. Havnefolk havde muntret sig i vinter, dengang franseskibene lå på rheden. Nu var det bygdefolkenes tur. De havde intet andet at drikke end brændevin og kunne ingen anden dans end færøsk dans. Men også den havde sine fortrin, den havde sine store fortrin og var vel egnet til lejligheden.

Niels Peter var den, som begyndte dansen. Hans store held ude i kramboden havde gjort ham til dagens mand, og selv stillede han ikke sit lys under en skæppe. Med skingrende stemme satte han i:

"– Kongen spurgte datter sin –
matrori, matrori,
– Hvem er ældste sønnen din?
Turlulu gæk, gæk, gæk,
turlulu gæk, gæk, gæk,
turlulu gæk."

Det var der intet ondt i. Men det var dog frækt og opsigtsvækkende at danse ude i Havn, lige foran kramboden. Flere og flere trådte ind i ringen, og kådheden og frimodigheden steg fra minut til minut. Enkelte besindige mænd mente, at det var en farlig sag at ærte Gabriel på denne måde. De forstod så meget, at han var en mand, der ville gå frem i magt og ære, og som kunne hævne sig når timen var inde. Men de yngre ville ikke lade sig sige. De var beskænkede

nu og tænkte kun på narrestreger. Da Gabriel bleg og vred kom ud på trappen og bad dem for fanden holde inde, stirrede Niels Peter ham lige ind i øjnene og sang:

"– Fogeden sagde til datter sin –
    matrori, matrori,
– Hvad har du gjort af æren din?
    Turlulu gæk, gæk, gæk.

Og så trak Gabriel sig tilbage igen. Men Niels Peter begyndte nu at lave om på versene og blev mere og mere nærgående og personlig. Han sang i vilden sky:

"– Fogeden sagde til datter sin:
Hvem kan vi finde til husbond din?"

Det blev Gabriel for meget. Han røg ned ad trappen og svor, at han skulle gøre en besk ende på denne opsætsighed. Han havde blod på tanden. Han skulle hente både øvrighed, kommandant og soldater! Men han nåede ikke så vidt. To af de stærkeste bygdemænd fik ham imellem sig, greb ham om håndleddene og tvang ham til at danse med i kæden:

"– Fogeden sagde til sin dattermand –
    matrori, matrori,
– Afkom du får udaf adelstand! –
    Turlulu gæk, gæk, gæk,
    turlulu gæk, gæk, gæk,
        turlulu gæk!

Mændene svingede og gjorde vældige kast med Gabriels arme, så ham dybt ind i øjnene og sang som gale. Men pludselig holdt de alle inde, ordene visnede på deres læber, der hørtes

ingen anden lyd end ternernes skrig i tågen. Lagmanden var dukket op iblandt dem. Han gik så beskedent, havde han ikke været så stor, havde de slet ikke bemærket ham. Bagved ham, i tågen udenfor Handelens port, kom Barbara opad rampen sammen med hr. Poul og sysselmanden fra Vågø. De var lige kommet i land på Vippen.

"Herre Jesus nåde mig," sagde lagmanden med sin blide oksestemme og så sig forbavset om: "hvad er her på færde?"

De så alle lidt slukørede ud. Gabriel var sprunget ind i kramboden. Også Hans Lavus var lusket af. Han var den eneste i hele landet, der ikke kunne tåle at se lagmanden, det voldte ham altid den største melankoli. Men ellers plejede der kun at være tryghed, hvor Samuel Mikkelsen kom frem. Hans store ro var en liflig styrkelse for alle hjerter. Det varede heller ikke længe, før Niels Peter fik samlet sig så meget, at han kunne give en slags forklaring.

"Nu må vel alle glæde sig," sagde han kådmundet. "Det er ikke hvert år, der bliver gjort så fornemt et bryllup i Havnen."

Et smil fo'r som en skygge mellem lagmandens øjne. Det var tydeligt, at han havde forstået sammenhængen, men han forandrede ikke en mine.

"Gå hellere op i tingstuen og dans en skikkelig Olajdans," sagde han. "Dette er et alt for underligt dansested."

Et øjeblik efter var kramboden fuld af munter og behagelig tale. Det var en lettelse for Gabriel igen at være iblandt polerte mennesker, der forstod at lykønske ham på den rigtige måde. Lagmanden havde gennem et brev fra sorenskriveren erfaret om det forestående giftermål, og på vejen til Havnen havde han fortalt nyheden til hr. Poul og Barbara.

"Det var dog morsomt!" sagde Barbara til Gabriel. Hendes leende stemme var fuldt oprigtig. "Tænk, at du skulle blive gift med Suzanne. Ja, så bliver du jo næsten min svoger!"

"Du skal jo også giftes nu, hører jeg," sagde Gabriel mat. Øjeblikket tillod ham ingen malice. Nej, det var i enhver henseende Barbara, der kunne have grund til at smile. Han havde i en fart taget mål af hende. Ikke tale om, at *hun* var med barn.

"Ja, er det ikke morsomt," sagde Barbara, "vi skal begge giftes!"

Hun var lykkelig og aldeles uden ondskab.

Om aftenen sad lagmanden inde hos landfoged Harme. Landfogeden var synlig ældet. I vinter havde han haft et voldsomt anfald og havde længe ligget syg. Alt for sent var han blevet underrettet om sin datters tilstand. Hun havde været så kærlig ikke at ville volde sin fader denne sindsbevægelse, før han selv var kommet til kræfter igen. Men gode råd havde været dyre. Det var sommerdage, og han havde måske kunnet få datteren ud af landet med et af handelsskibene. Men uheldigvis havde han ingen slægtninge, som han mente, han kunne betro hende til. Desuden var der jo barnet. Det var dog bedst for alle, at det fik en fader. Han havde såmænd tænkt på sorenskriveren, men det ville vel have været at gøre ham et krænkende tilbud. Så var der Gabriel ... Ja, det var sandelig ikke, fordi fogeden satte pris på denne Gabriel. Og han syntes endnu mindre om ham efter i den sidste tid at have lært ham nærmere at kende. Men noget måtte jo gøres.

"Ja," sagde Samuel Mikkelsen. "Jeg skal ikke sige andet end, at også jeg kunne have undt Deres datter en anden mand end

Gabriel. Sandt at sige har jeg heller aldrig haft videre tiltro til ham. Men hvad siger Suzanne selv?"

"Suzanne er naturligvis heller ikke begejstret over denne udgang," sagde landfogeden. "Men nu er Barbara jo kommet ... måske kan hun trøste hende lidt – Gud bedre det."

Lagmanden smilede med et lidt ulykkeligt smil. Han sad nogen tid og tænkte.

"Måske," sagde han, "måske at De hellere skulle have talt med Johan Hendrik alligevel. Jeg ved ikke rigtig, men han er dog en fornuftig mand, som i hvert fald ikke ville have sagt nej på en uskikkelig måde. Og havde han sagt ja, ville det have været så meget bedre for alle parter. Jeg tror heller ikke at *han* ville være blevet mindre estimeret af den grund. Folk er så forskellige og bliver forskelligt agtet."

I det samme kom Gabriel ind. Han var meget altereret og tog ikke meget hensyn til, at også lagmanden var i stuen.

"Almuen er opsætsig i dag," sagde han. "Det er som om Fanden rider dem. Jeg synes, det er tungt nok, at jeg skal gå her og tage følgerne af Suzannes forbandede friheder."

Lagmanden så op og glemte næsten at skjule sin forbavselse. Mage til tonefald. Var denne knægt ikke også allerede begyndt at tale om "almue". Han måtte smile lidt. Nej, nej, tænkte han: når fattigmand skal råde, så kender han ikke måde.

"Niels Peter i Myren vil jeg nu have i mørkestuen," vedblev Gabriel. "Han har i dag forsmædet og hånet den hele øvrighed. Det er let nok at sidde her og have det hyggeligt. Hvorfor skal det gå ud over *mig*, som ikke har gjort andet end godt? *Jeg* har i dag måttet høre på en nidvise om landfogeden og Suzanne."

"Hvis visen slet ikke handlede om dig, Gabriel," sagde lagmanden venligt, "så burde du vel ikke have taget dig det *så* nær?"

Gabriel stirrede rasende på Samuel Mikkelsens urokkeligt blide ansigt: "Handlede om mig? Handlede om mig? Selvfølgelig handlede den også om mig ... hvad Satan ...?"

"Gjorde den?" sagde lagmanden. Hans øjne var så hjertensgode og smukke.

"Og nu beder jeg kun om en arrestordre på Niels Peter i Myren," sagde Gabriel vredt til landfogeden. "Så skal jeg nok gå til kommandanten eller til hans konstabel og få den udført."

Landfoged Harme begyndte at røre på sig. Han var urolig og tvivlende. Han pustede tungt og rodede lidt med en pen. Så begyndte han at vandre op og ned ad gulvet og var meget rød i kammen.

Lagmanden havde hele tiden siddet i nøjagtig samme stilling. Nu rejste han sig langsomt, det mørknede ligefrem derved i det lille værelse. En stund stod han og kiggede ud ad vinduet. Så sagde han:

"Ja, dette er en sag, som ikke kommer mig ved – i hvert fald ikke foreløbig. Men vil du lyde mit råd, Gabriel, så gør du ikke noget ved den. Du kan alligevel ikke sætte alt Olajfolket i mørkestuen."

Samuel Mikkelsen gik. Han var ikke glad. Herregud, tænkte han, her kommer nok både en og anden i mørkestuen i kommende tider. Rundt omkring i byen hørte han af og til omkvædet:

Turlulu gæk, gæk, gæk.

Han ønskede, at de ville tie med det.

Folk hilste glade på lagmanden. Hans skikkelse var det vældige tegn på, at det nu for alvor var Olaj. Men lagmanden gik lige til sit logi og lagde sig. Blandt alle de mærkelige ting, der skete under denne Olajfest, var dette måske det mest usædvanlige.

I et præstekonvent

Olajdagen oprandt med solskin og klokkeklang.

Hr. Poul, som var den præst, der sidst var kommet til landet, holdt gudstjenesten i kirken, og alle var mødt frem for at høre, hvilke formanende ord han havde at sige til tingmændene. Senere gik lagmanden til tinget med lovbogen under armen, og kirkeklokkerne ringede på ny. Efter lagmanden gik landfogeden, sorenskriveren, alle landets syv præster og de seks sysselmænd, og til sidst kom de otteogfyrretyve lagrettesmænd med hvide pibekraver om halsen. Bønderne var højtidelige og sang ikke mere *Turlulu gæk*. Gabriel havde genvundet fatningen og begærede ikke mere Niels Peter indsat i mørkestuen. Byens koner lå nysgerrige i vinduerne og råbte ikke skældsord efter de forbidragende. Der hørtes kun klokkeklang og trav af højtidelige spændesko.

Lagmanden gik ind i tingstuen, og alle øvrighedspersonerne og lagrettesmændene fulgte efter. Almuen blev stående udenfor i Gongen. Gennem de åbne vinduer kunne de skimte de dunkle skilderier af kong Frederik den Femte og dronning Juliane Marie.

Lagmanden rejste sig op og rømmede sig.

"Vor herre Jesu Kristi fred og velsignelse," begyndte han med sin dybe og sagtmodige røst, "være med os og alle dennem, som er udi denne gode tingsfærd nu og altid, amen."

Af en bog oplæste han den lange formular, hvormed tinget lystes i fred. Ordene var svære at skelne, hans stemme blev

undertiden svag og utydelig. Men omsider lagde han bogen ned og sluttede:

"Dermed sidder i Herrens fred allesammen."

Tinget var nu sat, og forhandlingerne begyndte. Landfoged harme var den første, der havde ordet. Han støttede sig lidt mod bordet og hans hoved rystede svagt. Det var åbenbart, at han var faldet stærkt af siden sidste år. Også hans stemme var det gået tilbage for. Det var næsten en ynk at høre ham rømme sig og sige: a-hø-møh, for der var ingen magt og værdighed i det længere.

Landfogeden spurgte, som skik var, om nogen indenfor tinget eller blandt almuen havde noget kæremål at føre om landets forsyning eller Handelens betjente i adfærd, mål eller vægt. Der blev en almindelig mumlen. Adskillige havde sagtens i årets løb svoret på, at det ikke skulle vare længere end til Olaj, før de skulle klage over de gode hoser, som Handelen havde vraget og nægtet at modtage som betaling, eller over brændevinen, som Handelen havde været udgået for. Skråtobakken havde også været dårlig og muggen en overgang. For slet ikke at tale om Gabriels maliciøskhed ofte og tit. Men nu, da de blev spurgt, og landfogeden stod og så sig om til højre og venstre, tav de alle. Det var sin sag at træde frem i denne forsamling, det var vanskeligt at udtrykke sig på rette måde, og begik man en dumhed, var man sikker på at blive til grin for det hele land. Nej, det var nok i alle måder bedst at forholde sig rolig. Som de gamle sagde: Tier du, har du én skade, taler du, har du to.

Denne den første tingdag plejede i øvrigt altid at være kort, den var nærmest kun en formalitet.

Efter tinget skulle der være præstemøde. Højst utilfreds gik hr. Poul ud på Reynegård sammen med alle sine kolleger – hr. Severin fra Suderø, hr. Marcus fra Sandø, hr. Wenzel fra Sydstrømø, hr. Gregers fra Nordstrømø, hr. Anders fra Østerø og hr. Christian fra Norderøerne. Barbara – han havde kun set et glimt af hende i dag. Herren måtte vide, hvor hun havde sine veje. Hr. Poul var altid utilpas, når han ikke havde hende hos sig, og her i Havnen voldte hendes livlige færden ham idel kval. Provsten hr. Anders Morsing komplimenterede ham for hans prædiken, men han hørte det knapt. Han gik og så sig om til højre og venstre, om han dog ikke kunne få øje på hende i vrimlen. Men han så kun ukendte bønder.

"Ja, om De så vil tage til takke med mit ringe hus," sagde hr. Wenzel, da de trådte ind på Reynegård. Han var lille, rødhåret og salvelsesfuld som altid.

"Ringe hus? Sandelig!" Det var hr. Severin. Han udstødte en lang astmatisk lyd og brød så ud i en skrattende latter: "Sandelig, sandelig siger jeg Eder … nå, Herren forlade! Nej, hvad jeg skulle sige … ringe hus! Kære kollega! Hvem af os har et hus som dette? Minsandten!"

Han gned sig i hænderne og gik hurtigt op og ned ad gulvet. Han var en meget lille og meget tyk mand med et kærligt, fornøjet ansigt.

Reynegård var ikke noget ringe hus, og salen, som de kom ind i, var et stort, fire fags værelse. Solen skinnede i de lyse firkanter på det hvidskurede gulv. Udenfor var kirken, kirkegården og *Corps de Garde* med mørkestuen.

"Næh," vedblev hr. Severin, "hvis vi to havde et sådant hus, hva, hr. Gregers!"

Han gik hen og prøvede at slå hr. Gregers på skulderen, men han nåede kun et stykke op ad ryggen: "Jeg siger: hva? Hva mener De? Hva? Hva?"

For hvert ord gav han hr. Gregers et slag, og ved hvert slag hvirvlede støvet som røgen fra et kanonskud i tykke skyer ud af hr. Gregers præstekjole og dansede i solskinnet. Hr. Gregers tabte den dråbe, der hang under hans næse, og fo'r forskrækket sammen. Han var en mager, gigtsvag mand med furet ansigt og laset paryk. Han prøvede på at tale, men først da hr. Severin holdt op med at tampe ham og var brudt ud i sin voldsomme latter, fik han ordene frem.

"Vi har de boliger, Herren har kaldet os til," sagde han med hul og klagende stemme.

"Nå ja, nå ja," sagde hr. Severin, "men så ville jeg bare ønske, at Herren ...!" Han fik et voldsomt hosteanfald: "... Hvad ville jeg sige ... næh! Har møllene også været i Deres paryk?"

"Nej, hos mig er det såmænd musene, der har været på spil."

"Nej virkelig, minsandten ...!"

De havde begge taget deres parykker af og faldt i dyb samtale om huslige plager. En ny klar dråbe spirede under hr. Gregers' næsetip. Han havde mange genvordigheder.

Og det havde de alle. Den høje, benede hr. Marcus fra Sandø klagede til hr. Christian fra Norderøerne over de mange børn, Herren havde givet ham, og som rigtignok var en velsignelse, men som det var svært at skaffe i vej. Gudskelov – en søn havde giftet sig en god gård til i Skålevig, en anden havde ved fogedens hjælp fået et godt fæste på Suderø, og tre døtre var godt gifte.

Men der var ni børn tilbage. Det var ikke nemt, nej, det *var* ikke nemt.

Hr. Christian havde ingen børn og var ikke gift. Han ville meget hellere tale om herrnhuterne. Han sagde, at han *forstod* godt herrnhuterne, det følte han trang til at sige, og han havde sympati for mænd som Zinzendorf og Spangenberg.

Ja, sagde hr. Marcus, hans datter Elsebeth var nu nitten år, han havde taget hende med til Havnen, hun blev så dum af bare at gå dernede i Todnæs præstegård, så hvis hr. Christian ville tale hende lidt til om åndelige sager, så ...

"Ja, Spangenberg," sagde hr. Christian og strøg sig om hagen med lange, følsomme håndbevægelser. Han udtalte navnet med en sagte, højtidelig stemme, som om han hviskede et helligt ord. Hans ansigt var blegt og patetisk, men ellers var han en høj og velskabt mand med et vældigt krøllet hår, der var pudret og flettet bagtil i en ganske lille pisk, som strittede op over præstekraven.

Hr. Wenzel havde et øjeblik forladt sine gæster. Han kom ind i kammeret og fornam der lyden af mange stemmer og duften af chokolade. Fru Anna Sophie viste sig i stuedøren, rød og hvid med munden fuld af sukkerbrød.

"Det må jeg nok sige," sagde hr. Wenzel og så meget forurettet ud, "her er nok ingen smalle steder, ser jeg."

"Ja hvad," sagde hans kone, "det er jo bare en gang om året, at alle præstekonerne er her, så ... Jeg har for resten tænkt på, om jeg skulle have bedt Barbara med, men de er jo ikke gift endnu."

"Nå også det! Også det!" Hr. Wenzel havde fået en lille rød plet på hver kind og gik krænket bort. Hans kone stod lidt og

tyggede og så efter ham. Så gik hun ind igen til alle præstekonerne.

Inde i salen havde hr. Anders givet sig i ivrig samtale med hr. Poul. Han havde grebet ham i læggene på hans præstekjole og trukket ham hen til et af vinduerne. Han talte til ham med en myndig mine, hans øjne var blå og skarpe under de buskede bryn.

"Ja, også jeg har været i Deres stilling," sagde hr. Anders. "Jeg har, som De nok ved, engang været forlovet med Barbara ... Barbara hr. Nielses, så jeg kender til det, jeg taler om."

"Ja, jeg ved det," sagde hr. Poul kort og ærbødigt.

"Jeg venter, at De ikke vil tage mig det ilde op, at jeg taler til Dem som en, der er ældre og mere erfaren end De" – provsten rømmede sig – "og som Deres foresatte."

Hr. Poul bøjede hovedet.

"Det er altså *fraterne* jeg henvender mig til Dem, men dog også *serio*, og jeg må på det alvorligste mane Dem til at overveje, hvad det er, De står i begreb med at foretage Dem."

Hr. Poul så op.

"Det har jeg på det alvorligste overvejet hele denne sommer," sagde han. Hans stemme rystede og var lige ved at briste.

"Ja, også jeg har engang måttet overveje den sag," sagde provsten. "Jeg har aldrig fortrudt det resultat, *jeg* kom til."

Hr. Poul følte sig incommoderet af provstens overvættes faste og blå øjne. Hans tanker strejfede flygtigt provstinden, som han om morgenen havde set et glimt af – hun var tyk og spidsnæset og havde en skingrende stemme. Han undredes over, at hans hu kunne være så kåd i en så alvorlig stund, han var lige ved at smile. Han mindedes pludselig skoledagene og rektor og var

stadig lige ubehagelig berørt af de blå øjne. Men et svar måtte han dog hitte på. Så sagde han:

"Jeg hverken kan, ejheller vil jeg svigte et løfte, jeg har givet."

"Nå," sagde provsten og tog øjnene til sig.

Hr. Poul var rent forbavset over, hvor stærkt hans svar havde virket. Han følte det næsten, som om han havde sagt en løgn og skammede sig en smule – han vidste ikke selv hvorfor.

"Ja så," gentog provsten. Han var lidt rådvild, men det var tydeligt, at han ikke var slagen. En stund efter spurgte han: "Er De overbevist om, at den kvinde, De vil gifte Dem med, tager sine løfter lige så alvorligt, som De tager Deres?"

Det faldt hr. Poul ind, at han burde blive rasende over dette spørgsmål, men han blev det ikke. Han formåede end ikke at foregøgle vrede. Han sagde kun:

"Jeg ved, at Barbara mener det meget, meget alvorligt. Men naturligvis er hun et skrøbeligt menneske, det ved jeg også."

Provsten svarede ingenting. Han rettede kun sine incommoderende blå øjne lige mod hr. Poul.

"Men lidt har man måske lov til at stole på Gud," tilføjede hr. Poul pludselig.

Provsten tog igen øjnene til sig, og hr. Poul følte sig igen lidt skamfuld. Men så rankede provsten sig op og sagde myndigt: "Nej, hør nu her! De må ikke bilde Dem ind, at Herren gider låne en finger til Deres fordømte hasard med Dem selv og Deres hellige kald i et ægteskab, som ... som ... er De gal, mand?"

"Jeg ved det er voveligt," sagde hr. Poul, "og jeg ved så godt som nogen, at Barbara er ... en synderinde ... naturligvis ..."

Han greb sig selv i at tegne på ruden, men den var blank og ganske uden dug. "Nuvel," vedblev han roligere: "vi skal dog ikke

glemme, at Herren selv ikke mente sig for god til at omgås synderinder og ..."

"Ja, han giftede sig sågu ikke med dem!" sagde provsten.

"Nej vist, han giftede sig ikke med nogen – det vil sige, han var alle synderes brudgom, og når så er, bør vi mennesker vogte os for at holde os for gode til ... jeg mener blot, at man bør vogte sig for enhver selvretfærdighed."

"Hm," sagde provsten og nikkede et par gange. "Det er måske for hendes synders skyld, at De gifter Dem med hende?"

"Det er mit håb til Gud, at det vil blive til velsignelse."

"Nå sådan. Alligevel er det dog vel ikke et platonisk – jeg mener et rent åndeligt ægteskab, De påtænker."

Der var åbenlys hån i provstens stemme. Hr. Poul svarede hastigt:

"Nej, så sandt for Herren ikke, som vi begge to kun er usle, syndige mennesker. Men alt står i Guds hånd."

"Gu' gør det ej," sagde provsten hidsigt. "Jeg mener ..." rettede han råbende: "Du skal ikke friste Herren din Gud!"

"Nå, er det denne unge mand her, hva?"

Det var hr. Severin, der var kommet til. Han langede et drøjt slag op på hr. Pouls skulder, udstødte en lang astmatisk lyd og brød så ud i sin støjende latter: "Nej, hvad jeg skulle sige: Frister han Herren? Frister han Herren? Er det ikke ham selv, der er blevet en smule fristet, hva? hva? hva, hva? Eva og slangen, hva? Vogt dig for slangen! Gifte sig med hende? Dårskab, kære ven, dårskab, siger jeg. Nej, spejl Dem i provsten, han var hende for snu, var han ... for klog, mener jeg ..."

Hr. Severin skiftede nu om og begyndte at banke op på provstens skulder: "Han havde mere kvindeforstand,

minsandten! Provstinden!"

Hr. Severin var aldeles forpustet og fik et langt hosteanfald: "Hvad jeg skulle sige. Her dufter jo af ... af ... minsandten! Af chokolade, gør her ikke?"

Han så sig glædestrålende omkring.

"Jo min hustru ..." sagde hr. Wenzel højtideligt og forbeholdent.

"Nu, *det* kalder jeg et præstecalent!" råbte hr. Severin og gned sig i hænderne.

"Ja, ja," sagde provsten og sendte hr. Severin et strengt øjekast: "endnu er vi ikke kommet til chokoladen. Der er et par ting ..."

Han gik hen og indledte en samtale med hr. Wenzel, og det var tydeligt, at havnepræsten følte sig husvalet derved. Han havde hidtil været så aldeles ensom i denne forsamling.

"*Troens rare Klenodie*!" hørtes pludselig hr. Christians stemme. Han kærtegnede med varsomme hænder en bog, som han lige havde trukket op af sin lomme: "Kender De den?"

Hr. Marcus stirrede nærsynet på bogens ryg. Hans Adolf Brorson, stavede han langsomt. "Nej," sagde han ligegyldigt, "den kender jeg ikke. Nej, ser De," vedblev han, "de to gylden jord i Deple, de ligger jo lige i Deres præstegæld, og det var da noget for Dem, hvis ..."

"Hvad for noget?" råbte hr. Severin. "Minsandten! Har min gode kollega nu også forskaffet sig jord helt oppe på Norderøerne?"

"Kun to gylden," sagde hr. Marcus. "Det er jo ingen herregård, må man sige. Men bedre end ingenting, bedre end ingenting," tilføjede han med et blik til hr. Christian.

"Nuvel, nuvel, som en liden medgift," mente hr. Severin listigt.

"Frugten af tvende ligprædikeners møje og besvær," sagde hr. Gregers med bitter klang i sin hule stemme.

"Jeg fik dem nu for *en*," sagde hr. Marcus og skottede først hen mod provsten, så op mod loftet.

"For *en*!" Hr. Severin brød ud i et latterbrøl. "For *en*!" Han begyndte at banke op på hr. Marcus' skulder: "Altså to fluer med ét smæk! Hva? Hva? Godt gjort. Ja, det skulle vi andre lægge os efter! At tage jord for vore ligprædikener, hva? Hva? Af jord er du kommet, til jord skal du blive, med jord din ligfærd betales må! Ha ha ha! Ikke blot *en*, men *to* gylden jord for en ligtale ..."

Hr. Severin afbrødes af hoste.

"Nå," sagde hr. Marcus og så hen på provsten og mag. Wenzel. "Det er dog kun i visse tilfælde. Ak, mange betaler slet intet for en ligtale. Det *er* ikke nemt."

"Nej, det er ikke nemt for dem, som ingen jord har," sagde hr. Gregers hult og tørt. "Hvor intet er, har selv kejseren tabt sin ret."

"Jeg har ni uforsørgede børn," sagde hr. Marcus dystert.

"Sig mig, hvad tager De for en sjælemesse?" spurgte hr. Severin.

"Jeg er ikke papist," sagde hr. Marcus forarget, "og hvad jeg ejer og har, har jeg forhvervet på hæderlig måde med tinglysning derpå. Det er ikke så let for mig. Mine sognebørn er ikke så gavmilde som Deres. Man fortæller mig, at ingen ofrer mindre end en sletdaler i Deres præstegæld."

Hr. Severin brød ud i en frygtelig latter. Han værgede for sig med hænderne og hostede og protesterede og var lige ved at

kvæles. – "Det er løgn!" råbte han. "Det er den sorteste løgn! Ved sidste bryllup fik jeg tre markstykker, det ved Gud jeg gjorde, og en otteskilling."

"Nå, fangede De den endelig?" sagde hr. Gregers med uhyggelig tørhed: "det var den sidste otteskilling på Suderøen – nu får De ikke flere af den slags."

"Ja, Fan'en vide," sagde hr. Severin pludselig alvorligt: "nej, så er der måske ikke flere af dem. Men markstykkerne viser sig jo stadig," tilføjede han beklagende. "Det er ikke til at se ende på dem endnu, skønt jeg har indvekslet en god slump."

"Noget sådant," sagde hr. Marcus sagligt, "kunne aldrig have ladet sig gøre på Sandø. Det er kun fordi Suderøen ligger så afsides, at det går. Sandingerne ville straks mande båd til Havnen for at tilveksle sig kobber. Men Suderøen er altså så langt borte."

Han strøg sig under hagen: "Tænk, kun at få sølv i offeret! Men i dag har suderingerne nok fyldt hele deres båd med kobber. Selvfølgelig har de det. Og så skal De se! Så hævner de sig. Så får De i lange tider ikke andet end skillinger på alteret ..."

"Ja, lad os nu se," sagde hr. Severin og raslede med sine lommer: "foreløbig har jeg sikret mig ... nå!" Han fik øje på provsten og blev pludselig lidt mere spag. "Men," tilføjede han og blinkede med det ene øje: "dette er en sag, hvori vi kunne hjælpe hverandre."

Han brød ud i latter og vendte sig mod mag. Wenzel. Det var den eneste mand i forsamlingen, hvis skuldre han kunne nå at klappe uden at række sig.

"Jeg holder mig for god til sådan noget," sagde hr. Wenzel med sin krænkede stemme.

Han trak sig tilbage fra hr. Severin og holdt sig i nærheden af provsten.

"Ja så *De* da," sagde hr. Severin og vendte sig mod hr. Poul: "lyt til mit råd, unge mand. Hold fast på kobberet og slip det ikke. Lad ikke skillingen løbe, så kommer dalerne ganske af sig selv. De skal se, De får brug for dem."

"Hm," sagde provsten, "vi skulle vel endelig en gang se at få et landemode ud af denne forsamling."

Han så sig om med sit myndige blik, men fik i det samme øje på hr. Marcus, der kom trækkende med sin datter.

"Nu, Elsebeth," sagde han, "gør dine *complimentes* for herrerne, som din mor har lært dig, og sig pænt goddag i stuen. Se, dette er hr. Christian fra Viderejde."

"Ej, sandelig!" Hr. Severin kom løbende. "Sandelig, sandelig, siger jeg, Herren forlade mig min mund, – nu, *det* kalder jeg, *det* kalder jeg en jomfru, hva? Hva?"

Han gav sig til at banke løs på hr. Christian, hvis hoved vuggede i takt med slagene, så hans lille pisk gik som en perpendikel: "Nu, det kalder jeg en yndig ungmø!"

Elsebeth var meget rød. Hendes klare øjne sad en smule på skrå, hun havde en mine af uskyld som et ungt dyr. Hr. Severin kneb hende flere gange i kinden, og hun stirrede forskrækket ned i gulvet. Også hr. Christian rødmede svagt. Han stod endnu med *Troens rare Klenodie* i hånden og havde fået et høfligt og frygtsomt ansigtsudtryk.

"Nå, tal så med hende, tal nu med hende, for pokker!" galede hr. Severin. "Er det en måde? Minsandten! Da jeg var i Deres år ..."

"Så, så, ødelæg nu ikke det hele, så godt som det var begyndt," sagde hr. Marcus ængsteligt.

"Ja, Severin, forføj dig nu – hvad har du med de unge at skaffe?"

Det var hr. Severins frue, der havde trængt sig ind i salen. Hun var lille og tyk og lignede i et og alt sin mand.

Provsten kastede sig opgivende i en stol og strakte benene ud fra sig. Mag. Wenzel gik hastigt op og ned ad gulvet.

"Skændigt," hviskede han, "skændigt!"

Han havde igen fået en rød plet på hver kind. En stærk duft af chokolade fyldte salen. Præstekonerne var allerede i kammeret, de nærmede sig som en bølge af støj, sved og kulørte sjaler. Mme. Wenzel Heyde trivelig, træt og forspist, mme. Anders Morsing svær, spids og skinger, mme. Gregers Birkeroed munter og mandhaftig og mme. Marcus Færøe lille og forslidt.

Hr. Gregers rettede sine rødkantede øjne og sine krogede hænder mod loftet: "Ak Herre, se i nåde!"

Et nyt folkefærd havde fyldt salen, erobret den på samme måde, som en kakadueflok tager et træ i besiddelse. Det var som om alle præsterne falmede og svandt hen. Kun provsten sad som en høg med vågne, ublide øjne.

Hr. Christian prøvede på at smile. Det så nærmest ud, som om han var ved at besvime. En sky af kvindeligt væsen og kvindelig snak omgav ham. Men efterhånden blev han mere tryg. De mange forespørgsler, der stilledes ham, var så hjertelige og så jævne, så lette at besvare, at han følte sig helt hyggelig til mode. Det var, som om han indhylledes i en lun kappe af omsorg og moderlighed. Alting forløb også naturligt. Provstinden havde lagt sin arm om Elsebeths liv og vuggede

hende sagte frem og tilbage som et barn, der skulle trøstes og beroliges. Elsebeth selv var begyndt at smile. Hun tog sine blanke dyreøjne fra gulvet og så ind i hr. Christians skønne, drømmende ansigt.

"Ja, ser De," hviskede hr. Severin til hr. Poul: "betræffende fruentimmer! Det *er* nu en sag, som bør behandles med omtænksomhed. De havde nu aldeles ikke været snydt, om De havde været i hr. Christians sted. Og hvilket yndigt lam!"

"*De gustibus et coloribus non disputandum,*" sagde hr. Poul.

"Hvadbehar? Hva? Nå-e, nej," sagde hr. Severin og gav sig til at le. Men hans latter lød mindre støjende end før. "Hvad jeg skulle sige, selvfølgelig er det aldrig rart med en enke på kaldet. Det har De ret i!"

Provsten havde rejst sig. Han rømmede sig pludselig højlydt: "Hvad trolovelsen angår, så kan den måske vente til siden ...! Dette er nemlig et præstekonvent, skal jeg sige Dem," tilføjede han og så hr. Marcus skarpt ind i øjnene.

Damerne var lidt stødte, de gik knejsende ud af salen, de ville virkelig ikke forstyrre! Hr. Christian stod alene tilbage, rød og bleg og stadig med sin *rare klenodie* i hånden. Mag. Wenzel, hr. Gregers og hr. Severin antog igen deres sædvanlige størrelse. Provsten satte sig ved bordet og åbnede med et smæld den gejstlige mødeprotokol.

"Vi skulle vel se at få en kristelig ende på dette komsammen," sagde han.

"Ak ja, vist så," sagde hr. Gregers og foldede pludselig hænderne: "det åndelige kræver sandelig også sit!"

Provsten smilede et barsk smil. Alle præsterne tog plads omkring bordet og begyndte at hoste og nyse og udfolde

vældige, røde lommetørklæder. De trak også store papirark frem. Det var de kirkelige og gejstlige regnskaber fra deres præstegæld i det forløbne år.

"Er der nogen, som har videre at fremføre i denne kreds?" spurgte provsten.

Det var der ingen, der havde.

"Mine brødre," sagde provsten, "jeg vil så slutte dette landemode med at minde Dem om nogle ord, som jeg også erindrede Dem om i fjor, og om jeg husker ret også i forfjor og i alle de foregående år."

Han smilede igen og så sig omkring med et spydigt blik: "Det er såmænd kun den kongelige synode i Rendsburgs formaning til præsterne, hvori det hedder: 'Så er det jo vistnok vor ueftergivelige pligt at drage i dybeste overvejelse, at Gud haver indstiftet prædikeembedet og indsat os i samme, ikke for timelige sagers skyld'" – provsten hævede stemmen – "'men på det han måtte vorde forherliget hos menneskene ved os.'"

Der blev en pause. Provst Anders lod sine stærke blå øjne dvæle en stund hos hver enkelt af præsterne, særlig længe fikserede han hr. Poul.

"I sandhed ikke upåkrævede ord," sagde mag. Wenzel højtideligt og så betydningsfuldt på hr. Severin.

"Ak nej, ak nej," sagde hr. Severin og vuggede med hovedet: "vi er alle skrøbelige og uværdige mennesker ... ja vi er. Gud ved, at vi er!"

"Ja ja," istemte hr. Marcus. Han holdt hånden for munden og skelede op mod loftet.

Hr. Gregers sagde ingenting. Han nikkede blot. Men hr. Poul og hr. Christian syntes i tankerne at være langt borte.

"For resten," sagde pludselig provst Anders og begyndte at blade i sin bog. "Her er et andet punkt i samme formaning, som måske også fortjener at erindres."

Han smilede atter, næsten grumt. "Det er om at iagttage embedsværdigheden," sagde han og strejfede hr. Poul med øjnene. Men så så han pludselig på mag. Wenzel og læste: "'Dette sker sandelig ikke ved at tilkæmpe sig visse ærestitler og karakterer, ikke ved en påtrængende, insinuant, smigrende og verdensformet omgang med ansete og rige i menigheden, med åbenbare verdensbørn, for derved at tilvende sig fordele, timelig ære og forrettigheder, ikke ved at stille sig lige med verden i fri, ubunden tale, kostbar spise og klædning.'"

Mag. Wenzel var blevet kridhvid, han sad og snappede efter vejret. Hans blå, lidt vandede øjne havde fået en uhyggelig glans, de røde pletter på hans kinder blussede sygeligt. Han sagde ingenting, han så blot så forurettet ud som en uskyldig afbanket hund.

Der var heller ingen tvivl om, at det var mag. Wenzel, som provsten med sin sidste formaning havde sigtet til, og det forekom alle åbenbart uretfærdigt og overdrevent. Herregud, hr. Wenzel var skikkeligheden selv, den kristeligste blandt dem alle.

"Ak," sagde hr. Severin ligefrem, "om mine synder ikke havde været større end mag. Wenzels!" Han var lige ved at bryde ud i sin sædvanlige latter, men tog sig i det.

"Ak ja," sagde også hr. Marcus og skelede igen op mod loftet.

Mag. Wenzel sad og pillede ved spænderne på en bog. Han rystede voldsomt på hænderne. Men pludselig sagde han, med en underlig knækket stemme: "Hvo der ikke kan se et

menneskes hjerte, kender ikke heller hans synder. Mange synder småt i det åbenbare, andre synder stort i det skjulte."

Alle studsede og betragtede mag. Wenzel. Han sad og kiggede ned i bordet. Det var umuligt at afgøre, om ikke en tynd og frygtagtig glorie et øjeblik flakkede over hans tynde hår.

"Alle have vi syndet," tilføjede han, "og os fattes ære for Gud."

Provsten så ærgerlig ud.

"Ja, vi skulle vel slutte med lidt andægtighed," sagde han.

Mag. Wenzel begyndte pludselig at blade ivrigt i den bog, som lå foran ham. Også hr. Christian kom på en gang i bevægelse.

"Jeg kunne have lyst at foreslå en sang af *Troens rare Klenodie*," sagde han.

"Nej," sagde provsten barsk og mumlede nogle hånlige ord om klenodier.

"Her i *Åndeligt Sjungekor*," sagde mag. Wenzel stadig bladende, "må der vel være et eller andet *suk*, som er egnet."

"Ja," sagde hr. Gregers Birkeroed med sin forgræmmede stemme: "et eller andet *suk*. For eksempel: *Aldrig er jeg uden våde, aldrig dog foruden nåde, altid er jeg fuld af ve* ..."

Hr. Anders Morsing så ud, som om han ville sige: Hold kæft. Han tog *Åndeligt Sjungekor* fra mag. Wenzel og begyndte selv at blade: "Vi skal ikke have noget *suk* her! Langt snarere en poenitentze-salme!"

Han udtalte ordet med munden fuld af straf og hån.

"Her er for eksempel én: *Den anden sang er en bekendelses- og bedringssalme.*" Han bladede lidt: "Den er lang som et ondt år, er den, men lige meget, der skal skarp lud ..."

Han så op, hans øjne blinkede med en slags bister munterhed under de buskede bryn.

Præsterne hostede, nyste og udfoldede vældige lommetørklæder. Mag. Wenzel uddelte *Åndelige Sjungekor*.

Hr. Severin var den, der først stemte i. Han sang med vældig røst.

Kom sjæl og lad os græde,
ak! græd, mit kød, og du!

Nu begyndte også hr. Gregers' hule, klagende stemme at høres:

Øs op en jammers væde
fra øjne, sind og hu.

Og alle gav sig hen i sangen.

Tøm ud dit fule hjerte
for al urenheds skam,
fyld det med suk og smerte,
kast af al ondskabs ham.

Præsterne sang højt og langsomt, med uendelig bævende dvælen på enkelte toner. De var som en båd fuld af bodfærdige, der med usikre og tøvende åretag padlede sig frem over et lumsk vand. Kun provsten sad som en slags styrmand, med skarpe, bydende øjne. Undertiden slog han takten i bordet.

Og om en flyve-tanke
af vellyst banker på,
lad den til Helved vanke
og fra dig ude stå!
Kom lad mig verden kaste
bag ryggen ganske hen,
og til min Jesum haste
med poenitentz igen.

Da de var nået frem til det tolvte vers randt stride tårer ned ad hr. Marcus' ansigt. Men hr. Severin sang med løftelse i stemmen og forklaret ansigt.

Jeg tyveri har drevet,
i handel været sledsk,
jeg X for V har skrevet
og været falsk og tredsk,
med træk jeg har udsuget
min næstes blod og sved,
og har dog højt opskruet
min sær retfærdighed.
Min næstes hus at søge
jeg tredskeligen ved,
hans hustru som en skøge
står i mit hjertes med,
hans lykke, gods og ære
jeg ham misunder slet,
og tit en flig tør skære
bort fra hans gavn og ret.

Det tyvende vers var det sidste. Det blev sunget med uformindsket kraft og fortrøstningsfuld befrielse:

Så vil jeg derpå træde
frem til din skriftestol,
og om afløsning græde
for dig, al nådes sol!
Ak! Lad mig få at høre:
din synd er sonet, gak!
Så skal min mund udføre
din lov med tusind tak.

Præsterne rejste sig og pudsede deres næser.

"Ak ja," sagde hr. Severin. "Det gør så godt en gang imellem rigtig at ty til Guds nådes frelsende favn."

"Ja, nåden!" sagde hr. Marcus. "Hvor var man uden nåden?"

Provsten nikkede sardonisk til ham:

"Nå, det synes jeg ikke, De behøver at spørge om, hr. Marcus. For resten skal De vist ikke føle Dem alt for sikker. Det skal i øvrigt ingen af os," tilføjede han med hævet stemme: "Gud lader sig ikke spotte."

Hr. Severin var i færd med at stoppe snustobak op i sine brede næsebor. Han så let bebrejdende på provsten og nøs vældigt.

"Ja," sagde mag. Wenzel og åbnede døren til kammeret. "Hvis De så vil ..."

Duften af chokolade og lyden af kvindestemmer trængte på ny ind i salen.

"Ak ja," udbrød hr. Severin. "Det gør så godt ... hvad jeg skulle sige ... det timelige kræver også sit!"

Og han brød ud i sin sædvanlige latter og dunkede hr. Christian i ryggen.

I en urtegård

Barbara var i en grøn silkekjole med hvidt flors fichu den dag. Hun ærgrede sig over, at hr. Poul var hæftet hele formiddagen, hun sagde, det var noget vrøvl, præsterne spildte tiden med. De talte ikke om andet end om tiende og uld og uld og tiende igen. For sådan var præster altid, når de var sammen. Og det var jo en ting, som Barbara måtte kende. Hun sad inde i fogedstuen hos Suzanne og hørte på hendes sørgelige historie. Hun vidste ikke, hvad hun skulle svare, hun var selv så lykkelig og havde ingen erfaring i at være ulykkelig.

"Du kan sagtens," sagde Suzanne og smilede lidt trist, "du er altid nyforlibt og nyforlovet. Du ved ikke, hvad det vil sige slet ikke at være forlibt og dog være forlovet."

"Jo, det ved Gud i Himlen, jeg gør," udbrød Barbara pludselig med overbevisning. "Er der noget, jeg kender, så er det det."

Hun sukkede lykkeligt og lettet. "Jeg har været gift i årevis, uden at være forlibt."

"Ja, men ikke med Gabriel."

Barbaras ansigt blev et øjeblik eftertænksomt. Det var rigtigt nok, Gabriel havde hun ikke været gift med. Så sagde hun i en kyndig tone: "Gabriel! ... Ham kan du da nok klare."

Suzanne rystede svagt på hovedet: "Du aner ikke, hvor han er mig imod!"

Barbaras ansigt så stadig ud, som om hun vejede og målte Gabriel. Han var ikke hende imod. Han var altid så spottende og så sikker i sin sag, men det var vel ikke så svært at få ham ud

på glat is. Mærkelig nok, hun havde aldrig forsøgt det. Hun havde aldrig haft tid.

"Gabriel," sagde hun, "ham kan du sikkert få det med, som du selv vil. Du skal bare drille ham."

"Ja, men jeg kan ikke udstå ham. Jeg tåler ham ikke."

"Nå-å!" sagde Barbara. "Men så behøver du jo slet ikke at bryde dig om ham – vel?"

Det var mærkeligt med Barbara. Suzanne havde altid beundret hende og ment, at hun sad inde med alverdens forfarenhed. Og nu talte hun bare som et barn. Hun sad i solen ved vinduet og kiggede ud og ville helst snakke om løst og fast. Og da hun pludselig så Gabriel komme, strålede hun over hele ansigtet og råbte ud til ham:

"God dag, Gabriel!"

Da Gabriel trådte ind følte Suzanne straks, at han var anderledes, end han plejede at være. Der var et fornøjet, næsten godmodigt smil i hans fede ansigt. Han gned sig i hænderne: "Nå, Barbara, hvordan går det?"

Mere sagde han ikke. Hans øjne sagde resten. Med venlig frækhed betragtede han hendes slanke skikkelse. Den kendte, kildrende latter hev i Barbaras strube, en stor glæde lyste op i hendes ansigt. Gabriel blev hed derved, men samtidig følte han et lille prik i sit hjerte.

"Ja, Barbara," sagde han, "du kan sagtens. Du kommer heldigt fra alting."

Barbara udstødte igen et leende suk. Hun prøvede på at se alvorlig ud. "Hvad mener du?"

Men hun var alt for lykkelig til at kunne skjule noget. Hun rødmede og blev meget smuk. Gabriels frække mine var lige ved

at briste. Hans hjerte sved. Det var Satans. Hvad ville han med denne rose, som han altid rev sig på?

Men Barbara havde pludselig besindet sig og skyndte sig hen til Suzanne. Hun kyssede og omfavnede hende mange gange.

"Adieu, Gabriel!" råbte hun og gik.

Gabriel stod lidt og tyggede. Han sparkede til en skammel og gik så hen til vinduet. "Gud fader!" sagde han og rystede på hovedet. "Nu skal hun ud at lede efter ham – præsten. Uf, sikken liderlighed! Jeg håber ikke, at du for fremtiden har alt for meget konfifium med hende, Suzanne, det lærer du intet godt af."

Suzanne havde rejst sig op. Hun slog med nakken, hendes øjne var små af foragt: "Barbara er i hvert fald forlibt i den mand, hun skal giftes med. Det er mere end man kan sige om mig."

Hun gik ud og lukkede døren hårdt efter sig.

"Hov, hov, hov!" råbte Gabriel og kastede sig i en stol. Han slog benene overkors og var aldeles som hjemme i fogedstuen.

Da Barbara kom ud i Gongen, mødte hun Johan Hendrik, sorenskriveren. Han hilste med sit sædvanlige, spydige smil: "Nå?"

Barbara lo behaget.

"Ja, når du ser sådan ud, så ved vi jo alle, hvad klokken har slået," sagde sorenskriveren. "Sig mig – er han meget forlibt?"

Barbara lo igen. Hun kunne så godt lide Johan Hendrik, hun havde ofte lyst til ligefrem at betro sig til ham.

Sorenskriveren strøg sig om hagen. "Denne Gabriel," mumlede han. "Hm, jeg ved ikke. Skidt er det."

"Hvorfor i alverden har *du* i grunden aldrig fundet på at gifte dig med hende?" sagde Barbara og lo. Men i det samme rødmede hun lidt.

"Jeg! Hvem tror du bryder sig om mig gamle mand?"

"Å lad være, Johan Hendrik!" Barbara lo højt og var nu helt rød.

"Hvordan tror du egentlig, jeg ville være som ægtemand?" spurgte Johan Hendrik.

Barbara så ned i jorden. Så sagde hun, idet hun med foden stødte lidt til en sten: "Det ved jeg ikke. Jeg drømte engang, du var gift."

"Med Suzanne?"

"Nej. Med mig!"

"Hov, hov," sagde Johan Hendrik. "Er du sikker på, at jeg tåler at høre sådan noget?"

Barbaras ansigt var helt blegt. Hun prøvede på at se sorenskriveren lige ind i ansigtet, men måtte uafladelig lukke øjnene, det tog sig både pudsigt og rørende ud.

"Nej, men hvad jeg skulle sige," fik hun endelig fremstammet: "... jeg tror, at Suzanne ville være tusinde gange lykkeligere med dig end med Gabriel."

Sorenskriveren strøg sig om hagen.

"Det samme sagde lagmanden til mig i morges. Har I lagt råd op sammen, I to?"

"Nej slet ikke. *Slet* ikke!" Barbara lo: "Det var bare noget, der faldt mig ind i samme øjeblik, jeg så dig. Og så syntes jeg, at jeg lige så godt kunne fri til dig straks! Tænk at lagmanden har haft nøjagtig samme idé!"

Hun var rød og glad og havde ganske genvundet fatningen.

"Ja, er det ikke underligt?" sagde Johan Hendrik. "Det er den eneste gang i mit liv, at jeg har haft indtryk af, at lagmanden virkelig har været opsat på noget. Han *sagde* ganske vist ikke meget, som du vel kan tænke, men ..."

"Ja, men vil du da ikke?" råbte Barbara. Hun stod og trippede, i hendes stemme brødes iver og forventning.

"Nå ja, for mit vedkommende ... Jeg har altid syntes særdeles godt om Suzanne, og selv om de også skulle lave en vise om mig ... skønt! det gør de nu vist ikke. Men du forstår, den sag er ikke så let at ordne nu."

"Å, du må forsøge, Johan Hendrik, vil du ikke?"

"Lad os nu se," sagde sorenskriveren og fik et grublende udtryk.

Pludselig klarede han op og skottede hen på Barbara:

"Men så bliver der jo intet par af os to!"

Barbara slog lynsnart øjnene ned. Det hev i hendes strube.

"Adieu, Johan Hendrik!" råbte hun og skyndte sig ud mod Reyn. Glæden lyste som en sol i hendes stemme.

Det første, hr. Poul så, da han efter præsternes middagsmåltid trådte ud af Reynegård, var Barbara i sin strålende grønne silkekjole. Han følte et dumpt stød af tilfredshed, som så ofte, når han havde håbet, men ikke ventet at se hende. Hun kom ham smilende i møde, tog ham ved armen og var fuld af munterhed og dirrende verve. Falsetten i hendes stemme var som en regnbue af lyde, der kildrede hans øre. Han fulgte med hende, hun var levende og let, men selv var han tynget af en kvalfuld glæde.

"Hvor skal vi gå hen?" spurgte hun.

De vandrede gennem Gongen helt hen til elven oven for byen. Hr. Poul fortalte om landemodet, om hr. Christian og Elsebeth, og Barbara lo og sagde, at det var grusomt gjort mod hr. Christian.

"Sagde de intet om mig?" spurgte hun pludselig. Hendes stemme lød lidt ydmyg og hun slog øjnene ned.

"Nej. Det vil sige – hr. Severin vrøvlede noget, du ved jo, hvordan han er."

"Hvad sagde han?"

"Å, han lo bare i vilden sky og råbte op om, at det var dårskab og så videre."

Hr. Poul mærkede et lille tryk om sin arm. Barbara så hastigt op på ham. I hendes blik var der noget på en gang foruroliget og taknemmeligt. Der blev en pause. Så spurgte hun ganske henkastet:

"Sagde provsten ingenting?"

"Nej," svarede hr. Poul bestemt. "Men hr. Severin," tilføjede han hastigt, "hr. Severin mente, *jeg* meget hellere skulle have giftet mig med Elsebeth Marcusdatter fra Sandø. Han sagde, at hun var et yndigt lam."

Barbara så ud som et barn, man har gjort fortræd. Men det var kun en skygge, der fo'r hen over hendes ansigt. Straks efter lo hun og sagde: "Jeg synes nu, at Elsebeth er meget sød, og hun passer *glimrende* til hr. Christian."

Barbara gik lidt i tanker. Så tilføjede hun: "Men hr. Severin er og bliver en abekat. Han plejer at holde taler for mig og kalde mig Chrysilis og Amaryllis."

De havde stået lidt ved elven, var vendt om og var igen kommet ud på Reyn. De vidste ikke, hvor de skulle gå hen.

Pludselig fik Barbara en idé: at de skulle gå ind i rektors kålgård og sætte sig. Der var der så roligt og ensomt.

Solskinnet stod lige ned i rektors have. Den lå bag skolen ned ad en stejl skrænt på vestsiden af Reynhøjden. Der var ingen træer, men adskillige sirbuske, og overalt stod kvannerne mandshøje med hvide blomsterskærme. Ingen steder på Færøerne havde hr. Poul endnu set så frodig en plantevækst, han bedøvedes næsten af varmen og den krydrede duft fra urterne.

Barbara satte sig ned. Hun var hjemmevant her som alle steder i Havnen.

"Har du en kniv?" spurgte hun.

Han rakte hende sin kniv. Barbara skar en af de høje kvanner over, kvistede blade og blomster af og rakte ham et stykke af den tykke stængel. "Værsågod," sagde hun. "Smag en gang på det!"

Hr. Poul bed i stænglen. Den var overmåde grøn og saftig.

"Smager det ikke godt?" lo Barbara. Hun var selv begyndt at spise.

Kvannen havde en stærk smag, brændende frisk og dunkelt krydret på en gang. Hr. Poul vidste ikke straks, om han kunne lide den, han var helt overrasket, det kradsede i hans mund.

"Den smager af sommer," sagde Barbara. Hun sad med den grønligt hvide blomsterskærm i hånden og drejede den mellem fingrene.

"Den smager, som den ser ud," sagde præsten og tænkte på plantens voldsomt grønne farve og frodighed. Alt omkring dem var grønt. De sad som på bunden af en flaske.

"Kan du tænke dig," sagde Barbara: "jeg har friet i dag – friet til en mand."

"Friet – hvad mener du?" spurgte hr. Poul. "Friet til hvem?"

"Til Johan Hendrik, sorenskriveren."

Hr. Pouls hjerte var begyndt at banke. Hvad var nu dette? Altid var han fuld af uro, aldrig følte han sig tryg.

"Å, Poul! Lad dog være med at se sådan ud," råbte Barbara. Hun tog hans hoved mellem sine hænder og så ham lige ind i øjnene: "Du må ikke se sådan på mig, hører du."

"Nej, men ..." mumlede han og var ganske forvirret.

"Troede du virkelig på, hvad jeg sagde?" vedblev Barbara og ville ikke slippe hans hoved. Hendes stemme var både glad og indigneret.

"Selvfølgelig ikke," sagde hr. Poul og rev sig lempeligt løs: "jeg blev kun så ... forskrækket."

"Du er en frygtelig nar, er du," sagde Barbara. "Du må ikke være sådan. Det er ikke pænt af dig. Det er modbydeligt, hører du. Jeg friede ikke på egne vegne, selvfølgelig. Jeg friede for Suzanne. Kan du ikke forstå det?"

Og så fortalte Barbara vidt og bredt om Suzanne og om Gabriel, hvor ækel han var, og hvor synd det hele var, og imens drejede og drejede hun sorgløst på den store, grønligt hvide blomsterskærm, som hun havde i hånden. Men hr. Poul tænkte på den søndagaften, da de franske skibe var i Havnen.

"Og hvad svarede så sorenskriveren?" spurgte han adspredt.

"Å, han sagde ... ja, han sagde, at selvfølgelig ...! men at han meget hellere ville have været gift med mig."

"Nå," sagde hr. Poul.

Barbaras øjne flakkede lidt, så søgte hun at fange hans blik, men han så ned i jorden. Så tog hun et græsstrå og prikkede ham lidt på halsen.

"Nar, nar, nar!" hviskede hun ind i hans øre.

Det varede en stund inden hr. Poul løftede hovedet, men i samme sekund, Barbara kunne se hans øjne, kastede hun sig heftigt om halsen på ham, kyssede ham længe og knurrede til sidst af kælenskab. Endelig holdt hun inde, så ham i øjnene og spurgte: "Troede du virkelig?"

Men i det samme lagde hun sig igen ind til ham og knurrede og havde nær aldrig sluppet ham. Hr. Poul sad helt fortumlet i den stærke varme, han følte endnu kvannens skarpe sødme i sin mund, hans hjerte var tynget af kvalfuld glæde.

Gabriel stod netop i fogedstuens vindue, dengang hr. Poul og Barbara kom forbi. Synet af dem ramte ham som et slag, han vidste godt i forvejen, at de i dette øjeblik måtte være sammen. Alligevel tålte han ikke at se det, det gjorde ondt, ikke blot i hans hjerte, men også i maven, ja ned i benene. Det var Satans, dette her. Han vandrede rastløst op og ned ad gulvet. Så gik han ud. Han ville ikke gå for hurtigt, han var bange for at indhente dem og se dem igen. Hvorfor gik han i det hele taget? Han kunne ikke gøre for, at hans underkrop gik med ham, førte ham afsted gennem Gongen.

Han standsede midt på Reynet. Han kunne ikke se dem nogen steder. Solen brændte på hans hoved, han havde glemt sin hue. Han var aldeles rådvild og fortvivlet og havde en dump fornemmelse i sine lår. Han spadserede rundt mellem husene, men vendte bestandig tilbage til det øverste af Reynet,

Skolereyn, som det kaldtes. Hans næsebor bevægede sig. Pludselig hørte han Barbaras latter. Den ramte ham som en lille spids og blank pil et sted inde i kroppen. Nej, han tålte det ikke. Han gik ind i rektors kålgård og banede sig vej mellem ribsbuskene. Et øjeblik standsede han og lyttede. Fluer summede og solen stak. Nu hørte han Barbaras stemme helt nær ved. Og der sad hun i grøn silkekjole og stort fichu.

Hun og hr. Poul.

I samme øjeblik, præsten så Gabriel komme, fik han denne mørke, anspændte mine, der sagde så meget som, at nu skulle der igen holdes fast. Men Barbara lo og sagde forbavset:

"Gabriel! Er du her?"

Gabriel smilede forlegent og stillede sig op foran dem. Hr. Poul følte det, som om en sky var gledet for solen. Han stirrede forbitret på Gabriels svære ben og sagde ikke et ord. Også Gabriel var rasende. Han ville slet ikke se på præsten. Han ækledes over ham, som over en spyflue på et friskt bær.

Barbara var den, der først begyndte at tale. "Vil du have kvanner, Gabriel?" sagde hun ganske ligegyldigt.

Præsten så ublidt på hende. Men også Gabriel var ude af stand til at vise nogensomhelst polerthed. Måske stødte han sig over en eller anden klang i hendes alt for naturlige tonefald, måske tirredes han af et blink i hendes venlige øjne. For Satan! Han vidste jo godt, at han stod og var til grin.

"Kvanner," vrængede han hidsigt, "jeg spiser ikke kirkegårdsplanter!"

Barbara så ud, som om hun havde fået et slag. Hun var aldeles uvant med at nogen talte så hårdt til hende.

"Ja men Gabriel," sagde hun, "dette er jo ikke ..."

"Det er ligurter!" sagde Gabriel. "Ved du ikke, at der har været pestkirkegård her?"

"Sikke noget vrøvl," råbte Barbara. "Pestkirkegården var ikke her, den var helt dernede i hjørnet."

"Lige meget, ækelt er det alligevel," sagde Gabriel.

Egentlig var det præsten, hans vrede gjaldt, men han ville ikke se ham, han ville ikke anerkende hans eksistens her i haven. Derfor var det Barbara, han skændte på, og han følte en slags sød udløsning ved at iagttage virkningen af sine ord. Han lo sagte uden at smile og vedblev: "Du måtte dog vide, Barbara, at kvannen er en skiden urt. Man bliver spedalsk af den! Ha ha ha. Ja, hvor Djævelen skulle ellers den spedalskhed komme fra, der sniger sig om her i Havnen? Det er ækelt – *ækelt*!"

Barbara var virkelig altereret. Aldrig havde nogen sagt, at det, hun gjorde, var ækelt. Hun drejede meget hurtigt på den store kvanneskærm og slængte den pludselig fra sig.

"Du er et vrøvl, Gabriel!" sagde hun med en lille uglad latter.

Gabriel var så tilfreds over sin sejr, at han satte sig ned ved Barbaras side.

"Ak," sagde han for at sige noget, og stønnede lidt. Han så ikke hr. Poul. Hr. Poul så heller ikke ham, det sortnede for hans øjne af vrede.

Gabriel lo igen så småt og sagde formildet: "Nej, naturligvis er det ikke bevist, at det er kvanner, der forårsager spedalskhed. Men ... Niels i Puntens søn Hans, der i fjor kom ud på spedalskhedshospitalet på Arge, han havde lige godt ædt sig fordærvet i kvanner kort forinden, det er jo almindelig kendt!"

Det svarede Barbara ingenting til, men pludselig sagde hun: "Er du glad over, at du skal giftes, Gabriel?"

Hun ville gerne tale om noget andet end kvanner.

"Glad," sagde Gabriel, "hvad Fanden skal jeg være glad for?"

"Ja, glad for Suzanne, for eksempel?"

"Hm. Skal jeg ikke også være glad for barnet, synes du? Nej, ved du nu hvad!"

Han sad med albuerne hvilende på knæene og stirrede ned i græsset. Pludselig så han på Barbara og lo: "Næh, så må man sige, at der var en, der var betydelig mere behændig den aften."

Et leende gisp undslap Barbara.

"Du tager fuldstændig fejl!" råbte hun ivrigt. Latter og indignation brødes i hendes stemme, hun begyndte så småt at rødme. Men det lykkedes hende ikke at blive vred.

Gabriel sad i lydløs latter og betragtede hende. Han havde den samme venligt nærgående mine som om morgenen. En enkelt gang sendte han præsten et ransagende blik. Det var første gang, han så på ham. Hr. Poul havde det samme tillukkede udtryk, der sagde, at han holdt fast.

Men Barbara skyndte sig at tale om noget andet.

"Vil du meget nødigt giftes med Suzanne?" spurgte hun Gabriel.

"Ja det skal guderne vide," sukkede han oprigtigt. "Unægtelig kunne jeg have tænkt mig noget andet."

Et behaget smil lyste op i Barbaras ansigt. Igen undslap der hende en lille latter.

"Ja men Gabriel," sagde hun og lukkede flere gange øjnene, "måske ... måske du kan lade være?"

Gabriel fik et ganske besynderligt ansigtsudtryk. En overmægtig forfængelig tanke flagrede et sekund i hans hjerne. Hans underlæbe blev så slap.

"Lade være?" sagde han med usikker stemme.

Barbara blev ved med at betragte ham og blinkede stadig ganske langsomt. "Ja, jeg mener, at måske er det ikke nødvendigt," sagde hun sagte og lidt tøvende.

"Gu er det nødvendigt," sagde Gabriel uden overbevisning. Men på en gang blev hans ansigt blegt og anspændt. "Sig mig, hvad mener du egentlig?" råbte han.

"Jeg mener kun, at du sikkert kan blive fri, hvis du vil," sagde Barbara rask.

Gabriel fo'r op.

"Hvem Satan siger, at jeg ikke vil? Jeg mener ... hvem Satan siger, at jeg ... at jeg kan blive fri?"

"Det er der ingen, der siger endnu, men sorenskriveren vil måske gifte sig med Suzanne, hvis hun vil have ham. Både lagmanden og jeg har talt med ham om det, og ... og ..."

Barbara trak skuldrene sammen og så drillende op på Gabriel: "Og når du er så ked af det, så ..."

"Du skal have tak, Barbara," sagde Gabriel højtideligt. "Du skal have tak," gentog han næsten brølende, "at du fortalte mig dette i tide. Jeg skal Fanden gale mig aldrig glemme dig denne svinestreg!"

Han var allerede ude af haven. Græstørv løsnede sig under hans fødder og rullede ned ad skrænten. Barbara stod og betragtede hånligt det vældige muskelspil i hans bag. Måske var hun samtidig lidt fortrydelig over, at han så formløst forlod hende. Hun lagde mærke til, at hans bukser var af tykt, meget solidt klæde.

Men pludselig fløj en gul sommerfugl op af buskene og begyndte at flagre rundt i haven.

"Å se!" råbte hun.

Hr. Poul rejste sig langsomt. Solen stak. I sin mund havde han endnu den ramme sødme af frodigt flor og sort jord.

Idevande

Hr. Poul vågnede. Solen skinnede ind ad vinduet og lyste på Barbaras tøj, der lå i en bunke på en stol.

Han var gift nu. Barbara sov ved hans side.

Noget af Barbaras tøj var hvidt linned, andet var kulørte stoffer – det var hendes ham fra gårsdagen, som lå der, hastigt strøget af hende og henslængt, uordentligt, men ikke uskønt. Hr. Poul lå lidt og betragtede disse klædningsstykker. Måske ville hun have lagt dem lidt anderledes, havde hun tænkt over det. Men tænkte Barbara over noget? Som tøjet lå der, var det en af hendes hjertes gerninger, grebet og foreviget i al sin stærke, tankeløse natur og grace.

Hr. Poul fyldtes af beundrende ømhed og taknemmelighed. Disse klæder lå der som en betroelse, som en slags rørende erklæring til ham. Han vendte sig om imod hende. Men hendes sovende ansigt var anderledes end hendes vågne. Han havde lagt mærke til det før. Når hun sov var der en slags græmmelse over hendes træk, noget hjælpeløst og lidende. Også dette lod hun ham se. Men *skulle* han se det? Var det en betroelse, som hun ville have vedkendt sig i vågen tilstand? Hans hjerte bankede for hende.

Hvem var Barbara? Var det hende, som i aftes havde klædt sig af ved stolen derhenne, eller var det kvinden, der sov her med en ve i sit ansigt? Hvis nu alt, hvad han kendte til Barbara, kun var en ham, et hylster af mange farver, ligesom hendes klæder?

Hun slog øjnene op, og i samme sekund var hun en anden. Hun lo til ham, som om hun pludselig havde fået ham igen, efter at han i lang tid havde været borte fra hende. Hun var varm af søvnen og lagde sin arm om hans hals. Så så hun på solen og sagde, at det var tid til at stå op.

Barbara stod ud af sengen. Hun gik så blomstrende naturlig omkring i sin bare særk, kun hendes fødder krympede sig en ubetydelighed ved berøringen med det kolde gulv. Hr. Poul lå og undrede sig. Her udenfor Nystue havde han for mindre end et år siden gået og bævet ved den blotte tanke om Barbara. Og nu stod hun foran ham som hans ægtehustru, nøgen og blussende af varme fra deres fælles seng.

En skuffelse slog pludselig ned i ham. Var dette virkelig det hele? En seng, et favntag og en mærkelig sød atmosfære, som han dog for længst havde vænnet sig til – var der intet andet indhold i det gøgleværk, som han nu i tre fjerdingår havde været besat af?

Barbara smøgede særken af sig og stod splitternøgen på gulvet. Hr. Poul følte et voldsomt stød af vellyst, men så sneg tomheden sig atter ind over ham. Således så altså Barbara ud. Hun var dejlig, han indså det godt. Men han følte intet ved det.

Han mødte hendes flammende blik i spejlet og hørte hendes bevægede stemme: "Nej, min ven, i dag må jeg skynde mig. Vi skal jo rejse!"

"Det var kedeligt," hørte han sig selv sige. Han var aldeles forbløffet. Aldrig før havde han behøvet at sige en sådan løgn til hende. Han huskede, hvor bevidstløst vild han engang var blevet over en vinternat at have set et glimt af hendes nøgenhed i en røgstue. Nu stod hun i morgensolen og stænkede sin

rødmende krop med Eau de Cologne. Og han var så koldsindig, at han kun savnede sin kval og sin smerte.

Barbara sendte ham flere fingerkys og lo. Men pludselig studsede hun: "Hvad er der, min ven? Er du ked af det? Men jeg *har* ikke tid!"

Hun løb hen og gav ham et kys med det yderste af sine læber. Hendes krop var vellugtende og kølig. Men hr. Poul følte det, som om en vældig sæbeboble var bristet. Han var fuld af smertelig medlidenhed med Barbara og gjorde sig bitre selvbebrejdelser.

Men Barbara kendte ikke hans tanker og begyndte at klæde sig på. Hun knappede underkjolen over sine hofter, så sig hastigt i spejlet, satte sig ned og trak sine strømper på. Allerede da begyndte hr. Poul at føle sig anderledes til mode. Men Barbara ænsede ham slet ikke. Hun vandt i en fart strømpebåndene om sine knæhaser. Så tog hun en kam og begyndte at rede sit hår.

Han søgte at fange hendes blik i spejlet. Men hun betragtede kun sit eget billede og smilede til sig selv, mens hun satte sin frisure. Han forsøgte at tale med hende, men hun svarede kun med enstavelsesord og indhyllede sig i en sky af duftende pudder.

"Må jeg kysse dig?" spurgte han.

Han så hendes leende mund, rød og hvid i spejlet. Hun satte omhyggeligt en lille sort plet på sin kind.

"Må jeg kysse dig?"

Hun viskede pletten ud og anbragte en ny lidt nærmere den ene mundvig. Så drejede hun sig pludselig mod ham, hendes barm bølgede i vellugt, øjnene brændte i hendes pudrede

ansigt. Hun gav ham et hastigt, åndsfraværende kys og vendte sig straks mod spejlet igen.

"Hvor du maler dig," sagde han. "Jeg anede ikke, at I malede jer sådan på Færø!"

Hun svarede ikke. Han vidste intet bedre at foretage sig end at iføre sig sine bukser. Så satte han sig på sengekanten og tænkte på kærligheden. Den var som sol og hastige skygger.

Barbara havde taget sin blå kjole på. Hun knyttede et silketørklæde om sin hals og lyste og duftede. Så lukkede hun vinduet op. En mild luftning ryddede op i pudderskyerne. Thorshavns haner galede, ænderne svømmede ude på Østrevågs blanke vandspejl.

"Der går Gabriel!" sagde hun.

Gabriel gik gennem Gongen i paryk og trekantet hat. Han var blevet en fin mand. Selv hans skygge var lige så skarp og *distingué* i morgenlyset som nogen af silhouetterne på landfoged Harmes tøjbetrukne vægge. Folk hilste ærbødigt på ham, og han svarede ved at føre den forsølvede knap på sin ibenholtsstok op til hatten. Det var en af landfogedens stokke.

Gabriel var blevet gift og havde den første morgen i sit ægteskab fået en søn. Barnet var kommet lidt for tidligt til verden, det var svageligt og havde straks måttet døbes. Det var opkaldt efter landfogeden og hed Augustus Gabrielsen Harme.

"Adieu," sagde Barbara og kyssede på fingeren, "jeg har rædsomt travlt i dag."

Hr. Poul løb efter hende, men hun undslap ham og var væk som en brusende fugl. Han stod tilbage på hosesokker som en halvpåklædt stymper. Den sædvanlige vage uro begyndte atter at plage ham. Han ønskede det øjeblik tilbage fra for lidt siden,

da han slet ikke havde brudt sig om hende. Han kiggede ud ad vinduet og så hende gå ind ad den dør i fogedstuen, ad hvilken Gabriel for lidt siden var gået ud. Nå, så vidste han dog, hvor han foreløbig havde hende. At han virkelig kunne komme på så absurd en tanke, at han ikke brød sig om Barbara! Han tændte sig en pibe tobak og klædte sig langsomt på.

Han følte trang til at tale med en eller anden. Men du verdens skaber – hvem kunne han tale med om Barbara? Sin kollega havne-præsten? Mag. Wenzel ville svare i himmelen, hver gang han spurgte på jorden. Lagmanden? Han så for sig Samuel Mikkelsens gode ansigt. Han ville smile mildt og overbærende ad kærlighedens subtiliteter. Sorenskriveren? Han ville slå op i en filosofisk bog og oplyse sagen med eksempler og paralleller. Men når alt kom til alt, var det så ikke at foretrække? Han havde hørt så mange Guds ord, han trængte nu til en jordisk prædiken. Sorenskriveren var en mand, han altid havde fundet behag i at tale med. Han kunne godt lide denne magre ræsonnør. Han havde bare aldrig haft tid, aldrig haft ånderum.

Der var nu noget mærkeligt i, at han i dag var begyndt at reflektere. Han havde ikke reflekteret i tre fjerdingår. Var det alligevel ikke, som om feberen i hans hjerte var blevet mindre? Han var glad for det og kunne dog ikke lide det.

Da han en halv time senere trådte ind i sorenskriverens stue, fornam han straks en atmosfære, som han genkendte. Det var noget fra København, han kom til at tænke på Regensen og på kollegierne i de lærdes kvarter, og pludselig huskede han Frue Kirkes gyldne, himmelstræbende spir. Han følte det, som om han var blevet rykket tilbage til en tidligere, glemt tid, da endnu meget var usket.

Sorenskriveren kom ham i møde, ikke helt påklædt, med en bog i hånden.

"Undskyld," sagde han. "Det er ikke fordi jeg er nogen syvsover. Men bøgerne gør mig ofte og tit så opsat, at jeg derved glemmer at stå op."

Ja, tænkte hr. Poul: Regensen! Han talte først lidt om vejret, og sorenskriveren talte om afgrøderne, som han mente ville blive gode efter den gunstige sommer.

"De er en mand, som er fornuftig på alle ting, mons. Heyde!" sagde hr. Poul uden videre overgang.

"Jeg prøver efter evne at være det," sagde sorenskriveren med sin stilfærdige, dybe stemme.

"Ja," sagde hr. Poul og kiggede ligesom lidt fraværende ud ad vinduet: "Så mener de sikkert, at jeg er en meget ufornuftig mand?"

"Hvorfor det?"

"Jeg tænker på mit giftermål."

Sorenskriveren satte sig ned, slog det højre ben over det venstre, lænede sig forover og begravede hagen i sin hånd. Så skiftede han benene om og lænede sig tilbage, og endelig sagde han, idet han gravede en sølvtabatiere op af lommen: "Den, der lever uden dårskab, er ikke så vis, som han selv tror."

Hr. Poul så forbavset på ham. Sorenskriveren rejste sig op, vinkede afværgende med hånden og lo: "Ja, De må ikke tro, det er mig, der har fundet på disse ord – så klog er jeg ikke. Nej, det er *La Rochefoucauld*."

"Laroche ... nå en af disse nymodens franske filosoffer?"

"Nå, så nymodens ... nej, men han vil heller aldrig blive démodé. Jeg plejer ofte at læse et ord af ham, omtrent som jeg

tager mig en pris. Det er så sundt!"

Han rakte sin lille sølvdåse frem mod hr. Poul: "Det er så sundt i ny og næ at høre et sandheds ord om sig selv, og mennesket i det hele taget." Sorenskriveren nøs heftigt. "Det er en materie, som jeg aldrig bliver træt af at ræsonnere om."

"Den mening havde jeg også om Dem," sagde hr. Poul. "Des mere forbavser De mig ved at recommendere mig, hvad De selv kalder dårskab."

Sorenskriveren satte sig ned og lo. Han lagde igen benene over kors og gned sig ned ad den ene strømpe.

"Ja, jeg mener rent ud sagt: spring bare over bord! Der skal nogen til at leve livet, og den som går uden om dårskaben, han går min tro også uden om livet. Ved De hvad, jeg kan gerne tilstå for Dem, at jeg ikke blot beundrer Dem, men også misunder Dem. Ja, nu må De ikke misforstå mig. Frem for alt står det mig klart, hvad voveligt spil det er De spiller, og De kommer sikkert ikke til at danse på roser. Men for at udtrykke min tanke præcist: jeg misunder Dem de erfaringer, De vil komme til at gøre."

"Også hvis jeg taber spillet?"

"Netop hvis De taber spillet. Vinder De det, må der jo være noget galt fat med Dem."

"Jeg forstår Dem ikke rigtigt."

"De vil forstå mig bagefter – hvis De da overlever det."

Sorenskriveren sprang pludselig op og gik hen og gav hr. Poul et klap på skulderen: "Nu må De forstå skæmt, – selvfølgelig overlever De det. De må ikke lade Dem påvirke af nogen superstition. Altså, courage! Men så meget ved De vel i forvejen, at der forestår Dem en avanture."

"De siger, at De misunder mig det spil, jeg er kommet til at spille. Det ligger da nær for mig at spørge, hvorfor De ikke selv vover nogen avanture."

"Ak," smilede sorenskriveren: "jeg er alt for fornuftig. Fornuften stiller sig i vejen for visdommens erhvervelse. De skal ikke spejle Dem i mig, jeg er ikkun en pedant. Her har jeg siddet i mange år og været ved at forgå af nysgerrighed efter at kende menneskene, og til den ende har jeg læst Gud ved hvor mange bøger! Tror De, at jeg er blevet klogere?"

Han pustede lidt og lo. "Jeg skal sige Dem én ting: hvad man forstår af en bog, er kun, hvad man bifalder, og hvad man bifalder er kun, hvad man på en eller anden måde ved i forvejen. Eller hvad der passer i ens kram. Resten er røg."

Sorenskriveren havde gjort en pause. Han sad tilsyneladende ganske distræt og fløjtede med den ene halvdel af munden. Så rejste han sig pludselig og begyndte at spankulere.

"Forstår De mig? Her sidder jeg og ræsonnerer og studerer søkort over det hav, som hedder menneskelivet. Og så kommer pludselig De og styrer for fulde sejl lige til havs."

"Mod mit eget skibbrud, siger De jo."

"Ja, ja. Men forstå mig ret: en filosof lider aldrig noget totalt skibbrud. Og det var altså dette, jeg ville sige til Dem: siden De nu er kommet på denne galej, så rejs som en filosof. Gør Deres filosofiske og moralske observationer af alt, hvad De ser og hører, og mål hver dag dårskabens vindstyrke. Så vil De en dag træde i land, berøvet Deres skude måske, men til gengæld vil De med et alvidende smil kunne ryste på hovedet og sige 'verden, verden!' ligesom min moster Ellen Katrine."

Hr. Poul følte sig stadig forvirret.

"Det er nyt for mig at høre," sagde han, "at dåragtigheden skulle være et middel, som fører til visdommen."

Sorenskriveren standsede og lo. Med sine magre fingre gjorde han en gestus, som om han var en prædikant: "For en Guds mand som Dem skulle det ikke være så svært at fatte. Ligesom De sikkert har bemærket, at vejen til saliggørelsen går gennem synden, således går vejen til visdommen gennem dåragtigheden."

Hr. Poul syntes, at han genkendte noget i denne tankegang. Han følte sig besnæret af den, den hjalp ham gennem noget vanskeligt.

"Jeg troede, De var en discipel af baron Holberg og sådanne mænd," sagde han, "hvis moral udelukkende siges at bero på fornuften."

Sorenskriveren satte sig pludselig ned. Han så ud, som om han havde fået mavekneb, han gjorde en grimasse og var ligesom i vånde:

"Ja hvad skal jeg sige? Det eneste man har at holde sig til, er sin stakkels fornuft. Derfor læser man Holberg og Bayle og Locke og alle de mænd. Men hvis jeg i min vankundighed tør kritisere disse *autores* en smule, så skulle det være i dette stykke, at de i al deres fornuft glemmer, at mennesket i sin grund er deræsonabelt og slet ikke kan leve uden ufornuft. Jeg er ikke langt fra ligesom min broder Wenzel at tro på arvesynden!"

"På arvesynden?"

"Ja, eller på arve-ufornuften! Synd og dårskab er kun to navne på en og samme ting. Min broder Wenzel støder sig blodigt på det og kalder det synd og plager i den anledning Himmelen med en vidtløftig korrespondance om sit eget

hjertes ynkelige og urimelige tilstand. Jeg føler mig ikke et hår bedre end han, men kan dog ikke finde mig selv andet end latterlig og dåragtig. Ret beset, kære hr. Poul, er vi jo som aber alle sammen. Det er idel avind, havesyge, begær og forfængelighed, der raser i os. Navnlig forfængeligheden!"

Han rystede på hovedet og lo: "Men sådan er nu vor natur, hvad enten det nu er Fanden eller hvem det er, der har sat dette abesind i os."

"Det er så sandt, så sandt," sagde hr. Poul. "Hvad var vi alle sammen, om ikke Gud i sin kærlighed havde givet os nåden, der gør alle vore synder hvide som sne."

"Nåden," sagde sorenskriveren, "puh, nåden, undskyld. Hvad er nåden andet end et hovedvandsæg, som man lugter til, når syndens fodsved bliver alt for stram?"

Hr. Poul kunne ikke bare sig for at smile. Han tænkte på hr. Severins og hr. Marcus' salmesang. Men det var frygteligt, dette her, det var kætteri, det var imod loven.

"Næ," vedblev Johan Hendrik, "et hovedvandsæg kan måske tage lugten bort, men sveden bliver sågu den samme. Det er at overdøve den ene dårskab med den anden."

Hr. Poul gjorde et kast med hovedet og sagde: "Hvad De der siger, rammer kun de ortodokse. Nutidens kristne tror ikke på nåden, uden at man samtidig af et ærligt hjerte sørger over sine synder og søger at forbedre sit liv. Gør man ikke det, *har* man slet ikke nåden."

"Hvad er et ærligt hjerte? Ja, undskyld at jeg spørger som en Pontius Pilatus."

Sorenskriveren rejste sig og begyndte igen at spankulere. Hr. Poul tænkte på sit eget hjerte. Det kunne ikke være ærligt, selv

overfor Barbara havde det i morges været skammelig ubestandigt og flygtigt. Han vidste ikke, om han i dette øjeblik overhovedet elskede hende, eller om det ikke snarere var noget kogleri alt sammen. Han blev sorenskriveren svar skyldig.

"Ja, der ser De," sagde Johan Hendrik. "Aben i vort eget hjerte løber vi aldrig fra, hvad enten vi er kristne eller ateister. Har De læst Pascal? Nå, nej. Min broder Wenzel har heller ikke læst ham, og det er en fejl. Men han har læst Kingo, og han siger: far, verden, farvel. Det vil sige, han siger Fanden, gør han, men lad det være, han er jo ikkun en abe som alle andre. Jeg ved virkelig ikke, hvordan Vorherre skal kunne gøre forskel på os. Min egen fattige fornuft har ikke ført mig længere end til at anerkende min dårskab, men aldrig til at forbedre mit urimelige hjerte. Den har ikke hjulpet mig mere end nåden. Dog kan jeg ikke finde anden måde at dyrke Gud på end med det lys, jeg har fået, at eftersøge narren i mig selv og prøve at gøre nytte i den verden, hvori jeg er sat. I mine kår er der lidet at lære og mindre at udrette. Men De, min kære ven, De må vide, at de mennesker, som møder den sande nåde, er Dem, hvem skæbnen tager et tag i og spiller på som på et instrument. Om disse mennesker da gider uddrage nogen lære deraf."

"Jeg holder Dem for en kætter, mons. Heyde," sagde hr. Poul. "Dog må jeg tilstå, at jeg har lært noget af Dem."

Sorenskriveren svarede ikke. Han stod ved et lille bord og var beskæftiget med at skrue en fløjte sammen. Da han var færdig hermed, satte han instrumentet for munden og blæste en lang kadence.

"Ja se," sagde han. "Dette er nu en af *mine* dårskaber. Jeg kan ikke lade være med at spille, skønt der hverken er noget

fornuftigt eller noget moralsk i det."

Han blæste igen en lang, skælvende trille og stod så eftertænksomt med fløjten mellem hænderne: "Selv Holberg, den gamle knark, havde også en passion for musikken. Man skulle ikke have troet det. Har De nogensinde set ham?"

"Nej, han var død, før jeg blev immatrikuleret."

"Nå ja. *Jeg* har hørt ham spille ... en aften, jeg kom forbi hans gård i København."

Johan Hendrik blæste små musikstykker og snakkede ind imellem. Han fortalte om sin brodersøn Andreas Heyde, der spillede så udmærket violin. Faderen var død. Selv studerede han nu økonomi i København.

"Økonomi?" spurgte hr. Poul forundret.

"Ja," nikkede sorenskriveren, "det satte jeg igennem. Så kan han måske blive fødelandet til nogen nytte. Wenzel ville naturligvis have, at han skulle læse teologi. Han mente, at det andet var en alt for verdslig materie."

"Det kan jeg tænke," sagde hr. Poul.

"Og så anførte han, at teologien i hvert fald ikke var brødløs."

Johan Hendrik gjorde en grimasse. "Verden, verden!" tilføjede han og trak på skuldrene.

"De er ingen stor præsteven, forstår jeg," sagde hr. Poul og smilede.

"Ikke så stor som mme. Aggersøe!"

Sorenskriveren sænkede pludselig sit instrument og gjorde en dyb, meget forbindtlig kompliment mod det åbne vindue.

"God morgen, Johan Hendrik!" lød Barbaras stemme udenfor: "Jeg kommer hidlokket af dit spil!"

"Hm," sagde sorenskriveren. "Det kan du sagtens bilde mig ind. Jeg ved nok, hvorfor du kommer. Men det er kun godt, at du længes efter din husbond!"

Hr. Poul havde i det samme rejst sig op. Hans kone glippede med øjnene, da hun så ham, og lo, men uden overbevisning.

"For resten," sagde hun og rødmede, "jeg kom virkelig for spillets skyld! Jeg vidste slet ikke, at Poul var her."

"Ja, men kom indenfor," sagde sorenskriveren. "Så vil jeg spille for jer begge. Det burde nu være på en *oboe d'amour*!"

Barbara så på sorenskriveren og lo. Det var for hr. Poul, som om der mellem de to eksisterede en fortrolighed, han ikke kendte.

"En *oboe d'amour*, – ved du hvad det er, Barbara?" vedblev sorenskriveren. "Du forstår ikke ordene, hvad? Men du kender altid melodien!"

"Nej, jeg må videre," sagde Barbara. "Jeg har slet ikke tid til at stå her, jeg har *så* meget at gøre. For resten kommer der et skib! Man siger, det er *Fortuna*."

Hun vinkede farvel og smilede endnu engang til sorenskriveren. Men da hun var kommet et lille stykke ned i gyden, vendte hun sig om og sendte sin mand et fingerkys. Da havde sorenskriveren trukket sig tilbage til det indre af stuen.

"Ja," sagde han. "Det er en dejlig kone, De har. Jeg har gjort kur til hende, siden hun var en lille pige, og hun har altid været så elskværdig at lade, som om hun ikke vidste, hvor gammel jeg var."

Hr. Poul betragtede ham tvivlende. Disse skødesløse ord behagede ham, men de stillede ikke hans tørst efter beroligelse. Han havde mest lyst til at åbne hele sit hjerte for

sorenskriveren, at besværge i hvert fald denne mand til at være hans forbundsfælle. Men han frygtede for at få alt for rystende sandheder at vide. Han havde allerede erfaret, at Johan Hendrik Heyde var en kirurg, som brugte kniven uden skånsel. Derfor drejede han samtalen hen på mere almindelige emner, og lidt efter tog han afsked.

"Farvel," sagde sorenskriveren. "Er der noget, jeg kan være Dem til tjeneste med, håber jeg at De kommer igen. Jeg følger Dem med interesse."

Hr. Poul vidste ikke rigtig, om han skulle sætte pris på denne interesse. Han følte det, som om han var en papirsbåd, der blev sat ud at sejle i en elv. Men foreløbig var strømmen rolig. Han lå og drejede hid og did i kærlighedens idevande.

Fortuna

I byens gader var på det tidspunkt en vis bevægelse at spore. Vinduer blev åbnet, folk spejdede ud, enkelte hastede afsted ned gennem de smalle trappegyder, som førte til stranden. Da hr. Poul kom ned i Nystue, så han, at et skib var under opsejling. Han genkendte det som *Fortuna*, det skib med hvilket han selv for tre fjerdingår siden en skummel novembermorgen var kommet til landet.

Hverken Barbara eller hendes moder var hjemme. Han havde indtrykket af, at hele byen var på tæerne. Solen skinnede og Skansen flagede. Det var som på en festdag. På vejen til Tinganæs indhentede han lagmanden og slog følge med ham. Han spurgte ham, om de ikke snart skulle rejse.

"Velsignede," svarede Samuel Mikkelsen og betragtede ham med et smil: "når nu skibet lige er kommet! Nej, *i dag* tror jeg i alt fald ikke, vi kommer afsted."

Hr. Poul havde hele tiden haft en ubestemmelig uvilje mod dette skib. Nu blev han helt ærgerlig over det. Det var ham pludselig om at gøre at komme afsted med det første, han var nervøs og ængstelig over at skulle blive længere i Havnen. Hans uro steg, da han kom ud til Vippen ... Her fandt han Barbara midt i menneskevrimmelen. Hun ænsede ham næppe, hun gik omkring og havde ikke øje for andet end skibet.

Herregud, tænkte han. Skal jeg nu også opleve at være jaloux på et skib! Han måtte ryste på hovedet ad sig selv. Det var sandelig ikke store sorger, han plagede sit hjerte med.

Da skibet lidt efter ankrede op på Østrevåg, kunne man på dets dæk skelne en fremmed mand. Det var nok en passager, men ingen var i stand til at sige hvem det var, for der ventedes ingen til øerne. Folk stod i nysgerrige grupper og snakkede og fremsatte formodninger. Skansebåden lagde fra land med flag i agterstavnen og en rød konstabel ved roret. Det var en lang og bevæget ventetid. Men da båden omsider var på vej ind mod land igen med skipperen og den ukendte mand ombord, steg der pludselig et genkendelsens råb op fra den rappe kvindeskare yderst ved Vippen:

"Andreas! Det er Andreas!"

Og nu kunne alle se, at det var Andreas Heyde, studenten, der var kommet hjem igen.

Præsten, Wenzel Heyde, der også var kommet ned på Tinganæs, fik straks sine røde pletter på kinderne: "Det var ikke meningen ... det var ikke meningen."

Selv sorenskriveren fik et misbilligende udtryk. Han havde altid tænkt sig, at brodersønnen skulle føre sine studier til et resultat, før han kom hjem igen. Dette her syntes der ikke at være megen alvor i, det måtte man sige. Men ellers så det ud til, at de havnefolk var glade over at se Andreas igen, de stimlede sammen nede ved vippen og omringede ham i samme øjeblik, han satte foden på land.

Andreas Heyde gik rask gennem vrimlen og hilste og lo. Han havde et lyst, mandigt ansigt og meget store, muntre øjne. Hans klæder var galante og velskårne, men han bar dem på en egen skødesløs måde. Hans hat sad skævt og der lå tobaksstøv i folderne på hans vest. Dens nederste knapper var endda ikke knappet, så skjorten posede en smule ud over bukselinningen.

Han gik lige hen til sine farbrødre og hilste dem frimodigt, men derpå fik han så travlt med at tage folk i hånden, både høje og lave, at han slet ikke havde tid til at svare på spørgsmål.

Først da der var blevet mere roligt omkring ham, og han havde fået børstet lidt snus af sig, så han med en pludselig hovedbevægelse op på sine to onkler og sagde: "Nå! Det havde I vist ikke ventet!"

Hans stemme havde en lys og munter, lidt udfordrende tone.

"Din farbror og jeg ..." begyndte hr. Wenzel alvorligt og højtideligt.

Andreas afbrød ham med en lille latter. Han stod med begge hænder i lommerne og lod sig skiftevis med et lille knæk synke ned, snart i det ene, snart i det andet knæ. "Her skal I se," sagde han og halede et papir frem: "kongelig rentekammer-resolution! Det havde I nok ikke ventet."

Havnefolk stod rundt omkring og udvekslede ret højlydte bemærkninger om den nyankomne. De kendte ham alle, han var en af byens børn, og de var stolte af ham. "Det var en fyr som ham, der burde have haft fogedfrøkenen," var der en, der bemærkede, "i stedet for Gabriel, den fæhund!"

"Det skal du nu ikke sige," mente en anden: "Andreas er nok vant til mamseller, der er fornemmere end fogedfrøkenen."

"Pøj," sagde en tredje. "Fornemmere end fogedfrøkenen! Hvis Suzanne ikke er en fin dame ..."

"Ja, hun er fin her i Havnen, men ude i verden ..."

"Havnefolk er aldrig for fine for havnefolk," konkluderede Vupsen. "Suzanne, den stakkel, det blev ikke sunget for hendes vugge, at hun skulle blive nødt til at gifte sig med en bygdetamp, og det har jeg jo også sagt til ham selv."

"Du er gal, er du, – han skal snart være foged!"

"Ja, jeg er lige glad, selv om han så ..."

"Du skulle passe lidt på, lagmanden står her!"

"Lagmanden er jeg ikke bange for. Han er en mild og velsignet øvrighed at have over sig. Havde bare alle været som han."

Samuel Mikkelsen havde en tid lang i al stilhed moret sig over samtalen. Nu vendte han sit skæggede ansigt mod Vupsen og sagde med sit fromme smil: "Du glemmer jo helt, at også jeg er bygdemand."

"Å," sagde hun, "det har intet at sige! De, Samuel, og sorenskriveren og alle I! En dejlig slægt, det ved Gud, det er I, og aldrig glemmer I den menige mand."

Lagmanden smilede igen. Han kendte ramsen. Det hændte, at Vupsen og andre fattigfolk indfandt sig på bygden for at bede om lidt uld, lidt tælle eller hvad som helst af landets produkter. De gik aldrig uhjulpne bort fra hans eller hans slægts gårde. Herregud, havnefolk havde så lidt at leve af. Man måtte forbarme sig over dem, selv om de var lidt uvorne i munden ofte og tit.

Sorenskriveren og hr. Wenzel havde med stigende forbavselse læst, at Vi Frederik den Femte, af Guds nåde konge til Danmark og Norge, de venders og gothers, gennem sit rentekammer ville have befalet, at studiosus Andreas Heyde skulle gøre en rejse til Færøerne for der at udforske og gøre en beretning om landets natur, dets flora og fauna, dets indbyggere og dets økonomi.

Hr. Wenzel var blændet og tavs. Sorenskriveren stod og svingede med armene af iver. Men pludselig tog han sig

tvivlende til hagen og spurgte: "Tror du nu også, du *kan*?"

"Kan?" lo Andreas.

"Det bliver svært," sagde Johan Hendrik. "Men det er et dejligt arbejde, det ved Gud det er. Hvordan pokker har du båret dig ad?"

"Det er professor Oeder, som har udvirket det," sagde Andreas. "Han er min protektor."

Johan Hendrik så sig distræt omkring. Han længtes i dette øjeblik mest efter en siddeplads, hvor han kunne slå sig ned og i fred fundere over denne overvældende sag. Men overalt var der fuldt af snakkende mennesker. Andreas selv var også som kviksølv. Det var umuligt at få nogen ordentlig besked i denne forvirring. Det måtte vente.

Hr. Poul glemte senere i livet aldrig disse øjeblikke. I samme sekund som Andreas Heyde trådte i land fyldtes hans hjerte af en frygtelig beklemmelse. Han så straks, at en farlig fugl var kommet flyvende, som han aldrig ville kunne værge sig imod. Han vidste, at han fra nu af var prisgivet et spil af uberegnelige kræfter.

Hans øjne søgte Barbara. Hun stod et stykke borte fra ham, oppe ved Handelens port, på det sted, hvor han allerførste gang havde set hende. Tilsyneladende var hun optaget af en samtale med mme. Anna Sofie Heyde. Undertiden drejede hun hovedet og kastede et blik, først ud over vandet, og så på tilbagevejen hen over den forsamlede menneskeskare. Så genoptog hun sin snak. Han kunne høre hendes stemme og hendes latter. Hele hendes væsen lyste.

Hun var i dette øjeblik hans fjende, det følte han. Det ville være en håbløs gerning at gå op til hende og søge at lokke hende

bort fra dette sted. Han var uden magt over hende, hun gjorde i et og alt, hvad hun selv ville. Hun var en kat, hun var frygtelig.

Andreas Heyde kom nærmere og nærmere til porten, stadig snakkende og leende. Han havde måske slet ikke ænset Barbara endnu. Hr. Poul iagttog ham på nærmere hold, mærkede sig hans stærke og slentrende gang, udforskede hans vennesæle og samtidig aldeles ligeglade træk. Han tiltaltes af glansen i hans væsen. Og samtidig vidste han, at dette betød hans egen ruin.

Det uundgåelige var nu ganske nær. Andreas Heyde så op med et ryk og fik pludselig et årvågent udtryk. Barbara vendte profilen til og så ingenting. Men Anna Sophie begyndte at skæmte og spørge, om Andreas ikke længere kunne kende sin gamle tante, der var kommet ned for at tage imod ham. Under hele denne velkomstscene stod Barbara stadig med en adspredt, men høflig mine og bar hovedet ganske fornemt. Så vendte Andreas sig hurtigt mod hende med et åbent og en lille smule uforskammet smil. Hans holdning var skødesløs, men i samme øjeblik, han så hendes ansigt, blev han alvorlig og beredte sig skyndsomt på at gøre en kompliment.

"Ja, du kender vel ...?" sagde Anna Sophie.

"Ih jo," sagde Andreas og bukkede: "fra min skoletid ... kender jeg jo udmærket ... mme. Salling."

"Mme. Aggersøe!" rettede Anna Sophie med et smil.

"Mme. ... mme. Aggersøe?" spurgte Andreas forundret og bukkede igen. Hans lyse ansigt var stift af forvirring.

Barbara rødmede pludselig.

"Jeg husker godt Dem," skyndte hun sig at sige og sluttede sætningen med sin lille latter.

Hr. Poul hørte det. Dette velbekendte suk, som endte i en falsettone, å – han kendte hende! Nu havde de spillet gående.

Både Andreas og Barbara var en smule forlegne, men hun var den, der hurtigst fandt nogle ligegyldige ord at sige. Hun hjalp også ham på gled, hørte opmærksomt efter hvad han fortalte, og bifaldt hans ord med små latterudbrud. Meget snart var han frimodig og skødesløs som før. Men helt blev han dog ikke sig selv igen. I alt, hvad han sagde, var der nu en ganske svag tone af alvor og artighed.

"Du tager vel til takke med at bo hos os, Andreas?" spurgte Anna Sophie. De satte sig i bevægelse. Hr. Wenzel, sorenskriveren, Andreas Heyde, Anna Sophie og Barbara. Alle var nu på vej hjem. En bred menneskestrøm gled mellem Handelens huse og op ad stien mellem kirkegården og Corps de Garde. Hr. Poul gik med og nåede hen ved siden af sin kone. Hun så på ham, ligesom en smule forbavset, men sagde ingenting.

"Vi kommer vel næppe til at rejse i dag," sagde hr. Poul.

"Nej," svarede hun ligegyldigt.

"Dig er det måske heller ikke så magtpåliggende?"

"Hvad for noget? Nå, rejse? Nej, selvfølgelig kan vi ikke rejse, du, nu da skibet er kommet. I morgen, min ven! Eller en anden dag."

Hun talte til ham som til et plagsomt barn, venligt men adspredt.

"I kommer vel med ind?" spurgte Anna Sophie. "De, hr. Poul, skal hilse på vores nevø!"

Hr. Poul ville undskylde sig, men Barbara sagde: "Kom nu bare med, Poul!"

Hr. Poul fulgte med som den sidste af gæsterne, uglad og med bange anelser. Han følte sig så aldeles tilovers. Det hele mindede ham alt for meget om den aften, da de franske skibe kom til byen.

Andreas Heyde var ikke den mand, der kunne sidde stille på en stol inde i præstens dagligstue. Han var alle vegne i huset på en gang, talte med alle på en gang, var i økonomien det ene øjeblik, til opera det andet øjeblik og til grindedrab ind imellem. Han medbragte en ny bog, fortalte han, som ville interessere sorenskriveren, – han havde den her i sit skrin, han ville finde den frem med det samme. Uden ceremonier tog han sin kjole af, hængte den over en stol og gav sig til at pakke ud. Imens sang han med sin lyse stemme: "La la la la la la la la!"

Så rejste han sig og så med pludselig ærbødighed på Barbara.

"Ja, mme. Aggersøe undskylder mig, at jeg er sådan *sans façon*! Jeg glemmer at aflægge mine studentikose unoder. Jeg skal beflitte mig på at erindre ..."

Sorenskriveren tænkte, at Andreas mindre så ud som en studiosus end som en *petit maître*, med de overvættes skjorteærmer og kniplinger. Det var måske bagateller, som kunne tilskrives hans ungdom. Han ville ikke fælde nogen overilet dom. Men lidt anderledes havde han dog tænkt sig brodersønnen.

Det havde hr. Wenzel i høj grad også. Han var på dette tidspunkt allerede smækfornærmet, de røde pletter glødede som geranier på hans kinder. Han vidste ikke, hvem han var mest fortørnet på, Andreas eller sin kone, Anna Sophie, der hoppede rundt og gjorde sig til nar for denne sprade og fusentast, som de havde fået i huset. Men her høstede Johan

Hendrik nu frugterne af sin store plan med at sætte drengen til et så verdsligt og forfængeligt studium.

"La la la la la la la la la," sang Andreas allerede igen.

"Ja, la la la la!" tænkte Johan Hendrik. Han kunne ikke nægte, at han ærgrede sig. La la la, puf!

Hr. Poul iagttog sin kone. Hun sad rank på en stol og sagde ingenting, men om hendes mundvige lå et svagt smil. Andreas henvendte sig ikke til hende, han så ikke engang på hende. Han så på alt andet end hende. Og dog var hun den tap, omkring hvilken alt hans postyr drejede sig. Hr. Poul så det med djævelsk klarhed, og han så, at Barbara så det. Hun nød det alt sammen, både økonomien og operaen og delfinerne og skrinet og skjorteærmerne og sangen, som en komedie, der ageredes til hendes ære. Hvad havde ikke sorenskriveren engang sagt: at ingen hund kunne beundre hende fra sin krog, uden at hun jo mærkede det og fandt behag deri! Men dette var en ung Apollon, der gjorde sig til hendes abekat.

Andreas Heyde begyndte rask at smide allehånde sager op af sit rejseskrin. Han var utålmodig og hastig og lod det flyde omkring sig med strømper og veste, bøger og nodepapir, spænder, pistoler, små dåser med miniaturer på låget og mange andre mandige og galante ting. En sød og fyrig duft stod op af skrinet. Til sidst halede han et instrument frem, det var en lut.

"Det må jeg sige!" udbrød mag. Wenzel bittert. "Du har samlet dig liggendefæ!"

"Jaja," sagde Andreas. "Men endda mangler jeg sådan en –" han gjorde en rund bevægelse: "sådan en møllesten, ved onkel, som præsterne ... jeg mener sådan en præstekrave, som onkel vist gerne havde set mig komme anstigende i!"

Han lavede et komisk, uskyldigt ansigt og kastede et hemmeligt blik til Barbara. Hr. Poul så, at hun hastigt bed sig i læben og kvalte en latter. Hun blev pludselig rød og alvorlig. Mag. Wenzel drejede om på hælen og gik hurtigt op og ned. Lidt efter var han ude af stuen.

Sorenskriveren smilede lidt ved sig selv. Han stod og undersøgte lutten.

"Jeg troede ellers at du spillede violin?" sagde han.

"Det gør jeg også," svarede Andreas. "Men violinen har jeg aparte i en dertil indrettet kasse. Denne lut bruger jeg kun, når jeg synger."

"Synger du også?"

"Nå – kun sådanne små viser."

"Hm," sagde Johan Hendrik og tog sig til hagen.

"Hør, syng en sang for os!" råbte Anna Sophie og Barbara næsten enstemmigt.

Der var på en gang kommet en uro over dem, de kunne ikke sidde stille, deres øjne skinnede af iver. Andreas begyndte at klimpre og skrue på sit instrument. Han fik en tankefuld rynke mellem øjnene og satte sig ned på den yderste kant af sit skrin, med det ene ben dinglende i luften, det andet støttet mod jorden. Han stirrede endnu nogle øjeblikke frem for sig, så så han pludselig op på sin raske måde, gjorde et kraftigt greb i strengene og sang:

Columbine, Columbine,
tænker du ej mere på,
ej mere på, ej mere på?
Hver en sød og yndig mine,
som jeg før var vant at få,
var vant at få, var vant at få!
Kom jeg tidlig, kom jeg silde,
fandt jeg dig ved godt humør,
allerhelst når som jeg ville
gøre dig en ret douceur.

Han lo og kiggede på Barbara med komisk fortvivlelse i sine store øjne. Så fortsatte han med hulkende strengespil:

Før du mig vel kunne lide.
Nu er du forandret slet.
Forandret slet, forandret slet.
Og af mig, ej mer vil vide –
Columbine, er det ret?
Og er det ret, og er det ret?
Vi har været så fortrolig,
og har haft hinanden kær,
hvorfor gør du mig urolig,
som så tro et hjerte bær?

Hr. Poul ønskede sig langt bort. Han følte det, som om hans hjerte var en åben bog, som alle læste i og gjorde sig lystige over. Fortvivlet søgte han at gøre muntre miner, han vidste, at han lignede en stymper. Men pludselig klappede sorenskriveren Andreas på ryggen og sagde: "Ja, ja, hr. Arlequin, lad det nu

være nok! Husk på din farbror, han sætter vist ikke pris på dette. Du sagde ellers, at du havde en bog til mig?"

Andreas lagde instrumentet fra sig. Det var som om han pludselig havde glemt al sang og musik. Han bøjede sig hastigt ned over skrinet, rodede lidt i det og trak en bog frem: "Værsågod, onkel, om De ikke vil forsmå den som en lille present. Det er en helt ny og meget omtalt bog."

François Quesnay, læste Johan Hendrik.

"Ja, det er en mand af den nye økonomiske skole, som de kalder den fysiokratiske. De vil nu have, at alt skal gå på en helt ny og ligesom mere naturlig melodi her i verden. De siger, at landbruget og jordens opdyrkning er den sande kilde til al rigdom, og følgelig også bør spille den første violin i ethvert velstyret riges økonomi."

Sorenskriveren stod med den åbne bog i hånden. Med lysende øjne betragtede han sin brodersøn, der ivrigere og ivrigere forklarede, hvorledes alt i verden ville gå af sig selv, om blot bonden, af hvis sved alle mennesker levede, blev oplyst, dygtig og flittig.

"Pauvre paysan," sagde han, "pauvre royaume. Pauvre royaume, pauvre roi! Ja, vi ser det også her hos os. Om vore bønder var så dygtige, at de selv kunne avle alt det korn, som de bruger til deres brød, da behøvede ikke kongen med stort tab for sig selv forhandle korn hernede i kramboden, og vort land ville spare mangen en skilling derved."

Sorenskriveren ville flere gange tage sig til hagen, men han glemte det, hånden standsede midtvejs og sank ned igen – dette var alt for interessant. Kun Barbara interesserede denne

tale ikke. Der var ligesom faldet en skygge over den del af stuen, hvor hun sad.

"Nej, vi må afsted," sagde hun.

Andreas afbrød pludselig sig selv. Han vidste ikke rigtig, hvor han skulle vende sig hen, det så ud som om han helst ville tale med alle på en gang.

"Nej afsted?" sagde Anna Sophie: "I bliver da og spiser, ikke? Maden er straks færdig. Andreas, kom, lad mig vise dig dit kammer!"

"Mit kammer!" sagde Andreas: "jeg havde tænkt at bede om et kammer, som ikke var på loftet. For visse årsagers skyld nemlig ..."

Han gik ud sammen med Anna Sophie. Sorenskriveren stod i dybe tanker, så gik han ind i studerekammeret til sin broder.

Hr. Wenzel spadserede ophidset frem og tilbage over gulvet. "Jeg ved ikke, hvad *du* siger til den junker!" hvislede han. "Der ser du, hvad der er kommet ud af det meningsløse studium. Ædt sin arv op har han. Og mine og dine penge. Og så har han lært sig at synge utugtige coupletter."

"Nå," sagde Johan Hendrik, "han har sine unoder. Men hvad pokker har det med studiet at gøre? Drengen er inde i økonomien."

"Ja, det kan man se på hans spradeklæder," sagde Wenzel med yderste bitterhed.

Sorenskriveren vendte sig pludselig mod ham: "Lige meget! Jeg er sågu glad for, at vi ikke har fået ham hjem som en pedant eller en orm!" Han vrængede arrigt: "Eller som et hængehoved! Nu gælder det landets vel. Vi skal hjælpe bonden frem. Du

forstår det vist ikke. Men lad mig fortælle dig en ting, som du forstår: også tiendeparterne bliver større derved. Farvel."

Inde i stuen var hr. Poul og Barbara blevet alene sammen. Hun så ikke på sin mand, det gav et sæt i hende, da han pludselig stod foran hende.

"Ja men sødeste!" udbrød hun. "Hvordan er det du ser ud? Poul!"

Hun rejste sig op og kærtegnede ham, hendes stemme var fuld af ømhed: "Hvad er der, min ven?"

Hr. Poul svarede ikke, rørte sig ikke. Hans ansigt var stift, men øjnene sortnede af vrede. Han var lige ved at slå hende. Men pludselig knækkede han sammen og sagde blot: "Barbara!"

Hun omfavnede ham hurtigt og så på ham. Der var i hendes øjne en overmåde forskrækkelse.

"Vil du rejse med mig i dag?" spurgte han tonløst.

"Ja," svarede hun, stadig forskrækket. Men pludselig lyste det op i hendes ansigt: "Ja, lad os rejse!" Hun lo og kyssede ham flere gange: "Selvfølgelig! Vi rejser bare!"

Hun havde næsten tårer i øjnene.

Hr. Poul følte en vidunderlig lettelse, og det så ud, som om hun gjorde det samme. De gik begge hurtigt frem og tilbage på gulvet, og når de mødtes smilede de til hinanden.

"Men lagmanden!" sagde hr. Poul pludselig. "Det er jo næppe sandsynligt, at han vil rejse i dag."

"Pyt," sagde Barbara. "Vi rejser uden lagmanden! Vi tager vores eget skyds."

Andreas var glædestrålende, da han et øjeblik senere trådte ind i stuen.

"Fik De et godt kammer, monsieur?" spurgte Barbara.

"Kunne ikke være bedre! I en præstegård bør man altid logere i stuen ... besynderlig når det er min farbror Wenzel, der er præsten!"

"Ja, så kan De komme hjem om natten, når De lyster," sagde Barbara.

"Akkurat!" råbte Andreas. "De forstår mig, madame."

"Ja," vedblev Barbara. Hendes øjne var fulde af liv: "og så kan De ..."

Hun afbrød sig selv.

"Netop!" sagde Andreas. "Det kan jeg også!"

De lo begge. Barbara var en smule rød. Men på en gang rakte hun ham hånden, så på ham og sagde: "Nå, farvel, monsieur, og god fornøjelse. Vi rejser nu."

Andreas Heydes ansigt lignede et pludselig slukket lys.

"Rejser De?" stammede han. "Jeg troede ..."

Et lille behaget smil bredte sig om Barbaras mundvige: "Ja," sagde hun i en tone, der på en gang var drilagtig og undskyldende: "nu må vi *virkelig* rejse."

"I kan ikke rejse i dag," sagde Anna Sophie, der var kommet ind i stuen. "Hele mandskabet skal losse! I får ikke skyds."

"Nej, De får ikke skyds!" gentog Andreas ivrigt.

Barbara så lidt tvivlrådig ud. "Hvad skal vi så gøre?" sagde hun. "Så må vi vist blive." Hun sendte sin mand et blik, der på en gang lo og græd: "Det var kedeligt, Poul!"

Hr. Poul var desperat. Han følte det, som gjaldt det liv eller død.

"Vi går til Velbestad," sagde han, "og tager skyds derfra. Det er også meget hurtigere."

"Ja, det var en god plan," sagde Barbara. "Det er både hurtigere og morsommere. Sikken et fæ, at jeg ikke tænkte på det straks!"

"Ja men alt jeres rejsegods, det kan I ikke tage med den vej," indvendte Anna Sophie.

"Nej, det er jo helt umuligt," sagde Andreas overtalende.

"Nej, så er vi lige vidt," sagde Barbara.

"Godset tager lagmanden, når han engang kommer," sagde hr. Poul.

"Nå ja, selvfølgelig!" sagde Barbara. "Godset kan jo lagmanden tage. Så må vi hellere rejse."

Hun sendte Andreas et blik, leende og beklagende på en gang.

"Ja så farvel, monsieur!"

I løbet af ganske kort tid var de fornødne aftaler truffet, godset gjort klart og Barbara rejseklædt. Da de gik forbi de vestligste huse i byen, tog hun pludselig sin mands arm og lo fortroligt: "Hvor er det spændende, dette her! Det er næsten som om du bortfører mig!"

Hun trykkede sig lidt ind til ham, inden hun slap hans arm. Foran dem lå det brede landskab i middagssolens lys. De gik over grønne sletter og brune heder og blev mere og mere alene i naturen. Elvene suste og hjejlerne sad på deres lyngtuer og sang. Det var en dejlig eftermiddag, varm og frisk. Da de var nået op på fjeldryggen over Velbestad, kunne de se vestpå ud i det store hav. Øerne Hestø og Kolter lå højrejste og skumbræmmede med eftermiddagsskygger over deres østvendte lier. I nordvest blånede Vågøs fjelde. Hr. Poul og

Barbara så på hinanden og lo, som om de havde undgået en stor fare.

Julefest

De første måneder, hr. Poul henlevede som gift mand på Jansegærde præstegård, var de lykkeligste i hans ægteskab. I denne tid blev dagene kortere og kortere og vejrliget mere og mere barskt og stormfuldt. I de få timer omkring middagstid, hvor det var lyst, kunne man se mænd med løb på nakken gå op mod vandet for at hente brændsel i den lille by af tørvehuse, som lignede Kapernaum. Men det var et øde og vådt Kapernaum, og når mændene i skumring og koldt bygelys vendte tilbage med deres byrder, var de grå som katte at se mod den mørke jord.

Vinteren gnavede på mange sind. Men for hr. Poul var mørket kun som en lun rede, han gravede sig længere og længere ind i. Hans dage var gode og søde. Hvor han stod og gik, hvad enten det var i folkestuen, på prædikestolen eller i hytterne hos de syge, vidste han med sig selv, at han var en mand, som nys havde forladt en god havn og straks skulle vende tilbage til den. Barbara ventede ham altid med længsel. Hun syede tøj til ham og prøvede det på ham, og hun var kun i dårligt lune, når han skulle ud på længere rejser. Da gad hun næppe nok pakke hans skrin og give ham mad med. Men undertiden måtte han jo til de fjerne sogne i Sørvåg og Bø og blive borte nogle nætter, ja et par gange om året skulle han endda helt ud til øen Myggenæs.

Han kunne måske have følt sig alt for lykkelig, som det et par gange før var sket for ham, men han vidste nu, hvor skrøbelig

lykken var, og den usikkerhed, som fulgte heraf, gjorde ham frisk og årvågen. Han indså nu, hvad han som yngre ikke havde agtet på, at kærligheden er som en lue, der ikke kan brænde ren og klar, uden at ængstelsen som en trækvind holder den vedlige. Men denne ængstelse, der før havde været ujævn og lunefuld, var nu blevet til en støt og rolig blæst. Han vidste nu, at der kun var én fare, der truede ham. Han huskede altid på Andreas Heyde, men han nævnte ham aldrig. Heller ikke Barbara nævnte ham.

Og dog hændte det, at de talte om ham. I deres allerlykkeligeste stunder kunne hr. Poul føle som et stik i sit hjerte, og da plejede han at spørge: "Tror du, at du altid kan være mod mig som nu?"

Hvad Barbara svarede hertil, var noget forskelligt. Når hun var mest svimmel, svarede hun slet ikke. Men ellers kunne det ske, at hun blev usikker i blikket og med en dybt bevæget stemme sagde:

"Det håber jeg."

Når præsten så blev forstemt over dette, prøvede hun på at trøste ham. Hun sagde, at han skulle lade være med at stille sådanne tåbelige spørgsmål, at det var grimt af ham, særlig nu, da de netop havde det så godt sammen. Og når hun til sidst ikke vidste mere at sige, plejede hun at slutte med disse ord: "Herregud, Poul, sådan noget skal man ikke tænke på. For øjeblikket er det kun os to, ikke sandt? Kan du ikke glæde dig over det?"

Hr. Poul indså visdommen heri. De var begge hjælpeløse og værgeløse mennesker. Han kendte Barbara, å Gud! Hun mente det ikke mindre godt end han selv, hendes hjerte var mange

gange bedre end hans. Men hun havde ikke rådighed over sit hjerte, det gik altid sine egne veje. De skælvede begge for dette hjerte, der var så ubændigt og så blindt, og de havde kun Guds nåde at ty til i deres menneskelige svaghed.

Hr. Poul lærte på denne måde at tage imod hver ny dag som en gave af Gud. I de mørke morgener læste han ved tællelysets skin andagten for husets folk, men bagefter plejede han at gå ned på Sandet for der at holde sin egen andagt. Og mens dagen som en blodrød rose brød frem i sydøst vandrede han frem og tilbage i den mørke havstok og ihukom morgensangens ord:

Hver morgen i min skål
en nåde uden mål
til mig nedflyder.

De gyldne morgener var hyppige i december måned og var for hr. Poul en kilde til stor fryd. Men for de fleste mennesker var dagene kun som mere og mere trange våger af lys i mørketidens hårde betryk. Alle længtes nu efter julens glæde og befrielse og forberedte sig dertil efter evne ved slagtning af får og ved bagning. Et par både havde været i Thorshavn for at hente juledrikke, og en af dem bragte et brev til Barbara fra hendes veninde Suzanne.

Det var et ganske muntert og lykkeligt brev. "Om du havde været her," skrev Suzanne, "ville du næppe have kendt Havnen igen. Her er nu alt blevet anderledes. Vi har haft et bal og skal snart spille en comoedie i tinghuset. Den hedder Herman v. Bremenfeld og alle vi unge skal agere med i den. Som du kan tænke, er det Andreas Heyde, der er mand for alt dette."

Barbara blev først meget oplivet over dette brev, men så faldt hun i tanker. Hr. Poul havde ikke meget ud af at tale med hende

den dag, hun svarede ham som fra en anden verden. Om aftenen spurgte han hende om hun fortrød på, at hun ikke var til komedie i Havnen. Men da omfavnede hun ham og sagde, at hun meget hellere ville holde jul med ham i Jansegærde. Han turde ikke fortælle hende, at det kun blev en meget kort jul, de kom til at holde sammen. Allerede juledag efter højmesse måtte han til Sørvåg for at holde aftensang, og om vejret var gunstigt, skulle han anden juledag ud til Myggenæs. Han håbede meget på, at det ikke ville blive gunstigt.

Blandt dem, der i disse dage gjorde bådrejser til Havnen, var også lagmanden. Han var den sidste, der vendte tilbage. Først juleaftensdag efter mørkets frembrud landede han i Sandevåg. Da var *helgen* allerede inde, og der var ikke mange, der bemærkede, at han havde en gæst med sig. I lagmandsgården havde det ikke været ventet, men så snart husets sønner så den fremmede mand, gættede de, at det måtte være Andreas, der kom for at holde jul. Det tænkte vi nok, sagde de, da de trykkede hans hånd. Andreas kom vel ikke tilbage til landet uden også at besøge Stegård! Og Andreas lo og var straks den samme som i drengeårene, da han jævnlig havde været gæst hos sin slægtning Samuel Mikkelsen og lavet utallige skarnsstreger sammen med hans fire uregerlige sønner. Han huskede alt og alle og gik straks røgstuen rundt og hilste på hver enkelt af tyendet.

Gamle Armgard opholdt sig den jul på Stegård. Andreas var ikke helt modig, da han skulle ind i storstuen for at hilse på hende. Han gjorde en gysende grimasse til sine halvfætre, idet han greb i dørklinken.

"Hun er blid," sagde de. "Mod dig er hun blid i aften, det kan du være forvisset om."

Armgard var blid. Hendes ansigt smeltede af ømhed og stolthed, da hun genkendte sin søstersønnesøn. Hun beholdt længe hans hånd mellem sine benede hænder.

"Nej Andreas – er det dig? Så nu er du tilbage, Jesus velsigne dig. Jeg kan ikke sige dig, hvor det glæder din tante! Men hør nu her, kære Andreas, sæt dig ned, fortæl nu din tante. Lad mig høre ..."

Andreas satte sig ned og berettede, frimodigt efter sin vane, men med et artigt tonefald. Sommetider måtte han gentage, hvad han havde sagt, men det var ikke ofte. Armgard var ikke døv, hun ville blot have alt på det rene.

"Det kan jeg godt lide," sagde hun, "at du tænker på dette stakkels land. Lad os nu se, hvordan dine kartofler, eller hvad det er du kalder dem, vil gro. Du ligner din oldefader, Poul Caspar, lagmanden. Han var den første, der plantede rigtige urtegårde her i landet, som du ved. Bærbuskene her udenfor, dem kom han med. Men kære Andreas, du tager det ikke ilde op, om din tante giver dig et råd? Du må også tænke lidt på dig selv. Forsøm nu ikke at få et levebrød i tide!"

Andreas blev helt blød om hjertet ved at se sin tantes ansigt. Det var så gammelt og så kærligt. Når hun smilede kunne han se tandstumperne i hendes mund.

"Nå?" frittede lagmandssønnerne: "hun slog ikke i bordet for dig i dag?"

Andreas følte sig en lille smule flov. Lagmandskonen, Birita, hyssede på sine sønner: "Så ti dog stille med jer. Det er en

forfærdelig mund I altid bruger! Samuel, du skulle sige et par ord til dem."

Samuel Mikkelsen smilede: "Andreas tager dem ikke så højtideligt, ved jeg. Han kender dem fra før."

"Han kender dem vist alt for godt, er jeg bange for," sagde Birita.

Lagmandssønnerne var fire, men den ældste af dem, Peder, var nu gift og bestyrede på faderens vegne den store slægtsgård ovre på Østerø. De andre tre, Mikkel, Jacob og Samson, gik alle ugifte hjemme hos forældrene, roede meget på fiskeri, hjalp til med gårdens drift, og var ellers de gladeste deltagere i alle bryllupper på Vågø. Der var også en datter, Armgard Maria, en smuk, mørk pige. Men hun kom sjældent til orde. Det var altid brødrene, der snakkede og harcellerede i røgstuen.

"Sig mig, hvad vi skal stille op med dem, Andreas," spurgte lagmandskonen. "Deres fader og jeg har villet holde i hvert fald en af dem til lærdom eller embedsforretninger, men de gider ikke. Og bønder kan de jo ikke alle blive, Gud bedre det. Det skulle da være, om de kunne gifte sig en gård til, men hvad mener du? Tror du, der er nogen ærlig bondedatter, der bryder sig om disse forhærdede dovendidrikker?"

Mikkel lo: "Hvad ved du om det, mor? At pigerne ikke skulle bryde sig om mig, det har jeg hidtil ikke formærket. Jeg havde ellers netop tænkt på at få mig en kæreste nu til julen."

"Ja, jeg vil tro det," sagde Birita. "Din skørtejæger! Dine julekærester plejer sjældent at blive dine påskekærester. Hvornår tænker du på at trolove dig med en ordentlig pige?"

"Jeg bryder mig Fanden om jeres julekærester og påskekærester," sagde Samson, den yngste af sønnerne. "Jeg går

nu til søs. Jeg agter mig i krig, skal jeg sige jer. Du, Andreas, tager mig sagtens med og skaffer mig til orlogs, ved jeg?"

Lagmanden standsede midt i arbejdet: "Du skulle ikke føre sådan tale, Samson."

Samson havde rejst sig og stod kæmpestor og overstadig kåd midt på gulvet. Han svingede med armene.

"Ja, du er en mageløs karl," sagde Birita. "Andreas vil nok betakke sig for at have dig med til spot og spe nede i København."

Samson svarede hende ikke. Han lukkede øjnene, begyndte at vugge med skuldrene og kvad med vældig stemme hen for sig: "Så sejle de ædelinge af Norge!"

"Din tante Armgard kommer efter dig, Samson," råbte Mikkel til ham.

Men Samson ænsede ham ikke. Han vuggede som en bersærk hele røgstuen rundt, daskende med sine kæmpearme i luften og stadig syngende.

"Du skulle sige et par alvorsord til ham, Samuel!" manede Birita.

Lagmanden smilede godmodigt i sit store skæg. Hans smukke, klare øjne fulgte med dulgt munterhed sønnens drabelige gebærder. Men omsider rømmede han sig og udbrød med en dyb, halvt klagende, halvt formanende stemme: "Herre Jesus, Samson, hvor du dog er uskikkelig, nu højtiden står for døren. Vær nu stille, Samson, far beder dig om det."

Kort efter var aftensmaden færdig. Stilheden sænkede sig langsomt over røgstuen, alle spiste den overflødigt gode mad med andagt, de begyndte at mærke den store fests nærhed. Lagmanden læste aftenbønnen op, som det var hans skik. Hans

dybe stemme var sløret, og skønt han læste meget langsomt, snublede han to steder over ordene. Men han var træt, han var lige hjemkommen fra havnefærd og længtes efter at komme til ro. Det store hus begyndte at berede sig til natten. Næste morgen skulle alle tidligt op, for det var julemorgen.

Lagmandssønnerne og Andreas gik et øjeblik ud i tunet. Det var let frost. Fjeldenes takkede silhouetter skar store, skarpe stykker bort af stjernehimmelen. "Skal vi tage os en dram nu?" spurgte Samson fortroligt. Han havde åbnet døren til en lade. En tung og sød duft af hø trængte ud fra mørket. "Nej, vent hellere," mente Jacob. "Højtiden er jo ikke inde endnu."

"Du og jeg, Andreas, – vi burde blive oppe til midnat," foreslog Samson. "Så kunne vi drikke en skål sammen."

"Plag nu ikke Andreas," sagde Jacob, "han er træt efter rejsen."

"Ja, så for pokker," sagde Samson, "så kan vi vel lægge os her i høet og sove. Så kan vi stå så meget des tidligere op! Skam få den, der ligger og snuer på en julemorgen. Jeg ved ikke, om du tager til takke, Andreas? Du er nok vant til andet *bolster* nede i København!"

Andreas havde nede på Regensen ofte drømt, at han var hjemme igen og sov i en duftende hølade. Han tog gerne til takke, hans blod var uroligt, også han længtes utålmodigt efter, at natten skulle gå. Men det var ikke bare for at drikke jul, han var kommet til Stegård, han havde også en anden lille hensigt med sin Vågø-rejse.

Man mærkede den lune lugt fra stalden. Køerne stod i mørket og gumlede, undertiden brølede de svagt hen for sig og trak vejret dybt ind igen. Der var for Andreas noget fortroligt ved denne lyd, han kendte sig hjemme igen på Stegård, og han

fyldtes af taknemmelighed mod dette sted, hvor han havde tilbragt så mange barndommens dage. Lagmandens uforstyrrelige, svære og spage skikkelse voksede frem for hans blik. Han havde den samme fromme og sindige røst som køerne, han var en bonde i hjertens grund. Men han var en bonde af de store, rundhåndet og gæstmild, og smilet, der altid en smule undseligt spillede om hans værdige ansigt, var et kærligt, et ydmygt, et ironisk og et overbærende smil. Det levede med i alt, hvad der skete, det var som en flamme, der flakkede ved hvert ord, som blev sagt, ja næsten ved hver tanke, som blev tænkt. Så megen visdom, så megen finhed og så megen spas boede der i denne kæmpe. Andreas følte sig lidt skamfuld. Hvilken mine ville Samuel Mikkelsen have sat op, om han havde kendt den egentlige hensigt med hans besøg? Det var ikke til at gætte. Han lagde sig til hvile i lagmandsgårdens søde hø. Gennem et hul i stenvæggen så han en stjerne blinke.

Han vågnede, rystende af kulde. Udenfor blinkede stjernerne endnu.

"Glædelig jul," sagde Samson med rustent mæle. "Har du sovet godt i høet? Nu ved jeg, du trænger til noget at varme dig ved!" Han rakte ham et anker, som det klukkede i: "Skål!"

"Skål!" sagde Andreas. "Og glædelig fest!" Han lagde munden til hullet og drak et par mundfulde. Det brændte i hans mave.

De stod begge op og rystede sig. Det var endnu nat, ikke et lys var at se i Sandevåg.

"Vi må have noget at bide i," sagde Samson. Han lukkede op til et tremmehus, døren skreg på sine hængsler. Indenfor hang tørrede fårekroppe på rad, der lugtede råt og syrligt af kød.

Samson trak sin kniv af sliren og skar med et stærkt og sikkert snit en bov løs.

"Kød er godt," sagde han. "Det er godt for sult, for kulde, for træthed, for dårligt lune ..."

"For kærlighed?" lo Andreas.

Samson vrængede mandigt. De spiste og skar og spiste. Andreas følte et fyrigt velbehag ved dette måltid, det hårde fårekød brast mellem hans tænder, dets ramme saft berusede ham, hans mave skreg af fryd og sult. "Spis," sagde Samson. "Vi spiser nu foreløbig denne kølle op ... du kan bande på, far under os den gerne."

De sad hver på et kar. Imellem dem på gulvet stod en tælleprås og lyste. Pludselig hørte de skridt oppe på vejen. Samson lyttede. "Det er Ole ved ledet," sagde han. "Jeg kender ham på travet. Han plejer sjældent at være den sidste til at komme og ønske os en glædelig jul."

De gik udenfor og lyttede til skridtene, der kom nærmere og nærmere. I bygden var nu enkelte lys at se, også i lagmandsgården begyndte der at blive uro.

"Ja, nu har vi snart alle julegæsterne," sagde Samson.

De værdige bønder, som i de tidligste morgentimer kom for at ønske lagmanden glædelig jul, blev alle vist ind i den inderste stue, hvor Samuel Mikkelsen selv skænkede for dem. De yngre kom ikke længere end i storstuen, hvor sønnerne var værter, og enkelte stakkels mennesker var næsten ikke til at formå længere end ind i røgstuen. Dog blev de alle beværtet lige rundeligt og omsider sat til bords omkring prægtige køller af tørret kød. Lysene brændte i stagerne, og mændenes skygger flakkede som

trolde på de hvidskurede vægge. Men ingen højrøstet tale hørtes, alle var sindige og anstandsfulde i deres juleglæde.

De yngre havde dog ikke så megen ro på sig og gik snart videre på andre julebesøg. De ældre derimod var stærkt fordybede i alskens erindringer og dvælede længe omkring lagmandens sølvbæger. Han skænkede ofte for dem og indbød til sidst Halvdan Bonde og Justinus Bonde til at blive og høre julelæsten. De var da begge lidt stive i øjnene og fulde af dybe, kristelige tanker. De sagde ikke nej til et Guds ord.

Gæsterne og husets folk samledes langsomt i storstuen, hvor de andægtigt tog plads langs væggene.

"Du er nu blevet så lærd en mand, Andreas," sagde lagmanden. "Jeg tror, jeg vil bede dig læse læsten for os i dag. Du gør os sagtens den glæde."

Andreas blev forvirret – dette var ham en streg i regningen. Han ville først indvende, at han agtede sig til Midvåg for at høre højmessen, men forstod hurtigt, at det var en ære, lagmanden viste ham. Han følte sig som Varg i Veum, da han satte sig ved bordet med lysene og Jesper Brochmands store huspostil. Henne ved bilæggerovnen sad Armgard, hendes kolde øjne var halvt tillukkede, hendes blege, benede ansigt med den krumme næse var ubevægeligt som en maske. De sidste af tyendet kom ind og satte sig lydløst ned ved døren.

"Siden det er så stor en højtidsdag i dag, skulle vi måske synge en salme," mente Samuel Mikkelsen og begyndte at blade i salmebogen.

De stemte sagte i:

Den signede dag er os beteed,
for må vi frielig kvæde,
Christ er fød, det er nu skeed,
thi må vi os nu glæde ...

Lagmanden sang for. Hans stemme var lidet melodisk, dog var der i den en tone, som rørte Andreas og fik ham til at tænke på en fagot, et horn eller et andet troskyldigt hyrdeinstrument. Han følte et øjebliks andagt, men vågnede til den kolde virkelighed, da salmen var forbi. Foran ham lå bogen opslået. Brochmands prædikener var berygtede for deres længde.

"Men det begav sig i de dage, at en befaling udgik fra kejser Augustus ..."

Han læste på den lette, raske måde, han havde tilegnet sig, og hørte straks selv, at tonen var falsk. Det var ikke det hjertens ubehjælpsomme og enfoldige danske, han lige havde hørt Samuel Mikkelsen synge, det var et profant og forfængeligt sprog. Han gjorde en pause, da han var færdig med evangeliet. Alle hans tilhørere sad ubevægelige, de fleste skjulte deres ansigt mellem hænderne. Halvdan Bonde sad med glasagtige, rindende øjne og trak sig i sit hvide skæg.

"Jeg tror, jeg går ind i kammeret," mumlede lagmanden hen for sig: "jeg hører lige så godt dér ..."

Andreas kom i det øjeblik til at se på Samson, der sad vel forskanset med bilæggerovnen mellem sig og Armgard. Det forekom ham, at han så et lynsnart smil forsvinde på hans ansigt. Han følte sig nedgjort og latterlig i dette værdige sæde, hvor han mod sit ønske var sat.

"Kommer, I Guds børn," begyndte han, "og begræder verdens uagtsomhed at tage imod Jesum Christum, verdens frelser og

kongernes konge. Se, nu fuldkommes det, hvad Esajas klarligen siger: en okse kender sin ejermand og et asen sin krybbe, men Israel kender det ikke, og mit folk forstod det ikke."

Nej – det burde lagmanden have læst. Andreas forstod ikke at træffe tonen, han rødmede over sit påtvungne præsteskab og ønskede blot, at det snart måtte have en ende. Nu kunne han allerede have været halvvejs til Midvåg. Han læste over stok og sten, han forstod ikke længere ordene, han tænkte kun på, hvordan han skulle forkorte denne pine. Men rundt om ham sad hans tilhørere fordybede med ansigterne begravede i deres hænder.

Da hørtes inde fra kammeret en lyd, som i begyndelsen var svag, men som hurtigt blev stærkere. Det var kun alt for tydeligt, at det var en snorken. Andreas skottede derind og så i fodenden af en seng Samuel Mikkelsens korslagte ben. Latteren kogte op i ham, hans stemme blev et øjeblik svag og ukendelig, sveden sprang frem på hans pande, han læste og læste, mens huset rystede af lagmandens snorken. Men alle tilhørerne sad stadig andægtige med ansigterne skjulte. Kun Armgard så lige ud, hendes ansigt var som af sten.

Andreas lod munden løbe, selv var han næsten bevidstløs. Latteren kom i anfald, det var en sygdom, en krampe. Han havde læst mange sider allerede, men endnu var der ingen udsigt til noget amen. Han var som et vrag, der uden landkending og uden kompas omtumledes på den Brochmandske veltalenheds vilde hav. Næste gang, han skulle blade, bladede han flere blade frem, han vidste ikke så nøje, om det var to eller fire, det syntes heller ikke at gøre nogen forskel, for stadig var intet amen i sigte.

Han læste og læste, det blev jo længere, jo værre. Nej, Brochmand! Han havde altid hørt, at han var drøj at læse, men så lang en læst havde han endnu aldrig set. Det måtte vel være, fordi det var en højhelligdag. Udenfor var det nu klar dag, hanerne gol og lysene blafrede blege på bordet. Han bladede atter dobbelt, men så stadig intet amen.

Da tog Armgard ordet. "Hør, Andreas," sagde hun. "Blad om igen!"

Andreas bladede et blad tilbage og fandt til sin glæde et amen. Han så taknemmelig på tanten og ville læse den sidste rest af prædikenen.

"Nej, Andreas," sagde Armgard. "Endnu er du ikke kommet tilbage til første juledag."

Andreas så forvirret i bogen. Øverst på bladet stod *Lektien på St. Stephans dag*. Han forstod ikke et ord af det hele.

Armgard havde rejst sig. Hun slog i bordet, så det dundrede: "Så blad dog tilbage, så blad dog tilbage, for Fanden! Gud forlade mig min mund! Sidde og læse side op og side ned om St. Stephan på en første juledag! Hvor har du dine tanker? Blad tilbage til det sted, hvor du første gang snød!"

Andreas bladede forvirret baglæns, mange blade, som han alle havde læst. Og så fandt han endelig amen til første juledag. Det stod på en af de sider, han havde sprunget over.

Armgard havde taget plads igen. "Læs så fra det sted, hvor du snød," gentog hun kort.

Andreas begyndte igen at læse, lydig som en pog. Der blev en pinlig stilhed, da han endelig havde sagt amen. Men da viste lagmanden sig pludselig i kammerdøren, udsovet og smilende.

"Du skal have så mange tak, Andreas," sagde han, "at du tog dig dette på. Hvem der blot var så vel skåren for tungebåndet i det danske som du!"

"Ja, velsignede," istemte Halvdan Bonde med sin høje oldingestemme. "Et himmelsk tungemål, du læser, ja, som en dansk præst. Men for mine gamle øren var det vel hastigt ..."

Andreas var stadig lidt flov. Tilhørerne kom på rad for at tage ham i hånden og takke ham for læsten. Allersidst kom lagmandssønnerne, værdige og tavse som de andre, men indvendigt illuminerede af latter.

Halvdan Bonde og Justinus Bonde var begyndt at tage afsked. Lagmanden bad dem blive og sagde, at de bar julen ud.

"Velsignede," indvendte de. "Bærer vi julen ud? Har vi ikke fået alt, hvad hjertet kan begære? Både brændevin og evangeliet!"

De vandrede bort, ærværdige men lystige.

Andreas stod ude i tunet. Han havde et let hjerte, han var allerede i færd med at ryste det lille uheld af sig. Når alt kom til alt, var det ikke for at læse i bønnebøger og postiller, han var kommet til Vågø.

Samson kom ud. Han klappede ham på skulderen: "Nu er du ikke kejserens ven!" sagde han og lo.

"Mon jeg var blevet det alligevel?" tænkte Andreas. I det fjerne kunne han høre kirkeklokkerne i Midvåg.

Det blev et noget hastigt middagsmåltid hr. Poul indtog denne første juledag. Gudstjenesten i Midvåg havde trukket ud, og næppe var han hjemkommet til Jansegærde, før skydsmændene indfandt sig, der skulle ledsage ham til Sørvåg.

Dagen var så kort, sagde de. Bedst var det at rejse i dagslys! Men de kom nu alligevel til at vente en rum tid i røgstuen, hvad der måske heller ikke var dem så meget imod.

Barbara var ret surmulende.

"Du må indrømme," sagde hun, "at det ikke er morsomt for mig at holde jul på denne måde! Og så, at du vil ud til Myggenæs! Jeg forsikrer dig, at det endnu ikke er sket, at nogen præst har været på Myggenæs i julen. Kommer du derud, kan du udsætte dig for, at havet rejser sig, så at du ikke slipper derfra i måneder! Det er afsind af dig, dette her!"

"Ja, men hjerte ven," sagde præsten. "Du ville ikke lade mig fare derud i sommer og heller ikke i høsten. Nu kan det ikke udsættes længere. De godtfolk derude har endnu ikke set deres præst, endskønt jeg har været i embedet over et år. Børnene løber udøbte omkring derude som hedninger! Somme kan ikke blive gifte, andre ligger ukristeligt i deres grave uden jordpåkastelse. De har grund til at bebrejde mig dette derude, du må forstå, at jeg var nødt til at love dem det."

"At komme i julen?"

"Noget måtte gøres. For at bøde på min efterladenhed, forstår du!"

"Endnu har aldrig nogen præst været der i julen!"

"Netop derfor, Barbara! For resten er det jo ikke så givet, at vejret arter sig så i morgen, at jeg kommer afsted. Så vender jeg tilbage til dig, ved du ..."

Men Barbara var uformildet og halvtvær, og måltidet endte som det var begyndt, i dårlig stemning. Præsten havde netop iført sig rejsetøjet og stod rede til at gå, da han kom til at se ud af vinduet.

"Vi får fremmede," sagde han. "Eller rettere: du får det. Tager jeg ikke fejl er det lagmandssønnerne, som kommer slentrende inde på Sandet."

Barbara livede hurtigt op. Hun var straks henne ved ruden. "Ja," sagde hun, "det er Samson ... og Mikkel, og ..."

"Og Jacob, vel?" sagde præsten.

"Nej," sagde Barbara, "det er ikke Jacob. Det er ..."

I det samme så præsten, hvorledes hendes ansigt fuldkommen forvandledes. Hun gik fra vinduet, stum og til det yderste forvirret. Hun så næsten ud, som om hun havde fået et uventet slag i ansigtet.

Præsten kiggede hastigt ud igen. En frygtelig anelse havde slået ned i ham. Han genkendte straks Andreas Heydes skødesløse gang og lyse ansigt. Det var ham, der gik forrest af de tre.

Hr. Poul vendte sig mod sin kone. Hun var endnu i heftig bevægelse, og da hun begyndte at tale, havde hun ikke ganske herredømmet over sin stemme.

"Det får nu være," sagde hun. "De mænd kommer ikke til at træffe nogen hjemme. Jeg følger med dig ... op til Vandet. Så kan de vente, som de har stunder."

Hun var meget ilfærdig og ligesom angst. I en fart fandt hun noget varmt tøj at tage over sig og gik så hastigt ud sammen med hr. Poul. Skydsmændene fulgte forbavset efter.

Vejret var stille og køligt. Der lå rimfrost over jorden, og alle små pytter var dækket af glasklar is. Barbara tog sin mands arm og trykkede sig ofte ind mod ham. Efterhånden som de kom længere bort fra Jansegærde, sagtnede hun sine skridt og gik til sidst langsomt.

"Nu må du snart komme tilbage igen. Det må du love mig!"

Hun sagde det stille og ligesom angstfyldt. Ellers havde hun slet ikke talt. Hun var meget alvorlig og så på ham med et blik fuldt af smerte.

"Jeg kommer det forteste jeg kan," sagde hr. Poul. "Måske kommer jeg allerede i morgen, om vejret slår om."

"Ja, men det gør det! Det gør det sikkert!" ivrede Barbara.

"Ak, herre min Gud, Barbara!" udbrød præsten. "Kan du glemme mig på tre dages tid?"

Herpå svarede Barbara ikke straks, men endelig sagde hun: "Kæreste Poul! Du ved hvad jeg helst ønsker. Det er alt, hvad jeg kan sige. Skynd dig nu hjem igen!"

Og mens skydsmændene et øjeblik gik foran, kastede hun sig om hans hals og omfavnede ham med voldsomhed. Så strøg hun hans ansigt og så på ham med sorg i øjnene. De var kommet over åsen. Vandets store spejl bredte sig ud foran dem. Da de nåede den lille klynge af huse, som de engang havde kaldt Kapernaum, trak skydsmændene en lille båd ud af et bådeskur og skød den ud i vandet. Den tynde is inde ved land splintredes med en klinger lyd. Hr. Poul tog afsked.

"Kom igen!" var det sidste, Barbara sagde. Hun var ganske bevæget.

Båden gled stille fra land. Det kolde vinterlys lå over indsøens flade. Barbara gik hjem. Hr. Poul sad og iagttog hende, som hun bevægede sig op gennem haugen, rask og opret. Hun vendte sig ikke om.

Vejrfast

Hr. Poul blev den næste morgen tidlig vækket af sin vært. Vejret var stille og stjerneklart. Ville han til Myggenæs, sagde sørvågsmanden, så kunne omstændighederne ikke være bedre på denne årstid. De tilbød at skydse ham derud straks.

Han spurgte dem, om de også mente at kunne skydse ham hjem igen samme dag. Dertil svarede de, at alt stod i Guds hånd, men hvis han hurtigt gjorde sig færdig på Myggenæs, ville de forsøge at vente på ham ved landingspladsen. Når blot der ikke rejste sig sø. Det var ene og alene det, det kom an på. For var der ikke stille vejr ved Myggenæs, var det lige så umuligt at lægge fra som at lægge til.

I mørke roede de ud gennem den lange Sørvågsfjord. Det var en vidtløftig bådtur, der forestod dem, den blev ellers næsten aldrig foretaget ved vintertide. Myggenæs lå langt til havs, det var den yderste af alle Færøerne. Og bygden og landingspladsen lå helt ude på den vestlige ende. I alt kunne det vel være en elleve-tolv sømil at ro derud fra Sørvåg.

Mændene spejdede mod stjernehimmelen og mente, at det gode vejr sagtens ville holde dagen ud. De trak på årerne og var ivrige. På begge sider gled mørke næs og rimdækkede fjelde forbi. Da de kom ud i fjordmundingen, skimtede de i stjerneskinnet det fjerne Myggenæs, der som et eneste bjerg ragede op af det vestlige hav, lysende hvidt i toppen. Men dets sider var sorte og bratte og levnede ingen plads til sneen.

Kort efter begyndte stjernerne så småt at blegne, og da båden var kommet ud på det åbne hav, oprandt dagen. Myggenæs voksede foran stavnen i det tidlige vintersolskin, luerød og rå i sin vildt forrevne vælde. Det var en åbenbaring og en rædsel på én gang.

Det var endnu tidligt på dagen, da de ankom til den lille bygd ved øens vestligste ende. Der blev stor bevægelse, da båden viste sig, og ikke så snart havde hr. Poul sat foden på land, før klokken oppe i den jammerligt lille græstørvskirke lysteligt begyndte at bimle og udsende sine toner i den lyse morgen. Det var en glædens dag for alle på Myggenæs.

Opstigningen til bygden var lang og stejl. Hr. Poul gik ind i kirkeværgens hus og undte sig selv et hastigt måltid, så fortsatte han straks til kirken, hvor alle havde forsamlet sig – alle undtagen sørvågsmændene, der var gået ned til deres båd igen.

Hr. Poul forrettede gudstjenesten, kort, men dog foruden nogen som helst usømmelig skyndsomhed. Solen skinnede hele tiden ind ad de små vinduer og vidnede om, at vejret holdt sig. Bagefter blev fire børn døbt, og et ungt par blev viet i ægtestand. Så var der kun nogle jordpåkastelser tilbage. Hr. Poul gik i det blege solskin mellem gravenes visne græstuer, og den lille kirkeklokke sang atter ud over hele bygden. Da det var overstået, var præstens ærinde fuldbyrdet. Vejret var uforandret. Hr. Poul gik atter ind til kirkeværgen og gjorde sig rejseklar. Han havde frygtet, at man måske ville sinke ham med opvartning og traktemente, men det var, som om hans vært ganske forstod ham, at han snarlig ville afsted igen.

Han var allerede på vej ned mod landingspladsen, da en mand kom løbende efter ham og med forvirrede ord standsede ham. Han ville have ham til at vende tilbage og komme og døbe et barn.

"Døbe et barn?" spurgte hr. Poul. "Hvorfor var barnet ikke i kirken?"

"Velsignede, – da var det ikke født endnu!"

Præsten blev ærgerlig. Han forstod på sine ledsagere, at også de nærmest var uvilligt stemt mod denne mand og helst havde jaget ham bort. Men han ville dog ikke vise sig vranten.

"Lad mig så døbe det i en fart," sagde han rask og vendte om.

"Præsten skulle måske hellere blot have sagt nej," mumlede kirkeværgen. "Den tåbenakke burde vide, at præsten ikke kan have gode stunder ... en vinterdag! ... så sent, ovenikøbet!"

"Hvor er så barnet?" spurgte hr. Poul brysk, da han trådte ind i den fremmede mands hus.

Den fremmede gjorde en latterlig, besværgende bevægelse: "Barnet ... barnet er ikke født endnu ... det vil sige: ikke helt ... ikke helt kommet til verden. Men jeg forsikrer," vedblev han bønfaldende, "at min kone altid er meget rask i vendingen, hvad det angår! Det kommer straks!"

"Gudsdød, Hanus Elias, er du ikke rigtig klog!" udbrød kirkeværgen. "Vil du plat holde præsten for nar? Hvad tænker du på?"

"Det varer så kort, det varer så kort," bedyrede Hanus Elias.

Hr. Poul tænkte i dette øjeblik på at gå. Han var rasende nok til det. Hvorfor han alligevel ikke gjorde det, kunne han senere aldrig forklare sig selv, endskønt hans tanker i eftertiden meget ofte fik lejlighed til at vende tilbage til denne ulyksalige stund.

De havde vel ventet et kvarter i Hanus Elias' glasstue, da pludselig et lille vindstød fik huset til at skælve. Præsten så ud og bemærkede, at blæsten et øjeblik bølgede i det visne græs på nabohusets tag. Solen skinnede ikke længere.

"Nu går jeg," sagde han kort og rejste sig.

"Ja, nu er ikke at vente!" sagde kirkeværgen. "Sydvestenvinden er på vej, det er tydeligt."

I det samme kom Hanus Elias ind, bedende og besværgende:

"Velsignede, gå ikke nu! Barnet *er* født! Det skal bare gøres lidt i stand ... velsignede ... det haster vel ikke så?"

"Haster!" sagde kirkeværgen forbitret. "Dum har du altid været, Hanus Elias, gør dig nu ikke dummere, end du er, du ved vel, hvad det gælder!"

Hanus Elias gjorde et par fortvivlede bevægelser. Han lignede i sit faderlige sindsoprør en fortabt sjæl, han dansede af befippelse.

"Kom så med barnet ... for Satan!" sagde hr. Poul og trampede i gulvet.

Han gav sig til rasende at vandre frem og tilbage i stuen. Kirkeværgen var gået udenfor for at se på vejret. Han kom ind igen og sagde: "Her er ikke megen tid at spilde!"

"Det ordner sig vel, det ordner sig vel," stammede Hanus Elias.

Blæsten bølgede atter på nabohusets græstag. En skinger barnegråd lod sig høre. Tre forpustede mænd kom løbende: de kom for at hente præsten. I det samme blev barnet frembåret. Da var i alt en halv time forløbet.

Hr. Poul døbte barnet som lyn og torden. Da han spurgte om dets navn, hakkede gudmoderen lidt i det. Barnet skulle have

fem navne. Hr. Poul gav det kun tre, og i samme øjeblik, amen var sagt, var han ude af døren. Alle de mænd, der var til stede, løb med ham.

Da de fik frit udsyn, så de dybt nede båden, der fuldt bemandet og heftigt vippende lå ud for landingen. Men ellers syntes havet ganske roligt, og ude over dets flade sås endnu strejf af solen.

Hr. Poul løb som for livet ned ad klipperne. Hele bygden var på benene, alle havde kun tanke for dette ene, om det nu ville lykkes præsten at komme afsted.

Han nåede ned til den yderste helle. Kun to favne fra ham lå den gyngende båd – det drejede sig blot om et dristigt spring. Hr. Poul vidste, at det var hans lykke, der stod på spil, hjertet sad ham i halsen. Gang på gang nærmede båden sig land, men hver gang måtte den skyndsomt trække sig tilbage for ikke at blive kvast. Voldsommere og voldsommere huggede den i de urolige vande. Måske kunne han den ene gang have sprunget, hvis han havde været en øvet sømand. Det var han ikke. Men nu samlede de gæveste myggenæsmænd sig om ham. De var rede til at hjælpe ham på alle måder, de råbte ud til mændene i båden, de ville, om det skulle være, kaste præsten ombord til dem, hvis de ville passe på at gribe ham. Men ingen lejlighed frembød sig mere dertil. Det var for sent. Lyden af bølgernes sug og skyllen mod kysten begyndte allerede at overdøve mændenes stemmer: det var brændingen, der tog fat. Endnu gjorde sørvågsbåden et par dristige forsøg på at nærme sig. Men det var næsten kun af høflighed. Det var håbløst.

Da skete det uheld, at en af de myggenæsmænd, der ivrigst havde gestikuleret og råbt, gled på de glatte sten og faldt i

vandet. I en håndevending blev han grebet af de andre og pjaskvåd trukket i land igen. Det var Hanus Elias.

Kirkeværgen skældte ham krukken fuld: "Det havde du godt af! Dig var det, der ødelagde det hele, din ulykkesfugl! Aldrig kan du være som andre mennesker. Gå nu hjem og skam dig! Her ser du, hvad du har voldt!"

Beskæmmet og dryppende gik Hanus Elias til sit hus. Voldt? Hvad havde han vel voldt? At præsten måtte blive på Myggenæs. Det skulle være så stor en skade? Når man tilmed var præst og kunne gæsterere hos en mand som kirkeværgen! Endda i denne juletid!

Men præsten stod som lammet og så med fortvivlelse i hjertet båden ro afsted. Da den var kommet et stykke ud, satte den sejl og pilede bort.

"Ja," var der en, der sagde: "de får god bør, og strømmen er dem også gunstig!"

Kirkeværgen vendte sig mod hr. Poul. "Dette var ilde," sagde han. "Måske præsten vil tage til takke med mit hus?"

Fra det øjeblik talte hr. Poul ikke mange ord. Han havde endnu for et døgn siden været en gennemlykkelig mand, og endnu for en time siden var han fuld af fortrøstning og håb. Nu sad han uhjælpelig i en fælde. Hans vanheld var så stort, at han næsten ikke kunne fatte det.

Niklas Bonde, kirkeværgen, tænkte i sit stille sind, at præsten nu også tog sig dette uheld mere nær, end det var rimeligt. "Vejret er jo ikke egentlig dårligt," sagde han, "og så vidt jeg kan skønne, tegner det heller ikke til uvejr. Det er blot denne vindretning, der er så forbistret uheldig. Men – hvis

forsinkelsen ikke strækker sig over mere end en dags tid eller to? Lad os håbe det bedste."

Hr. Poul sendte Niklas et venligt blik, men trak samtidig på skuldrene, som om han anså det hele for at være temmelig håbløst alligevel. Han gik hen til vinduet. Vejret så virkelig stadig ud til at være ganske godt, der var ingen bevægelse at spore på den endeløse, grå havflade, hvor flager af solstrejf blinkede hist og her.

Han følte det, som om han var ude for en slags forhekselse.

Niklas Bonde lod bordet dække og satte gårdens bedste spiser frem. Hr. Poul var venlig og høflig, men han havde aldeles ingen appetit, og allerede i den tidlige skumring bad han Niklas vise ham det sted, hvor han skulle sove.

Det var ham til nogen lettelse at være helt alene med sig selv. Efterhånden faldt der en dump ro over ham. Hvorfor skulle man, når alt kom til alt, også tænke det allerværste? trøstede han sig selv. Og selv om så var, at det værste hændte! Burde det sådan knække ham? Var han ikke dog en mand og en præst?

Men i alle tilfælde: det var en prøvelse, dette her, en hård prøvelse. Han bad Gud stå sig bi. Det blev til en lang og inderlig bøn, og han følte sig styrket derved. "Vi lader det bero," hviskede han til sig selv. "Vi ser tiden an. Gud alene må råde."

Da han vågnede næste morgen, følte han ikke, som han havde ventet, et fortvivlelsens stik i hjertet. Tværtimod, han følte sig trøstet og fattet. Vejret havde ikke forandret sig synderligt. Lidt blæst, ellers det samme solrøde gry som i går. Hr. Poul gav sig nu i snak med kirkeværgen. Efter morgenmåltidet fulgtes de ad rundt i bygden. Præsten ville besøge syge og gamle. Det adspredte ham. Han vænnede sig

efterhånden til tanken om dette vanheld, der måske dog, når alt kom til alt, ikke var noget vanheld, men blot en prøvelse for ham og hende. Han forestillede sig sin hjemkomst: Barbara kommer ham i møde, hun smiler, og han kan ligesom allerede se på hendes smil, at det hele er godt. Ak, måske havde Barbara virkelig forandret sig i løbet af disse dybe, lykkelige vintermåneder, de havde tilbragt ene sammen i præstegården! Måske var hun ikke den gamle Barbara, men en ny, en forklaret, en trofast og længselsfuld Barbara!

Der gik elleve dage, før det blev vejr for præsten til at tage afsted. Til gengæld blev vejret da også så smukt, som var det ved høj sommertide. Det brede sund mellem Myggenæs og Vågø var kun kruset af krapsø og af de susende og blinkende veje af medstrøm, der bar båden lynsnart afsted. Sørvågsfjorden var så rolig som en indsø og fuld af spejlbilleder af skyer og fjeldvægge. I Sørvåg skaffede skydsformanden hr. Poul en hest og fulgte ham selv ridende op til vandet. Her stod der allerede en klynge skydsmænd parat ved en lille båd. Præsten havde sagt, at det hastede meget.

Hr. Poul havde til at begynde med følt sig taknemmelig og lettet på denne hjemrejse. Han havde følt sig hjulpet af Gud og mennesker. Men jo nærmere de kom Midvåg og Jansegærde, jo mere sank hans mod. Billedet af Barbara, der kom ham i møde, gled tilbage for et andet billede, der for resten ikke var noget billede, men bare en tomhed. Tomhed! Tomme stuer! Og en stemme, der tomt meddelte, at Barbara ikke var hjemme. At mme. Aggersøe var taget til Havnen … på besøg.

Barbara er ikke hjemme! gik det som gys igennem ham, mens han hastede ned mod Midvåg. Dér gled bygden frem, Sandet, Jansegærde. Barbara er ikke hjemme!

Nej – Barbara var ikke hjemme. Det forholdt sig virkelig sådan. Det blev den gamle, halvdøve pige Kristine, hvis stemme skulle give ham denne meddelelse, i en dagligdags og inderligt pligtopfyldende og tjenstlig tone. Barbara var rejst til Havnen. Hun havde ingen besked efterladt sig.

Hr. Poul gik en stund frem og tilbage gennem de tomme stuer, iført sit rejsetøj og med et tæppe over armen. Barbara! hulkede det tomt i ham.

Han gik ud i røgstuen for at spørge Kristine, om Barbara var rejst alene eller sammen med nogen. Men han kunne ikke få spørgsmålet over sine læber. På en gang kom han i tanker om lagmanden! Samuel Mikkelsen ... Samuel Mikkelsen måtte jo være på *hans* parti! Han måtte ... han måtte ikke have tilstedt, at det var sket, det, som nu var sket!

Hr. Poul kastede tæppet fra sig, han løsnede lidt på sine tunge rejseklæder, men gav sig ikke tid til at afføre sig dem. Hurtigt var han ude af døren og på vej til Sandevåg. Det stod for ham som en slags redning at tale med Samuel Mikkelsen. Han løb det meste af vejen, og da han nåede Sandevåg, var han gennemblødt af sved og havde næsten ikke vejr til at tale.

I Stegårds tun traf han Samson. Han sagde, at faderen var nede ved bådenøsterne. Han ventedes snart hjem.

Hr. Poul satte sig ned på den nærmeste sten. Han var dødsens træt.

"Kommer præsten ikke ind?" spurgte Samson. "De sidder så ubekvemt der."

"Jeg sidder godt nok," sagde hr. Poul kort og fraværende.

Samson så hans blik. Han lod ham have fred og gik ind i huset. Der fortalte han blot, at præsten sad udenfor. "Han vil ikke ind," tilføjede han. Der blev ikke talt stort om det. Enkelte nysgerrige kiggede ud. De så i skumringen præsten sidde med albuerne støttet på knæene, skjulende sit ansigt. Ingen ville forstyrre ham.

Nede på strandbakken var et punkt kommet til syne, det hævede sig og voksede langsomt op af jorden, først et hoved, så et par skuldre, så efterhånden en hel mandsskikkelse, der sagteligt nærmede sig og for hvert øjeblik blev større og større i tusmørket. Det var lagmanden, som var for hjemgående. Præsten mærkede ham pludselig som en stor skygge foran sig og fo'r op. Samuel Mikkelsen hilste ham godaften.

"Barbara er rejst fra mig," sagde hr. Poul.

Lagmanden svarede ingenting. Han stod med et ulykkeligt udtryk i ansigtet.

"Kommer De ikke ind?" spurgte han omsider sagte. "Værsågod, lad os gå denne vej."

De gik ad en særlig indgang ind i lagmandens kammer.

"Jeg er meget forharmet over dette," begyndte Samuel Mikkelsen, efter at de havde siddet tavse en god stund. "Det var ikke med min gode vilje, de rejste til Havnen sammen, men jeg kunne ikke forhindre dem. Jeg prøvede på at tale dem til rette, men, som De kan tænke ... det er nytteløst at tale til folk, når den galskab er over dem."

Lagmanden talte mildt og tøvende. Alligevel sved det i præstens hjerte, og da han hørte ordene *den galskab*, gik der et skred af forfærdelse igennem ham.

"Andreas er så fremfusende," vedblev Samuel Mikkelsen. "Jeg skulle ikke have bedt ham her vester ... men det faldt mig ikke ind et øjeblik ..."

"Han var kommet før eller senere alligevel," sagde præsten. "Dette *skulle* ske."

"De drikker en snaps?" sagde lagmanden, ligesom bønligt overtalende.

Han åbnede et skab og fyldte sølvbægeret til randen. Præsten skubbede det fra sig. "Nej tak! Ikke nu ... jeg ... nej tak."

"De har det måske som jeg," sagde lagmanden. "Jeg er ikke til sinds til våde varer, uden jeg er i glad lune."

"Jeg er ikke oplagt," mumlede præsten.

De sad lidt i tavshed. Bægeret stod imellem dem på bordet.

"De kunne endelig drikke det som medicin," mente lagmanden.

Præsten svarede ikke. Pludselig tømte han bægeret.

"Det gør godt for hjertet," sagde lagmanden.

Præsten følte, at det gjorde godt for hjertet. Pludselig smilede han. Han smilede som en hund, hans øjne var udslukte og hungrige.

"Ak," sagde han, "ja! Det *forbavser* mig nu ikke det mindste, det gør det ikke! For jeg vidste det i forvejen."

Lagmanden smilede måske også en brøkdel. Han tænkte, at også han vidste det i forvejen. Om ikke netop dette, så noget lignende. Så gik han efter flasken og fyldte igen bægeret.

Præsten sad og mumlede for sig selv. Han gentog dumpt: "Men det skulle nu være således. Skønt jeg hele tiden vidste det så godt, kunne jeg ikke handle anderledes."

"Nej," sagde lagmanden, "sådan er det vel."

"Ja ja, sådan er det."

Hr. Poul tømte igen bægeret. Hans øjne var ligesom blindede, han drak med begærlighed. "Å ja," sagde han.

Døren gik langsomt. Armgard kom ind med et lys, hun var noget krumbøjet og sendrægtig i sine bevægelser, når hun gik omkring. Hun missede med sine kolde øjne mod præsten.

"Goddag, hr. Poul," sagde hun, lidt spydigt. "Og hvordan lever nu *De*?"

"Tak," sagde præsten. "Og De selv?"

Armgard havde sat sig ned med sit strikketøj.

"Hvordan skal man leve, når ens slægt ...?" Hun afbrød sig selv.

Strikkepindene var kommet i gang, de gik som en maskine. Hendes øjne lukkede sig halvt.

De sad alle tavse en stund. Præsten havde været fastende siden om morgenen. Han mærkede, at lagmandens cognac begyndte at døve hans sanser. Der sneede en sort sne mod hans øjne, den hårde pine i hans bryst havde løsnet sig en lille kende.

"Når jeg betænker det ret," sagde han, "så er det hele vel ikke så overvældende en ting ... jeg mener, nuvel, man må kunne hæve sig over sin egen skæbne. Jeg kan godt se det latterlige i det. Ha ha ha! Hanrejer er for resten altid latterlige."

Han lo igen og tårerne stod ham i øjnene. Han drak et bæger til og sagde: "Ah, å ja, ja, ja."

"Nå, lad os nu se," sagde lagmanden. "Det hele trækker sig vel i lave igen, skulle jeg tro. Barbara er jo så ... hun er så ... vægelsindet, ofte."

Han skottede til sin moster. Gamle Armgards øjenlåg var næsten faldet helt til. Havde hun ikke strikket så rask, kunne

man godt have troet, at hun sad og småblundede. Men han kendte hende bedre og vidste, at man når som helst kunne vente sig en udtalelse fra hende.

"Ja, *Barbara*!" sagde præsten og fik pludselig et aldeles tåbeligt udtryk i ansigtet. Det så ud, som om han havde et syn. På en gang udbrød han: "Mener De det virkelig? Tror De nogensinde, hun kommer igen? Nej? Nej?"

Hans stemme var ganske ude af sit leje, vild og bønfaldende som hos en, der pludselig råber noget i søvne. Så tilføjede han roligere, nærmest som henvendt til sig selv: "Kunne jeg blot *en* gang, en eneste gang til her i livet ... ja, så ville jeg ikke forlange mere. Å Barbara, hvor jeg længes efter dig!"

Armgard havde set op. Hun rømmede sig, men afbrød sig selv og strikkede videre. Der var om hendes næse og mund et hånligt udtryk.

"Ser De," sagde præsten og vendte sig fortroligt mod lagmanden: "forstår De ... jeg må forklare mig ... De har grund til at vente en forklaring af mig. Jeg har jo hele tiden så inderlig godt vidst, at dette måtte komme, det har jeg hele tiden været ganske klar over."

"Nå ja," afbrød Armgard ham tørt. "Så var det altså derfor, at De endelig ville giftes med hende!"

Præsten overhørte hende med en fuld mands overlegenhed. Han drejede blot ryggen endnu mere om mod hende og greb fat i lagmandens ærme.

"Altså, jeg har hele tiden gået og ventet på dette. Som på en straf, kan jeg sige, for det var jo alt for godt, det var jo alt ... alt for epikurisk, vellystigt, livsaligt." Han snublede tungt over ordene: "Forstår De, det måtte altså komme. Det var ventet.

Alligevel kom det uventet! Jeg mener, at det kom uventet *den* dag, altså. Jeg var ikke beredt, det var alt for pludseligt. Hvis jeg blot en eneste gang … jeg mener, jeg må dog i hvert fald have lov til … jeg vil ikke unddrage mig straffen, men først, først … det *vil* jeg altså!" råbte han og slog i bordet.

"Armgard Moster," sagde lagmanden, "præsten må have mad."

"Det *har* jeg givet besked om," sagde Armgard.

Præsten sad tilbagelænet og stirrede hen for sig. "Barbara!" mumlede han. "Om hun vidste, hvad jeg tænker og føler for hende nu, om hun kendte mit hjerte nu, så kom hun til mig. Skål! Skål, Barbara, hører du mig ikke?"

Han havde løftet sølvbægeret og sad og græd. Armgard vendte sin stol bort med et forbitret ryk. En pige kom ind og dækkede bord for præsten. Selv sad hr. Poul nu sammensunken og så ud, som om det hele ikke vedkom ham. Lagmanden havde rejst sig og lagde sin hue på en hylde under loftet.

"Værsågod," sagde han. "Velsignede, spis nu, hr. Poul, De kan sagtens trænge til det, hører De!"

Han talte med et blidt, næsten bønfaldende tonefald og smilede yderlig hjælpeløst. Hr. Poul tog et stykke fladbrød og lagde det ved sin tallerken. Lagmanden og Armgard var der ikke dækket til. De sad begge et stykke fra bordet, som skikken var for værtsfolk.

Præsten gjorde ikke meget ved maden. Han sad med en tørret fårekølle og gjorde et par ligegyldige og kraftesløse forsøg på at skære af den.

"Velsignede, spis," sagde lagmanden, "det styrker både hjerte og sjæl at spise kød."

Men præsten rørte ikke kødet. Det så ud, som om han allerede var i færd med at falde i søvn. Pludselig rettede han sig lidt op, knyttede hænderne og sang med drøje armbevægelser:

"Ak Herre, med dit tugte-ris,
Du haver gjort mig stor og vis ..."

Armgard så overrasket op. "Det er vist en ny salme!" bemærkede hun.

Hr. Poul så ganske idiotisk ud. "Er det ikke godt?" spurgte han. "Ak Herre, med dit tugteris du haver gjort mig stor og vis? Ja, sådan er det. Nu har jeg fundet det. Ha ha ha! Pludselig finder man det!"

"Hør, stakkels hr. Poul," sagde Armgard i en spids, belærende tone: "De er en enfoldig mand, og det kunne sikkert ikke falde Herren ind at tugte *Dem*. Nej, nej." Hun fortsatte i en spottende falset, der lød som en måges latter: "*De*, som ikke engang kan passe på Deres egen kone! Men *hun*, der bliver ved med at fordærve ungdommen her i landet, Gud forlade mig, nu kan hun heller ikke lade *vor* slægt gå fri! ... når *hun* engang kommer under Herrens ris ...!"

Og gamle Armgard slog den knyttede hånd i bordet, så at sølvbægeret sang.

Hr. Poul sad et øjeblik og måbede. Så sagde han: "Ja ... Fanden annamme hende! Djævelen gale i hende, som hun har båret sig ad! Det Helvede, hun er ... den rakkermær!"

Og dermed faldt han i søvn. Lagmanden smilede ulykkelig og kaldte diskret på sine sønner. De bar forsigtigt præsten i seng. Helt uvidende var de ikke med, hvad der var gået for sig i lagmandens kammer.

"Du skulle have set," sagde Samson med et skævt smil: "du skulle have set, da han skålede med Armgard Tante! Han troede vist, det var Barbara!"

Tempo di minuetto

Hr. Poul vågnede midt om natten og vidste i begyndelsen ikke af noget. Men pludselig erindrede han alt, hvad der var sket. Det kom som et voldeligt slag i hjertekulen. Efter dette sov han ikke mere, men lå opfyldt af den største uro og med en krampagtig pine i sit bryst. Han længtes begærligt efter at husets folk skulle vågne, og at det skulle blive dag.

Han var først oppe af alle den morgen, og det første, han foretog sig, var at spørge lagmandssønnerne om vejrudsigterne for en rejse til Havnen. Han gik ud og ind og ud igen, stak hånden frem i tusmørket og følte en fin støvregn, kiggede mod himlen og prøvede at gætte sig til vindretningen. Den tanke, at han måske inden aften skulle gense Barbara, kunne næsten kvæle ham.

Men lagmandssønnerne var sene ud af køjerne, og da de omsider kom frem under tagskægget udtalte de som deres formodning, at det ikke var havnevejr i dag med så stærk vind. Syd om næsset kunne der i hvert fald ikke være tale om at gå, nu dagene var så korte, men måske man kunne lande ved Velbestad. De ville tale med deres fader om det, sagde de.

Lagmanden havde aldrig været morgenmand. Da han endelig langt om længe viste sig, var der over hans dybt flegmatiske personlighed noget svagt foruroliget. Man kunne tænke sig, at han ville have set sådan ud, hvis Stegård havde været ved at brænde af over hovedet på ham. Han var på grænsen af at have hastværk.

Hr. Poul havde i den lange ventetid uafladeligt vandret ud og ind af huset. Han havde skiftevis stirret på vejret og stirret på folkene. Han var som en hund, der stumt og desperat anråber om menneskelig indgriben i en fortvivlet sag. Nu, da han omsider så lagmanden komme, hastede han straks hen til ham. En ubændig iver udgik fra præsten, hans vilje var så stærk, at den virkede på de andre som en kraft.

"Vejret er ikke godt, det er det jo ikke," sagde Samuel Mikkelsen. Han lænede sig frem over et stengærde og betragtede omhyggeligt himlen.

Der gik en lille stund.

"Præsten gør måske klogest i at lægge vejen om ad Futaklett," sagde lagmandssønnen Jacob prøvende.

Hr. Poul svarede intet hertil. Men måske gjorde han en eller anden bevægelse. Hele hans væsen udstrålede den vildeste uvilje. Han vidste, at det mindst ville blive en todages tur. Og skulle han nu gå den tunge gang tilbage til Futaklett, til Kvivig, til Leynum, til Ørenge, hele den lange vej, som han i en lykkelig tid havde gået med Barbara? Og som hun nu siden havde gået med Andreas! Hans hjerte knyttede sig sammen i fortvivlelse.

"Nu er der jo det," sagde lagmanden med dybeste sindighed, "at hr. Poul måske har lidt hastværk i dag."

Han så spørgende på præsten, om det ikke forholdt sig sådan. Hans øjne udtrykte kun velvilje og høflighed.

"Dette er en himmelens orkan!" Brast det ud af Jacob. Han pustede lidt, det var hans vane at puste, når han blev ivrig.

Samuel Mikkelsen svarede ikke. Præsten stod og flyttede sig uroligt. Han var ude af sig selv, ja, det var som om hans ånd ville vride sig ud af hans legeme og ensom flyve over Vågøfjord.

Lagmanden kastede endnu et vurderende blik på skyerne: "Vinden *er* stærk," sagde han. "Men vindretningen er den gunstigste, vi kan have, så længe den holder sig nordøstlig. Og det var halvmåne i går, så strømmen skulle være god ... skønt helt spag er den ikke, Månen er så nær Jorden."

Han stod et øjeblik og grundede, ansigtet var ubevægeligt. "Ventede vi til vestfaldet slækker af, skulle det vel kunne gå," tilføjede han.

Det lød ganske henkastet. Først da lagmanden og hans sønner var på vej ind igen i huset, forstod hr. Poul, at det var et sidste ord, der var blevet sagt, og at sagen var afgjort. Han stod tilbage og ville næsten ikke tro, at han havde fået sin vilje. I aften skulle han gense Barbara!

Men inde på lagmandsgården blev der adskillig bevægelse den morgen, hvad præsten ikke kunne undgå at bemærke på lagmandskonens miner. Og en gang måtte Samuel Mikkelsen tysse på sin søn Samson, der ellers ikke regnedes for en rædhare, men som dog sagde Satan og Helvede til at skulle gøre denne svinerejse for den forbandede rakkermærs skyld. Men lagmanden sagde, at de ville fare for præstens skyld, for det var synd for ham. Og Armgard dundrede i bordet og lignede en flint i ansigtet og sagde, at de skulle fare for *slægtens* skyld, at ikke den hore skulle plat fordærve Andreas.

Det var hen ad middag, da Samuel Mikkelsen med ti mand lagde fra land i Sandevåg. Selv sad han agter og styrede, og præsten sad hos ham. Vinden bar i kast ud efter vågen. Sejlet blev sat, den store båd pustedes udefter, og alle huse i Sandevåg og Midvåg trak sig hastigt sammen i små, uanselige klynger,

mens tinderne foroven begyndte at række deres sorte fingre op over hamrene, som havde skjult dem. I hr. Pouls hjerte begyndte knuden så sagte at løsne sig, han sejlede, han fløj mod sit mål. I aften ... han vidste ikke, om han skulle grue eller juble.

Kort efter var de ved Klovning, et brat næs, hvis yderste del var kløvet løs fra land og stod og ludede ud over havet. De drejede her ud i den åbne Vågøfjord og roede østpå langs det høje land. Vinden kom i ujævne kast fra oven, sejlet blev lagt. Vandet var smult og sort, Troldkonefingeren ragede op som et mørkt spir tusinde fod over deres hoveder, og bag den var det lodrette fjeld endnu meget højere.

Mændene roede. De slog deres smækre årer i bølgerne med korte, hastige tag, båden gik frem i stærke ryk, lagmanden og præsten nikkede uvilkårligt for hver gang. Mændene talte med hæse stemmer og spyttede skråtobak i vandet. De så ofte til vejrs. "Himlen er som en sodgryde," sagde en af dem.

Det var rigtigt, himlen var meget mørk. Og mod fjeldets fod kogte havet sagte. Men lagmanden smilede op af sin godheds dyb, hans hånd lå gelassent på rorpinden. Hans rødhårede søn Samson roede som en kæmpe. "Så sejle de ædelinge af Norge!" sang han og sendte præsten et vældigt blik og slog smut med øjet. Og præsten smilede igen. Det var, som om en karsk luftning begyndte at fylde hans beklemte hjerte. Han ønskede, at han havde været en mand som Samson.

De havde roet en time og havde for længst sluppet Vågølandet. Vinden stod en smule kontrær ned imod dem fra Vestmannasund, men rejste dog ingen nævneværdig sø. Da sagde pludselig en af mændene: "Hør, jeg mener, vinden er ved at dreje mere mod øst?"

"Jeg ser det," sagde Samuel Mikkelsen. "Des mere gælder det om at ro ind til Strømølandet. Så kan vi være i læ hele vejen til Velbestad og endda have østfaldet med os."

Men vejen til Strømøs skærmende kyst var endnu lang, og den blev både våd og salt, for vinden blev mere og mere imod, og vandet stænkede stridt ind i båden, så en af mændene engang imellem måtte øse. Men den højtsvungne forstavn gik trodsigt op og ned, op og ned, og huggede sig østpå favn for favn, mens årerne smældede i bølgerne.

"Så sejle de ædelinge af Norge!" sang Samson endnu en gang og lo gennem saltvandet, som løb ned over hans bryn. Men præsten følte sig ikke længere frit til mode og var utålmodig over, at det gik så langsomt.

"Den lakker, den lakker stadig," sagde mændene bekymret, og mente hermed, at vinden nu fra øst begyndte at dreje videre mod syd. Deres sanser var kun opladt for vejr og strøm, de spejdede og spejdede og tog varsler af mange små tegn i skyernes flugt og bølgernes færd. Men over havets urolige flade stod øerne som høje, groftskårne blokke. I sydvest løftede Kolter sit vilde hoved, stejlende mod himlen, og Strømøen, der lå foran dem, var som en lang række af kasteller og afgrunde, stadig vekslende kasteller og afgrunde.

Da en snebyge pludselig skjulte alt for deres øjne, blev der på en gang så ensomt i båden. Man hørte kun de skridende bølgetoppes syden mellem åretagene. Lagmanden rodede sindigt et kompas frem og styrede efter det. Den våde sne piskede ham ublidt i ansigtet, men han fortrak ikke en mine.

Den lakker, den lakker, tænkte han og iagttog den skælvende kompasnål.

Barbara, Barbara, tænkte præsten og stirrede sig blind mod sneen.

Det havde været Samuel Mikkelsens plan at gøre hele rejsen i ly af Vågøens og Strømøens høje bjerge, der tog af for den stærke nordøstenstorm, og samtidig ville han så lade sig drive for østfaldet sydpå gennem Hestøfjorden. Nu så han denne plan tilintetgjort. I løbet af en halv time var stormen sprunget om til sydøst og stod nu uhæmmet op langs Strømøs kyst, stik imod strømmens retning. Det var det værste, der kunne være sket.

Da bygen var ovre, kunne alle se det. De var nu inde under Strømøs fjelde, men ude på fjorden tog stormen allerede fnysende tag med østfaldets stride vande. Selv lå de i hård modvind, men inde ved land var strømmen ikke så stærk. Der blev ikke talt mange ord. Alle vidste, at det var halsløst at vende om, det gjaldt nu kun om at krybe frem langs med landet imod stormen, og håbe, at man kunne lande ved Velbestad. Men endnu var der tre sømil til denne bygd.

De havde nu roet i godt tre timer. Over deres hoveder trådte pludselig det vældige Konefjeld ud af skyerne som et forstenet brøl. Tågerester jog endnu forbi denne sorte bjergruin, tilhyllede de gigantiske hamre og blottede dem igen, svøbte sig om klipper og slap dem, dansede, dunstede og steg som røg op gennem våde kløfter og spalter. Det var som at se op i et jætteorgel, der spillede uhørligt, men med vilde, synlige klange.

Lagmanden holdt båden så nær land som muligt. De red over bølgetoppene i brændingens kant, og ofte så det ud, som om de var ved at kastes ind på klipperne. Men på den anden side af båden frådede østfaldet, pisket op af den modgående storm.

Præsten sad og betragtede den våde strand. Dens brune tang blottedes dybt ned i bølgernes mellemrum. Dette er den ø, Barbara går på, tænkte han, den er kun tre favne fra mig. Kunne jeg blot komme i land, da kunne jeg ile til hende, der hvor hun er. Længere tænkte han ikke. Hvad der videre skulle ske, vidste han ikke. Og dog tænkte han alt for langt. Lagmanden tænkte ikke længere end til Lambatange, som de snart skulle passere. Det var en berygtet strømtange.

"Ja, ja," tænkte Samuel Mikkelsen: "østfaldet er ganske vist på sin fulde højde. Men det var halvmåne i går. Svageste strøm! Skønt … Månen er nærmest Jorden i disse dage. Helt spag bliver den ikke."

Samson roede som en vild mand. En vene midt ned ad hans pande svulmede. Den svulmede som Rolands halsårer, da han blæste i hornet Olivant i Runseval. Alle ti mand roede og bed tænderne sammen. Båden krøb frem, alen for alen.

"Som en flue på en tjærepind," sukkede en af mændene.

"Ja, som en flue på en tjærepind," stønnede en anden. Og de arbejdede sig i dette øjeblik forbi den store kløft, som er lige nord for Lambatange.

"Et ruskvejr, vi fik i dag," bemærkede lagmanden gelassent til præsten.

Straks efter var det, at den første bølge i strømfeltet med en brusende kam rejste sig foran dem over deres hoveder. Lagmanden greb hårdt om rorpinden og sagde – lidt højere end det var hans vane:

"Ro til!"

Mændene slog årerne i vandet. Det var, som om de piskede båden frem mod den frådende død.

"Nu – nu – nu – ro – ro – hæng i – ro – nu – nu," stønnede en gammel mand i takt med åreslagene. Lagmanden styrede båden lige mod midten af brådet, den red op i den kogende sø, slingrede og tog vand ind i begge bord, mens alting forsvandt i skum, fråde og piskende salt regn. Præsten sad ligbleg og holdt sig fast. En melodi cirkulerede og cirkulerede i hans hjerne. Om han nu ikke skulle træffe Barbara i aften?

Pludselig blev alt stille. De lå på en flade af skum og vuggede. De to bageste mænd øste, resten trak voldsomt på årerne. Det var kun en ganske kort stund. Pludselig råbte lagmanden:

"Streng jer nu an!"

Denne gang råbte han, og hans stemme var ganske knækket over. Foran dem rejste sig en grøn mur af vand, den krummede sig langsomt og begyndte omhyggeligt at kniple sig ud i en bred og sindrig krone af skum i toppen.

"I Jesu navn!" sagde en af de forreste blandt mændene.

Det blev pludselig vindstille. De var i læ af vandmuren, den ludede sig over dem, de så det grønne dagslys igennem den, årerne jamrede vildt mod toldene. Så rejste båden sig og stejlede, næsten lodret.

Et langt brag tordnede omkring dem. Præsten mærkede det stride, iskolde vand om sine lår og blindedes af fråde. Kolters rasende profil og Konefjeld, der som et jætteorgel spillede med damp og rygende skyer, var det sidste han så. Han følte en glitrende, iskold pine og glæde som af umådelige mængder splintret glas, og han tænkte: er dette det sidste? Nå, sådan er det altså, tænkte han videre og følte sig lettet og fri, men i det samme så han forstavnen stå trodsigt op af vandet og alle mændene med søen drivende af deres skæg.

Og de flåede lågene af deres madskrin, hældte alt indhold ud og begyndte at øse som besatte. Samson øste så mandeligt, at vandet stod som en tyk stråle ud af båden, og da en ung mand fra Sandevåg klynkede og sagde: "Jesus, vi forgår! Og i hvilket ærinde?" da fik Samson endda tid til at brøle: "Hold kæft, din kryster, og øs!"

Og alle øste og roede og øste igen som rasende. Selv lagmanden øste, så ubekvem han var af krop, og hr. Poul fandt også et skrin at øse med. Vandet strømmede om deres ben, fladbrød, fårekøller, knive, slirer og andet nisteindhold flød omkring, men båden, der et øjeblik havde ligget som død, begyndte at leve op igen, forstavnen rankede sig og huggede atter mod bølgerne, og lagmanden bad dem nu alle om i Guds navn at ro, så var de snart uden for al fare. Lidt efter var de ude af strømfeltet, just som et nyt kridhvidt bråd blomstrede og bredte sig ud over det sorte vand.

"Nå, – denne gang var du bange!" lo Samson og lagde overgivent sin lab på den unge mands skulder, som han havde skældt ud. Men Justinus Bonde, som var med på båden, sagde stille og meget sagligt til lagmanden: "Nu troede jeg, vi skulle forlise."

"Jeg mente det samme," svarede Samuel Mikkelsen. "Et fortrædeligt sted, denne Lambatange!"

"Herren tager os ikke, før han vil have os," var der en, der sagde.

Men præsten lagde mærke til, at den samme melodi stadig cirkulerede og cirkulerede i hans hoved. Den havde været der hele tiden. Det var en menuet. Han huskede den, fra dengang franserne dansede på Tinganæs.

En byge kom og skjulte alle fjelde og sunde. Båden stred sig videre frem langs Strømøs kyst. Som en flue på en tjærepind.

Bråddene på de undersøiske skær ved Velbestad lyste gennem skumringen, da de omsider nåede frem. Brændingen stod helt op i græsset, der var ingen mulighed for at komme på land her. Lagmanden prøvede forskellige steder at nærme sig kysten, men det måtte opgives. Inde på land gik nogle mænd og råbte noget, som ikke kunne høres. Over en halv time forløb på denne måde, og det blev efterhånden helt mørkt.

"Nu ved jeg ikke andet råd, end at vi forsøger at sætte op i Kirkebø," sagde lagmanden.

Dette med at "sætte op" klang ilde. Det var noget, man kun tyede til, når man var i havsnød. At havne tolv mand høj på et sted, hvor man slet ikke skulle have været, det huede ikke søfareren Samuel Mikkelsen. Og så ærindet! Hvad ville kirkebøfolk tænke om dem, at de lå her og pjaskede som abekatte på en uvejrsdag – lagmanden selv! – for at skydse en desperat præst, som konen var rendt fra? Var det ikke bedre at vente, til vestfaldet kom og søen lagde sig, og så sætte sejlet og flyve hjem med både strøm og vind i ryggen? Nej, det fik være. Denne stakkels fyr måtte i land et sted på Strømø, ellers mistede han vel forstanden.

Der var to sømil fra Velbestad til Kirkebø, stadig lige mod stormen. Lagmandens folk roede, stønnede over årerne, bed tænderne sammen og lagde sig tilbage i sædet med hele deres legemsvægt. Og uafladeligt måtte båden øses. Samsons pande svulmede. Han forsøgte sig endnu engang:

"Så sejle de æede … lin … ge af Norge!"

Men hans stemme var hæs og hans blik udslukt. De roede i tavshed. Kun en menuet cirkulerede i præstens fortvivlede hjerne. Da – ud på aftenen – styrede lagmanden pludselig båden ind i læ af Kirkebøholmen. De skimtede gennem mørket, hvor de var – den store gård og kirkeruinerne. Kort efter var båden i god behold trukket op på land, og Samuel Mikkelsen og hans bådsfolk gik stilfærdige og våde ind på gården, sådan som søfarende færinger ofte går – næsten som om de var lidt flove ved det.

Kirkebøbonden modtog dem med overstrømmende venlighed og forklarede straks hr. Poul, at her på dette sted var i fordums tid Færøernes bispestol. Han pegede på den store domkirke, hvis tomme vindueshuller glanede sorte og uhyggelige. Men hr. Poul havde ingen sans for antikviteter, han ville ikke engang have tørre klæder, han gav sig næppe tid til at spise et måltid mad. Bonden ville ikke tro, det var hans alvor, at han ville til Havnen allerede i aften i dette Herrens vejr og mod nat. Men lagmanden fik så lempelig trukket bonden til side og sagt ham, at det var fåfængt at tale med folk, når den galskab var over dem.

Den galskab – bonden forstod. Ja, hvad kunne ikke denne kvinde afstedkomme! Nu havde hun altså i dag nær været tolv mænds bane – det var ikke til at tage fejl af. Kirkebøbonden trak sig i sit hvide skæg. Han sagde ingenting. Det behøvedes heller ikke; mænd som Samuel Mikkelsen og han kunne godt udveksle tanker uden at sige noget.

Men der kunne ikke være tale om den ting: *ville* præsten endelig til Havnen i aften, skulle han få god ledsagelse. Bonden sendte sin bedste fjeldmand med. Over Reynet skulle de gå,

Kirkebøreyn. For der var der ingen opsvulmede elve, ingen sumpe og moradser.

De vandrede afsted kort efter, begge med små hornlygter, hvis matte lyskredse gled hen over grønsvær og sten. Præsten gik hurtigt til, han ilede rastløs op ad den bratte sti. Kun i de allervanskeligste passager i Hammeren lod han karlen gå foran. En menuet drejede og drejede stadig i hans hoved, han vidste det ikke selv, han tænkte ikke, han higede kun. Kortåndet til det yderste af den stejle opstigning og idelig afbrudt af forhindringer gik han stadig med denne melodi lirende inde i sig. Den var blevet temaet i hans nød, den ledede ham frem, og som en søvngænger klatrede han over Kirkebøreyns kyklopiske hamre til kanten af den store, stenede vidde.

"Nu gælder det om, at vi ikke taber stien af syne," sagde hans ledsager, "ellers er vi ilde farne i dette mørke."

Stien var et utydeligt, nedtrådt spor, som snoede sig over grusede flader og mellem dynger af kampesten. Karlen ville gå forsigtigt frem og mærkede sig nøje hver varde, de passerede, men præsten var hele tiden ved at løbe fra ham, og kun ved skinnet af deres hornlygter fandt de hinanden igen. Da hændte det, at præstens lygte gik ud i blæsten. Det var midt på en åben slette, der var oversået af store klippeblokke. Hr. Poul ænsede ikke straks sit uheld, han gik bare videre, vild og sløv. Da hørte han karlen råbe, og så, at han svang sin lygte. Åbenbart var han kravlet op på en høj sten. Hr. Poul vendte om og gik hen imod stedet, men straks derpå forsvandt lyset. Råbene vedblev, også hr. Poul råbte. Han løb som i blinde. Og således gik de to mænd omkring i den kulsorte aften, hver med en slukket lygte, og råbte håbløst efter hinanden mellem store sten og søndrede

klippeborge. Lyden af deres stemmer føg bort i den stærke storm. De fandt ikke hinanden igen. Men hr. Poul satte kursen, som hans sovende hjerne foreskrev ham den, og han gik, og han faldt, og han rejste sig igen og gennemtravede ufører af sten og store urer uden at se en hånd for sig.

Engang, da han var kommet på fladere mark, hørte han pludselig en stærk og stadig hvislen. Langsomt trængte denne store, sorgfulde lyd til hans bevidsthed, han studsede, og angsten, som han hidtil ikke et øjeblik havde følt, krøb langsomt frem i hans hjerte. Han løb et stykke, men havde stadig denne tone af sydende ve til venstre for sig. Da blev det lidt lysere, måneskinnet hvidnede under skyerne, og han så, at han stod ved en fjeldsø. Dens bølger ilede afsted og slog mod de øde, stenede strande. Det var et liv, han havde fundet her i ørkenen – et oprørt vand, og al dets lidenskab var ensomhed.

Han hastede videre, det blev lysere og lysere, halvmånen jog mellem skyerne, og hr. Poul så i skarpe, dvælende lysstrejf, hvor han var: på et stivnet hav af sten med store bølger, overmægtige bråd af klipper og fråde af skridende grus. Og stenene grinede mod ham, og klipperne havde så rædselsvækkende former, at en panisk skræk greb ham, og han løb som for livet.

Han løb længe. Men omsider gik det ned ad bakke på blødere jordbund, og når han snublede, stødte han sig ikke mere, men følte straks væden sive gennem sit tøj. Han vadede i moradser og stod til sidst ved et ensomt hus, hvor der brændte lys. Da han åndeløst bankede på døren, hørte han pludselig menuetten indeni sig selv, og det gik op for ham, at den hele tiden havde cirklet og cirklet i hans hjerne, mens han havde løbet og stønnet og våndet sig, og – hvem ved? – måske hylet.

Han spurgte straks, da han kom ind, hvor han var og om vejen til Havnen, men ordene blev pludselig siddende i hans hals. For rundt omkring sig i denne røgstue så han kun afskyeligt hærgede eller vanvittige ansigter, og alle stirrede de måbende og dåragtigt på ham.

"Herre Jesus!" sagde omsider en mand med et kridhvidt ansigt. Hans stemme var så uvirkelig melodisk. "Herre Jesus," gentog han. "Dette er jo hospitalet! Hospitalet på Arge!"

"Spedalskhedshospitalet!" udbrød hr. Poul og sank i knæene.

"Ja, velsignede, spedalskhedshospitalet!" lød det fra en mand, der dyrisk sad og gnaskede over et madtrug. Der var en ilde lugt i rummet, som stemte hr. Poul for brystet. Alt var som et mareridt.

Den blege mand med den melodiske stemme sagde, at han ville følge præsten på vej. Sandåen var ikke så let at komme over i aften, han ville vise ham det rette overgangssted.

"Der er komedie i Havnen i aften," sagde han. Han lod så alvidende og talte meget og omstændeligt på sin blide måde. De mødte nogen i mørket. "Det er en af lemmerne," forklarede han. "De går og strejfer og stripper omkring og har dog ikke lov til at komme blandt mennesker." Og han forklarede, at det var ikke morsomt for ham at høre til lemmerne. Men ingen ville have ham hjemme, endskønt han kun var meget lidt syg.

Han vedblev at tale, fuld af viden og vemod, indtil de kom til den larmende Sandå, hvis oprørte hvirvler drejede sig i månelyset. Der takkede præsten for følgeskabet og slap vel over elven.

Hans hjerte begyndte at hamre frygteligt, for nu var han ganske nær Havnen. Han kunne allerede se enkelte lys, ja, nu

skulle han altså gense Barbara. Han kunne ikke tænke længere end til dette punkt. Hun var vel til komedie ... så kunne han slet ikke få hende i tale. Han gik åndeløst til. Og menuetten!

Han kom forbi de yderste huse og huskede på den eftermiddag for kun fem måneder siden, da han var flygtet her forbi med Barbara. Overalt var der lukket og øde. Også i Nystue var der mørkt, ingen var hjemme. Hr. Poul travede videre gennem Gongen med sin udslukte hornlygte.

Men i tingstuen var der festblus og stimlen af mange mennesker. Det første, hans øjne fæstede sig ved, da han trådte ind, var sorenskriveren, der gravalvorlig sad og strøg en violin og udførte *en douce* musik. Han sad bagved et sted, og bagved et andet sted stod flere og fniste, deriblandt Gabriel, stor og svær, i en flunkende højrød kjol. Og det dæmrede for hr. Poul, at han på en måde genkendte dette, men han var ved at segne af træthed og dræbende hjertebanken. Jo – det var jo "Jeppe på Bjerget", og Gabriel måtte være baron Nilus. For i en stor seng midt på gulvet lå Andreas Heyde og skabede sig ustyrligt og sagde med en fuld mands stemme: "Men mon jeg ikke drømmer? Mig synes dog nei. Jeg vil forsøge at knibe mig i armen, giør det da ikke ondt, så drømmer jeg, giør det ondt, så drømmer jeg ikke ..."

I det samme fik hr. Poul øje på Barbara midt i stimlen. Hun gik ud af salen, han troede, hun ville undfly ham og fulgte efter. Men ude i forstuen stod hun og ventede.

"Ja men sødeste!" udbrød hun: "er du vanvittig? Er du fuldkommen vanvittig?"

Hendes stemme næsten græd af ømhed, hun følte på hans forrevne, dyngvåde tøj og strøg ham over ansigtet: "Er du

fuldkommen vanvittig?"

"Barbara, jeg er kommet ... til dig," stammede hr. Poul brudt.

"Er du kommet til mig?" Hun talte som til et barn, og en jubel begyndte at koge op i hendes stemme: "Men hvordan i alverden er du kommet i dette vejr? Sødeste! Gået fra Kirkebø? Er du vanvittig!"

Hun greb ham fast ved armen: "Kom! Kom hjem, min ven!"

Og hun snoede sin hånd ned om hans og greb den og klappede den ømt med sin anden hånd og ledte ham imens gennem Gongen og støttede ham og var ham nær med hele sin krop og så hastigt og undseligt op på ham mange gange og strålede. Men hr. Poul bar i sin venstre hånd stadig den udslukte lygte.

Hun fik ham ind i Nystue, tændte lys, hjalp ham af tøjet og gav ham at spise, og hun gjorde alt dette med en tavs villighed, en underdanig ildhu, som han aldrig før havde kendt hos hende. Det husvalede så godt. Men mens han langsomt og søvngængeragtigt spiste, måtte han dog spørge hende:

"Elsker du – ham?"

Barbara blev pludselig alvorlig. Hun så ned og sagde hastigt:

"Ja."

Det vil sige, hun snarere hviskede det, hun sagde det næsten slet ikke, hun henåndede det bare i en fart ... det *var* ganske vist ja, men det kunne næsten lyde som nej. Hendes øjne var fulde af ruelse.

Så blev der en pause, hvorpå hun spurgte: "Poul, må jeg drikke lidt af dit øl?"

Hun tog kruset, drak af det, rakte ham det og sagde: "Drik du nu også! Du må jo være meget tørstig."

Og hr. Poul drak og var igen ligesom vederkvæget. Han følte det som et kærtegn gennem sin dumpe træthed.

"Jeg er glad for, at du er hos mig igen," sagde Barbara pludselig ydmygt. Hun så ned.

Hr. Poul var ikke længere fortvivlet. Men det var blot alt sammen, som om han drømte. Han spiste roligt, spiste sig mæt.

"Nu kan du tro, du skal i seng," sagde Barbara.

Hr. Poul lagde sig.

"Skal jeg sidde hos dig lige til du falder i søvn?" spurgte Barbara overtalende: "jo, ikke?"

Hr. Poul følte en vilje vågne i sig. Ny utilfredshed, ny uro.

"Barbara, hvad skal der blive af mig?" spurgte han dæmpet.

"Ja men sødeste ven!" udbrød hun i ømmeste diskant, grædende og leende på en gang. Det hev i hendes strube. Hun satte sig på sengekanten og bøjede sig over ham: "Du må ikke være så ulykkelig, hører du!" Hun gjorde sin stemme hemmelighedsfuld: "Jeg skal fortælle dig en ting: du har slet ikke grund til det. Ikke spor af grund til det! Jeg føler akkurat for dig som før. Som altid. Det er virkelig sandt!"

Hun så på ham i hastige blikke. Hendes øjne var stadig fulde af undseelse, ruelse og pudsig forskrækkelse. Hun havde lagt sine hænder ind under hans skuldre og spillede krampagtigt på hans ryg med alle ti fingre. Hun var dyster og latterlig, blussende i skamfuld forventning.

Hr. Poul var så træt, hans tanker gik langsomt. Men han tog om hende og trak hende til sig, og pludselig mærkede han, at hun var ham ganske lydig. En jubel skød op i hans bryst, et overmægtigt bråd rejste sig langsomt og gennembruste ham

med glæde. Ak Himmel! Alt, var ham tilladt, ja, hun hjalp ham endda, klædte sig af med ydmyg ilfærdighed, lagde sig hos ham. Han så tæt ved sig hendes øjne, grønne som havdyb, hver gang hun skottede op til ham, hendes ansigt var ukendeligt, uskønt, ja tåbeligt af fryd.

Ak, ak, ak – alt hvad han havde døjet, lidt og stridt, det var alt sammen kun sket, for at de begge skulle kende dette øjeblik af ufattelig forening. Åh – hun belønnede ham for Myggenæs, for den kolde aske i Jansegærde, for den svare sorg på Stegård, for havsnøden under Konefjeld, for Kirkebøreyns rædselsørken, for de spedalske på Arge … og for menuetten, plin – plan – plon! Ha ha ha! Barbara belønnede hr. Poul, hun var ham underdanig, hun var ham huld, hun jublede sanseløst med ham, mens havnefolk gik hjem fra komedien … ja, den halve nat igennem.

Han sov ind som en druknende i brådsøer af glæde, og Barbaras øjne funklede endnu havgrønt, da han slap hende.

China

Hr. Poul begyndte at vågne, men lå længe uden at vide af noget. Så kom han pludselig til sig selv med et voldsomt stød i hjertet, men straks derpå huskede han Barbara. Han lå jo hos hende! Ja, det var rigtigt, alt var godt, det var ikke ondt, som han havde troet. Og han sukkede udløst og befriet, hans hjerte gik atter i skridtgang. Ja, det spankulerede som en udkørt hest, der pludselig er sluppet løs på en liflig eng. Han vendte sig om og sov ind igen.

Da han atter vågnede, var det næsten lyst. Barbara slog øjnene op, stirrede først forvirret på ham og genkendte ham så med stor glæde. Hun lagde armene om ham og kyssede ham.

"Jeg er glad for, at du er kommet," sagde hun og så skamfuld og lidt dum ud. Hun pillede forlegen ved hans skjorteknap.

Hr. Poul sagde, at også han var glad, at han ikke huskede, han nogensinde havde været så glad som den foregående aften.

"Nej, ikke sandt?" sagde Barbara begejstret: "aldrig nogensinde har vi begge været så jublende glade! Ved du hvad det minder mig om? Husker du dengang i Leynum?"

Hun slog hastigt øjnene ned og trykkede sig ind til ham.

"Men hvad nu med ...?" sagde hr. Poul og afbrød straks sig selv. En latter, en enorm latter fyldte med et hans sind, ja, hans hjertes hest løb en glædesrunde på sin grønne græsgang. Å, Andreas Heyde! tænkte han. Å hå hå! Men han ville ikke give sin glæde til kende, og ikke en lyd slap ud af hans mund.

Og dog havde Barbara forstået ham så godt, at hun hastigt og næsten forskrækket udbrød: "Dette må du ikke sige til et menneske! Hører du! Det er en hemmelighed mellem os. Å, jeg kan ikke tænke mig, hvor fortvivlet han ville blive, hvis han fik det at vide!"

Hun stirrede tankefuldt hen for sig og ænsede ikke mere sin mand.

Hr. Poul lå længe tavs. Hans hjertes hest stod stille og teede sig, som om den var angst. Dette var første gang, han havde hørt hende tale om Andreas Heyde, og tonen, hvori hun talte, var ham ganske fremmed.

"Barbara, fortryder du?" spurgte han.

"Å nej, kæreste," sagde hun og smilede til ham. Men straks derpå gav hun sig igen til at stirre, som om hun så et syn.

"Jeg er så bange for, at han har drukket sig fuld!" sagde hun pludselig. "Han har sikkert været fuld i går aftes."

Hun skælvede svagt.

"*Jeg* var fuld i forgårs aftes," sagde hr. Poul.

"Var du?" sagde Barbara adspredt og vedblev at stirre.

Hr. Poul vidste ikke, om han var vred eller ulykkelig, han vendte sig bort fra sin kone. Hun elskede Andreas Heyde! Men det var jo ikke andet, end hvad han hele tiden havde vidst, ja hvad hun selv havde sagt. Havde han et øjeblik troet, at det kunne være anderledes? Var han måske kommet hertil for at hente hende tilbage til Jansegærde? Havde han virkelig været så tåbelig? Nej, han huskede jo, hvad han havde tænkt. Kunne han blot *en* gang til, en eneste gang!

Nuvel, hans ærinde var udført. Udført med vældig kraft og glans. Hvad ville han mere? Endnu *en* gang!

"Hvorfor vender du ryggen til mig?" spurgte Barbara. Der var i hendes stemme en smule forurettelse. Hr. Poul følte sig gladere og svarede ikke.

"Du er vist sur," hviskede hun ind i hans øre. Han vendte sig igen mod hende og smilede.

"Jeg er ikke sur," sagde han. "Jeg har blot tænkt. Du er nu forelsket i en anden, og jeg ved, at jeg er dig i vejen. Jeg vil ikke prøve på at hindre dig i noget, og det kan jo heller intet nytte mig. Men derfor må jeg også slå dig ud af mine tanker og helt glemme dig. Synes du ikke også det selv?"

Barbara svarede ikke, hun rystede hjælpeløst på hovedet, næsten umærkeligt, blot så meget, at hr. Poul kunne se det. Hun var meget alvorlig, hendes øjne var fulde af stor kummer.

"Ja men Barbara," vedblev hr. Poul, "når du nu ... når det nu ikke er mig, du holder af."

"Du ved jo, hvor meget jeg holder af dig," sagde Barbara. "Det må du dog have forstået! Ellers ville *det* i aftes have været aldeles utænkeligt, aldeles utænkeligt! Du har ingen grund til ... mellem os er alt, som det har været! *Forstår* du det ikke?"

Hun talte med indtrængende heftighed, hun holdt om hans håndled og lod sine hænder glide op i hans ærmer. Så tilføjede hun pludselig i en lettere tone: "Du skulle bare ikke være rejst fra mig. Så var der jo slet intet sket!"

Hun smilede lykkelig over det fund, hun her havde gjort, denne lille kulørte sten. Hun troede selv på den: "Vi to skulle blot have boet sammen her i Havnen, ikke? Jeg vantrives på landsbygden. Nu må du blive her nogle dage, – ikke, min ven?"

En god time efter var hr. Poul på vej til sorenskriveren, tilfredsstillet, men lidet trøstet. Hans kone var gået til Andreas Heyde. Han kunne vel trænge til hendes besøg, fyren. Hr. Poul undte ham det gerne. Man skulle være ædel mod sin fjende. Nu havde han allerede sat ham et godt horn i panden. Men hvorfor skulle han være en enhjørning? Ét horn var intet horn! Nej, et *par* måtte det være ... mindst. Hr. Poul greb sig selv i denne tankegang. Var han allerede en sådan – libertiner? Ak, tankerne myldrede så rask i hans hoved i dag, han var i et besynderligt humør, ulykkelig og fyrig og stolt. Han lod sig synke ned i en af sorenskriverens stole, kastede sin hat fra sig og sagde: "Ja, så har man da opnået at blive sin egen kones elsker! Der er en anden mand, der har opnået at blive sin egen hanrejs hanrej! Hvad synes De er værst?"

En lysning gik hen over Johan Hendrik Heydes muntert furede ansigt, han var straks fyr og flamme, rettede sig op, lagde bogen fra sig, gned sig med en finger over næsetippen og sagde: "Nå – det kalder jeg en lystig måde at anskue tingene på!"

Så satte han sig i en sammensnoet stilling og støttede hagen mod sin ene hånd.

"Tjah! Almindeligvis må man holde på, at ægtemanden er den eneste, der kan være virkelig hanrej, eftersom han er den eneste, der er gift med pågældende kvinde. Sin egen hanrejs hanrej kan man aldrig blive, for ..."

"Ej, De anskuer sagen alt for juridisk," afbrød hr. Poul. "Det er ikkun for Gud og mennesker, Barbara er min hustru. I sit hjerte er hun en andens kvinde. Derfor er realiter denne anden

hanrejen, eftersom han er den, som ...? Mener De ikke også det selv ... at de er meget forlibte?"

"Ak jo, alt for forlibte," sukkede Johan Hendrik. "Andreas bestiller ikke det Gud lader skabe, skønt han kunne udrette store ting. Tænk – sendt af Rentekammeret! Det er meget forkert."

"Ja, det synes jeg også. Det er virkelig meget forkert!" lo hr. Poul overstadigt med en knivskarp svie i sit hjerte: "I allerhøjeste grad forkert, ha ha!"

Sorenskriveren betragtede ham opmærksomt.

"Ja," sagde han, "De befinder Dem nu i det farvand, hvor jeg vidste, De ville komme. De synes at bære det godt ... hm, hvordan skal jeg udtrykke mig? At tåle søen godt."

"Jeg er i en stormende affekt," sagde hr. Poul. "I en desperat affekt! Og dog i en jublende affekt! Jeg havde aldrig tænkt mig at kunne huse så mange stærke sentiments på en gang."

"Ha ha! Ja, det tænkte jeg. Så kan det være, at Vorherre ikke forgæves spilder sine ulykker på Dem! Men endnu er De kun i første stadium."

"Jeg husker godt, hvad De sagde til mig, sidst vi sås. At de mennesker, der møder den sande nåde, er dem, som skæbnen tager sit tag i og spiller på som på et instrument."

"Ja, forudsat at disse mennesker da overhovedet er instrumenter og ikke siv eller brændestykker eller rokkehoveder."

"Gudsdød, jeg er et instrument!" sagde hr. Poul. "Et blæseinstrument! Og Herren trakterer mig vældigt! Som en skalmeje, en højst uværdig skalmeje!"

"Nu vel, nu vel, en basun er De måske ikke, og vogt Dem for resten for at blive en trompet." Johan Hendrik smilede satirisk: "Men en træblæser, ja, lad os sige en træblæser. Det kan synes lidt kedeligt, er dog det skønneste."

Han rejste sig pludselig og gik ivrigt op og ned ad gulvet.

"Hovedsagen," fortsatte han og standsede foran hr. Poul: "hovedsagen er, at man har et temperament, som ikke radbøjes, men som inspireres af vanheldet. Desperation og raseri er den bedste vind at sejle i, når blot man forstår det. Men sejl nu ikke for hårdt! Man *kan* kuldsejle. Jeg går ud fra, at De vil begå en række dårskaber, hvad? Lad nu i hvert fald være med at slå min brodersøn ihjel."

"Jeg forsikrer Dem," sagde hr. Poul, "at jeg nærer en næsten kollegial følelse overfor ham."

"Det bliver De næppe ved med at gøre."

Hr. Poul følte straks sandheden i disse ord. I dette øjeblik var Barbara hos Andreas. Hun havde lovet at komme hjem i aften ...

"Spiller De lidt?" spurgte han sorenskriveren.

"Jeg kan gerne spille et lille stykke for Dem. Det er jo desværre kun solo! Ak, jeg er næsten altid henvist til solospil. Det bliver aldrig så *agitato* som for eksempel trio."

Han smilede skævt til præsten og udsendte en lang skælvende trille. Hr. Poul følte en rus i sig, han var ulykkelig, men fyrig, musikken fyldte ham med ild.

Skulle han storme og rase hele dagen?

Hr. Poul havde længe opholdt sorenskriveren, nu havde han bekvemmet sig til at gå. Barbara havde lovet ham at komme i aften, men der var endnu langt til aften. En frygtelig ensomhed

overfaldt ham og gnavede hans hjerte, mens han vandrede gennem de snævre, vinterskumle gyder. Han mødte en mand, hvis ansigt han mente at have set før, uvist hvor. Manden hilste genkendende. Han mødte flere mennesker, som han huskede som fra en drøm. De hilste alle genkendende. Han tænkte ikke videre over det, men da han kom tilbage til Nystue, sagde hans svigermoder Magdalene til ham: "Kirkebømænd har været her og spurgt efter Dem. De ville vide, om De var kommet vejen frem. De har ledt efter Dem med lygter og lys på Reynet i nat."

Hun talte vrippent og syrligt bebrejdende som altid. Hr. Poul svarede ikke andet end: "nå!", han kom i dette øjeblik i tanker om, at han jo burde aflægge sin kollega havnepræsten et besøg. Han yndede ikke mag. Wenzel, dog droges han mod hans hus. Man kunne aldrig vide, hvad der kunne ske i det hus. Det var visselig ikke velbetænkt at gå derhen. Men han var i desperationens affekt.

Hr. Wenzel modtog ham med nogen reservation på Himmelens vegne og adskillig bebrejdelse på sin families vegne. Han nævnte intet direkte, men det syntes åbenbart, at han gjorde hr. Poul ansvarlig for den forargelse, der udgik fra hans kone, og som nu var blevet slægten Heyde til forfang. Hans udtryk var usigelig forurettet. Han havde i øvrigt syge og sorrigfulde at besøge – der var så megen *uforskyldt* nød, han bad hr. kollega have sig undskyldt og gik ud. Men hans kone blev hjemme og gjorde anstalter til en beskeden kop caffé.

"De bryder Dem måske endelig ikke så meget om caffé?" sagde hun da mag. Wenzel var gået. "Kanske De lige gerne drikker et glas fransk brændevin eller rom?"

For første gang i sit liv opdagede hr. Poul rigtig mme. Anna Sophie Heyde, og han sluttede sig straks til hende. Hun var stor, lys og mild og havde i al sin gøren og laden en fortrolighed, der trøstede ham lidt. Ak, hans hjertes hest! Den føltes pludselig ligesom en kærtegnende og beroligende hånd. Han besluttede straks, at han også ville være fortrolig, pleje sin sorg hos Anna Sophie. Han længtes, han tørstede efter hendes kvindelige venskab. Han havde længe været så ensom, ja lige siden han kom til dette land! Barbara havde ikke været hans ven, han indså det med ét. Hun havde været hans modspiller, ja hans fjende, og ganske ene havde han måttet spille mod hende. Nu længtes han efter at tale med en ven – om sin fjende, om sin fjende ...

Og Anna Sophie så venligt og tankefuldt på ham.

"Så megen magt har De altså dog over hende," sagde hun. "Jeg lagde godt mærke til, hvad der skete under komedien i aftes!"

Hr. Poul følte en hemmelig glæde. "Det var der vel flere, der gjorde," bemærkede han.

"Ikke alle, ikke alle!" lo Anna Sophie.

"Nå?"

"Ikke Jeppe." Hun sukkede dybt og rystede på hovedet: "Åh – Andreas! Han var alt for sikker i sin sag. Og da han endelig var færdig med at spille Jeppe, var han blevet så fuld, at han slet ikke savnede hende. Først i morges ..."

"Er han da så négligeant imod hende?" spurgte hr. Poul. Han var pludselig meget forstemt.

"Négligeant ... jeg ved ikke, hvad jeg skal sige. Ikke altid i hvert fald! Han kan være *empressé* nok, den gode Andreas. Og da kan ingen stå for ham."

"Ja, ja!" sagde hr. Poul og fortrak ansigtet som i smerte. "Jeg ved det, han forstår kunsten. Snart négligeant, snart empressé. Sådan er Barbara også selv. Tror De ikke, jeg ved, hvordan det skal gøres? ... Men jeg gør det bare ikke!"

Han stirrede mørkt ned på bordpladen. Intet pinte ham som dette, at Andreas kunne være négligeant mod Barbara og dog være elsket af hende.

"Trøst Dem," sagde Anna Sophie. "I dette spil går det alligevel aldrig helt efter reglerne."

"Ja, den som kan være mest négligeant, han vinder," sagde hr. Poul modfaldent.

"Ha ha, De er et mandfolk! De aner vist ikke, hvor vi kvinder elsker at snyde! Og særlig Barbara! Hun snyder altid, å, Gud, å, Gud! Tror De til eksempel, at det var efter reglerne, hvad hun gjorde i aftes? De så i hvert fald ikke meget *négligeant* ud, da De trådte ind på komedien, ha, ha! De så ud, som om De lige var gravet op af kirkegården. Himmel ... og hun gik dog med Dem!"

Anna Sophie rystede beundrende på hovedet.

"Det var så vel af medlidenhed," sagde hr. Poul forsøgsvis.

"Nej, det var af ... ja, af kvindelighed! Hun har en dejlig natur! Hvem der var som hun! Ved De ... alle vi andre kvinder elsker hende ... skønt vi burde misunde hende. Og det er meget!"

Anna Sophie lo. Hr. Poul sagde ingenting. Han sad og brændte af længsel efter Barbara, han tømte sit glas, og kun hun var i hans tanker. Han attråede hende, så det gjorde ondt i hvert ledemod. Han havde sovet hos hende i nat, og det forekom ham ganske usandsynligt. Men endnu mere usandsynligt var det, at hun ville komme tilbage til ham i aften.

Skønt – hun havde lovet det. Nej, han troede ikke på det! Og dog troede han på det og kom i det heftigste oprør.

"Hvor er hun?" spurgte han.

"Ikke her – det kan De da nok tænke. Hun viser sig aldrig her. Andreas ser vi heller ikke meget til. De har nok deres tilholdssteder ..."

Hr. Poul følte sig i et skred af skuffelse og forfærdelse. Det gik op for ham, at han hele tiden havde troet, at hun var her et sted på Reynegård. En tåbelig tanke. Nu var det på en gang, som om hun ganske var sluppet ham af hænde. Hun havde sine hemmelige veje.

"Hun er fuld af løgn!" udbrød han pludselig. Anna Sophie trak lidt på skuldrene.

"Det er alle kvinder. Det er vi nødt til. De må ikke tænke ilde om os for det! Når en kvinde lyver, er det ikke det samme, som når en mand lyver. Nej, vi er anderledes."

"Jeg mister Barbara," sagde hr. Poul.

"Man mister aldrig Barbara," sagde Anna Sophie med et smil. "Men til gengæld besidder man hende aldrig helt. Hvis De bare forstod det, kunne De måske tage det hele roligt."

"Ja, sådan er hun altså," sagde hr. Poul vredt. "Hun vil gabe over alt. Hun vil have Andreas, men det betyder ingenlunde, at hun vil give afkald på mig. Hun giver aldrig afkald på nogen mand! Men hun skal alligevel få lov til at vælge – i dette tilfælde!"

"Hun lader sig ikke tvinge – ikke ved noget middel."

"Jeg vil ikke tvinge hende, men måske sparker jeg hende – så langt ind i Helvede, som en hare kan hoppe i fjorten år!"

Hr. Poul rejste sig. Det sortnede for hans øjne.

"Hun kommer tilbage til Dem igen," sagde Anna Sophie stille.

"Mener De det ... alvorlig talt?"

Hr. Poul blev pludselig som et andet menneske.

"Det er så godt som givet. Jeg tror, jeg forstår mig på Barbara, De kan gerne stole lidt på mig. Imidlertid må De tage det med ro – De har livet for Dem! Glem heller ikke, at der jo også er andre kvinder til i verden."

Hun rejste sig og ligesom strakte sin krop en smule, hun var stor og blond og blid og smilede ganske let. Hr. Poul opfattede denne gestus som et strejf gennem tåge og huskede den altid siden – på den måde, som man ofte bliver ved med at huske aldeles ligegyldige iagttagelser.

Han var let svirende, da han omsider brød op fra Reynegård. Han var vel blevet siddende i evig samtale om Barbara, hvis ikke skumringen havde mindet ham om, at aftenen nærmede sig. En frygtelig spænding og utålmodighed begyndte at klemme hans hjerte, men han var hjælpeløs og kunne ikke gøre andet end vente. Her sad han i Nystue, i Barbaras hjem, og hørte til huset. Men Barbara, hvor var hun?

Hans svigermoder Magdalene stillede mad frem og værdigede ham ikke mange ord. Da han ymtede noget om, at Barbara vist snart kunne ventes, satte hun blot et usigelig vantro ansigt op.

"Ja, men hvor kan hun da være?" spurgte han.

"Tror De, *jeg*," sagde Magdalene bittert, "tror De, *jeg* nogensinde kender hendes veje eller hendes venner? Hun er min datter, det kan jeg ikke fragå, og jeg har prøvet at opdrage hende så godt som muligt. Men nu vasker jeg mine hænder, hr.

Poul, det har jeg altid ladet Dem forstå, jeg vasker mine hænder."

Tiden gik og ensomheden red hr. Poul som en mare. Undertiden mente han, at nogen tog i dørklinken, og i disse øjeblikke fyldtes han af en sådan forventning, at han både så Barbaras gestalt for sig og hørte hendes glitrende stemme.

"Kæreste! Har du ventet længe? Er du rasende på mig?"

Men Barbara kom ikke, og den svage smækken af hendes moders kabalekort var den eneste virkelige lyd, der hørtes.

Hr. Poul kunne ikke holde sig i ro. Han gik ud.

"Sig, at jeg er gået ned i fogedstuen," sagde han til sin svigermoder.

Hun svarede ham med et sarkastisk nik og sukkede. Og begyndte en ny kabale.

Gabriel røg på lang kridtpibe og var hyggelig. Hans kone Suzanne sad og vuggede den lille Augustus. Landfoged Harme selv var gået til ro, han var efterhånden blevet meget skrøbelig. Men datteren – det var påfaldende, hvor frisk hun så ud, selv hr. Poul kunne ikke undgå at lægge mærke til det. Der var kommet en ny, fin glans over hendes leende læber og tænder, og i øjnene var der et skælmeri, som forstærkede sig til solglans, hver gang hun så på sin søn. Hun var en udsøgt, mørk skønhed, og Gabriel røg på sin pibe og ejede hende i den grad, at hr. Poul næsten kunne høre ham sige: "Ja, ser du *det*, min ven! Således bærer en klog mand sig ad!"

Men Suzanne, der sad ved vinduet og vuggede sin søn, gav sig til at synge:

Væk fra vindevet, min ven,
kom en anden gang igen,
storm og kuld' haver drevet
min husbond hjem igen.

"Hvad Fanden er det for noget forbandet sludder, du sidder og synger for ungen?" sagde Gabriel irriteret.

Men Suzanne rettede blot sine skælmske øjne mod manden og vedblev at synge.

Har jeg ikke lov at synge
for mit barn
som jeg vil
og som jeg kan
og som jeg skal!
Væk fra vindevet, min ven,
kom en anden gang igen,
storm og kuld' haver drevet ...

Gabriel gik ud – lidt pludseligt. Han gik en tur rundt om fogedstuen. Det kunne jo være i et naturligt anliggende, han gjorde det. Suzanne lo. Det var kun en kendt vuggevise, hun havde sunget. Men Gabriel kendte den ikke. Den var aldrig blevet sunget ved hans vugge.

Hans gode humør var halvt spoleret, da han kom ind igen. Han spurgte råt, hvor Barbara – altså mme. Aggersøe! – var henne i aften. Hr. Poul svarede, at hun var ude, men at han ventede hende hjem snart.

"Pfuf!" udbrød Gabriel med et fnis. "Så kommer De til at vente længe!"

Hr. Poul vidste intet at svare hertil, men Gabriel fortsatte med en stemme, der dirrede af hån: "Aldrig i livet har jeg oplevet noget så enfoldigt som Deres ægteskab med hende i sommer!"

Både Suzanne og hr. Poul blev ganske forbløffet over Gabriel. Han næsten græd. Skadefryd, harme og gennemgået lidelse vævede sig sammen i hans røst.

"Lad os ikke tale om Barbara nu," sagde Suzanne afværgende.

"Tale om hende! Skal hr. Poul ikke have lov til at tale om sin egen kone, måske?"

Han vendte sig mod hr. Poul: "Jeg ved ikke, hvor meget De agter at finde Dem i? Hvis jeg var i Deres sted, så ... Gud, hvilken frækhed! Jeg kan godt sætte hende fast for Dem, hvis De ønsker det. Og galanen med!"

"Sætte hende fast?" sagde hr. Poul. Og – dermed gøre sig ganske til latter?

"De er sgu allerede til grin, for Fanden! Det kan aldrig blive værre. Vil De være hr. Niels om igen? Ja – endnu værre? Hun har aldrig været så skrupliderlig og skamløs for næsen af os alle som nu! Det skinner ud af hende, hvor hun står og går. Hun er dog ... hun er dog ... en ... en forargelse, ptøj! Og så ... ja, Gud bevares! ... i går aftes at rende med Dem, som om intet var i vejen! Ha ha ha, ja, De er Fanden fortære mig mere godtroende ..."

"Hvor har du travlt, Gabriel!" sagde Suzanne tørt og kort. Vreden blussede i hendes ansigt.

"Travlt! Travlt! Det er måske ikke gået op for dig, at det er min ... og din faders ... opgave og bestilling at våge over ... over sædeligheden, altså! Ikke sandt? Men selvfølgelig! Selvfølgelig!

Din søde hustrupligt er som sædvanlig at holde med tøjten, horen, bolersken, og indbyde hende til caffé ... når jeg er ude!"

Hr. Poul vidste intet at sige. Han var mat, beskæmmet og fortvivlet, og så for sig i alt for tydelige billeder, hvordan Barbara havde levet og strålet i denne trivielle verden, mens han selv havde siddet på Myggenæs.

Gabriel gik ud og kom tilbage igen med en flaske brændevin i den ene hånd og Christian den Femtes Norske Lov i den anden. Han lagde med magistral vægt den svære bog på bordet, bad sin kone om at tage glas frem, skænkede og bød. Hr. Poul drak straks ud, han gjorde det i sin nød uden værdighed. Det var det eneste, han kunne gøre. Han vidste intet at sige.

"Lad os nu se," sagde Gabriel og begyndte at blade. "Lad os nu se hvad loven siger ... mmmmmm ..."

Han spyttede i fingrene og bladede med uøvet hånd. Han var ikke mange måneder gammel i juraen. "Her står ... her står ... lad os nu se. Om manddrab. Om afhug og sår, nej. Om udfordring og dueller. Om husfred, kirkefred, nej. Om skade, om vådes gerning. Nej!" Han svedte: "Om nødværge, nej. Om ... om løsagtighed!"

Han råbte det næsten og fnisede derefter: "Jo, det *er* et stift stykke! En præstekone! Her skal vi nu se: Hvo nogen kvindeperson beligger, bøde til sit herskab 24 lod sølv, og kvindfolket 12 lod sølv og stande begge åbenbare skrifte!"

Han fniste igen. "Men havde de ikke middel til bøderne – gu' har de ej, ha! Hun i hvert fald ikke! – da straffes de efter deres formue med fængsel på kroppene! Men dersom de ægte hverandre, da betale han til bøder halv femte lod sølv og hun halv så meget og være fri for skriftemål ..."

Præsten stivnede, og også Gabriel så lidt tvivlrådig ud. Men så sagde han: "Nå, dette gælder altså blot ugifte folk. Jeg tænkte det nok, det var også alt for mildt!"

Han tømte sit glas. "Her må være en artikel om gifte kvinder – om *hor* altså! Lad mig se … det var slet ikke for meget, om hun blev strøget til kagen en gang, hvad?"

Hr. Poul rejste sig. Han var i voldsomste sindsoprør. "Jeg begærer ingen straf over hende, det gør jeg ikke," stammede han heftigt: "ingen hævn, nej! Skønt hun har … har kostet mig …"

Han stod og lænede sig mod stoleryggen, og stolen dirrede mellem hans hænder.

"Så er der også det," tilføjede han omsider og tog sig pludselig i det: "jeg mener, kanske hun kommer på bedre tanker."

Det sidste henkastede han fortvivlet. Han gav sig til at gå frem og tilbage.

"Det gør hun nok, skal De se," sagde Suzanne med en underlig bevæget overbevisning i stemmen.

"Ja, det gør hun sikkert!" sagde Gabriel tørt midt mellem læsningen af to paragraffer.

"Ja, du gør hende ikke bedre ved at piske hende!" sagde Suzanne vildt og rejste sig med flammende øjne.

"Ti stille," svarede Gabriel, ivrigt læsende. "Det er slet ikke sikkert, at her er nogen hjemmel for at piske hende. Her står alt muligt andet vrøvl. Men Gud – hvor kunne hun trænge til det!"

Han lænede sig tilbage i sin stol. "En ordentlig gennempiskning ovre på kagen! Den dag, det skete …"

"Du blotter kun dig selv, din usle …!" sagde Suzanne gennem sine tillåsede tænder.

Gabriel så lidt beskæmmet ud og drak sig et glas. "Jeg mener kun, at hun trænger til klø, det mener jeg," sagde han.

"Hvad *kommer* det dig ved?" hvæsede Suzanne. "Hvad *kommer* det dig ved? Her står hr. Poul, det er dog ham, det først og fremmest angår. Han kan selv straffe hende, hvis han vil."

Hr. Poul havde taget plads og sad sammensunken på kanten af stolen.

"Ja, det vil jeg!" sagde han. Men hans stemme var besynderlig, og det lød, som om han sank noget.

"Tag Dem et glas," sagde Gabriel. "Værsågod! Nå ja, hvorfor Fanden giver De hende ikke bank, som alle andre mænd gør, når deres koner ikke vil skikke sig? Men De er måske som hr. Niels, der hellere selv lod sig slå!"

"Fik jeg fat på hende!" sagde hr. Poul og åndede meget tungt. Han følte nu vreden gro op gennem sin krop. Det mørknede for hans øjne.

"Det er da let nok," sagde Gabriel.

"Når jeg ikke ved, hvor hun er?"

"Ha! Men det kan jeg godt fortælle Dem. Hun og hendes galan holder begge til oppe i 'China'!"

"Gabriel!" råbte Suzanne højt.

Hr. Poul drak nok et glas. Vreden gik fra hans bug og lænder op gennem brystet og ud i armene. Han knyttede sine hænder hårdt og stønnede sagte. Ansigtet var kridhvidt og forstenet.

"Det nytter ikke at tugte hende," skreg pludselig Suzanne. Hun talte grædende, skældende, overtalende: "Det nytter ingenting, hr. Poul, det forhærder hende bare. Jeg *ved* det! Jeg kender hende! Hendes moder har pryglet hende – å! Dengang de to søskende fra Stakkenæs havde begået blodskam, tog hun

hende selv med over på Skansen og viste hende halshugningen! Og bagefter – for at hun aldrig skulle glemme det – slæbte hun hende hjem og gav hende sådan en endefuld, at hele byen kunne høre det! Og I ser, I ser, hvad sådant har frugtet! I *kan* ikke tugte hende, I *kan* jo ikke tugte hende, det er tåbeligt, det er i-di-o-tisk er det! Idioter! Idioter!"

Men hr. Poul så sort og rødt. Han hørte allerede Barbaras skrig gjalde over hele byen, hendes glitrende falset styrte i et hvin og splintres som et krystaltårn! Han ville vold og hævn, han greb sin stok, Gabriel tog flasken, de gik begge ud.

"Idioter!" græd og skældte Suzanne efter dem: "Idioter!" Lille Augustus Harme Gabrielsen vågnede og begyndte også at græde.

"China" var et lille hus, hvor Kgl. Handels søfolk plejede at holde til når de lå i Havnen. Stedet var ikke helt vel berygtet, mindre fordi der dreves smughandel, end for visse andre årsagers skyld. Ved siden af det egentlige "China" lå et andet, mindre hus, der var en slags anneks, og som vendte ud mod kål- og urtegården på vestsiden af Reynet. Dette hus havde Andreas Heyde lejet for der i uforstyrrethed at drive sine studier, som det hed sig. Hans forsætter havde vistnok også fra begyndelsen været præget af nogen alvor, men snart havde det vist sig, at muserne vantrivedes i et så nært naboskab med Bacchus og Venus. Dog havde siden nytår Bacchus haft mindre gode dage, og Andreas havde ført et levned, der for dem, som ikke så alt for godt i mørke, kunne synes næsten adstadigt.

Hr. Poul og Gabriel famlede sig fra Gongen ind i den bælgmørke og stejle trappegyde, som hedder Klettaskot. De var begge overvældede af en frygtelig vrede. Hr. Poul ville slå.

Gennembanke og afsmøre galanen, Barbara og hvem som helst, der kom på hans retfærdige vej. Gabriel havde større planer, han ville overrumple, afsløre og nedkalde en Fandens skandale og blamage over deres syndige forehavende, gribe og udlevere dem på fersk gerning til alles spot og gøre op med dem som en rettens håndhæver. Dog fandt han, at både hr. Poul og han selv måtte styrke sig lidt, før de skred til værket. De standsede op, drak hinanden til af flasken, ønskede hinanden alt godt og var ganske broderlige.

En lille, trang trappe førte ned til "China" og det andet hus. Men Gabriel ville, at de først skulle gøre en omgående bevægelse og gik bagom ind i kålgården. Der så han, at der var lys i stuen.

"Ha! vi har dem!" fniste han og listede sig hen mod vinduet.

Et gardin var trukket for, men han kunne kigge ind gennem en åben stribe forneden. Hr. Poul stod lammet af raseri. Han genkendte gardinet fra Jansegærde – Barbara havde givet ham det at hænge for hans studerekammervindue.

"De har ikke lagt sig endnu," hviskede Gabriel, gusten af skuffelse.

Han vendte sig om mod hr. Poul, hans ansigt var halvt belyst inde fra stuen. Han kiggede igen: "Men *han* går uden sko. Måske er de i færd med at gå i seng nu ... vent!"

Og han flyttede sig for bedre at udstudere hvad der skete. Men hr. Poul ville ikke vente, han gik rundt om huset til døren, og da han fandt den låset, gav han sig straks til at hamre på den og sparke på den og råbe.

"Luk op i Satans skind og ben!"

Gabriel var hos ham i tre spring.

"Så for Helvede!" hvæsede han: "nu ødelægger De det hele! Vi kan jo ikke bevise dem noget som helst!"

"Jeg skal smøre dem! Jeg skal smøre dem!" skreg hr. Poul med afsindig stemme.

Han slog en lille glugge ind med sin stok. Men døren modstod alle hans angreb.

"Lad mig!" sagde Gabriel og begyndte at fingerere ved trælåsen med sin kniv.

Præsten blev ved med at sparke. Det rungede i det natteøde kvarter, vinduer og døre åbnedes på klem, et helt opløb af folk i særke, uldklokker og mangehånde intime pjalter, med bare ben og i trætøfler, stod tænderklaprende på spring bag ethvert skjul, mens hunde gøede og haner fløj af hjalet og galede. Men kærnen, selve betændelsen i denne ståhej, var stadig præstens uvirkelige stemme, der bandede og skændte.

Pludselig fløj døren op – Gabriel havde lirket slåen fra. Hr. Poul fo'r ind i den mørke røgstue og faldt over et eller andet, men var straks på fode igen, Gabriel fulgte efter ham, de gik ind i den oplyste inderstue – den var tom. Vinduet var åbent, og ude i kålgården hørtes flygtende skridt. Gabriel så sig om med rappe øjne, og i et sæt var han ude af vinduet. Han var som en kugle af kraft, det knaste og braste under hans fødder.

Men tilbage stod hr. Poul – med duften af Barbara i sin næse, den velbekendte, sødt fortrolige atmosfære af hendes mange små ting, hendes klæder, hendes færden. Ja, her var Barbaras genius til huse! Han genkendte et af hendes skørter, som lå slængt hen over sengen, et par af hendes sko, hendes små æsker og skrin, og midt på bordet – blækhornet fra Jansegærde, hans eget gode blækhorn, som hun havde foræret ham, da han kom

til Vågø! En stor fjer stod og vajede op af det og foran lå papir, som var beskrevet. Og nu så han andre ting, der også var ham bekendte, nodepapir, en lut og mange af de mandige og galante ting, som engang var blevet trukket op af Andreas Heydes kiste.

Han stod længe naglet til pletten. Helt ud i hans yderste led sved det af forfærdelse. Han støttede sig til bordpladen, snappede efter vejret, stønnede, ja klynkede en gang imellem.

"Ræve have huler!" fremstammede han til sidst dumpt og drukkent. "Ræve have huler."

Foran ham lå et stykke manuskript. Han gennemlæste det flere gange uden at forbinde mindste mening dermed. Færøerne, stod der, er en liden gruppe af små insuler, beliggende vel ... mil vest for Norges kyst og ... mil ... for Hetland. Øernes nordligste pynt er af Capitain ... bestemt til ... nordlig latitude og ... vestlig longitude, deres sydlige pynt til ...

Her standsede foreløbig Andreas Heydes store værk om Færøerne, skrevet efter det kongelige rentekammers ordre. Hr. Poul lo ikke. Det dæmrede blot for ham, at disse linjer var skrevet her i denne stue i lyset af Barbaras ømme nærværelse, og pludselig tog han papiret, krøllede det sammen og smed det på gulvet. Så tog han i gribebrættet på lutten, svingede den rundt, gik ud i røgstuen og slog den i kvag mod gruekanten. Strengene sang op, rallede og tav så pludselig stille. Det var som et mord. Hr. Poul kastede stumperne af instrumentet på ilden og ragede op i gløderne. Så hentede han alle nodepapirerne og fik ild i dem, og hurtigt lod han Barbaras skørt, hendes syskrin, gardinet, blækhornet følge efter. En kvalmende røg begyndte at fylde huset.

Gabriel kom forpustet og småbandende ind. Han havde opgivet forfølgelsen. Men Andreas var med det ene ben plumpet i en mødding. Gabriel fniste bittert: det havde han tydeligt hørt, og det var ham en kilde til stor triumf. Han var godt drukken nu. Det varede lidt, før det gik op for ham, hvad hr. Poul egentlig havde for. Men så sagde han pludselig strengt: "Hold op med det hærværk! Det kan jeg som embedsmand ikke være med til. De er jo fuld!"

Og dermed vaklede han ud. Men forinden stak han det sammenkrøllede manuskript til sig. Han vidste næppe selv, at han gjorde det. Det var nærmest vane. Han var en hund efter aktstykker.

Hr. Poul havde raseret hele stuen. Hans øjne var matte og vidløse, hans underkæbe hang. I store knipper var han i færd med at bære sengehalmen ud på skorstenen, febersyg og svedende gik han i det røde ildskær som en høstmand og høstede høet på forargelsens leje.

"Ræve har huler ...!"

Naboerne så med forfærdelse gnisterne fuse og fyge ud af Chinas skorsten. Stimlen voksede mere og mere, men ingen turde gå ind til den afsindige mand, der slog stole og bænke i stykker og kastede dem på ilden.

"Ræve har huler!"

Da kom *runden*. Det var Niels Konstabel, Niels i Punten, Tangloppen, Ole Atten, Poul hos Rebekka og Hinkeren, alle med morgenstjerner og sabler, men ellers i trætøfler eller lasede støvletter og lidet militæriske at se til. Dog var de ordenens håndhævere, og det klirrede af deres våben, da de gik ned ad den snævre trappe til China. Lidt benovede blev de ved at træffe

Vågø-præsten som brandstifter, men Niels Konstabel var en nøjagtig mand, der altid kendte sin pligt. Ej heller mødte soldaterne nogen modstand hos den arme, altererede præst. Han fulgte villigt med dem.

"Ræve har huler ...!" rallede han, da han tumlede ned i Corps de Gardes sorte kælderrum.

Nul ne mérite

"Lad mig," sagde Barbara, "jeg når meget længere ned."

Det gjorde hun også, hendes arme sås bare og flimrende hvide gennem det dirrende søvand. Hun havde en kniv i sin ene hånd og løsgjorde med den et fløskæl, som sad fastsuget på den bratte havbund. Skællet rullede langsomt gennem vandet ned i hendes anden hånd.

"Værsågod," sagde hun og trak sine våde arme op af vandet. Hendes ansigt var hedt og forpustet, men hendes hænder var røde og lidt valne af vandet.

"Du er en vandnymfe," sagde Andreas. "En oceanide!"

De lå begge ud over de sorte klipper i strandkanten neden for Skansen og fangede fløskæl. De skulle bruge dem til madding, for de plejede i disse sommeraftener ofte at sidde med medestang og fiske rødfisk og sej til at koge og stege.

"Nej, lad nu hellere mig!" sagde Barbara igen og rakte sig ivrigt ned mod vandet. "Du kan jo ikke for dine ærmer!"

Hun ransagede klippen dybt under vandfladen, og tangbladene snoede sig om hendes arme. Hendes hår var faldet ned i panden. Undertiden kiggede hun op mellem tjavserne og pustede til dem.

Andreas sad og lyttede til den grotteagtige klang af søen, hver gang den gylpende og klukkende steg mellem klippeblokkene. Barbaras korte ærmer blev våde, men hun ænsede det ikke. Hun arbejdede i det grønlige dyb, hendes ryg

var spændt af iver, og når hun så op fra dunkelheden havde hendes øjne det samme glimt som vandet.

"Ja, hun er en vandnymfe," tænkte Andreas. Han havde set malerier af vandnymfer, siddende på klipper og skær, plaskende i bølgerne med hvide kroppe og søgrønt skær i øjnene. Men hist og her på deres legemer var de røde og ligesom valne af det store og våde element, i hvis favn de gav sig hen.

Han sad og var lidt fortumlet – som altid, når Barbara fornyede sig i hans fantasi. Ej, her så han hende med ét indlogeret i naturen, i den store natur! Sandt at sige, han trængte til det. Han kendte hende efterhånden for godt i alkoven.

Vinteren havde været lang. Ikke, at de havde haft nogen kedsommelig vinter, nej, tværtimod. Det havde været en vinter fuld af aventurer og escapader og hemmelige rendez-vous, sådan som ingen sjæl havde kunnet drømme om i en halvt underjordisk flække som Havnen. Særlig i den tid, da China lå øde, og de intet blivende logi havde haft sammen, havde de levet et liv efter hans hjerte. Men nu var det sommer, og hans hjerte havde vendt sig mod naturen, træt af mørke og af for ægte kærtegn.

Men se til Barbara, så friskt hun forvandlede sig til en naturens datter! Hun havde givet ham søde kys, hun ville med samme grace give ham salte kys og caressere ham med en våd og valen hånd. Hun ville favne ham i lugten af tang og muslingers rå substans og efterlade ham salig og med fiskeskæl i hår og klæder. Ja, hun var en oceanide! Han ville ligge hos hende et sted på denne klippekyst.

De gik meget langt ad den øde strand den dag, og i deres store lyst og selvforglemmelse lod de intet naturligt forblive hemmeligt for de nøgne stenheller og for den lunefuldt legende havbrise.

Men bagefter, da Andreas slog sine øjne op og genså stranden, fjorden og Nolsøs lange, svungne rygning, kom et mærkeligt humør over ham, som han ikke kunne blive klog på. For Fanden – han plejede ikke at være den mand, som fortrød en vel fuldbragt gerning! Han så heller ikke andet, end at han havde handlet efter naturens bud! Men når han betragtede aftensolen på de små huse ude på Nolsøs velkendte istme og fjordens store flade, der fra hans fødder som et gulv strakte sig lige derud, da følte han, at det alligevel var noget helt andet, han havde villet i denne sit hjemlands natur. Hvad pokker, det var jo slet ikke Barbara, han havde villet! Det var selve *naturen*, han havde villet! Det varden, han var kommet til landet for at opsøge og herligt og nyttigt beskrive. Og her havde han ikke blot forspildt en dyrebar arbejdsvinter med tant, men nu, da naturen på ny åbnede sig, slæbte han sine kælne galanterier op ved strand og fiskede rødfisk med en Amaryllis, mens andre mænd roede til havs eller gik til fjelds.

Da de gik hjemad, så de et skib, som var under opsejling. Det var *Fortuna*, der kom på årets første rejse fra København, og uvilkårligt greb Barbara Andreas ved armen.

"Er du i dårligt humør, Andreas?" spurgte hun sagte.

Selv var hun hed og blussende, men i hendes øjne var der et skær af smerte eller frygt. Andreas fyldtes af ømhed, da han så det.

"Nej, elskede!" svarede han.

Men senere, da de var kommet forbi Skansen og kunne se byen, Tinganæs og Vippen, hvor folk var begyndt at stimle sammen, sagde hun meget uglad: "Jeg tænker på, at du engang skal rejse herfra."

"Det må du ikke tænke på nu! Det er der længe til. Du ved jo, hvor kort jeg er kommet med mit arbejde. Og desuden," tilføjede han og lo: "desuden ... tager jeg dig med, min skat!"

Det gav et sæt i Barbara, et stort lys tændtes i hendes øjne, men straks efter blev hun dødsens alvorlig og spurgte med en næsten forskrækket stemme: "Er det dit alvor, Andreas?"

"Selvfølgelig er det mit alvor."

Han prøvede på at le, men kunne ikke rigtig samle sig til det.

"Det er mit rammeste alvor," sagde han med stærk stemme. "Selvfølgelig, selvfølgelig!"

Barbara var endnu en stund alvorlig, men lyste så på en gang op.

"Jeg har ikke noget højere ønske i verden! København! Og Poul, du ved ... han vil sikkert ... sikkert ... han lader ægteskabet opløse, og så er jeg løs, helt løs! Jeg har altid netop sådan ønsket, *ønsket* at komme bort herfra! Tror du ikke ... tror du ikke, jeg kan komme til København?"

Hun var besjælet, hun lyste af en eventyrlig tanke, hun næsten dansede over Kragestens klippegrund.

Tørverøgen fra alle Havnens nadvergryder stod ret til vejrs i aftenens lave solskin, og byens græstage lå dybgrønt beskygget i den gyldne dis. Stemmer hørtes fra Vippen, og *Fortuna*s ankre plumpede i det stille vand.

"Ak, om Barbara rejste af lande," tænkte Andreas. "Da ville jeg i ro slå mig ned i denne stad!"

Men Barbara dansede begejstret foran ham som en stor, sort skygge lige mod den røde sol.

Da Andreas et par dage senere besøgte sin farbroder Johan Hendrik, sagde denne pludselig til ham: "Nu, Andreas, du tænker ikke snart på at rejse ned igen? Hvorledes er det – Kammeret har ikke sat dig nogen frist?"

"Nej," sagde Andreas tøvende. "Der står jo kun i resolutionen, at jeg skal gøre det. Hvornår står der intet om."

"Hm, det var ilde. Nå, for den sags skyld forhaster de sig jo ikke selv i Rentekammeret. Men ..."

"Jeg mener ikke, det er så ilde. For sandt at sige går det ikke så fort med arbejdet ... som jeg havde tænkt mig."

Sorenskriveren stolprede omkring, gned sig på sin lænd, fløjtede med den ene halvdel af munden, trommede lidt på bordet og var meget tankefuld.

"Du kunne jo rejse med *Fortuna* nu," sagde han pludselig.

"Nu!" råbte Andreas.

"Ja – har du noget imod det?" Johan Hendrik smilede skævt.

"Med uforrettet sag? Jeg må nok hellere sige Dem sandheden, onkel! Jeg ved, De dømmer mig ikke så hårdt som andre gør. Altså ... det er skammeligt at måtte tilstå det: jeg er endnu knapt begyndt."

Han tilføjede bortvendt: "Det vil sige: jeg *var* begyndt. Men alt det arbejde forstyrrede ... Vågø-præsten!"

Sorenskriverens smil fortrak sig til en meget satirisk grimasse. Han gned sig med voldsomhed på hoften og slog sig så pludselig ned i en stol.

"Sig mig engang, Andreas! Lad os nu sætte, at du var færdig med din relation, og alting ellers var, som det er nu. Ville du i så

fald være sindet til at rejse?"

Andreas tøvede lidt. Hans skødesløse selvsikkerhed havde ganske forladt ham, de store blå øjne var vigende i blikket. Det kunne se ud, som om han følte sig fanget i en fælde. Men på en gang rankede han sig.

"Enfin!" sagde han. "Jeg ved ærlig talt ikke, om De helt vil kunne lide mit svar, men det nytter mig alligevel ikke at spille nogen komedie for Dem. Hvis jeg kunne rejse, ville jeg hellere end gerne have gjort det. Men jeg ser ingen udgang på dette. For enten må jeg rejse med ingen relation, og det kan jeg ikke. Eller også må jeg først forfatte relationen, og det kan jeg heller ikke ... ikke så længe Barbara i hvert fald ..."

"Men du kunne altså tænke dig at stikke af fra hende?"

"Det ville være svært, men ...! Jeg havde jo troet, at hun var mere flygtig ..."

"Ha ha ha ha!" Sorenskriveren fyldte sine næsebor med snustobak, hans ansigt var muntert fortrukkent. "Flygtig! Hæ! I er to gode aber. I er lige flygtige begge. I kan bare ikke være det samtidig. Kan du ikke forstå det? Når du er flygtig, er hun det ikke. Når hun er flygtig, er du det ikke. Det troede jeg så Gud, du vidste! Hvor gammel er du? Treogtyve år."

Sorenskriveren blev med et alvorlig: "Og hun er niogtyve ... niogtyve, ja! Hvis hun nu var klog ...! Men det er hun ikke, det er hun jo ikke."

Han tog sig til hagen og gav sig til at fundere. "I grunden ... i grunden er Barbara i adskillige henseender ikke ... ikke særlig begavet."

Han nøs og skar ansigt. "Gud bevare os for resten, hvis hun havde været det!"

Han slog et slag op og ned ad gulvet, standsede pludselig og sagde: "Sæt nu, at hun havde kunnet tænke! ... Så ville hun for resten have været fæl – hvad Andreas!"

Andreas svarede ikke. Han sad og hang med hovedet.

"Barbara," vedblev Johan Hendrik, "lader sig udelukkende regere af sit hjerte."

Han stirrede helt mørkt hen for sig. "Og det bliver en ussel historie ... en usselig historie, den dag hjertet falmer, og hun skal lade sig lede af sin fornuft."

Han rystede på hovedet: "Tjah! I grunden har jeg ondt af hende."

"Jeg har så hjertelig ondt af hende!" udbrød pludselig Andreas. "Hun ofrer alt for mig og tænker slet ikke på sig selv."

Han havde tårer i øjnene: "Rygte, omdømme, er hende ligegyldigt, hun agter slet ikke på egen fordel."

Johan Hendrik studsede et øjeblik. Så sagde han med en mærkeligt spydig og tør stemme: "Du skal nu ikke *græde*, Andreas. For hun agter endnu mindre på andres fordel. Hun gør, hvad hun har lyst til. Og du er vel forstandig nok til at se, hvad forfang hun volder både andre og sig selv. Tænker du aldrig på Vågø-præsten? Han bliver måske dømt fra kjole og krave for embedsforsømmelse og desperat adfærd. De siger, at han ikke har været ædru på prædikestolen siden nytår. Og du har ikke gjort ærligt pennings værk siden nytår. Hvad tænker du på?"

Andreas gjorde en hjælpeløst utålmodig bevægelse med sin krop.

"Havde jeg blot skrevet den relation, så ville jeg ikke tage i betænkning ..."

Sorenskriveren gik hen til sit chatol og gav sig sagte fløjtende til at rode i en skuffe. "Ser du, Andreas," sagde han. "Det er ikke, fordi du har fortjent det. Det er heller ikke, fordi jeg anser, at det gunstigt vil bidrage til din forfremmelse i flid og nyttige dyder, at jeg gør dit arbejde for dig. Men noget måtte gøres. Desuden fandt jeg stor fornøjelse deri. Endskønt det havde været at ønske, at det var dig, der fandt denne fornøjelse. Værsågod. Her er relationen."

Andreas stirrede på det sirligt skrevne manuskript, der blev lagt foran ham på bordet.

"Så rejser du med *Fortuna*, ikke?" spurgte sorenskriveren. Hans øjne var meget årvågent rettet mod brodersønnen.

"Onkel, De regner mig ikke for meget, og har vel heller ikke grund dertil. Men ære i livet, det har jeg dog."

Med disse sine sidste ord bruste Andreas en smule op, og hans store øjne funklede. Men Johan Hendrik forandrede ikke en mine, strøg sig bare hastigt over næsetippen og sagde tørt: "Forklar dig nærmere. Ære er et så vidtløftigt begreb."

"Skulle jeg smykke mig med lånte fjer?" spurgte Andreas og stillede sig i positur.

"Hæ, enkelte af dine egne fjer kommer du dog til at stikke imellem! I hvert fald svingfjerene! Hele arbejdet må jo skrives om, forstår du nok. For det første, fordi det jo må være skrevet med din egen skrift. For det andet fordi det hele værk trænger til utallige forbedringer, ikke blot i henseende til sprog og udtryksmåde, hvori du sagtens vil finde mig altmodig, men også i selve ræsonnementet. For i økonomien, såvel som i al videnskabelighed, anser jeg mig at være din undermand. Det er ikkun i flid, at jeg i denne vinter har været din overmand. Hæ,

kort sagt, dette er kun materien, jeg har indsamlet for dig, du må selv ræsonnere over den. Men det mener jeg, at du meget bedre kan gøre nede i København end her – sådan som det nu er blevet."

Andreas' blege ansigt var mere hjælpeløst end nogensinde. Hans øjne begyndte igen at blive blanke.

"Onkel, jeg takker Dem for, at De ikke tænker mere ilde om mig end som så, og har gjort dette til mit bedste."

"At der jo sidder et lyst hoved på dig, tvivler jeg stadig ikke om," sagde Johan Hendrik. "Netop derfor er det, at jeg ... ellers skulle fanden!"

"Men – Barbara?" spurgte Andreas modløst.

"Hvad godt tænker du at kunne udrette ved at hænge over hende?"

"Jeg har sagt til hende, at jeg ville tage hende med, når jeg engang skulle rejse ..."

Johan Hendriks røde, furede og ligesom lidt støvede ansigt trak sig pludselig sammen til en stenhård maske. "Barbara i København! Ja, der kan du da allenfals blive hende kvit, hæ! Inden en måneds tid sidder hun min tro i Spindehuset. Var det dit alvor?"

"Nej."

"Dumt, forbandet fjaset af dig. Tror hun på det?"

"Jeg ved ikke. Jo, nok. Men hun tror, der er så længe til."

Sorenskriveren stampede med en fod i gulvet og begyndte så at gå frem og tilbage. "Svaghed, svaghed, svaghed," mumlede han, "forbandede svaghed! Du stikker altså af fra hende, at du har forstået! Nå?"

"Ja," hviskede Andreas. "Men det bliver ikke let. Det skærer mig i hjertet, dette her."

Johan Hendrik gjorde igen en af sine store grimasser og stod dybt hensunken i tanker en stund. Men så klarede han op og sagde med en munter mine: "Nå! Vi vil ikke tage fejl af vore følelser og bilde os ind, at vor svaghed er ædelmod."

"Nej," sagde Andreas. "Men dette er at gøre hende meget ondt."

Johan Hendrik åbnede langsomt sin tabatière. "Hør Andreas, lad os nu ræsonnere dette igennem."

Han tog en pris tobak og holdt den frem foran sig mellem spidsen af sin pegefinger og sin tommel.

"Nul ne mérite d'être loué de sa bonté s'il n'a pas la force d'être méchant."

Han snusede tobakken ind, skar ansigt og nyste. "Altså, Andreas: Ingen fortjener ros for sin godhed, hvis han ikke har styrke til at være ond."

Fortuna lå på Østrevåg og lastede. Niels i Punten og Tangloppen padlede den store lægter frem og tilbage mellem Vippen og skibet. Det var mest trøjer, hoser og uldgods, der blev ført ombord, frugten af en vinters møje og flid i alle Færøs røgstuer, svære, hårdtstrikkede sager, beregnet til at sælges i København, i Hamburg og i Amsterdam til brug for alverdens søfolk.

"Hvis jeg engang skal rejse af landet, er jeg bange for, at jeg ikke har tøj til det," sagde Barbara drømmende. "Hvad mener du, Andreas? Vil du være mig bekendt?"

Hun lo sagte og skælmsk og blev rød i kinderne. De sad alene sammen på det yderste Tinganæs, nær ved det sted, hvor der er udhugget et kompas i klippen.

"Tøj! Du har tøj som ingen anden her," sagde Andreas. "Og den smule, du mangler, er let at få i København. Se! Nu er solen snart lige i vest!" Han pegede på kompasset.

"Ja, så er det fyraften, og alle lossemændene går hjem," sagde Barbara adspredt.

Han ville ikke modsige hende. Han vidste at mændene ikke ville gå hjem, før *Fortuna* var fuldlastet. Vejret var smukt og vinden nordlig, det var meningen, at skibet skulle gå under sejl ud på natten. Men Barbara anede endnu ingenting.

Andreas' sorgløse hjerte blødte i dag af ømhed og skam. Hun sad så lykkelig hos ham og legede med sin nye, strålende tanke, den blændende løgn om hendes rejse til København. Han orkede ikke at tage den fra hende, han ville lade hende glæde sig, så længe hun kunne, han havde ikke mod til at se hende ensom og forrådt på denne strand. Ak, hver gang han så hendes lyse ansigt, fik han lyst til at kysse hende og græde i hendes arme – hende, hvis lykke han skulle myrde.

"Mener du, at jeg danser godt nok?" spurgte hun.

"Du danser af naturen bedre end noget andet fruentimmer, jeg kender."

"Jeg har engang danset med en admiral. Det var herinde i kælderen ..."

"Ja, du dansede med en admiral, og bagefter giftede du dig med en præstemand!"

"Årr! Du skal altid ...! Det var jo længe, længe bagefter. Men tror du nu, jeg danser helt ... efter moden?"

"Jeg skal lære dig at danse efter moden. Skal vi gå til Johan Hendrik Farbror. Måske vi kan få et lille bal i stand!"

"Å ja," råbte Barbara og var straks fyr og flamme.

De rejste sig og spadserede op mellem Handelens bygninger. Også for Andreas var det en forløsende tanke at holde bal. Han ville danse sig ud af dette, det var den eneste måde, ellers ville hans vokshjerte smelte på denne skønne og sørgelige aften. Og hans farbror sorenskriveren skulle spille dertil, det var ikke spor for meget, at han spillede til sin egen komedie, den knark. Ja, den sære knark. Andreas havde altid frygtet hans retskaffenhed og havde oftest måttet slå sine øjne ned for hans granskende og vidende blik. Nu var han i vildrede med sin onkel. Men i sin usikkerhed klamrede han sig fastere til ham. For hans moralske respekt for ham var grænseløs.

Jo, mente Johan Hendrik. Et bal ville vel nok kunne lade sig opføre. Sieur Arentzen ville sagtens komme og spille på sin violoncel. Og de var flere unge i Havnen, som ikke sagde nej til en dans.

Men da de alle senere på aftenen opstadsede i deres bedste klæder indfandt sig hos sorenskriveren, var glæden kun mat, og gæsterne talte for det meste kun sagte med hverandre. Det var som om noget trykkede dem.

"Du er ikke som du plejer at være," sagde Barbara til Andreas.

Hendes øjne brændte i det pudrede ansigt. Hun var nervøs. "Jeg ved ikke," sagde hun, "dette er som et skyggebal."

Udenfor de smårudede vinduer var natten stille og ganske lys. Et rosenfarvet strejf af dagen lå endnu over Nolsøs top, og alle byens græstage var belyst på deres nordside. Østrevåg lå

dybt nede som et sort spejl. Ænderne sov på Sandet med hovedet under vingen.

"Asj!" sagde Johan Hendrik. "Hvem holder vel også bal ved dagslys? At jeg ikke tænkte på det!"

Han gik ud og kom tilbage med en tændt armstage og begyndte så at tænde lys rundt omkring, på chatollet og på reolerne. De blafrede blege og gjorde ikke megen virkning, men sorenskriveren gik udenfor huset og begyndte at smække skodderne for vinduet.

"Hvad Satan!" råbte Gabriel fra trappestenen. Han var en af de meget få, som var indviet i den hemmelige plan. "Er det sådanne mørkets gerninger, her skal foregå i aften?"

"Jeg ved ikke," svarede Johan Hendrik. "Dagens lys synes ikke at være godt for dette gæstebud. Denne Andreas er gjort af et blødt stof. Hm! Selv skal jeg ikke rose mig ... heller ikke jeg får mig til at sige hende det. Det er måske også det bedste. Men vi får en Fandens dag i morgen!"

"Hi hi hi," fniste Gabriel, "en Satans komedie, I laver!"

"Ja, rækker man Fanden en lillefinger! Intet vinder på sig som løgne."

"Nå, fordi I dypper Barbara i hendes eget fedt! Hvordan har hun ikke selv båret sig ad?"

"Det *er* så!" sagde sorenskriveren og pustede. "Det *er* så! Men alligevel ..."

Han tog sig til hagen og stirrede tankefuld ud over fjorden: "Nej, nej ... siger vi noget nu, venter jeg, at vi ikke får Andreas afsted."

De gik begge ind, og lystigheden var allerede kendelig. Sieur Arentzen skruede på sin violoncel og prøvede dens tone med

brede buestrøg. Alle talte støjende op, og lysene skinnede i deres øjne.

"Nå, ser vi det, ser vi det," sagde Johan Hendrik og gned sig i hænderne. "Nu er det, som det skal være."

Han greb sin fløjte og udsendte en lang trille.

"Ja, *nu* er det ...!" råbte Barbara højt. Og i hendes stemme brødes begejstringen som varmt solskin. Hun var så barnligt glad, hele hendes krop var i bevægelse.

"Ak Barbara, vi narrer dig, vi narrer dig ...!" tænkte Johan Hendrik.

Men Barbara klappede i hænderne og sagde: "Nu foreslår jeg, at vi for plasér leger, at dette er en danseskole. Og dansemester skal Andreas være og sige os, når vi ikke danser efter moden. Ikke?"

Andreas stod bleg i sin mest galante kjol. Men da fløjten og violoncellen begyndte at blande deres røster, ildnedes hans hjerte, og hele hans skødesløse kækhed kom op i ham. Blot glemte han aldeles at være dansemester.

For øvrigt var der heller ikke noget for en dansemester at gøre – i hvert fald ikke, hvad Barbara angik. Hun dansede med så rank en holdning og dog så meget frit behag, så afmålte skridt og dog så megen grace, at alt, hvad der kunne være at rette på hende, kun var lapperier. Hun gjorde alt af naturen. Alligevel var der i hendes ansigt en slags alvorlig agtpågivenhed, kun når hun så på Andreas luede hendes øjne varmt, og en gang, da hun i dansen rakte ham hånden, spurgte hun ham ømt og alvorligt: "Er det godt?"

Sorenskriveren sad og så på hende, hans ansigt var fortrukket af at fløjte, og ingen kunne i hans furede og

mangetydige træk se, om han græd eller lo. Men Johan Hendrik lo ikke i aften.

Ak, Barbara, vi narrer dig! tænkte han, og hans hjerte krympede sig. Aldrig havde han set skønhed og natur sådan bedraget. Her dansede hun for Andreas, ak! ak! ak! den vindbøjtel, den dumme karl, hun sendte ham brændende blikke, og om få timer ville han hemmeligt sejle fra hende, som en lømmel.

Johan Hendrik blæste og blæste, celloen tonede dybt ved siden af, temaerne kom igen og igen, og de dansende, som fyldte hans stue, gjorde atter og atter de samme skridt og figurer, mens lysene dryppede og langsomt blev kortere. Det var som en stor maskine, han havde sat i gang og ikke kunne standse, – et eventyr med en skrækkelig ende. Engang mens der pauseredes, hentede han vin, alle de flasker, han havde, og munterheden steg. Også Andreas muntrede sig og syntes kun at leve i nuet, det var en strålende lystig fest i dette mørkt tilskoddede hus. Men sorenskriveren så med kummer i hjertet kun på sit offer, hvor alvorsfuldt glødende hun var midt i sin overgivenhed, hvor stærk hun var i sin glæde, hvor andægtig i sin dans. Og et øjeblik mente han at fatte hende og hendes gerninger. Hun var naturen selv, ansvarsløs, men blind tillige, let at narre, og de narrede hende, de narrede infamt naturen midt i dens blinde og tillidsfulde udfoldelse.

Og så denne Andreas, hans nevø, der bare dansede og lo og ikke tænkte på noget! Den kumpan lignede vel Barbara i det dårlige, men ikke i det gode. Hvad *natur* var der i ham? Nej, han var vel ikke værd at hun ofrede til ham af sin guddommelighed, nej Gud forlade dem alle, ptøj!

Og ballet sluttede. Sorenskriverens hus åbnede sig atter for sommernatten, dens blege lys faldt nøgternt på flasker, glas og rygende pråse. Det var som en eventyrlig sæbeboble, der pludselig var sprunget. Nolsø lå dagklar og udtryksløs, alt var udtryksløst og stille, og uvilkårligt dæmpede alle deres stemmer ned da de kom ud på trappestenen. Havnen var livløs, mågerne sov på tagryggene.

"Så kommer du tilbage til mig, når du har fulgt Barbara hjem!" sagde Johan Hendrik til Andreas. "De garn ville jeg helst have taget op, før jeg lægger mig!"

"Javel," svarede Andreas. Han var først lidt forvirret, men forstod hurtigt meningen.

"Hvorfor sagde du ja?" spurgte Barbara dybt skuffet, mens de fulgtes ad ned gennem gyden.

"Ja men kære!" sagde Andreas. "Det kunne jeg ikke nægte ham. Desuden, tager vi ikke de garn op nu, bliver det middag, før vi får det gjort ..."

Sorenskriveren blev stående i sin dør. Han var ikke sikker, før Andreas var vel tilbage. Ak, ak! Men ... nul ne mérite d'être loué de sa bonté ...

Barbara gik i seng, skuffet og lidt vred på Andreas. En ganske ubestemmelig frygt var også påkommet hende. Han havde i den sidste tid ikke altid været, som han plejede. Men hun lod sig ikke gerne forurolige. Desuden var hun ør og træt af vin og dans og sov hurtigt ind.

Hun vågnede halvvejs ved lyden af sang. Længe hørte hun den gennem drømme og følte sig svarligt plaget deraf. Men pludselig forstod hun, hvad det var. Det var ankersangen

ombord på *Fortuna* – den var i færd med at lette! Og næsten samtidig kom en frygtelig skræk over hende. Som en fugl var hun ude af sengen og henne ved vinduet.

En helt ny glans lå nu over Havnen, og på Nolsøs nordøstlige kant rødmede solen. Et vældigt strejf af skønhed gik gennem Barbaras sanser, men hendes tanker havde ikke tid til glæde. Ombord på *Fortuna* så hun et øjeblik mændene gå rundt i gangspillet.

"O hiv, o høj!"

Så tav de, sejlene var allerede sat, og *Fortuna* gled lydløst ud af vågen. Og da var det, at hun med et så Andreas på dækket. Hun så kun et glimt af ham, hans skikkelse, sådan som han havde set ud, da han kom. Men det *var* ham, det var dødsens sikkert!

Hun udstødte en kort lyd, så jamrende fortvivlet, og i samme øjeblik havde hun grebet et skørt og var ude af døren. Hun styrtede ned på Sandet … der var ikke et menneske at se. *Fortuna* duvede langsomt udefter. Hun løb som en vild på de bare fødder over de nøgne klipper langs Østrevåg. Efter *Fortuna*!

Et sted måtte hun vade til knæene ud i vandet for at komme forbi. Et andet sted, udenfor handelsforvalterens, rev hun sine ben til blods ved at klatre op på en høj stenterrasse. Hun kom forbi Handelens port og løb videre, ud på det yderste af Tinganæs. Så kunne hun ikke komme længere. *Fortuna* gled bort. Hun udstødte igen den samme jamrende lyd, så løb hun tilbage langs den tomme strand.

Men da hun kom tilbage til vippen mødte hun Niels i Punten.

"Å Jesus, Niels!" råbte hun til ham: "er Andreas rejst? Og jeg som skulle have været med!"

Niels stirrede forbavset på hende. Han følte sig ilde ved dette møde. Ofte havde han set Barbara, men aldrig som nu, hændervridende og med grove spor af tårer på sine kinder.

"Ja," mumlede han, "Andreas var med *Fortuna*."

"Og jeg, som ...!" hulkede Barbara. Hun var aldeles ude af sig selv. Men pludselig blev hun en anden – et blink af iver og underfundig overtalelse begyndte håbefuldt at skinne gennem hendes tårer, hun greb Niels i ærmet.

"Men I kan nå dem endnu, ikke? Hvis I skynder jer, kan I ro mig ombord i et firemandsfar, du og Ole Atten og ...?"

Hun så op mod Handelens port, hvor tre havnemænd bestyrtede og generte stod i en klynge.

"Det kan I sagtens! Ikke? Ikke?"

Barbaras stemme var ved at genfinde sin sædvanlige klang, den brød over i falset af iver, hun stod og trippede på de hårde sten.

Niels var straks klar over, at dette var en betænkelig sag. "Velsignede," sagde han nølende. "Det går ikke an at rejse til København skoløs og kludeløs, ved jeg!"

Barbara så ned ad sig selv, hvor skammelig upåklædt hun var, og rødmede et sekund. Men hun havde ikke tid, hun glemte det straks igen. Hun kaldte på de andre mænd og ivrede og overtalte med vådt og vildt strålende ansigt.

"Jeg vil gå hjem og hurtigt klæde mig på! Imens sætter I firemandsfaret i vandet, så kommer jeg – ikke?"

Hun ventede ikke på svar. Hun sprang fra dem og ind gennem Handelens port. Og således løb hun i solens allerførste spæde stråler gennem hele Havnen, i bare særk og skørt. Intet menneske så det. Jo – Johan Hendrik så det, netop som han

kom ud af Reynegård. Men han troede ikke sine egne øjne, han fattede først senere, hvad det var for en naturoplevelse, han havde haft.

Et kvarter efter pilede et firemandsfar ud over Østrevågs blanke spejl. Barbara sad agter og fuldstændiggjorde lidt på sin påklædning. Hun ikke så meget som vendte sig efter sin mor, der hyllet i tilfældige laser og med rædsel i sin gamle stemme stod inde på Sandet og råbte hendes navn. Byen var blevet vækket. Det årle solskin blinkede i adskillige vinduer, som åbnedes af nysgerrighed, ja, flere var allerede ude og i tøflerne. Men Barbara ænsede intet af alt dette, hun så kun på *Fortuna*, der med udfoldede sejl, som en gylden støtte, stod fjorden ud.

"Tåge øster i havet," bemærkede Niels i Punten, da de passerede Skansetangen.

"Ja, velsignede, det er så ved disse årsens tider," pustede Ole Atten. De lagde alle kræfter i åretagene. Båden vaskede frem over det blanke vand. "Det er som at ro grinderoning!" råbte unge Markus oplivet fra forreste tofte: "havde nu Vorherre sendt os en grind!"

"Ja, men ikke nu!" sagde Barbara hastigt og nervøst. Hun havde en hånd på hver lønning, hun næsten stod op i sædet, og hendes øjne slap ikke et sekund *Fortuna*. Båden gik hende ikke nær hurtigt nok. Solen skinnede på hendes venstre kind, hun lignede en gudinde, der kørte en kærre.

"Vi haler ind på den!" råbte hun.

Niels i Punten skottede stadig østerud. Det var en sommermorgen af de allerfineste. Men tågen lå i store, dovne drifter ude i havet og nordpå mellem øerne. Den gled så sagte, blandede sig med de blå fjelde, svøbte sig om deres fod, og lod

tinderne stå klare og skarpe i den lyse dag. Det var godvejrståge, et sandt sommertegn. Men det var ikke godt for sigtbarheden, tænkte Niels. Hvad der navnlig gjorde ham betænkelig, var den store skybanke, som lå lige bag ved Nolsø. Flige af den var allerede i færd med at vælte sig ind over den lave istme, hvor Nolsø bygd lå. Men det så Barbara ikke, hun så kun frem.

"Vi haler ind på den!" råbte hun igen med håb og jubel i sin flertonige stemme. "Tror I ikke, vi når den?"

Mændene kiggede fremad over deres skuldre.

"Jo," sagde Niels, "om alt går, som det går nu, så når vi den."

"Åh, Niels!" sagde Barbara. "Du vil aldrig love noget. Jeg kender dig."

"Love? Velsignede. Jeg vil ikke sige for meget." Niels var mere blid og føjelig denne morgen, end han nogensinde havde været. Men love ...

Der var jo også det mærkelige, at *Fortuna* ikke drejede bi, skønt de jo ombord for længst måtte have set båden. Der var sagtens noget muggent ved dette foretagende, tænkte Niels. Ja, det havde de alle tænkt. Det var ikke derfor, de spændte sig sådan an, de ventede sig kun liden tak for denne roning, når de kom til land. Men de havde taget så mange skyller før, både af kommandant og foged, og nu i den sidste tid også af denne Gabriel. De tog så gerne en til for Barbara, *hun* havde altid været venlig imod dem.

Fortuna ændrede kurs og styrede mere østpå. Den var nu i det yderste af fjorden og nærmede sig Nolsøs sydligste punkt, Boren.

Båden var nu også kommet langt ud. Kirkebøreyn og Nolsø havde forstrakt sig sært, og blånende øer, fjelde og tinder, var kommet frem både i syd og nord. Båden duvede og skummede frem over den store vandflade.

"Ro mod Boren, ro lige mod Boren!" råbte Barbara.

"Strømmen ...!" indvendte Niels i Punten.

"Å, du med din strøm!" råbte Barbara utålmodigt: "kan I ikke se, at vi skyder genvej, når vi går helt nær ved Boren?"

Niels føjede hende – delvis. Han vidste, at det var forkert manøvreret, hvis *Fortuna* skulle nås, men han var blevet svagere i troen, både med hensyn til, om den kunne nås, og om den burde nås. Det var vel så sin sag at hjælpe et menneske af landet, som ikke havde øvrighedens pas ... når han nu tænkte nærmere over det. Og aldrig i verden kunne han tro, at Barbara havde et pas.

Alligevel roede han af al magt, og det gjorde de andre også. De kunne ikke andet foran Barbaras åsyn, hun råbte til dem, hendes øjne skinnede, hun æggede dem med sin iver.

Fortuna var nu i god afstand bagom Boren, og selv nærmede de sig denne langstrakte, bratte pynt. Fra Havnen så den så lav og flad ud, nu begyndte den at rejse sig foran dem som en mur, vild og sort. Gennem dens yderste ende gik et hul, som man kunne se dagens lys igennem. Ellers var vandet sort og grønt her under land. De var efterhånden så nær, at de ganske tydeligt så fårene græsse i solskinnet oppe på klippen, men selv lå de i skyggen.

Mændene satte fødderne i spænd mod bådens spanter og næsten rejste sig op for hvert åretag.

"Nu – nu – nu!" stønnede Niels i Punten taktfast gennem sammenbidte tænder. Ole Atten havde tabt sin hue, hans hvide hår og skæg strittede, han pustede som en blæsebælg, han lo og lignede både en kæmpe og en gammel abekat. Unge Markus hujede på forreste tofte og Tangloppens ansigt var så blodsprængt, at det så ud som om øjnene sidelæns ville hoppe ud af det. Å Jesus ... Sådan roede havnemænd for Barbara, mænd var de, karle! Og søen vaskede forbi dem i begge bord, og Barbara råbte og jublede og priste dem.

Men da hun så ind på land opdagede hun, at båden næsten ikke så meget som skred frem. De var kommet ind i strømmen og lå som i en elv. Gråden kom hende i halsen, hun udstødte et råb af skuffelse og skræk.

"Velsignede, velsignede, tab ikke modet!" stønnede Ole Atten. "Vi vinder, vi vinder om tangen! Det er så kort! Den vinder, som har tålmodighed!"

Men tålmodighed var det, som Barbara sidst af alt havde. Hun rejste sig, hun satte sig, hun vred sine hænder, hun skreg til mændene og var ganske ude af sig selv. Et godt kvarters tid varede det, før de havde vundet de få favne rundt om Boren og fået udsyn mod øst ...

Da var det, at det brast. Barbaras udtryk blev pludselig aldeles tomt, mændene skottede frem over deres skuldre og fik derpå det samme udtryk. Der var intet at se til *Fortuna*. Der var overhovedet slet intet at se. Hverken hav eller himmel. Der var kun hvid tåge, tomhed og mågeskrig. Mændene roede endnu en stund som besatte, men pludselig holdt de inde og hvilede på årerne. Håbløst. Der blev ganske stille i båden.

I samme øjeblik brød Barbara ud i en overmægtig, hjerteskærende gråd. Mændene sad hjælpeløse og hørte hendes frygtelige hulken. Men strømmen førte tavst og hurtigt båden tilbage omkring Boren, ind i Nolsøfjord, hvor ingen tåge var. Og da årerne omsider igen blev dyppet, blev stævnet vendt mod Havnen.

Det var et slukøret, et bedrøveligt syn en lille times tid senere at se dem ro ind på Østrevåg igen. På Tinganæs, på Skansen og på hver en odde stod mennesker og så derpå. Mange havde set Barbaras udfærd, *alle* så hendes tilbagekomst. Hun sad agter, stiv og kridhvid.

Johan Hendrik Heyde, der havde stået ved sit vindue, vendte sig ind mod stuen. Han orkede ikke at se dette syn. Men ellers var havnefolk ikke anderledes, end at de måtte gøre sig deres små betragtninger over den spidsrod, de overværede. En mumlen fulgte båden ind langs vågens bred.

"Ja, ja, så mangen én har brændt sig på hende. Dér brændte hun sig selv. Og det til gavns ..."

Da båden lagde til ved vippen, stod Gabriel på land og ventede, og en hel klynge, mest unge mennesker, dannede sig straks omkring ham. Heller ikke var nogen vinduesplads tom der i nærheden. Men Barbara så således ud, at Gabriel for et øjeblik mistede mælet. Hvid og stum som en søvngængerske steg hun i land og gik lige forbi ham op til Nystue. Først da hun var ude af syne, kom han sig så vidt, at han begyndte at overfuse mændene. Tavse og flove lagde de Barbaras ilde indpakkede og ligesom tilfældigt sammenskrabede bagage op på land. Gabriel sparkede foragteligt til klunset.

"Og det skrammel og stakkelstads ville hun til København med, pfuf! Bær det skidt op i Nystue," befalede han nogle børn. "Men I," fortsatte han til mændene, "I ved bare ikke, hvad det er, I har indladt jer på. Havde I i dag hjulpet Barbara af landet, var I selv hurtigt fulgt efter. *På Bremerholm*, forstår I!"

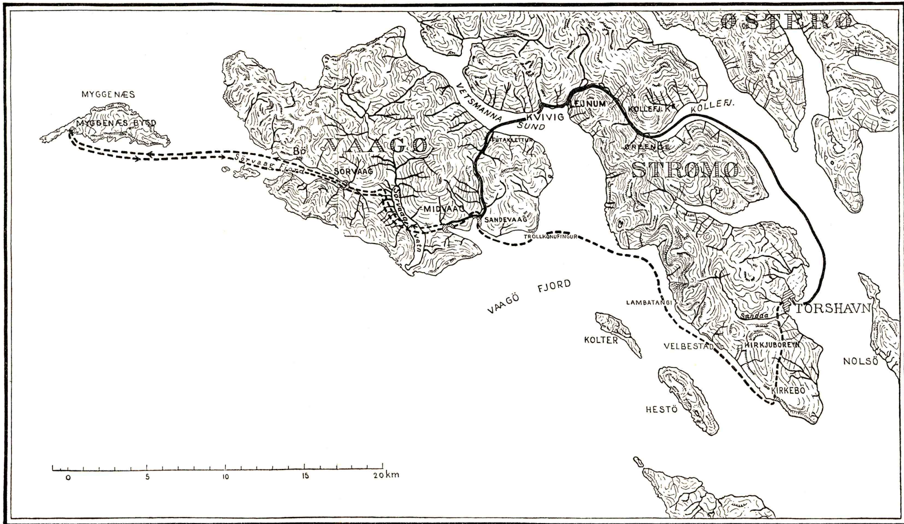
Og dermed gik han. Gamle Ole Atten, den mest pligttro af alle soldaterne, dirrede på hænderne. Men Gabriel gik småfnisende ind i fogedstuen.

"Hi, hi, nu tror jeg faneme," sagde han til sin kone, "nu tror jeg faneme, at glansen endelig en gang er gået af Sankte Gertrud. Nu er hun sågu færdig, den mær!"

Suzanne værdigede ham ikke et ord. Hun bandt bare den sløjfe, hun var i færd med, og gik så lige op i Nystue. På vejen mødte hun ungerne, der kom slæbende med Barbaras arme stads.

Kort

Kortskitse over hr. Pouls, Barbaras og lagmanden Samuel Mikkelsens rejse fra Thorshavn til Midvåg (ubrudt linje) og hr. Pouls rejse fra Midvåg til Myggenæs og tilbage til Thorshavn (stiplet linje).

Om "Barbara"

Forfatter: Jørgen-Frantz Jacobsen (1900-1938).
Org.udgave: *Barbara – Roman*. Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag, København 1939 .
Denne udgave baseret på: Førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter førsteudgavens omslag. Kunstneren foreligger ikke oplyst.

ISBN 978-87-7628-065-9
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-327-9 (Ølstykke 2013).

www.ebib1800.dk

